

Erasmus + KA2:
Współpraca na rzecz
innowacji i wymiany
dobrych praktyk -
partnerstwa
strategiczne
w edukacji szkolnej

Kod projektu nr 2018-1-BG01-KA201-047913

Podręcznik dla nauczycieli z edukacji obywatelskiej

Projekt współfinansowany
w ramach programu
Unii Europejskiej „Erasmus+”

Podziękowanie

Świat, w którym żyjemy, znacznie różni się od miejsca, w którym żyliśmy jeszcze kilkadziesiąt lat temu. Pochodzenie etniczne i religijne ludności zamieszkującej kraje europejskie jest zdecydowanie bardziej zróżnicowane w porównaniu z jakimkolwiek okresem w historii kontynentu. Musimy więc nauczyć się żyć razem i czerpać wzajemne korzyści. Szkoły mogą odgrywać istotną rolę w zwiększaniu otwartości uczniów na odmienność. Misją edukacji jest przeciwdziałanie uprzedzeniom i dyskryminacji oraz wzmacnianie wzajemnego szacunku i tolerancji wśród grup ludzi o różnym stylu życia. Aby wesprzeć nauczycieli w ich zadaniach, stworzyliśmy Podręcznik Nauczyciela oraz pakiet Narzędzi Cyfrowych, zawierający gotowe do wykorzystania zasoby do zajęć pozalekcyjnych w szkołach.

Projekt został zainspirowany ideą Pani. Yovka Tomova, szefowej zarządu wydawnictwa „Prosveta – Sofia”, która zachęciła bułgarski zespół do opracowania projektu mającego na celu wychowanie młodych ludzi, którzy uczynią świat lepszym miejscem do życia, na zasadzie wzajemnego zrozumienia i poszanowania.

Zarys projektu został ukształtowany przy aktywnym wsparciu, w tym metodologicznym i merytorycznym, Natalii Nikolovej, doświadczonej trenerki i badaczki SALTO w obszarach tematycznych związanych z prawami człowieka i dyskryminacją.

Obecny dorobek jest wynikiem wspólnych wysiłków organizacji partnerskich: AENAO - Grecja, Instituto Politecnico de Santarem - Portugalia, Społeczna Akademia Nauk - Polska, Altius Foundation - Hiszpania, Inspectoratul Scolar Jud. Dolj - Rumunia i partnera wiodącego: Fundacji "Prosveta - Sofia", Bułgaria. Specjalne podziękowania dla Natassy Timologou z AENAO w Grecji za profesjonalne zarządzanie tworzeniem podręcznika nauczyciela i wsparcie metodologiczne, a także dla naszych portugalskich kolegów Ana Torres i Mauricio Dias za ich nieocenione wsparcie w zakresie pakietu zasobów narzędzi cyfrowych i projektowania strony projektu.

Ostateczne wersje zasobów są również wynikiem wkładu uczestniczących w projekcie nauczycieli, którzy przeprowadzili pilotaż stworzonych produktów ze swoimi uczniami w latach szkolnych 2016/2017 i 2017/2018 (pierwsze wydanie Podręcznika) oraz tych, którzy uczestniczyli w realizacji projektu w latach szkolnych 2019/2020 i 2020/2021. Nauczyciele-wolontariusze, z którymi współpracowaliśmy, zostali współautorami Podręcznika. Udzielali wskazówek i sugerowali zmiany w materiałach szkoleniowych w oparciu o sesje szkoleniowe prowadzone twarzą w twarz ze swoimi uczniami.

Elena Lazarova

Koordynator projektu

Fundacja Prosveta – Sofia

Bułgaria

Przedmowa

Jak przekształcamy się ze zwykłych mieszkańców w obywateli naszego państwa i społeczeństwa? Jak możemy chronić nasze prawa człowieka? Co to znaczy akceptować i szanować różnice? To tylko kilka pytań, z którymi stykamy się w trakcie dorastania i kształtowania osobowości. Rozwijanie wrażliwości i tolerancji na różnorodność we współczesnym świecie jest długim i trudnym procesem, który ma miejsce głównie w szkole - podczas gdy uczymy się i współpracujemy z kolegami z klasy i nauczycielami, a także, podczas gdy projektujemy, rozwiązujemy problemy i spełniamy marzenia.

W związku z tym, ta książka jest skierowana również do wszystkich nauczycieli, którzy uważają, że mogą przyczynić się do uczynienia uczniów aktywnymi obywatelami. Ponadto, jest skierowana do wszystkich nauczycieli, którzy nie tylko uczą swoich przedmiotów, ale także korzystają z edukacji nieformalnej, aby pomóc młodym ludziom w rozwijaniu kompetencji społecznych i obywatelskich. Uczniowie są zachęceni do wyrażania siebie i rozwijania umiejętności, które pozwalają im być tolerancyjnymi poprzez praktyczne sytuacje i dzielenie się doświadczeniami. Poza tym uczniowie odkrywają sposoby dostosowania się do otaczającego świata i zachodzących zmiany w tym samym czasie. Najważniejszym przesłaniem zawartym w książce jest to, że młodzi ludzie mogą uczynić nasz świat bardziej kolorowym i lepszym miejscem do życia, pod warunkiem, że damy im szansę, aby spróbować to osiągnąć, gdy są w szkole, i uczymy ich brać odpowiedzialność za swoje działania.

Aktywni obywatele walczą o swoje prawa, nie naruszając praw innych ludzi. Dodatkowo, są wrażliwi na różnorodny świat i nie odmawiają innym prawa do bycia odmiennym. W tej książce partnerzy z czterech instytucji edukacyjnych nie tylko pokazują, czym jest edukacja obywatelska i dlaczego jest ważna, ale także jak uczyć „cyfrowe” dzieci w sposób, który najlepiej odpowiada ich stylowi uczenia się. W dynamicznym i interaktywnym środowisku edukacyjnym oraz dzięki technologiom informacyjnym i komunikacyjnym uczniowie mają możliwość poznania zasad relacji i odkrywania otaczającego ich świata.

Wprowadzenie

Każda osoba jest wyjątkowa, równie godna i ma prawo żyć zgodnie ze swoimi przekonaniem, zwyczajami, praktykami i ustalonymi zasadami zachowania.

Globalizacja i migracja zgromadziły osoby o różnym pochodzeniu etnicznym, religijnym, różnych wierzeniach, tradycjach i językach. Jednak dzielenie wspólnej przestrzeni nie oznacza automatycznie przekroczenia dawno utworzonych granic społeczności; niekoniecznie wymaga otwarcia się na Inność, próby zrozumienia różnic, doceniania różnorodności i budowania wspólnych podstaw dialogu. Ale żyjemy razem i powinniśmy nie tylko tolerować tę różnorodność, ale także powinniśmy doceniać ją, jako szansę, dzięki której możemy uczyć się od siebie nawzajem, aby budować silniejsze, bardziej dynamiczne społeczeństwa. Biorąc pod uwagę ostatnie wydarzenia: wojny, ataki na świecie i kryzys uchodźczy, kwestie związane z prawami człowieka, różnorodnością, tolerancją i brakiem przemocy stały się jeszcze ważniejsze w ciągu ostatnich kilku lat.

Wpływ istniejących przekonań, zwyczajów, praktyk i zachowań w społeczeństwie jest oczywiście na pierwszym miejscu i odgrywa najbardziej wpływową rolę w kształtowaniu postawy uczniów wobec Inności. Szkolenie może jednak odegrać kluczową rolę w przezwycięzeniu dawno rozwiniętego negatywnego stosunku do różnic między ludźmi. Może pomóc uczniom w otwarciu się na zrozumienie Innych. Realizacja tej roli sugeruje, że nauczyciele, z jednej strony, wszystkimi swoimi działaniami i interakcjami wyrażają szacunek dla indywidualności uczniów; z drugiej strony dysponują wiedzą, umiejętnościami i narzędziami, które pozwolą im omówić ze swoimi uczniami wszelkie pojawiające się pytania dotyczące istniejących pojęć ludzkich różnic w społeczeństwie i oczekiwań dotyczących zachowania wobec ich nosicieli zamiast unikać takich pytań lub potwierdzać, że obowiązujące wrażenia i oczekiwania społeczeństwa są prawdziwe. Projekt „Inność” składa się z trzech głównych tematów; Prawa człowieka, Różnorodność oraz Tożsamość i Obywatelstwo. Ale co oznaczają te terminy?

1. **Prawa Człowieka** - W tym rozdziale studenci dowiedzą się, jakie prawa człowieka są określone w prawie międzynarodowym i jak ich przestrzegać. Według Organizacji Narodów Zjednoczonych (Prawa Człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych), prawa człowieka są prawami nieodłącznymi dla wszystkich ludzi, bez względu na ich narodowość, miejsce zamieszkania, płeć, pochodzenie narodowe lub etniczne, kolor skóry, religię, język lub inny status. Wszyscy jesteśmy jednakowo uprawnieni do naszych praw człowieka, bez dyskryminowania. Wszystkie te prawa są ze sobą powiązane, współzależne i niepodzielne. 10 grudnia 1948 r. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych, które odbyło się w Paryżu, ogłosiło Powszechną Deklarację Praw Człowieka (UDHR); dokument uważany za kamień milowy w historii praw człowieka. Deklaracja praw człowieka ONZ składa się z 30 artykułów (ONZ, 2016), zgodnie z którymi wszyscy ludzie rodzą się, jako członkowie społeczeństwa, są równi, wolni i mają prawo do sprawiedliwości, prywatności, własności, pracy, zdrowia, wypoczynku, edukacji, swobody przemieszczania się i uczestniczenia w sprawach rządowych swojego kraju.

„Odmawianie ludziom ich praw człowieka stanowi wyzwanie dla ich człowieczeństwa”
Nelson Mandela.

2. **Różnorodność** - Ten temat zachęci studentów do lepszego doceniania każdego członka społeczeństwa, jako człowieka i poczucia własnej wartości, jako ludzi.

Pojęcie różnorodności obejmuje akceptację i szacunek. Oznacza to zrozumienie, że każda jednostka jest wyjątkowa i uznanie naszych indywidualnych różnic, które mogą mieć najróżniejsze wymiary np. rasy, pochodzenia etnicznego, płci, orientacji seksualnej, statusu społeczno-ekonomicznego, wieku, zdolności fizycznych, przekonań religijnych, przekonań politycznych lub innych ideologii (Oregon University). Różnorodność ma na celu rozpoznawanie, szanowanie i docenianie różnic między ludźmi w celu przyczynienia się do pełnego wykorzystania ich potencjału poprzez promowanie kultury integracyjnej dla wszystkich.

Różnorodność jest wokół nas; w szkole, w miejscu pracy, wśród rodziny, wszędzie. Szczególnie jest ona widoczna w szkołach, gdzie coraz więcej uczniów pochodzi z różnorodnych środowisk, to właśnie w szkołach niezbędne jest zapewnienie metod i podejść dostosowanych do „różnorodności”. Liczne badania pokazują, że różnorodność w szkołach należy rozwiązać w sposób „Pedagogiki reagującej na kulturę (”Culturally Responsive Pedagogy”)” (Heraldo V. Richards; Ayanna F. Brown; Timothy B. Forde, 2007), ponieważ nauczyciele kształcą uczniów różniących się kulturą, językiem i umiejętnościami i pod wieloma innymi aspektami. Dlatego w tym podręczniku zostaną przedstawione działania mające na celu wzmocnienie i wzbogacenie wiedzy i umiejętności uczniów w stosunku do różnych grup ludzi.

„Nadszedł czas, aby rodzice wcześniej nauczali młodych ludzi, że w różnorodności jest piękno i siła.”

3. Tożsamość & aktywność obywatelska - Ta sekcja pozwoli uczniom wnieść większy wkład w życie społeczności, w której żyją, poprzez angażowanie się, uczestniczenie i aktywne wnoszenie wkładu do społeczeństwa.

Początki obywatelstwa sięgają starożytnej Grecji, kiedy „obywatelami” byli ci, którym przysługiwało prawo uczestniczenia w sprawach państwowych. Jednak w żadnym wypadku nie każdy mógł być obywatelem: niewolnicy, chłopci, kobiety lub cudzoziemcy mieszkający w pobliżu byli zwykłymi poddanymi. Dla tych, którzy mieli uprzywilejowany status bycia obywatelem, idea „cnoty obywatelskiej” lub bycia „dobrym” obywatelem była ważną częścią koncepcji, ponieważ uczestnictwo nie tylko było uważane za prawo, ale przede wszystkim obowiązek. Obywatel, który nie wywiązał się ze swoich obowiązków, został uznany za społecznie problematyczny (Rada Europy, 2012).

W dzisiejszych czasach terminy takie jak „Aktywni obywatele” i „Obywatelstwo europejskie” są dość popularne, szczególnie wśród młodych ludzi, którzy staną się przyszłymi obywatelami. Te terminy mają wiele wymiarów; polityczne, społeczne, ekonomiczne i kulturowe i są bezpośrednio związane ze zdolnością jednostki do wywierania wpływu i kształtowania społeczności. Według projektu Model Citizen (Edukacja społeczna Victoria) „Obywatele są członkami grupy lub społeczności, która ma te same prawa i obowiązki. Jako obywatel możesz oczekiwać, że będziesz traktowany tak samo jak wszyscy inni w twojej społeczności. Aktywni obywatele podejmują działania w celu ulepszenia swojej społeczności, aby coś zmienić!”

„Nie zawsze jest tym samym: być dobrym człowiekiem i dobrym obywatelem.”

Arystoteles

Instrukcja dla nauczycieli

Drodzy Koordynatorzy i Pedagodzy,

Projekt „Inność” został opracowany, jako próba wspierania wartości i postaw wobec uczniów, aby mogli szanować różnice, różnorodność i wyjątkowość. Adresowany jest do uczniów w wieku od 12 do 16 lat, ponieważ uważa się to za odpowiedni przedział wiekowy, w którym takie interwencje mogą mieć rzeczywisty wpływ. Jako koordynatorzy / pedagodzy macie możliwość bycia elastycznymi, dostarczać wiedzę i odgrywać istotną rolę w rozwoju, postępie i pomyślnym zakończeniu programu. Kluczowymi elementami, które mogą zagwarantować pomyślną realizację projektu, są wskazówki zespołu, twoja osobowość, zdobyta wiedza i specjalistyczne szkolenie, które przeszedłeś, a także pełne wykorzystanie potencjału zespołu, którym koordynujesz. Jednocześnie należy zapewnić pełną pozytywnych emocji atmosferę, wspierając tym samym wzajemny szacunek wszystkich członków zespołu, zachęcając do ich równego uczestnictwa i zaangażowania oraz zapewniając skuteczność projektu.

Podsumowując, Twoim głównym celem powinna być poprawa rozwoju umiejętności i poczucia własnej wartości nastolatków, które wynikają z ich umiejętności osobistych. W ten sposób pomożesz uczniom rozwinąć pozytywne nastawienie i zachowanie wobec Inności. Wprowadzenie nowych metod nauczania może na początku być stresujące, ale poniższe porady znacznie pomogą ci w prawidłowym wdrożeniu projektu.

- Nie używajcie żadnej metody nauczania, której nie jesteście gotowi użyć
- Zapewnijcie dobrze przygotowane ćwiczenie. Podajcie jasne instrukcje i rozważcie wszystkie aspekty oraz prawdopodobny zwrot, jaki może przybrać ćwiczenie, chociaż nie można przewidzieć wszystkich prawdopodobieństw
- Każda innowacja obejmuje możliwy wskaźnik niepowodzenia. Chociaż dobrze przygotowana metoda może ograniczyć takie prawdopodobieństwo, należy pamiętać, że im więcej metod użyjesz, tym łatwiej będzie Ci wprowadzić pozaformalną edukację zdrowotną.
- Za każdym razem jak wprowadzacie nową metodę, możecie zapewnić jej większy sukces jeśli:
 - To, co zaplanowaliście jest wprowadzone w odpowiedni sposób
 - akceptujecie sposób, w jaki uczniowie myślą i funkcjonują, nawet jeśli nie ten sposób masz na myśli. Rozwiązaniem jest interweniowanie na niewłaściwe zachowanie ucznia, nie odrzucając go jednocześnie.
- Rozważcie równoczesne cele, które można osiągnąć, stosując konkretną metodę. Na przykład, energizer może być użyty do stymulowania uczniów, ale jednocześnie może również generować następujące pozytywne efekty:
 - Może poprawić komunikację wśród uczniów
 - Może zapewnić uczniom możliwość podejmowania się własnych obowiązków
 - Może pomóc stworzyć miłą atmosferę w klasie.
- Jeśli po raz pierwszy zastosujecie bezskutecznie nową metodę nauczania, nie oznacza to, że ta metoda nie będzie skuteczna w przyszłości. Wręcz przeciwnie, spróbujcie wyciągnąć jak najwięcej z tego doświadczenia, aby być lepiej przygotowanym następnym razem.
- Możecie być zaskoczonymi faktem, że korzystanie z aktywnych metod uczenia się powoduje chaos i możecie odczuwać, że tracicie kontrolę nad klasą. Musicie jednak pamiętać, że zastosowanie nowych metod nauczania zakłada inny rodzaj kontroli. Kiedy uczniowie pracują różnymi metodami, naturalne jest, że nie ma z nimi ciągłego bezpośredniego kontaktu. Ogólna strategia interwencji musi być jasna i powinniście być w stanie interweniować w razie potrzeby.
- Zakładajcie wystarczającą ilość czasu przeznaczoną na każdy zasób, a także stosowność klasy dydaktycznej do zastosowania określonej metody (wielkość, rozmieszczenie mebli, bliskość do innych klas).
- Wreszcie: zrelaksujcie się i bawcie się dobrze! W końcu o to właśnie chodzi w edukacji pozaformalnej!

Przygotowanie zajęć:

Uczniowie mogą przychodzić na zajęcia z dużym lub mniejszym zainteresowaniem. Czasami nauczyciel może napotkać znaczny opór, jeśli zacznie bezpośrednio od zaplanowanego tematu. Uczniowie w klasie mogą najpierw potrzebować uspokojenia się lub pobudzenia. Istnieje szereg metod, które można wykorzystać do rozpoczęcia zajęć:

- Zaczynij od energisera, aby wzbudzić zainteresowanie uczniów
- Użyj ćwiczeń relaksacyjnych lub odpowiedniej muzyki, gdy uczniowie są bardzo niespokojni.
- Jeśli uczniowie napotykają jakiś problem, byłoby lepiej najpierw go rozwiązać. W praktyce możesz odkryć, że ten konkretny problem może obejmować całe działanie, chociaż nie zostało zaplanowane.

Zakończenie zajęć

Na końcu każdego zajęcia musi pozostać czas na połączenie i zamknięcie poruszonych problemów, a uczniowie muszą mieć czas na przygotowanie tematu na następne spotkanie. Ważne jest, aby nic nie wisało w powietrzu. Wszystkie problemy powinny zostać poprawnie rozwiązane. Ćwiczenie należy również zakończyć, komentując pozytywnie na podane aspekty:

- co zostało osiągnięte
 - dynamika zespołu/klasy
 - osiągnięty postęp
 - istotne fakty ustalone przez zespół
 - wszelkie nietypowe zdarzenia, które mogą mieć miejsce
 - zadania, które należy przygotować na następne spotkanie (w zależności od poniższych zasobów).
-

EDUKACJA NIEFORMALNA

Metody nauczania

W projektach europejskich - szczególnie w ramach programu Erasmus - lepiej jest stosować nietradycyjne metody nauczania, które tworzą przyjemną atmosferę w klasie i zmieniają „naukę” w ciekawe doświadczenie. Aby wybrać metodę, wzięliśmy pod uwagę cele zasobu. Odpowiednia metoda zachęca uczniów do identyfikowania sytuacji w codziennym życiu i daje im możliwość przedyskutowania problemów z ich własnego punktu widzenia. Aby zapewnić powodzenie metody, należy ją odpowiednio przygotować.

Podręcznik składa się z 48 zasobów dotyczących trzech głównych zagadnień: praw człowieka, różnorodności oraz tożsamości i aktywności obywatelskiej. Każdy zasób składa się z dwóch narzędzi: (a) Narzędzie edukacji nieformalnej (NFE) i (b) Narzędzia cyfrowe (DT). Narzędzie NFE opisuje „ćwiczenie” (aktywność), które należy wykorzystać w grupie. DT to dodatkowe narzędzie, które służy do wzbogacania narzędzia NFE. W zależności od użytego narzędzia DT można wykorzystać przed, w trakcie lub po realizacji działania. Zastosowane narzędzia NFE są w jakiś sposób „powtarzalne”; tego samego narzędzia (metody) można użyć w różnych zasobach. Ta sama zasada dotyczy DT.

Niektóre z tych metod (narzędzia NFE), które są stosowane w konkretnym projekcie, opisano poniżej:

1. Praca zespołowa:

Ustalono, że praca zespołowa w małych grupach po 4-6 uczniów jest bardzo skuteczną metodą pracy. W małych grupach uczniowie mają możliwość zdobycia wiedzy, zrozumienia i zastosowania tej wiedzy przy kształtowaniu postaw i dokonywaniu wyborów. Dyskutując, uczestnicząc i komunikując się w grupie, uczniowie mogą rozwijać i ćwiczyć odpowiednie umiejętności.

Organizowanie zajęć w małych grupach można osiągnąć na różne sposoby:

- Nauczyciel wyjaśnia zadanie, a uczniowie dobierają się w małe grupy po 4-6 osób, w których pracują.

*Zadanie może obejmować dyskusję, tworzenie artystyczne, prezentację, tworzenie wideo, odgrywanie ról, burzę mózgów, symulację itp. Wszystkie te działania można wykorzystać w pracy zespołowej, w których kluczowy element jest taki sam czyli praca w małych grupach.

- Nauczyciel wprowadza uczniów w temat zajęć, uczniowie omawiają go w grupach i przedstawiają wnioski wszystkim członkom klasy.
- Uczniowie pracują indywidualnie, a następnie omawiają wyciągnięte wnioski w swojej grupie.
- Poprzez dyskusję na zajęciach, poruszana jest pewna kwestia, a uczniowie dzielą się na małe grupy w celu omówienia i zaproponowania rozwiązań.

2. Burza mózgów:

Burza mózgów to kreatywna metoda wyrażania zróżnicowanych pomysłów. Istnieje kilka powodów, dla których można zastosować tą metodę; najczęściej stosuje się ją, aby objąć jak najwięcej aspektów omawianego tematu. Burza mózgów nie oznacza po prostu pytanie innych o pomysły. Aby skutecznie przeprowadzić burzę mózgów, należy przestrzegać kilku zasad:

- pytanie lub temat muszą być dobrze zdefiniowane
- członkowie zespołu muszą wyrazić każdy pomysł, który przyszedł im do głowy jako odpowiedź na pytanie
- Nikt nie powinien komentować pomysłów innych. Podkreślamy to.

Metoda burzy mózgów jest dość prosta w użyciu. Nauczyciel zapisuje temat lub pytanie na tablicy, a następnie wyjaśnia klasie zasady określając limit czasu, np. 5 minut. Następnie, uczniowie rozpoczynają burzę mózgów. Nauczyciel szybko zapisuje pomysły na tablicy. W przypadku stwierdzenia luki pedagog może wypełnić swoje pomysły. W zależności od napisanych pomysłów można je podzielić na kategorie, tzn. kilka pomysłów może należeć do tej samej „głównej” kategorii.

Następnym krokiem jest przetworzenie pomysłów i przejście do zadania. W niektórych przypadkach może być konieczne poproszenie uczniów o podanie pewnych pomysłów. Na tym etapie niektóre pomysły mogą zostać wyjaśnione, ocenione, wybrane i uszeregowane. Ta procedura jest konieczna w celu zróżnicowania pomysłów, tj.

jeśli nie będzie zróżnicowania podczas akceptacji pomysłów, prawdopodobnie uczniowie odniosą wrażenie, że wszystkie pomysły są równe i dopuszczalne.

3. Odgrywanie ról:

W odczytywaniu ról pewna sytuacja jest przenoszona ze świata rzeczywistego do ramy odgrywania ról. Odgrywanie ról jest przydatne, gdy chcemy analizować określone zachowania lub testować nowe lub alternatywne zachowania w kontrolowanych i bezpiecznych ramach. Aby korzystać z metody odgrywania ról, trzeba mieć w klasie ciepłą i otwartą atmosferę.

Ważne jest, aby wszyscy uczestnicy byli świadomi znaczenia metody odgrywania ról i uzgodnili pewne podstawowe zasady w celu współpracy w zorganizowany sposób. Dlatego nauczyciel musi krótko wyjaśnić metodologię, a następnie klasa musi ustalić pewne zasady dla uczniów grających role i dla uczniów oglądających grę, zanim gra się rozpocznie. Następnie temat jest definiowany jako pewna sytuacja i jest opisywany podając jak najwięcej szczegółów, aby pomóc wszystkim uczestnikom go zrozumieć. Każda wybrana scena nie powinna trwać dłużej niż kilka minut.

Uczniowie, nie biorący czynnego udziału w grze w odgrywanie ról, pełnią rolę obserwatorów i publiczności. Nauczyciel natomiast pełni rolę koordynatora lub „dyrektora” i odpowiada za planowanie, przeprowadzanie i ocenę działania.

4. Symulacja:

Gra symulacyjna (Patricia K. Tompkins, 1998) to odtworzenie rzeczywistej sytuacji, a jej celem jest zbadanie kluczowych elementów tej sytuacji. Symulacje, podobnie jak odgrywanie ról, zawsze zawierają element roli. Podczas gry symulacyjnej uczniowie muszą wykonać określoną sytuację w oparciu o sytuacje z prawdziwego życia, podczas gdy w odgrywaniu ról uczestnicy reprezentują i doświadczają pewnego rodzaju postaci znanych z codziennego życia.

5. Twórczość artystyczna (rysunek, malarstwo, kolaż):

Niektóre formy sztuki są użytecznym nieformalnym podejściem do nauczania w grupie. W tym przypadku uczniowie nie tylko dyskutują lub piszą o różnych sytuacjach społecznych, ale także wychwytyją i wyrażają te sytuacje w obrazach i rysunkach. Mogą również tworzyć kolaże, aby wyrazić siebie i swoje umiejętności bez konieczności posiadania określonego talentu lub specjalistycznych umiejętności. Ważne jest, aby uczniowie przezwyciężyli swoje obawy związane z twórczością artystyczną. Dlatego należy zachować szczególną ostrożność, aby zrozumieć, że celem takiego ćwiczenia nie jest stworzenie dzieła sztuki, ale swobodne wyrażanie siebie.

6. Studium przypadku (Case study):

Studium przypadku (UNSW Australia) to opis działania, zdarzenia lub problemu, który zawiera rzeczywistą lub hipotetyczną sytuację. Studia przypadków można wykorzystać, aby pomóc uczniom zrozumieć, w jaki sposób złożoność rzeczywistości wpływa na podjęcie decyzji.

Najczęstszy przypadek:

- pochodzi z prawdziwego życia lub jest hipotetyczny
- składa się z wielu części, a każda z nich zwykle kończy się problemami i zagadnieniami do dyskusji. Sytuacja może nie mieć wyraźnego punktu odcięcia.
- zawiera wystarczające informacje dla czytelnika, aby rozwiązać problemy i kwestie.
- jest wiarygodne dla czytelnika (studium zawiera opis scenerii, charakterów, sekwencji wydarzeń, problemów i konfliktów).

Studium przypadku przedstawiono uczniom jako przykład, aby mogli oni realizować ćwiczenie, jednocześnie starając się skupić na opisanym zagadnieniu.

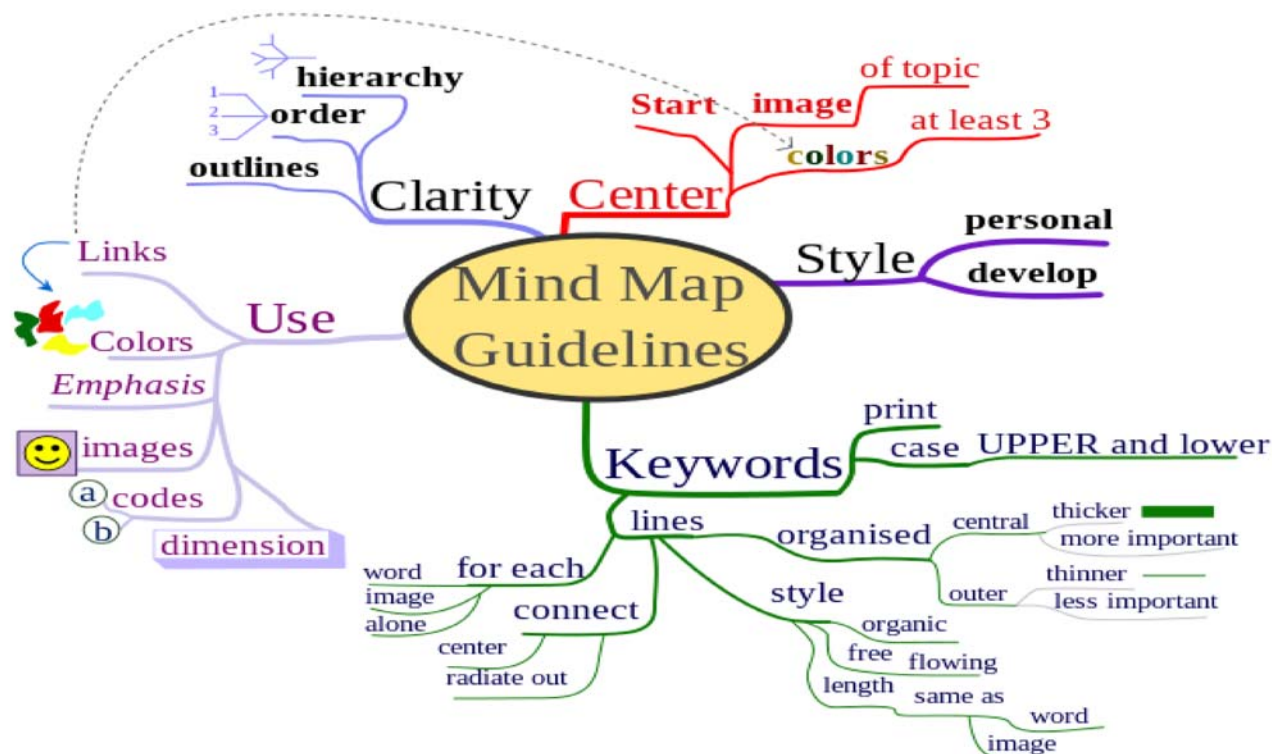
* Wszystkie materiały wykorzystywane na potrzeby tego projektu znajdują się na stronie internetowej projektu (http://othernessproject.eu/en/activities_en/). Nauczyciele, a w niektórych przypadkach studenci, zostaną poinstruowani jak korzystać z materiałów podanych w opisie każdego zasobu.

7. Kierowana Drama:

Jest to działanie, w którym uczniowie przedstawiają przypadek dotyczący ogólnej scenerii i postaci. Są oni prowadzeni w ramach fabuły, otrzymując opisy planowanych wydarzeń (spotkań) i ich zadań na odpowiednich spotkaniach (wiadomości). Mają wcielić się w bohaterów i kierując się dostarczonymi informacjami, mogą swobodnie decydować o historii, tj. szczegółach fabuły, kwestiach bohaterów

8. Mapa myśli:

[illegible]

9. Podejście Reciprocal Maieutic:

Podejście Reciprocal Maieutic (RMA) (Dolci Amico; Amico Fausto) to dialektyczna metoda badania i „popularnej samoanalizy” służącej wzmocnieniu społeczności i jednostek, którą można zdefiniować jako „proces kolektywnej eksploracji, który przyjmuje się jako odejście punkt, doświadczenie i intuicja jednostek” (Dolci, 1996). RMA został opracowany przez Danilo Dolci z Socratic concept of Maieutic. Maieutics Sokratesa był jednokierunkowy, podczas gdy dla Danilo Dolci koncepcja wiedzy pochodzi z doświadczenia i konieczna jest wzajemna relacja. Jak sama nazwa wskazuje, RMA jest procesem „wzajemnym” między co najmniej dwiema osobami i zwykle odbywa się w grupie, przy czym jedna osoba zadaje pytania, a inne udzielają odpowiedzi. Jest to wzajemna maieutyczna komunikacja, która wydobywa wiedzę ludzi, a wszyscy uczestnicy uczą się od siebie nawzajem.

10. Debatą oksfordzką:

Uczniowie będą zaangażowani w udawany proces decyzyjny, który pozwoli im zgłębić temat związany z demokracją i prawem w ich kraju lub szkole, zastosować umiejętności krytycznego myślenia w scenariuszu z prawdziwego życia, dzielić się opiniami z innymi jednocześnie szanując opinie innych. Debatą „w stylu Oxford”, wywodząca się ze społeczeństwa debatującego z Oxford University (Oxford Union), jest konkurencyjnym formatem debaty zawierającym ostro sformułowany ruch, zaproponowany przez jedną ze stron, a przeciwny przez drugą.

11. Myślenie nieszablonowe:

Myślenie nieszablonowe to dobrze znana i szeroko stosowana interaktywna metoda generowania pomysłów. Zachęca uczestników do wykorzystania wyobraźni i kreatywności. Pomaga uzyskać liczne rozwiązania dowolnego problemu; na przykład „co powinienem zrobić w tej sytuacji?” lub „jak możemy pokonać tę przeszkodę?”. Żadna ocena nie jest dozwolona w trakcie sesji „przemyśleń”. Jeśli oszczędzasz i oceniasz pomysły po tym jak zostały przedstawione, ludzie bardziej skoncentrują się na obronie swoich pomysłów niż na wymyślaniu nowych i lepszych. Zachęcamy wszystkich do „przemyślenia” jak największej liczby pomysłów. „Szalone” lub odmienne pomysły powinny być zachęcane, nawet jeśli mogą brzmieć nierozsądnie.

Uczestnicy powinni opierać się na pomysłach innych lub je modyfikować. Jak myśleć nieszablonowo? Usadź uczestników nieformalnie; Podaj tablicę lub flipchart do notowania pomysłów; Podaj problem lub kwestie do rozwiązania; Podaj podstawowe zasady: na przykład nie można oceniać pomysłów ani osądzać ich wartości; Im więcej pomysłów, tym lepiej; dążcie do jak największej ilości i opieraj się na pomysłach innych (łączenie,

modyfikowanie itp.); Zapytaj o pomysły i zapisz je tak szybko, jak się pojawią - nie edytuj ich; Zachęcaj uczniów do dzielenia się nowymi pomysłami, dodając własne; Odradzaj prześmiewczy śmiech, komentarze lub wyśmiewanie jakichkolwiek pomysłów; Omów i oceń wygenerowane pomysły.

12. Metoda kuli śnieżnej:

Metoda kuli śnieżnej umożliwia uczestnikom analizę własnych odpowiedzi i stopniowe docieranie do otaczających osób w celu rozważenia myśli innych na dany temat.

Jak stosować metodę kuli śnieżnej? Nauczyciel zadaje pytanie i / lub przedstawia scenariusz i daje uczestnikom chwilę do refleksji. Nauczyciel prosi uczestników o zwrócenie się do osoby znajdującej się obok nich i omówienie ich myśli (w parach). W zależności od aktywności nauczyciel może poprosić uczestników o ustalenie priorytetów swoich pomysłów, osiągnięcie konsensusu w sprawie najważniejszych priorytetów itp. (Odczekać kilka minut). Następnie nauczyciel prosi każdą parę, aby przeszła do innej pary i omówiła swoje przemyślenia (poczekaj kilka minut).

UŻYCIE NARZĘDZI CYFROWYCH

Narzędzia cyfrowe przedstawione w tym podręczniku zostały zaprojektowane specjalnie na potrzeby projektu. Każde zajęcia - oprócz narzędzia NFE - jest wzbogacone o narzędzia cyfrowe, które pomogą uczniom dowiedzieć się więcej o danym obszarze tematycznym w bardziej zabawny sposób. W zależności od zajęć można użyć narzędzia cyfrowe przed, w trakcie lub po realizacji działania (instrukcje są podane przy każdym zajęciu).

Narzędzia cyfrowe są dodane na stronie internetowej projektu (http://othernessproject.eu/en/activities_en), gdzie uczniowie mogą oglądać, grać, uczyć się, badać za pomocą filmów, quizów / kwestionariuszy online, gier interaktywnych, filmów animowanych, prezentacji prez / ppt itp.

EWALUACJA

Ewaluacja jest procesem szacowania skuteczności programu i powinna stanowić integralną część całej procedury szkolenia i uczenia się. Ewaluacja dotyczy zakresu (a) tego, czy projekt jako całość spełnia swoje cele, (b) do których określone metody są uważane za skuteczne w realizacji niektórych celów oraz (c) wskazówek dotyczących ulepszania ocenianych rezultatów, aby zaspokoić potrzeby użytkowników.

Ewaluacja jest przeprowadzona w celu sprawdzenia następujących aspektów:

- Stosowność: Czy projekt obejmuje potrzeby, zainteresowania i obawy uczniów?
- Skuteczność: Czy spełnia cel i zadania, dla których został zaprojektowany?
- Metodologia: Czy metody zastosowane w konkretnym zespole są odpowiednie?

Co jest oceniane?

- Treść: Treść ma strukturę odpowiadającą potrzebom, zainteresowaniom i obawom uczniów oraz zapewniającą osiągnięcie celu i założeń.
- Organizacja i prezentacja: Informacje są uporządkowane logicznie i przedstawione w przejrzysty sposób przy użyciu wielu metod i sposobów, które motywują i zwiększają otwartość na inność, gdy uczniowie angażują się z dużym zainteresowaniem w autentyczne działania.
- Projektowanie instruktażowe i wsparcie: Projektowanie instruktażowe wykorzystuje strategie instruktażowe oparte na badaniach, zapewnia możliwości angażowania się w odpowiednie dla wieku działania z dużym zainteresowaniem, które odzwierciedlają rzeczywiste sytuacje, oraz umożliwia tworzenie interdyscyplinarnych, globalnych połączeń.
- Równość i dostępność: materiały są wolne od uprzedzeń w opisie grup etnicznych, płci, wieku, niepełnosprawności, kultur, religii itp. Rozważają wiele stylów uczenia się i różnice kulturowe uczestników.

W ramach projektu Inność zostanie przeprowadzona ocena podręcznika dla nauczyciela (TM) i pakietu narzędzi cyfrowych (DT).

Metody i strategie ewaluacji

Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele przyczynią się do oceny tego projektu poprzez:

- Samoobserwację, samoocenę i krytyczną refleksję: Projekt zachęca do krytycznej refleksji we wszystkich obszarach, w tym uczniów i nauczycieli jako partnerów w procesie nauczania i uczenia się. Nauczyciele, mając refleksyjne i krytyczne podejście do własnej praktyki nauczania, ocenią zarówno swoje nauczanie, jak i podręcznik nauczyciela i narzędzia cyfrowe. Metody uzyskiwania informacji od nauczycieli będą ustrukturyzowane, częściowo ustrukturyzowane i nieustrukturyzowane. Będą obejmować również ankiety.
- Ocena i informacje zwrotne od studentów: Informacje zwrotne od studentów są bogatym i cennym źródłem informacji zarówno dla celów formatywnych, jak i podsumowujących. Z tego powodu informacje zwrotne od studentów i oceny są kluczowymi elementami procesu ewaluacji. Metody uzyskiwania informacji zwrotnych od studentów będą ustrukturyzowane, częściowo ustrukturyzowane i nieustrukturyzowane. Będą obejmować ankiety i konsultacje ze studentami.
- Zadania do oceny uczniów i osiągnięcie efektów uczenia się: Zadania związane z oceną i inne prace, które uczniowie wykonują podczas szkolenia, są cennym źródłem informacji o nauczaniu i projektowaniu programu nauczania. Będą one wykorzystywane do takich celów, jak udoskonalanie programu nauczania i narzędzi NFE, diagnozowanie obszarów problemowych i dostarczanie dowodów skutecznego nauczania.

Informacje zwrotne z ankiet

Analizując informacje zwrotne z ankiet, okazuje się, że różnorodność odpowiedzi dotyczy działań, a ich ocena wydaje się bardzo pozytywna. Odgrywanie roli (wchodzenie w czyjeś buty), dyskusje na temat codziennych problemów, takich jak dorośli, energizer i ćwiczenia relaksacyjne, są zdecydowanie tym, co nauczyciele uważają za najbardziej lubiane zajęcia na wszystkich szkoleniach. Kolejnym trendem jest to, że zarówno nauczyciele, jak i uczniowie oceniają bardzo wysoko filmy i prezentacje.

Nauczyciele uznali zasoby za bardzo wymagające, **a ich komentarze były zachęcające, takie jak:**

- Zajęcia się bardzo podobały zajęcia!
- Film z **D1** jest bardzo interesujący i podnosi poziom świadomości uczniów związany z tematyką różnorodności;
- Film z **HR2** jest bardzo interesujący; gdyby tylko wszystkim lekcjom w klasie mogły towarzyszyć takie materiały wizualne!
- Realizacja projektu przyczyniła się do lepszego wkładu w działania szkolne;
- Uczniowie byli zmotywowani i przetłumaczyli niektóre zasoby z angielskiego na grecki;
- Zasoby nie wymagają modyfikacji; wytyczne i wyjaśnienia są jasne;

Wskazówki są jasne i zrozumiałe. Nauczyciel ma wystarczające wytyczne i objaśnienia procedur. Instrukcje nie mogły być lepsze!

- D4, D5, D8 i IC 15 odnoszą się do prawdziwych sytuacji z życia wziętych;
- Uczniowie zaprezentowali działanie D6 całej szkole podczas Światowego Dnia Niepełnosprawnych
- Uczniowie stworzyli własny film powiązany z działaniem D7;
- D15 jest bardzo przydatny w tworzeniu dialogu międzykulturowego;
- Oprócz rozwijania społecznej i obywatelskiej odpowiedzialności uczniów oraz świadomości kulturowej, które są głównymi celami projektu, szkolenie przyczyniło się również do poprawy umiejętności cyfrowych uczniów, np. w **HR11** „wszyscy studenci byli entuzjastycznie nastawieni do stworzenia filmu i przetworzenia go za pomocą Magisto; podczas regularnych lekcji zasugerowali użycie aplikacji do tworzenia i edytowania treści wideo na inne tematy. ”

Oczywiście, nie wszystkim nauczycielom (i uczniom) podobały się wszystkie zajęcia ze względu na specyfikę / społeczność lokalną / kraj, np. Stwierdzono, że temat orientacji seksualnej jest nie do przyjęcia dla szkół greckich; rozmowy o homoseksualizmie z 11-latkami w stosunkowo zamkniętej społeczności w małym miasteczku w Bułgarii okazały się nieco krępujące dla wszystkich itp.

Nauczyciele zaproponowali następujące modyfikacje:

- **D1** jest dostępny tylko w języku angielskim
- **D3:** metodologia w języku włoskim nie jest jasna, a dodatkowo niektóre materiały (plany zajęć czy filmy) nie są dostępne w języku włoskim
- **D5:** Ćwiczenie teatru na forum było za trudne dla uczniów; trudno było wymyślić, jak zmienić fabułę i wynik końcowy
- **D9:** Temat orientacji seksualnej jest nie do przyjęcia w szkole greckiej, zasugerowano zamienienie tej lekcji z lekcją D7 o znęcaniu się
- **D10, D11:** Włoscy nauczyciele poinformowali, że zasoby cyfrowe nie zostały przetłumaczone na ich język.
- **D12:** sugerowane: <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGLB126/498/3244,13185/>
- **IC1:** pojawiły się pewne trudności w otwieraniu pliku „zupa z literami” (być może dlatego, że przeglądarki nie mają zainstalowanego Flash Playera?). Bułgarski nauczyciel żałuje, że strona internetowa „Twoje prawa i obowiązki” jest w języku angielskim.
- **IC4:** Nauczyciel grecki uznał energizer za nieco niebezpieczny dla młodszych uczniów, ponieważ mogą wystąpić pewne wypadki z krzesłami.
- **IC6 :** Główną informacją zwrotną było to, że nauczyciele mieli trudności z pracą z pytaniami offline.
- **IC7:** Na początku uczniowie mieli trudności z wyborem tematu do dyskusji
- **IC13:** To ćwiczenie było trochę trudne dla nauczyciela, ponieważ musiał wykonać cały materiał źródłowy
- **IC14:** dostępny tylko w języku angielskim
- **HR6:** film nie jest dostępny w języku włoskim

- **HR9:**Niektórzy nauczyciele stwierdzili, że film z tego ćwiczenia jest nieco za ambitny w stosunku do wieku uczniów.
- **HR12:** należy pominąć, ponieważ temat powinien być przeanalizowany przez profesjonalistę, a nie nauczyciela
- W niektórych działaniach, takich jak **HR 15 D12, D1, D6 HR4, HR8** potrzeba więcej czasu na przygotowanie i wdrożenie.
- Istnieją pewne problemy techniczne z **HR16** - powtarza się w **HR15, IC11, HR 15, IC12** lub w zawartości, która została otwarta bezpośrednio przed nim.
- Ćwiczenie ze zdjęciami znanych osób w **HR2** jest uważane za nieodpowiednie dla grupy wiekowej 11-latków
- Sugerowano również, aby dostosować energizery z różnych działań do grupy docelowej i odpowiednio je wykorzystać;

Autorzy zasobów i zespoły partnerów omówili sugerowane zmiany i problemy oraz wprowadzili zmiany, które uważają za istotne na podstawie opinii nauczycieli. Wszystkie problemy techniczne zostały rozwiązane.

Energizery

Energizery

1 - (1) - Przerwij okrąg

Nauczyciel przypisuje losowo liczbę do każdego ucznia, w zależności od wielkości grupy, czyli dla 20 uczniów, numery 1-4 są w porządku, tak by każda grupa miała 5 osób (grupy mogą być tworzone przez uczniów z tym samym numerem, tj. wszystkich z przypisanym numer "1" lub ze studentów, gdzie każdy z nich ma swoją własny unikalny numer 1-4; można również wyłaniać grupy dzieląc je na podstawie (co jest bardziej zabawne) według składników na sałatce grecką, gdzie każdy uczeń to np. "pomidor", "ogórek", "cebula", "oregano" itd.)

Po tym, jak grupy zostały uformowane, tworzą one kółka, a nauczyciel losowo wybiera liczbę (lub składnik), aby wybrana osoba została wypuszczona z kręgu i nauczyciel próbuje „witać się” się do środka, podczas gdy pozostali uczniowie są pouczeni, aby nie puścić rąk bez względu na wszystko. Można to powtórzyć jeszcze raz, z kolejnym numerem wychodzącym.

Energizery

2 - Moo!!!

Nauczyciel przypisuje losowo kartkę papieru ze zwierzęciem gospodarskim, tj. "krowa", "koń", "owca", "kogut" (odwrócone do góry nogami na biurku) każdemu uczniowi, itp. Gdy uczniowie zapoznają się ze swoją rolą zwierzęcą, zostaną poinstruowani przez nauczyciela, by chodzić po pokoju zachowując się jak zwierzę, do którego zostali przydzieleni (tzn. dźwięk), aby znaleźć taki sam rodzaj zwierzęcia wśród pozostałych uczniów.

Energizery

3 - (3) - Ameba

Gra ewolucyjna! Wszyscy zaczynają jako ameby, w celu ewolucji do postaci człowieka. Wszyscy uczniowie chodzą, zachowując się jak ameba i kiedy spotykają się z inną amebą, grają jedną rundę kamień / papier / nożyczki. Ktokolwiek wygrywa, przekształca się w robaka. Kiedy spotykają się dwa robaki grają ponownie kamień / papier / nożyczki, a ktokolwiek wygrywa, zamienia się w osę, ale ktokolwiek przegrywa, z powrotem staje się amebą. To trwa, dopóki człowiek nie stanie się człowiekiem. Etapy ewolucji to: ameba – robak - osa – kurczak - małpa - człowiek.

Energizery

4 - (4) - Ludzki łańcuch

Wszyscy stoją w kręgu. Zamykają oczy i zaczynają się ruszać w kierunku środka koła, trzymając ręce w górze. Kogokolwiek dotknął rękami, łąpią się za nie i nie puszcza, więc robią węzeł. A później nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli oczy i spróbowali się rozwinąć (zrobić kółko), nie puszczając rąk.

Energizery

5 - (5) - Dzień dobry lub dobry wieczór

Wszyscy chodzą po pokoju, witając się nawzajem (jakby wszyscy byli ich bliskimi przyjaciółmi) używając słów i gestów (uścisnąć dłoń, pocałować, przytulić). Następnie powtarzają powitanie w ciszy używając tylko swoich oczu.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel pyta uczniów, jak się czuli używając dwóch różnych sposobów powitania (np. było to trudne, jak im się udało komunikować się itp.).

Energizery

6 - (6) - Idź dalej

Nauczyciel poleca uczniom chodzić w różny sposób, czyli chodzić tak jak jesteś bardzo szczęśliwy, chodzić jak bardzo ciężki ston, chodzić jak byś miał 80 lat, chodzić jak ulewa, chodzić jak maluch, itp.

7 - (7) - Połączenie oczu

Uczestnicy stoją w kole. Każda osoba nawiązuje kontakt wzrokowy z drugą osobą po drugiej stronie koła. Dwójka przechodzi przez krąg i wymienia pozycje, utrzymując kontakt wzrokowy. Wiele par może się wymienić w tym samym czasie, a grupa powinna postarać się upewnić, że każdy w kręgu jest zawarty w wymianie. Wskazówka: zacznij od wypróbowania tego w ciszy, a następnie wymień pozdrowienia na środku koła.

Energizery

Wariacje: Jeśli nauczyciel uważa, znając atmosferę klasową, niektórzy uczniowie mogą nie uczestniczyć, tj. starają się nawiązać kontakt wzrokowy, ale nikt nie reaguje na nie i oni nie mają szansy na przejście z pierwotnej pozycji, moderator może podzielić klasę na 2 grupy i pozwolić na wprowadzenie elementu konkurencyjnego - po zakończeniu działania każda grupa zostanie oznaczona "termometrem do pracy zespołowej" (który można wydrukować na papierze formatu A4, a nauczyciel zaznacza stopnie zaawansowania pracy zespołowej z markerem). Im więcej osób w danej grupie (jednej z dwóch) pozostało bez udziału w "kontakcie wzrokowym" aktywność - im niższe są stopnie oznaczone na termometrze.

Energizery

8 - (8) - Znajdź inne miejsce:

Niech uczniowie usiądą na krzesłach w kręgu, a liczba krzesel będzie o jedno mniej niż liczba studentów. Uczeń bez krzesła stoi w środku i podaje swoje imię. Następnie uczeń wywołuje charakterystyczną cechę wyglądu lub kolor lub rodzaj noszonej odzieży, np. "Wszyscy w pomarańczach!". Wszyscy uczestnicy, którzy noszą pomarańcz muszą wstać i znaleźć inne miejsce, ale nie to, które jest zaraz po ich prawej lub lewej stronie. Uczeń stojący w środku stara się, aby znaleźć miejsce, a osoba siedząca z jego lewej strony staje się następnym rozmówcą występującym na środku.

9 - (9) - Strzelający balon

Wszyscy uczniowie tworzą krąg. Poinstruu uczestników, aby umieścili jedną informację o sobie, (np. mam 2 siostry lub moja matka ma na imię Sylwia), na małym kawałku papieru, złożyli go i włożyli do nadmuchanego balonika. Następnie uczniowie mają rzucać balony na środek koła i wtedy uczniowie stojący w kręgu mają na zmianę przekłuwac (rozstrzeliwać go) balony, czytając kartkę papieru i zgadując, do kogo odnoszą się te informacje. Uczestnicy mogą chodzić się po pokoju, zadając innym uczestnikom pytania zamknięte z odpowiedziami "tak / nie", ale nie jest to dokładnie pytanie dotyczące zdania z kartki, np. nie mogą zapytać "Masz dwie siostry?" tylko raczej "Czy masz siostry?", a następnie "Czy masz więcej niż jedną siostrę?", lub "Masz mniej niż 3 siostry?" itp. Gra kończy się, gdy wszyscy uczestnicy zidentyfikują autora zdania napisanego na kartce, którą mają.

Energizery

* Uwaga: to ćwiczenie powinno być używane, jeśli jest wystarczająco dużo czasu.

10 - (10) - Gra linowa

Energizery

Niech uczestnicy staną na środku przestrzeni oczyszczonej z biurek, krzeseł (przesuwamy je na bok) itp. Podziel pomieszczenie w taki sposób, aby można było łatwo przejść z jednej połowy pomieszczenia na drugą, np. przez umieszczenie długiego kawałka liny na podłodze. Nauczyciel stoi na jednym z końców liny i wywołuje charakterystyczny kolor lub literę, np. "Każdy ma niebieskie oczy!"; "Każdy kto ma 3 braci", "Każdy, kogo imię zaczyna się od B ", itp. i wskazuje na część pomieszczenia, gdzie uczestnicy noszący pomarańczowy / mający 3 braci / posiadający nazwiska lub imiona na B muszą się przenieść. Wszyscy uczestnicy, którzy noszą pomarańczowy / posiadający 3 braci / posiadający imiona lub nazwiska na B przenosi się do odpowiedniej części pokoju; Pozostali muszą przejść na drugą stronę. Pytania muszą być skonstruowane tak, aby klasa nie podzieliła się na grupy mających porównywalnie taką samą liczbę studentów, tj. jedna z grup powinna składać się (w większości przypadków) z jednego, dwóch lub kilku studentów.

Konkluzja: uczestnicy proszeni są o podzielenie się wrażeniami, jakie odczuwali, gdy byli częścią dużej grupy; i kiedy stali samotnie (lub byli częścią bardzo małej grupy); co czuli o sobie (jako części małej / dużej grupy) i jakie były ich uczucia wobec grupy, której nie byli częścią.

11 - (11) Kolejność alfabetyczna

Energizery

Uczniowie ustawiają krzesła w kółko, zdejmują buty i wchodzi na krzesła (jedno na osobę - koło musi być jak najbliższe). Na stojąco na krzesłach po prostu przechodzą się z jednego na drugie bez schodzenia, tak aby ustawić się w porządku alfabetycznym zgodnie z ich nazwiskami. Jak uznają, że są gotowi, nauczyciel sprawdza, czy mają rację; jeśli nie, kontynuują, dopóki nie ustawią się we właściwym porządku.

12 - (12) Pisownia ciała

Energizery

Nauczyciel prosi uczniów, aby zapisali swoje imię w powietrzu za pomocą różnych części ciała, na przykład dłoń / nogą / łokciem / nosem.

Opcjonalnie: Jeśli czas pozwoli nauczyciel prosi klasę, aby przeliterowała kilka słów odtwarzających litery z użyciem swoich ciał. Uczniowie mogą współpracować ze sobą lub tworzyć różne grupy.

13 - (13) - Szymon mówi

Energizery

Nauczyciel mówi grupie, że powinni postępować zgodnie z instrukcjami, kiedy on / ona powie "Szymon mówi ...". Jeśli nauczyciel nie rozpocznie zdania słowami "Szymon mówi", wtedy grupa nie powinna przestrzegać instrukcji! Nauczyciel zaczyna mówić coś w stylu "Szymon mówi klaszcz w dłoń", klaszcząc przy tym w dłoń. Uczestnicy zaczynają klasnąć w dłoń. Nauczyciel przyspiesza działania, zawsze powtarzając "Szymon mówi" jako pierwszy. Po krótkiej chwili "Szymon mówi" jest pomijany ale nauczyciel nadal wydaje instrukcje np. klaszczcie w dłoń. Ci uczestnicy, którzy podążają za instrukcjami wypadają z gry. Gra może być kontynuowana tak długo, jak długo pozostaje zabawna.

14 - (14) - Wybieram się w podróż

Energizery

Wszyscy siedzą w kręgu. Zaczni od stwierdzenia "Wyjeżdżam na wycieczkę i przytulam" i przytul osobę do swojej prawej strony. Ta osoba musi wtedy powiedzieć " Wyjeżdżam na wycieczkę i przytulam się i klepię po plecach ", a potem przytula i klepie po plecach osobę ze swojej prawej strony. Każda osoba powtarza to, co zostało powiedziane i dodaje nową akcję do listy. Zadanie musi zostać wykonane przez wszystkich w kręgu.

Energizery

15 - (15) - Dogłądanie zwierząt

Nauczyciel każe klasie po cichu myśleć o zwierzęciu. Następnie wydaje polecenie grupie, która w ciszy bez odzywiania się, musi ustawić się w linii od największych do najmniejszych zwierząt. Członkowie grupy mogą wykonywać tylko gesty i dźwięki charakterystyczne dla zwierząt, o których myśleli. Po zakończeniu nauczyciel prosi wszystkich uczniów o powiedzenie jakim są zwierzęciem, aby sprawdzić, czy kolejność ich ustawienia jest poprawna.

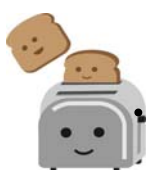
Energizery

16 - (16) - Plecy do pleców

Uczestnicy znajdują parę o podobnym rozmiarze i wadze. Siadają na podłodze, plecami do siebie. Łapią się za ręce. Muszą wstać, trzymając się ręce plecami do siebie. Po spróbowaniu raz-dwa razy ze swoją parą zmieniają parę. Można powtórzyć ten proces z innymi parami kilka razy.

Energizery

17 - (17) - Toster lub gwiazda rocka

Grupa formuje się w krąg z jedną osobą w środku. Osoba w centrum wskazuje na kogoś w kręgu i mówi "Toster" lub "Gwiazda rocka".

Jeśli osoba w ośrodku mówi "Toster", osoba wskazana musi przykucnąć, następnie podskoczyć i powiedzieć "posmaruj mnie masłem, jestem gotowy". Osoby po każdej stronie osoby będącej „tosterem” powinny pomóc jej wyskoczyć w górę, tworząc jakby ramy "opiekacza" wokół wskazanej osoby.

- Jeśli osoba w centrum mówi "Gwiazda rocka", wskazana osoba musi przytrzymać swoje ręce przed ustami, jakby śpiewała do mikrofonu. Ludzie po każdej stronie wskazanej osoby odwracają się do niej i udają, że grają na gitarze.

Energizery

18 - (18) - Gra w komara

Grupa stoi w kręgu, a moderator opowiada o pladze komarów i że każdy musi zabijać komary, żeby nie nabawić się malarii. Nauczyciel umieszcza komara na głowie osoby, która musi być niżej, aby uniknąć kontaktu z tym komarem. Dwie osoby obok wskazanej osoby muszą klaskać w ręce nad jej głową, by zabić komara, ale komar ucieka i idzie dalej. Kiedy grupa już gra dobrze i szybko, moderator dodaje więcej komarów, dopóki grupa nie będzie w stanie złapać tylu komarów naraz.

Energizery

19 - (19) - Złap za palec

Stojąc w kółku umieść prawy palec na lewej dłoni następnej osoby obok Ciebie. Postaraj się złapać palec osoby obok zanim Twój zostanie złapany. Po kilkukrotnym powtórzeniu następuje zamiana; potóż lewy palec na prawej dłoni następnej osoby i powtórz ten proces kilka razy.

Energizery

20 - (20) - Szef klanu

Wszyscy stoją w kręgu. Jeden uczestnik zamyka oczy lub wychodzi na chwilę z pokoju. Będzie musiał zgadnąć kto jest szefem klanu. Jeden z pozostałych uczestników zgłasza się na ochotnika, żeby pełnić rolę „szefa klanu” (robi to po cichu, tak by zgadujący nie mógł tego usłyszeć). „Szef klanu” rozpoczyna akcję np. pstrykanie palcami, poklepywanie się po brzuchu lub uderzania się w kolana a pozostali w kręgu naśladują go. Osoba zgadująca wraca do pokoju/otwiera oczy i stara się zgadnąć kto jest szefem klanu. Kiedy osoba rozgląda się starając zgadnąć, kto jest szefem, szef klanu zmienia akcję w taki sposób by zostać zauważonym.

Energizery

21 - (21) - Wskaż imię - gra z piłkami

Studenci stoją w kręgu. Nauczyciel podaje piłkę jednemu ze studentów. On/ona trzyma piłkę, następnie podaje imię i nazwisko innego uczestnika i przekazuje mu piłkę. Po kilku przejściach nauczyciel dodaje jeszcze jedną piłkę do gry, a następnie jeszcze jedną. W ten sposób będzie 2/3/4 piłek w powietrzu na raz i wszyscy uczestnicy będą wywoływać nawzajem swoje imiona i nazwiska.

Energizery

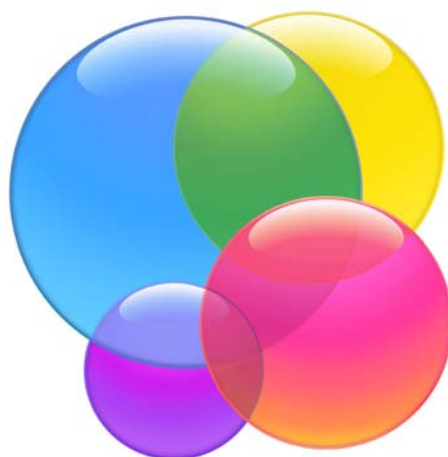

22 - (22) - Imiona i przymiotniki

Uczestnicy stoją w kole; myślą o przymiotniku opisującym postać albo o tym jak się czują. Przymiotnik musi zaczynać się od tej samej litery co ich imię. Na przykład: "Jestem Maria i jestem miła". Lub "Jestem Wojtek i jestem wysoki". W trakcie wypowiedzania tego, mogą również przedstawić to za pomocą pantomimy, która zaprezentuje dany przymiotnik w zrozumiały sposób. (N.B. W narodowych wersjach językowych Przewodnika powinny być używane imiona popularne w danym kraju i odpowiednie przymiotniki w danym języku).

Wariacja (użyj, jeśli czas na to pozwala): Gra może być również używana jako gra pamięciowa (na koncentrację), aby sprawdzić, czy reszta grupy pamięta pary "nazwa-przymiotnik". Po kilku rundach (każdy uczestnik powtarza swoje imię i przymiotnik), nauczyciel/ „game master” sprawdza, czy grupa pamięta ustalone pary "nazwy-przymiotniki", wypowiadając nazwę jednego z uczniów, np. "Maria". Maria wychodzi na środek koła, a grupa ma wymyślić/wypowiedzieć przymiotnik poprzednio związany z nazwą przez powiedzenie np. „Maria jest miła”. Jeśli nie mogą odgadnąć, uczestnik w kole (Maria) może przedstawić im ten przymiotnik przy pomocy pantomimy jak wskazówkę.

Ćwiczenia relaksacyjne

Ćwiczenia
relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanego wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczułeś się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... Jakiego są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

 Ćwiczenia
relaksacyjne

2 - (2) - Postępujące rozluźnienie mięśni

Aby uwolnić napięcie od stóp do głów, uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) i skupienie się na napinaniu i relaksowaniu każdej grupy mięśniowej od dwóch do trzech sekund każda. Nauczyciel prowadzi uczniów; prosi, aby zacząć od stóp i nóg, a następnie przenieść się do kolan, ud, pośladków, klatki piersiowej, ramion, rąk, szyi, szczęki i oczu - wszystko przy zachowaniu głębokich, powolnych oddechów.

Kelly Roper

 Ćwiczenia
relaksacyjne

3 - (3) - Przewodnik po krainie oddechu

Nauczyciel prosi uczniów, aby zamknęli oczy (jeśli czują się z tym komfortowo), wzięli wdech licząc do czterech, a następnie wydech również licząc do czterech (cały przez nos, który daje naturalny opór na swobodny oddech). Następnie z jedną ręką na piersi i z drugą na brzuchu, uczniowie mogą wziąć głęboki wdech przez nos i wydychać powietrze przez usta, upewniając się, że przepona (a nie klatka piersiowa) napętnia się wystarczająco dużą ilością powietrza, aby napętnić płuca.

Jordan Shakeshaft

 Ćwiczenia
relaksacyjne

4 - (4) - Wizualizacja za pomocą koloru / kojącego dźwięku

Prowadzący prosi uczniów, aby wyobraźli sobie ulubiony kolor, który sprawia, że czują spokojne i bezpieczne. Oni w wyobraźni, przyjmują ten kolor za każdym razem kiedy wdychają powietrze i rozsyłają go po całym ciele podczas wydechu. Kontynuują to aż do momentu kiedy wizualizują sobie, że są wypełnieni tym specjalnym, relaksującym kolorem. To samo ćwiczenie można wykonać za pomocą kojącego dźwięku lub aromatu. Ponadto jest ono bardziej efektywne, jeśli używamy przy tym muzyki relaksującej.

Kelly Roper

 Ćwiczenia
relaksacyjne

5 - (5) - Użyj słowa opisującego swoje uczucia / myśli

Uczniowie są proszeni o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) przez minutę i pomyślenie o słowie, które opisuje ich uczucia / myśli w danej chwili. Następnie uczniowie otwierają oczy i jeden po drugim wypowiadają swoje słowa w klasie.

6 - (6) - Oddech pszczoły

Nauczyciel instruuje uczniów, aby usiedli się w wygodnej pozycji by ćwiczyć oddychanie jak pszczoła. Muszą sobie wyobrazić, że siedzą na liściu lub płatkku kwiatu, prosto i pozwalają liściom lub płatkom delikatnie ich podeprzeć.

Nauczyciel przekazuje uczniom następujące instrukcje:

Ćwiczenia
relaksacyjne

Wdychaj powietrze powoli, pozwalając mu delikatnie wlewać się przez nos, wypełniając płuca. Kiedy wypuszczasz powietrze, bzycz jak pszczoła. Sprawdź, jak długo może trwać brzęczenie. Zobacz jak daleko twoja pszczoła jest w stanie latać przed siadaniem na listku i odpoczynkiem. Brzęczenie. Brzęczenie. Brzęczenie.

Przy następnym oddechu sprawdź, czy twoja pszczoła potrafi latać z głośnym, silnym brzęczeniem.

Przy następnym oddechu sprawdź, czy twoja pszczoła potrafi latać z cichym szumem.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel poświęca czas na krótką dyskusję:

Czy czujesz się inaczej z silnym lub z miękkim brzęczeniem?

Jak się czuje twoje ciało?

Opcjonalnie (użyj, jeśli pozwala na to czas): Po ćwiczeniu oddechowym narysuj trzmiela/pszczołę i liść lub kwiat, na którym "siedzisz" w swojej wyobraźni. Ten obraz może być używany jako przypomnienie o ćwiczeniach relaksacyjnych. Kiedy zobaczysz zdjęcie, ćwicz bycie pszczołą na liściu i oddech pszczoły.

7 - (7) - Mocny jak drzewo

Wszyscy uczniowie rozpościerają się w pokoju. Z nogami mocno osadzonymi na ziemi, udają, że są drzewami, które powoli kotyszą się tam i z powrotem wraz z wiatrem. Ruchy stają się silniejsze, gdy zbliża się burza.

Uczniowie starają się wykonywać ruchy tak silnie, jak to tylko możliwe, ale muszą pamiętać, aby trzymać stopy na ziemi i ich nie odrywać. Powoli wiatr umiera i drzewa mogą odpocząć.

Ćwiczenia
relaksacyjne

8 - (8) - Pory roku

Wszyscy gracze siedzą w kręgu, ale nie są zbyt blisko siebie. Nauczyciel prosi ich aby ruszali pomiędzy sobą jak rośliny w poszczególnych porach roku.

Zima: rośliny są małe, słabe i leżą zgniecione na ziemi.

Wiosna: przez coraz silniejsze słońce rośliny powoli rosną.

Latem: przez ciepłe słońce rośliny powoli otwierają ramiona, kwiaty otwierają swoje kwiaty i prostują się.

Jesień: promienie słoneczne słabną. Rośliny zaczynają powoli kurczyć, przekwitnąć a liście zaczynają spadać.

Ćwiczenia
relaksacyjne

Ćwiczenia
relaksacyjne

9 - (9) - Oddech Lwa

Oddech Lwa jest żartobliwym sposobem na uwolnienie się i zrelaksowanie w kierunku bardziej spokojnych uczuć. Trener mówi uczniom, że będą robić oddech zwany oddechem Lwa, aby uwolnić uczucia lub myśli, których już nie chcemy. Ten oddech jest bardzo pomocny w wydobywaniu z nas niechcianych myśli i wypychaniu ich daleko.

Instrukcje:

Wyobraź sobie, że jesteś potężnym lwem. Masz gigantyczny ryk! Usiądź na piętach i wyprostuj się jak potężny, dumny, lew. Przygotuj się na ryk! Pomyśl o uczuciu lub myśli, którą chciałbyś wypuścić. Ściśnij dłonie w pięści, trzymając je mocno i myśląc o tym uczuciu lub myśli, które chcesz wyrzucić z siebie. Weź głęboki oddech i wypuść swój ryk, wystaw język, rozciągnij szeroko ramiona przed tobą i otwórz szeroko dłonie, wyrzucając to uczucie lub myśli pozwalając mu uwolnić się. Ćwiczenie można powtórzyć.

 Ćwiczenia
relaksacyjne

10 - (10) - Pasma górskie

Uczniowie stają obok siebie w linii, w górskiej pozie, z szeroko rozstawionymi biodrami. Każda stopa musi dotykać stopy osoby po obu stronach. Następnie uczniowie spacerują (jako grupa) w poprzek pokoju bez oddzielania nóg od partnera. Jeśli grupa się rozpadnie, należy zacząć od nowa.

Wariacja: Poproś uczniów, aby chodzili na palcach.

 Ćwiczenia
relaksacyjne

11 - (11) - Ćwiczenie oddechowe

Nauczyciel prosi uczniów o zrobienie kółka i wykonanie następujących ćwiczeń, poprzez powtarzanie każdego z nich kilka razy i na zmianę. Nauczyciel może również dodać nowe ćwiczenia.

Oddychaj, unoś ramiona nad głową i mów: "Winda w górę!". Oddychaj, poruszaj płynnie ramionami na dół, mówiąc "Winda w dół". Powtórz.

Weź trzy szybkie wdechy, poruszając nosem. Poruszaj nosem po każdym wdechu. Następnie poruszaj nosem po każdym oddechu.

Przytrzymaj dłoń przed nosem i syknij, wydając syk.

 Ćwiczenia
relaksacyjne

12 - (12) - Gorące plecy

Kawałek papieru przykleja się do pleców każdego ucznia i każdy z nich otrzymuje długopis. Każda kartka papieru ma przygotowany napis: "Lubię". W trakcie ćwiczenia odtwarzana jest relaksująca muzyka, a uczniowie chodzą i piszą o niej charakterystyczne rzeczy na papierze, za które

lubią daną osobę.

Każdy uczeń może obejrzeć swoją kartkę na końcu i zabrać ją do domu.

Ćwiczenia relaksacyjne

13 - (13) - Masaż ciała

Uczniowie stoją w kręgu: muszą śledzić cały ruch nauczyciela, robi sobie masaż i naśladować go. Nauczyciel zaczyna masować różne części swego ciała, zaczynając od głowy do stóp (lepiej, jeśli zdejmie się buty). Nauczyciel wyjaśnia, jak należy wykonać masaż, bardziej delikatnie lub bardziej energetycznie.

Opcjonalnie: Nauczyciel może również poprosić uczniów o masaż innej osoby z klasy.

Ćwiczenia relaksacyjne

14 - (14) - Daj mi swoją energię

Uczniowie stoją w kręgu. Nauczyciel zaczyna, udając, że trzyma piłkę na rękach i przekazuje ją uczniowi po jego prawej; ten robi tak samo, dopóki piłka nie wróci do nauczyciela. Piłkę należy przekazać w łagodny sposób, ponieważ jest ona bardzo cenna. W drugiej rundzie nauczyciel przekazuje piłkę do uczniów zaczynając z drugiej strony koła, gestykulując i hałasując przy tym. Uczniowie robią tak samo, dopóki wszyscy nie dotkną piłki przynajmniej raz. Piłka może być przekazywana w dowolny sposób (w formie kopnięcia, pociągnięcia ...) udając, że staje się ona większa lub mniejsza w zależności od ich woli.

Ćwiczenia relaksacyjne

15 - (15) - Poruszanie się jak zabawka

Nauczyciel używa magicznego słowa, aby zmienić uczniów w ciągi nakręczanych zabawek. Na znak nauczyciela zabawki zaczynają poruszać się po klasie, jak wiele robotów, aby zająć na końcu swoje miejsce. Na początku muszą poruszać się szybciej a następnie stopniowo coraz wolniej, ponieważ ich ładowanie kończy się. Niektóre z nich zostaną zamrożone na środku pokoju, a nauczyciel musi dać ich korbom jeszcze jeden obrót, aby pomóc im osiągnąć swoje miejsca.

Ćwiczenia relaksacyjne

16 - (16) - Przekaż „twarz”

To jest jak gra w głuchy "telefon", ale zamiast przekazywania słów lub zdania kolejnej osobie z grupy uczestnicy posługują się mimiką twarzy.

Grupa tworzy krąg, w którym wszyscy mają zamknięte oczy, z wyjątkiem osoby, która jako pierwsza przekazuje „twarz”. Wyznaczona osoba dotyka ramienia osoby znajdującej się obok niej, ta osoba otwiera oczy, aby przyjąć „twarz”. Następnie dotknie ramienia osoby znajdującej się obok niej i przekaże jej „twarz”. Uczestnicy, którzy przekazali swoją „twarz” mogą mieć otwarte oczy, aby zobaczyć, jak jest ona przekazywana dalej w grupie.

Na końcu osoba rozpoczynająca zabawę otrzymuje „twarz” od ostatniej osoby w grupie i następnie pokazuje, jaka była oryginalna „twarz”.

Ćwiczenia relaksacyjne

17 - (17) - Masaż w kręgu

Grupa tworzy krąg i patrzy przed siebie. Jeden uczestnik umieszcza swoje ręce na ramionach osoby znajdującej się przed nim w kole, a następnie wykonuje masaż ramion tej osoby. Osoby masowane dają masującemu informację zwrotną jak się z tym czują. Po kilku minutach następuje zamiana.

Ćwiczenia relaksacyjne

18 - (18) - Robienie miejsca w pokoju

Uczestnicy proszeni są o podniesienie rąk z dłońmi skierowanymi ku górze, wyobrażając sobie to podnoszą sufit i są proszeni, aby użyć jak najwięcej siły w tym kierunku, aby zwiększyć przestrzeń pomieszczenia, w którym się znajdują. Potem są proszeni o obrócenie rąk z dłońmi skierowanymi w dół, myśląc, że są popychają podłogę. Następnie nauczyciel prosi ich o odepchnięcie ścian obracając lewe ramię i dłoń w stronę ściany po ich lewej stronie, prawą rękę i dłoń do ściany po prawej stronie.

Ćwiczenia relaksacyjne

19 - (19) - Piłka do masażu

Jedną piłkę jest podawana każdemu uczestnikowi i, zgodnie z rytmem relaksującej muzyki, umieszczają oni piłkę między plecami a ścianą. Następnie zginają lekko kolana, aby rozluźnić nogi i lepiej umieścić piłkę za plecami. Następnie poruszają swoim ciałem od góry do dołu i od prawej do lewej i na odwrót, przesuując piłkę wzdłuż ich pleców. Podczas wykonywania tych ruchów ciałem uczniowie zauważą nieco bardziej napięte (i czasami bolesne) miejsca na plecach. Gdy je zauważą, powinni się zatrzymać i pozostać cicho, przytrzymując się plecami piłkę na ścianie, w celu uzyskania pożądanego nacisku na bolące miejsca i pozostania w tej pozycji przez chwilę.

Wariacja: nie używaj ściany. Uczestnicy pracują w parach, a jeden trzyma 1 lub 2 kulki w swoich dłoniach i wykonuje masaż na plecach drugiego, a następnie użytkownicy zmieniają się.

Ćwiczenia relaksacyjne

20 - (20) - Huśtawka dla nóg

Uczestnicy pracują w parach. Można włączyć cichą i relaksującą muzykę (lub dźwięki opadającej wody, fal morskich itp.).

Półowa uczestników proszona jest o leżenie na plecach, twarzą do góry, z zamkniętymi oczami, z wyciągniętą lewą nogą na podłodze i uniesioną, wyprostowaną prawą nogą. Inny uczestnik stoi obok leżącej osoby i zapętla ręcznik wokół pięty jego prawej stopy, a następnie trzymając w dłoniach końce ręcznika wykonuje miękkie i delikatne ruchy (w górę i w dół, i na boki), podczas gdy osoba leżąca

całkowicie rozluźnia swoją nogę. Następnie powtarzają ten sam proces z lewą nogą. Po wykonaniu ćwiczenia uczestnicy zmieniają się rolami.

Zasoby szkoleniowe

Prawa człowieka

1

Prawa człowieka / Przysługuje mi 30 praw człowieka!

Opracowany przez

AENAO

Czas trwania

90

Energizery

4 - (4) - Ludzki łańcuch

Wszyscy stoją w kręgu. Zamykają oczy i zaczynają się ruszać w kierunku środka koła, trzymając ręce w górze. Kogośkolwiek dotkną rękami, łapią się za nie i nie puszczaają, więc robią węzeł. A później nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli oczy i spróbowali się rozwiąć (zrobić kółko), nie puszczaając rąk.

Ćwiczenia relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanego wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossmann, 2016

Cele

Cele

- Wstęp do praw człowieka — 30 praw człowieka według ONZ (Organizacji Narodów Zjednoczonych, 2016) http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/eng.pdf;
- Kształtowanie świadomości w dziedzinie praw człowieka;
- Ukazanie, że człowiek pozbawiony choćby jednego z przysługujących mu praw jest „niekompletny” (zupełnie jak układanka, w której brakuje jednego elementu).

Przygotowanie

Polecana lektura (Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2016)

http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/eng.pdf

Przygotowanie

Materiały

- duży karton;
- kolorowe markery;
- nożyczki;
- lista praw człowieka.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

„Prawa człowieka są jak układanka. Gdy brakuje jednego elementu, obraz jest niekompletny. To samo dotyczy ludzi żyjących w biedzie — jeśli ktoś zabierze nam jedno z naszych praw, zagrozi wszystkim pozostałym. Nie można przyznawać ludziom praw po trochu i oczekiwać, że ich sytuacja też będzie się poprawiać stopniowo.”

— Młody członek organizacji ATD Czwarty Świat

Metodologia	Metodologia Narzędzie NFE — Układanka praw człowieka 1. Uczniowie rysują na jednej stronie kartonu rysunek przedstawiający: (a) co najmniej jedno z praw człowieka lub (b) stan przestrzegania określonego prawa człowieka. (30 minut) 2. Uczniowie rysują po drugiej stronie kartonu układankę złożoną z 30 elementów i wycinają je nożyczkami. (15 minut) 3. Każdy uczeń zapisuje na jednym z elementów (na niezamalowanej stronie) jedno z praw człowieka (w razie potrzeby zapis można uprościć). Jeśli uczniów jest mniej niż 30, niektórzy podpisują 2 elementy. (10 minut) 4. Każdy z uczniów odczytuje na głos prawo człowieka, które zapisał, i próbuje wyjaśnić jego znaczenie. (15 minut) 5. Następnie uczniowie łączą elementy układanki. (10 minut) 6. Nauczyciel wyjaśnia, jak ważne jest, aby wszystkie elementy układanki znajdowały na swoich miejscach. Podobnie człowiek pozbawiony jednego z przysługujących mu praw przestaje być kompletną istotą ludzką. (5 minut) DT Video
Refleksje	Omówienie Omawiając ćwiczenie z uczniami, nauczyciel zadaje następujące pytania: Czy zrozumiałeś/-aś prawo człowieka zapisane na twoim elemencie układanki? Co oznacza dla ciebie w praktyce? Czy uważasz, że prawa człowieka są istotne? Dlaczego? Czy kiedykolwiek odczułeś/-aś, że twoje prawa są łamane? Jeśli jedno z praw człowieka jest łamane lub niedostępne dla danej osoby, jaki to będzie miało wpływ na pozostałe przysługujące jej prawa?
Notatki	Uwagi
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe https://vimeo.com/166006062

2

Prawa człowieka / Moje prawo do niedyskryminującego traktowania

Opracowany przez

AENAO

Czas trwania

70

Energizery

5 - (5) - Dzień dobry lub dobry wieczór

Wszyscy chodzą po pokoju, witając się nawzajem (jakby wszyscy byli ich bliskimi przyjaciółmi) używając słów i gestów (uścisnąć dłoń, pocałować, przytulić). Następnie powtarzają powitanie w ciszy używając tylko swoich oczu.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel pyta uczniów, jak się czuli używając dwóch różnych sposobów powitania (np. było to trudne, jak im się udało komunikować się itp.).

Ćwiczenia relaksacyjne

4 - (4) - Wizualizacja za pomocą koloru / kojącego dźwięku

Prowadzący prosi uczniów, aby wyobraźli sobie ulubiony kolor, który sprawia, że czują spokojne i bezpieczne. Oni w wyobraźni, przyjmują ten kolor za każdym razem kiedy wdychają powietrze i rozsyłają go po całym ciele podczas wydechu. Kontynuują to aż do momentu kiedy zwiualizują sobie, że są wypełnieni tym specjalnym, relaksującym kolorem. To samo ćwiczenie można wykonać za pomocą kojącego dźwięku lub aromatu. Ponadto jest ono bardziej efektywne, jeśli używamy przy tym muzyki relaksującej.

Kelly Roper

Cele

Cele

- Zapoznanie się z różnymi grupami ludzi;
- Kształtowanie świadomości w dziedzinie przeciwdziałania dyskryminacji;
- Ukazanie różnorodności.

Przygotowanie

Przygotowanie

- **Polecana lektura:** Images HR2 Description.pdf
- **Materiały:** wydrukowane zdjęcia różnych osób. Opis zdjęć (w formacie PDF) do pobrania pod [tym odnośnikiem](#).
- **Wskazówka:** Plik HR2 Description.pdf zawiera informacje o ludziach przedstawionych na zdjęciach. Ich nazwiska zamieszczono nad zdjęciami.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

„Nikt nie rodzi się z uczuciem nienawiści do drugiego człowieka ze względu na jego kolor skóry, pochodzenie lub wyznanie. Ludzie uczą się nienawidzić, a skoro potrafią nauczyć się nienawiści, można ich też nauczyć, jak kochać, ponieważ miłość jest bliższa ludzkiemu sercu niż jej przeciwieństwo”.

Nelson Mandela

Metodologia

Narzędzie NFE: Praca zespołowa

Metodologia

1. Uczniowie zostają podzieleni na 3 6–8-osobowe grupy. Każda grupa otrzymuje zestaw zdjęć i polecenie, aby ułożyć je na podłodze w odpowiedniej kolejności (zaczynając od osoby o najwyższym statusie społecznym). Podczas wykonywania ćwiczenia uczniowie nie mogą rozmawiać. Jeśli ktoś nie zgadza się z ustaloną kolejnością, może ją zmienić. (15 minut)
2. Następnie uczniowie zapoznają się z pracą pozostałych grup. Grupa prezentująca wyniki swojej pracy pozostałym uczniom (którzy jedynie słuchają, nie komentując) wyjaśnia, dlaczego ułożyła zdjęcia w takiej, a nie innej kolejności. Dopiero po zakończeniu prezentacji reszta klasy może ją skomentować i/lub zadać pytania. Moderator pyta uczniów (ze wszystkich grup) o ich stosunek do zaprezentowanej hierarchii.

Następnie ćwiczenie jest powtarzane tak, aby wszystkie grupy mogły przedstawić swoją hierarchię reszcie klasy. (10 minut na grupę)

[DT Video \(Nansy Spetsioti\)](#)

Omówienie

Na koniec moderator pokazuje uczniom niektóre ze zdjęć (np. Matki Teresy, Johna Younga itp.), których opisy zamieszczono w pliku HR2 Description.pdf, i pyta ich:

Refleksje

- Co teraz czujecie, gdy już dowiedzieliście się nieco więcej o tych osobach?
- Czy teraz zmienilibyście kolejność zdjęć?
- Jeśli tak, to na czym polegałaby ta zmiana? (20 minut)

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe [YouTube Video](https://www.youtube.com/watch?v=EYiqXhx2J640)

<https://amara.org/el/videos/EYiqXhx2J640/info/anti-racist-short-film-jafar/>

3

Prawa człowieka / Moje prawo do prywatności

Opracowany
przez

AENAO

Czas trwania

80

Energizery

1 - (1) - Przerwij okrąg

Nauczyciel przypisuje losowo liczbę do każdego ucznia, w zależności od wielkości grupy, czyli dla 20 uczniów, numery 1-4 są w porządku, tak by każda grupa miała 5 osób (grupy mogą być tworzone przez uczniów z tym samym numerem, tj. wszystkich z przypisanym numer "1" lub ze studentów, gdzie każdy z nich ma swoją własny unikalny numer 1-4; można również wyłaniać grupy dzieląc je na podstawie (co jest bardziej zabawne) według składników na sałatkę grecką, gdzie każdy uczeń to np. "pomidor", "ogórek", "cebula", "oregano" itd.)

Po tym, jak grupy zostały uformowane, tworzą one kółka, a nauczyciel losowo wybiera liczbę (lub składnik), aby wybrana osoba została wypuszczona z kręgu i nauczyciel próbuje „włamać się” się do środka, podczas gdy pozostali uczniowie są pouczeni, aby nie puścić rąk bez względu na wszystko. Można to powtórzyć jeszcze raz, z kolejnym numerem wychodzącym.

Ćwiczenia
relaksacyjne

5 - (5) - Użyj słowa opisującego swoje uczucia / myśli

Uczniowie są proszeni o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) przez minutę i pomyślenie o słowie, które opisuje ich uczucia / myśli w danej chwili. Następnie uczniowie otwierają oczy i jeden po drugim wypowiadają swoje słowa w klasie.

Cele

Cele

- Lepsze zrozumienie kwestii prywatności w kontekście praw człowieka;
- Zrozumienie, dlaczego prywatność jest istotna;
- Zastanowienie się, w jaki sposób można chronić swoją prywatność.

Przygotowanie

- **Polecana lektura**
- Obejrzyj filmik TED (można pobrać napisy) na temat prywatności:

https://www.ted.com/talks/glenn_greenwald_why_privacy_matters

Przygotowanie

- **Materiały:**

Nauczyciele dzielą uczniów na grupy (nie informując ich, na czym będzie polegać ich zadanie) kilka dni przed wykonaniem ćwiczenia (można to zrobić po zakończeniu poprzedniej części, jeśli była realizowana). Nauczyciel prosi uczniów, aby przynieśli kilka rzeczy osobistych, które zostaną wykorzystane w ćwiczeniu:

Grupa 1. Zdjęcia, telefony/tablety, klucze, portfele.

Grupa 2. Ulubione przedmioty, które trzymają w sypialni (np. prezent od kogoś, element stroju, który bardzo lubią, zdjęcie).

Grupa 3. Ulubione przedmioty przynoszone do szkoły (np. plecak, przybory szkolne, a nawet elementy stroju, które lubią nosić w szkole).

Grupa 4. Każdy uczeń przynosi jeden przedmiot, który podaruje innemu członkowi grupy (nauczyciel decyduje, kto komu ma dać prezent).

Uczniowie muszą zastanowić się, co ta druga osoba chciałaby dostać (np. Marysia daje Jasiowi czapkę, ponieważ Jaś bardzo lubi czapki).

Wprowadzenie	Wprowadzenie Czy żyjemy w świecie, w którym prywatność nie ma znaczenia? Czy czasem nie możemy robić tego, na co mamy ochotę (w granicach prawa), ponieważ obawiamy się, że ktoś nas szpieguje i zawsze dokładnie wie, co takiego robimy? Prywatność ma znaczenie i jest cenna! Nie rezygnujemy z życia na własnych zasadach!
Metodologia	Metodologia Narzędzie NFE: Praca zespołowa Uczniowie zostają podzieleni na 4 5–6-osobowe grupy. Każda grupa otrzymuje nazwę nawiązującą do rzeczy, które uczniowie mieli przynieść. Grupa 1. Facebook/Internet Grupa 2. Dom Grupa 3. Szkoła Grupa 4. Przyjaciele
Metodologia	1. Po podziale na grupy uczniowie znajdują sobie miejsce w klasie i przekształcają je tak, jakby stanowiło ich przestrzeń osobistą. Dekorują je, wyznaczają granice, a po środku umieszczają przedmioty, które przynieśli. (15 minut) 2. Gdy wszystkie grupy są już gotowe, nauczyciel mówi uczniom, aby „opracowali strategię” (a) zabrania przedmiotów należących do innych grup (być może będą musieli zdecydować, co warto wziąć, a czego nie warto) i (b) ochrony swojej własności. (15 minut) 3. Następnie nauczyciel mówi uczniom, aby spróbowali zabrać kilka przedmiotów innej grupie, jednocześnie chroniąc przedmioty, które sami przynieśli. (15 minut) 4. Po upływie 15 minut nauczyciel ogłasza koniec ćwiczenia i prosi uczniów, aby wrócili do swoich grup razem z przedmiotami, które udało im się zabrać i/lub ochronić. Nauczyciel prosi poszczególne grupy, aby zaprezentowały swoje wyniki. (15 minut) <u>DT Animated Video</u>
Refleksje	Omówienie Pytania zadawane uczniom przez nauczyciela: Jak się czuliście: (a) próbując zabrać rzeczy innym osobom? (b) próbując ochronić swoją własność? (c) gdy udało się wam zabrać jakiś przedmiot innej grupie? (d) gdy straciliście swoją własność? (20 minut)
Notatki	Uwagi
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe <u>Animated video</u> https://vimeo.com/170397733

4

Prawa człowieka / Zrób krok naprzód! (Moje prawo do równych szans)

Opracowany przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

80 min

Energizery

10 - (10) - Gra linowa

Niech uczestnicy staną na środku przestrzeni oczyszczonej z biurek, krzeseł (przesuwamy je na bok) itp. Podziel pomieszczenie w taki sposób, aby można było łatwo przejść z jednej połowy pomieszczenia na drugą, np. przez umieszczenie długiego kawałka liny na podłodze. Nauczyciel stoi na jednym z końców liny i wywołuje charakterystyczny kolor lub literę, np. "Każdy ma niebieskie oczy!"; "Każdy kto ma 3 braci", "Każdy, kogo imię zaczyna się od B ", itp. i wskazuje na część pomieszczenia, gdzie uczestnicy noszący pomarańczowy / mający 3 braci / posiadający nazwiska lub imiona na B muszą się przenieść. Wszyscy uczestnicy, którzy noszą pomarańczowy / posiadający 3 braci / posiadający imiona lub nazwiska na B przenosi się do odpowiedniej części pokoju; Pozostali muszą przejść na drugą stronę. Pytania muszą być skonstruowane tak, aby klasa nie podzieliła się na grupy mających porównywalnie taką samą liczbę studentów, tj. jedna z grup powinna składać się (w większości przypadków) z jednego, dwóch lub kilku studentów.

Konkluzja: uczestnicy proszeni są o podzielenie się wrażeniami, jakie odczuwali, gdy byli częścią dużej grupy; i kiedy stali samotnie (lub byli częścią bardzo małej grupy); co czuli o sobie (jako części małej / dużej grupy) i jakie były ich uczucia wobec grupy, której nie byli częścią.

Ćwiczenia relaksacyjne

14 - (14) - Daj mi swoją energię

Uczniowie stoją w kręgu. Nauczyciel zaczyna, udając, że trzyma piłkę na rękach i przekazuje ją uczniowi po jego prawej; ten robi tak samo, dopóki piłka nie wróci do nauczyciela. Piłkę należy przekazać w łagodny sposób, ponieważ jest ona bardzo cenna. W drugiej rundzie nauczyciel przekazuje piłkę do uczniów zaczynając z drugiej strony koła, gestykulując i hałasując przy tym. Uczniowie robią tak samo, dopóki wszyscy nie dotkną piłki przynajmniej raz. Piłka może być przekazywana w dowolny sposób (w formie kopnięcia, pociągnięcia ...) udając, że staje się ona większa lub mniejsza w zależności od ich woli.

Cele

Cele

- Uwrażliwienie na problem nierówności na świecie;
- Zwiększenie empatii i poczucia solidarności uczniów wobec ludzi, którzy nie mieli takich możliwości jak oni;
- Zachęcenie uczniów do zaangażowania się w walkę z nierównościami społecznymi.

Przygotowanie

Materiały

Przygotowanie

- kartki z opisami ról do odegrania;
- lista sytuacji;
- opcjonalnie: opaski na oczy i relaksująca muzyka.

Wskazówki

Warto przygotować własne kartki opisami ról na podstawie zaproponowanych przykładów, aby lepiej zaadaptować ćwiczenie do świata znanego uczniom.

Należy zapewnić wystarczającą ilość wolnej przestrzeni lub znaleźć odpowiednio ciche miejsce poza salą lekcyjną.

Wprowadzenie

Artykuł 1 (Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2016)

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa.

Wprowadzenie

Choć w artykule pierwszym Deklaracji Praw Człowieka ONZ podkreślono równość wszystkich ludzi, różne życiowe sytuacje mają wpływ na możliwości, z których mogą lub nie mogą skorzystać określone osoby. W ten sposób tworzą się społeczne nierówności.

To ćwiczenie opracowano w oparciu o ćwiczenie „Zrób krok naprzód” przedstawione w publikacji „KOMPAS. Edukacja o prawach człowieka w pracy z młodzieżą”.

Metodologia

Narzędzie NFE: Odgrywanie ról. To ćwiczenie opracowano w oparciu o ćwiczenie „Zrób krok naprzód” przedstawione w publikacji „KOMPAS” (Patricia Brander; Laure De Witte; Nazila Ghanea; Rui Gomes; Ellie Keen; Anastasia Nikitina; Justina Pinkeviciute, 2012)

Metodologia

1. Stwórz relaksującą atmosferę. Włącz muzykę i poproś uczniów, aby nie rozmawiali.
2. Rozpocznij od zadania uczniom pytania, czy kiedykolwiek wyobrażali sobie, że są kimś innym. Poproś, aby podali przykłady i wyjaśnij, na czym będzie polegać ćwiczenie. Uczniowie mają wczuć się w sytuację innych osób. (5 minut)
3. Rozdaj uczniom kartki z opisami ról i poproś, aby usiedli osobno i zastanowili się nad opisanymi sytuacjami. Nie wolno im rozmawiać ani zdradzać kolegom swojej „tożsamości”. Zachęć ich, aby spróbowali wczuć się w rolę. Wyjaśnij, że nawet jeśli nie wiedzą wiele o takiej osobie, mogą użyć wyobraźni. Dla ułatwienia uczniowie mogą założyć opaski na oczy albo po prostu zamknąć oczy, a nauczyciel zada im kilka pytań stymulujących wyobraźnię. Nie muszą na nie odpowiadać. Wystarczy, że zastanowią się nad odpowiedziami i wplotą je w wymyślane historie. (15 minut)
4. Nauczyciel prosi uczniów, aby ustawili się w rzędzie i zachowali absolutną ciszę. Nauczyciel czyta kilka zdań, a jeśli określone zdanie opisuje osobę, w której rolę wciela się dany uczeń, ten uczeń robi krok naprzód. Jeśli natomiast to zdanie go nie dotyczy, pozostaje w tym samym miejscu. Nauczyciel odczytuje zdania po kolei, robiąc krótkie przerwy po każdym z nich, aby uczniowie zdążyli zrobić krok. Należy zachęcać uczniów, aby rozglądali się dookoła i patrzyli, gdzie są pozostali. (10 minut)
5. Na koniec ćwiczenia uczniowie uzyskują wizualne przedstawienie nierówności na świecie. Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby usiedli w miejscu, gdzie stali na koniec ćwiczenia, i opisali ogrywane postacie. Potem nauczyciel liczy do 3 i uczniowie przestają odgrywać role. (10 minut)
6. Nauczyciel prezentuje filmik, który można znaleźć pod adresem <http://othernessproject.eu/atividades/digital/4/video1.html>, aby dodatkowo zachęcić uczniów do końcowej refleksji. (5 minut)

Omówienie

Nauczyciel zachęca uczniów do refleksji, zadając całej klasie następujące pytania (15 minut):

Co miało miejsce podczas wykonywania tego ćwiczenia?

Czy odgrywanie ról było łatwe, czy też sprawiło wam trudność?

Jak wyobrażaliście sobie odgrywane osoby? Czy znacie kogoś takiego?

Jak się czuliście, wyobrażając sobie siebie w roli tych osób? Czy te osoby przypominały was w czymkolwiek? Czy znacie kogoś podobnego do nich?

Refleksje

W tym ćwiczeniu należy nawiązać do problematyki dyskryminacji oraz nierówności społecznych i ekonomicznych, zadając np. następujące pytania:

Jak czuliście się, robiąc krok naprzód lub pozostając w miejscu?

Jeśli szybko posuwaliście się do przodu, kiedy zauważyliście, że inni nie dotrzymują wam tempa?

Czy osoby, w których rolę się wcielaliście, posuwały się naprzód? Dlaczego?

Czy czuliście, że coś nie jest w porządku?

Czy to ćwiczenie przypomina wam podobne sytuacje w prawdziwym życiu? Na czym polega to podobieństwo?

Co sprawia, że niektórzy ludzie z naszego otoczenia mają większe szanse na sukces niż inni? Więcej możliwości?

Nauczyciel zachęca uczniów, aby przeanalizowali przypadki nierówności społecznych, które zauważają w swoim otoczeniu, i zastanowili się, czy mogą w jakiś sposób pomóc osobom mniej uprzywilejowanym wykonać krok naprzód.

Co możemy zrobić, aby każdy z nas miał równe szanse? (15 minut)

Uwagi

DT – video „[If the world were 100 people](http://jakemotion.com)” Produced and Written by Gabriel Reilich ; Animation by Jake Infusino <http://jakemotion.com> for GOOD Magazine

Notatki

DT — filmik „[If the World Were 100 People](http://jakemotion.com)”, scenariusz i produkcja: Gabriel Reilich; animacja: Jake Infusino <http://jakemotion.com> dla GOOD Magazine

- **Kartki z opisami ról do odegrania**
- **Pytania**
- **Zdania**

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/4/video1.html>

5

Prawa człowieka / Moje prawo do równego traktowania bez względu na płeć

Opracowany przez

AENAO

Czas trwania

70

Energizery

16 - (16) - Plecy do pleców

Uczestnicy znajdują parę o podobnym rozmiarze i wadze. Siadają na podłodze, plecami do siebie. Łapią się za ręce. Muszą wstać, trzymając się ręce plecami do siebie. Po spróbowaniu raz-dwa razy ze swoją parą zmieniają parę. Można powtórzyć ten proces z innymi parami kilka razy.

Ćwiczenia relaksacyjne

20 - (20) - Huśtawka dla nóg

Uczestnicy pracują w parach. Można włączyć cichą i relaksującą muzykę (lub dźwięki opadającej wody, fal morskich itp.).

Połowa uczestników proszona jest o leżenie na plecach, twarzą do góry, z zamkniętymi oczami, z wyciągniętą lewą nogą na podłodze i uniesioną, wyprostowaną prawą nogą. Inny uczestnik stoi obok leżącej osoby i zapęta ręcznik wokół pięty jego prawej stopy, a następnie trzymając w dłoniach końce ręcznika wykonuje miękkie i delikatne ruchy (w górę i w dół, i na boki), podczas gdy osoba leżąca

całkowicie rozluźnia swoją nogę. Następnie powtarzają ten sam proces z lewą nogą. Po wykonaniu ćwiczenia uczestnicy zmieniają się rolami.

Cele

Cele

- Zaznajomienie z pojęciem stereotypów;
- Uświadomienie na stereotypowe postrzeganie kobiet i mężczyzn;
- Ukazanie, że pewne stereotypy dotyczą obu płci.

Przygotowanie

- **Polecana lektura**

Przygotowanie

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Women/WRGS/Pages/GenderStereotypes.aspx>

<http://www.healthguidance.org/entry/15910/1/List-of-Gender-Stereotypes.html>

- **Materiały:** tablica lub flipchart, markery, aparat fotograficzny

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Organizacja Narodów Zjednoczonych określiła 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development Goals — SDG) (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>), których osiągnięcie mogłoby zmienić świat w ciągu 15 lat. Cel nr 5 to wyeliminowanie dyskryminacji ze względu na płeć oraz równouprawnienie kobiet i dziewcząt. Choć w Europie i innych krajach rozwiniętych podejmuje się zakrojone na szeroką skalę działania na rzecz równości płci, w wielu krajach kobiety nadal traktowane są znacznie gorzej niż mężczyźni.

Metodologia	Metodologia Narzędzie NFE: Burza mózgów, praca zespołowa 1. Nauczyciel najpierw pyta uczniów, czy wiedzą, czym są stereotypy. Następnie wyjaśnia im, na czym polegają stereotypy myślowe (np. związane z postrzeganiem płci) (5 minut). 2. Nauczyciel rysuje na tablicy tabelę z dwoma kolumnami i prosi uczniów, aby podali przykłady stereotypów dotyczących mężczyzn (chłopców) i kobiet (dziewcząt). (20 minut) 3. Uczniowie zostają podzieleni na 4 grupy. Dwie grupy zajmują się stereotypami związanymi z mężczyznami, a pozostałe dwie grupy — stereotypami związanymi z kobietami. Uczniowie zastanawiają się, która płć jest postrzegana w sposób bardziej stereotypowy i odgrywają te stereotypy, przyjmując różne pozy. Nauczyciel lub jeden z uczniów robi zdjęcia. (20 minut) *Opcjonalnie: Zdjęcia uczniów odgrywających stereotypy można zamieścić na stronie internetowej. DT Questionnaire
Refleksje	Omówienie Nauczyciel zadaje uczniom następujące pytania: 1. Czy dostrzegliście jakiegokolwiek podobieństwa między stereotypami kobiet i mężczyzn? Czy to oznacza, że obie płcie są sobie równe? 2. Jak można zmienić postrzeganie obu płci, aby kobiety i mężczyźni byli traktowani jak równi sobie? (20 minut)
Notatki	Uwagi
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe https://goo.gl/forms/hTlGaqX3Yx0EgKeE3

6

Prawa człowieka / Moje prawo do równego traktowania i zachowania narodowości

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

70

Energizery

6 - (6) - Idź dalej

Nauczyciel poleca uczniom chodzić w różny sposób, czyli chodzić tak jak jesteś bardzo szczęśliwy, chodzić jak bardzo ciężki stoń, chodzić jak byś miał 80 lat, chodzić jak ulewa, chodzić jak maluch, itp.

Ćwiczenia relaksacyjne

4 - (4) - Wizualizacja za pomocą koloru / kojącego dźwięku

Prowadzący prosi uczniów, aby wyobrazili sobie ulubiony kolor, który sprawia, że czują spokojne i bezpieczne. Oni w wyobraźni, przyjmują ten kolor za każdym razem kiedy wdychają powietrze i rozsyłają go po całym ciele podczas wydechu. Kontynuują to aż do momentu kiedy wizualizują sobie, że są wypełnieni tym specjalnym, relaksującym kolorem. To samo ćwiczenie można wykonać za pomocą kojącego dźwięku lub aromatu. Ponadto jest ono bardziej efektywne, jeśli używamy przy tym muzyki relaksującej.

Kelly Roper

Cele

Cele

- Przedstawienie praw człowieka w kontekście narodowości, imienia i nazwiska, tożsamości i obywatelstwa;
- Zrozumienie, że nikt nie może pozbawić człowieka tożsamości;
- Uświadomienie sobie, że każda osoba, którą bezprawnie pozbawiono narodowości i tożsamości, ma prawo do uzyskania ochrony.

Przygotowanie

Przygotowanie

- **Polecana lektura**
- **Materiały:**

- gruby papier rysunkowy lub karton;
- kolorowe markery.

[Materiały edukacyjne do rozdania uczniom](#)

[Handout](#)

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Prawo do narodowości to jedno z podstawowych praw człowieka. Dzięki niemu każdy człowiek ma równe szanse, aby zrozumieć, kim jest, poznać swoją tożsamość i obywatelstwo, niezależnie od miejsca zamieszkania bądź przebywania. Nikt nie może być pod żadnym pozorem pozbawiony tożsamości i narodowości. Narodowość (obywatelstwo) jest bardzo istotnym aspektem tożsamości. Dlatego widnieje w dokumentach (takich jak paszporty i dowody osobiste), które dowodzą niebicie, że dana osoba jest odrębną, niepowtarzalną jednostką.

Metodologia	Metodologia Narzędzie NFE: Analiza przypadku, praca zespołowa, dyskusja Zachęcenie uczniów do dyskusji — podstawowe pytania: Czy znacie kogoś, kto nie ma imienia? Dlaczego imię jest ważne? Dlaczego, gdy spotykamy kogoś po raz pierwszy i dowiadujemy się, jak ma na imię, zwykle pytamy też, skąd pochodzi i jakiej jest narodowości? W jakich innych sytuacjach narodowość ma duże znaczenie? (Np. w przypadku podróży zagranicznych, wydawania dokumentów, nabywania majątku, pracy za granicą itp.) (10 minut) Moderator pokazuje uczniom krótki film video i wyjaśnia znaczenie praw człowieka w kontekście narodowości, tożsamości i obywatelstwa. (10 minut) Uczniowie wypisują na kartonie słowa lub rysują symbole ukazujące znaczenie prawa człowieka do narodowości i tożsamości (10 minut). Praca indywidualna polegająca na analizie przypadków — każdy uczeń otrzymuje tabelkę z opisami konkretnych przypadków (sytuacji) (10 minut). Dyskusja w 2 mniejszych grupach — uczniowie dzielą się wynikami pracy indywidualnej, a moderator pomaga im uzasadnić ich wybory — dlaczego zgadzają lub nie zgadzają się z opisanymi sytuacjami, z czym konkretnie się zgadzają, co zrobiliby, gdyby byli świadkami sytuacji, w której ktoś odmawia drugiej osobie prawa do nazwiska i obywatelstwa. (25 minut) DT: video
Refleksje	Omówienie Omawiając ćwiczenie z uczniami, moderator zadaje następujące pytania: • Dlaczego ludzie mają imiona i nazwiska? • Co by było, gdyby ludzie nie mieli narodowości i obywatelstwa? • Co znaczy określenie „obywatel świata”? Gdy mówimy o kimś, że jest „obywatelem świata”, czy to znaczy, że ta osoba nie posiada narodowości i obywatelstwa? (5 minut)
Notatki	Uwagi
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe Handout: http://othernessproject.eu/atividades/pdf/6_HR6_Handout.pdf Video: http://othernessproject.eu/atividades/digital/6/HR6-Nationality_video.wmv

7

Prawa człowieka / Myślę, wierzę (Moje prawo do wolności sumienia i wyznania)

Opracowany
przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

60

Energizery

4 - (4) - Ludzki łańcuch

Wszyscy stoją w kręgu. Zamykają oczy i zaczynają się ruszać w kierunku środka koła, trzymając ręce w górze. Kogokolwiek dotkną rękami, łapią się za nie i nie puszczaają, więc robią węzeł. A później nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli oczy i spróbowali się rozwikłać (zrobić kółko), nie puszczaając rąk.

Ćwiczenia
relaksacyjne

16 - (16) - Przekaż „twarz”

To jest jak gra w głuchy "telefon", ale zamiast przekazywania słów lub zdania kolejnej osobie z grupy uczestnicy posługują się mimiką twarzy.

Grupa tworzy krąg, w którym wszyscy mają zamknięte oczy, z wyjątkiem osoby, która jako pierwsza przekazuje "twarz". Wyznaczona osoba dotyka ramienia osoby znajdującej się obok niej, ta osoba otwiera oczy, aby przyjąć „twarz”. Następnie dotknie ramienia osoby znajdującej się obok niej i przekaze jej twarz. Uczestnicy, którzy przekazali swoją „twarz” mogą mieć otwarte oczy, aby zobaczyć, jak jest ona przekazywana dalej w grupie.

Na końcu osoba rozpoczynająca zabawę otrzymuje „twarz” od ostatniej osoby w grupie i następnie pokazuje, jaka była oryginalna twarz.

Cele

Cele

- Zachęcenie uczniów do poznawania i próby zrozumienia różnych religii;
- Lepsze zrozumienie innych wyznań i przełamanie stereotypów.

Przygotowanie

Materiały:

Przygotowanie

- komputer;
- opcjonalnie: projektor;
- wydrukowane zdjęcia i cytaty;
- flipcharty z nazwami religii: chrześcijaństwo, islam, judaizm, hinduizm, buddyzm, inne;
- klej;
- długopisy.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

To ćwiczenie ma na celu zapoznanie uczniów z różnymi religiami i zachęcenie ich, aby zastanowili się nad podobieństwami i różnicami między nimi, a także wyzbyli się stereotypów, odkrywając przesłanie o pokoju, które leży u podstaw tych religii.

Metodologia	Metodologia Narzędzie NFE — Gra w skojarzenia 1. Uczniowie są proszeni o połączenie różnych elementów (zdjęć, symboli, artystycznych ekspresji, osób, miejsc, cytatów) z różnymi religiami. Nauczyciel może podzielić uczniów na dwie grupy, dzieląc materiały między nimi, lub pozwolić im pracować wspólnie, w zależności liczebności klasy. Nauczyciel rozdaje uczniom wydrukowane wcześniej zdjęcia i cytaty, a uczniowie przyczepiają je do flipcharta w kolumnach odpowiadających poszczególnym religiom: chrześcijaństwu, islamowi, judaizmowi, hinduizmowi, buddyzmowi i innym wyznaniom. (30 minut) 2. Nauczyciel prezentuje filmik. (10 minut) DT — Pięć głównych religii świata — John Bellaimey — TED-ED — dostępny pod adresem: https://www.youtube.com/watch?v=m6dCxo7t_aE • Zdjęcia i cytaty do wydrukowania
Refleksje	Omówienie Nauczyciel zachęca uczniów do refleksji, zadając całej klasie następujące pytania (15 minut): • Czy wiecie, że na świecie istnieją różne religie? • Czy znaliście wszystkie, o których mówiliśmy podczas wykonywania ćwiczeń? • Czy jesteście religijni? • Czy znacie jakichś wyznawców innych religii? • Co o nich myślicie? • Czy interesuje was ten temat? • Czy uważacie, że to ważne, aby rozmawiać o różnych religiach? Dlaczego? • Czy chcielibyście więcej o tym rozmawiać w szkole? • Czy uważacie, że wasza wiedza na ten temat jest wystarczająca? • Czy uważacie, że wyznawcy różnych religii mogą żyć razem w pokoju? Dlaczego?
Notatki	Uwagi
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe http://othernessproject.eu/atividades/digital/7/act7.html

8

Prawa człowieka / Plus lub minus (Moje prawo do własnej opinii i swobody wypowiedzi)

Opracowany przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

80

Energizery

5 - (5) - Dzień dobry lub dobry wieczór

Wszyscy chodzą po pokoju, witając się nawzajem (jakby wszyscy byli ich bliskimi przyjaciółmi) używając słów i gestów (uścisnąć dłoń, pocałować, przytulić). Następnie powtarzają powitanie w ciszy używając tylko swoich oczu.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel pyta uczniów, jak się czuli używając dwóch różnych sposobów powitania (np. było to trudne, jak im się udało komunikować się itp.).

Ćwiczenia relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanego wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele

Cele

- Zastanowienie się nad znaczeniem prawa do własnej opinii i swobody wypowiedzi;
- Zastanowienie się nad znaczeniem różnych punktów widzenia i opinii na ten sam temat;
- Rozwój umiejętności krytycznego myślenia;
- Nauczenie się szacunku dla opinii innych osób;
- Uświadomienie sobie ograniczeń dotyczących prawa do własnej opinii i swobody wypowiedzi.

Przygotowanie

Przygotowanie

Materiały:

- taśma samoprzylepna;
- laptop;
- kartony lub flipcharty;
- opcjonalnie: projektor.

Wskazówki

Nauczyciel może wybrać zdania inne niż proponowane, skupiając się na konkretnym temacie, który jest aktualnie omawiany lub wzbudza większe zainteresowanie uczniów.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Celem tego ćwiczenia jest zachęcenie uczniów, aby zastanowili się, dlaczego ten sam temat może być prezentowany z różnych punktów widzenia, a ludzie wysuwają różne argumenty za i przeciw. Rozważając odmienne opinie, uczniowie mogą rozwinąć swoje umiejętności krytycznego myślenia i nauczyć się szanować zdanie drugiej osoby. Uczniowie zrozumieją znaczenie prawa do wyrażania własnej opinii i przekonają się, jak czuje się osoba, którą tego prawa pozbawiono.

Metodologia

Narzędzie NFE: Gra „Plus lub minus”

1. Do podłogi przykleja się długi kawałek taśmy samoprzylepnej tak, aby tworzył prostą linię. Na jednym końcu linii umieszcza się znak „plus”, a na drugim końcu — znak „minus”.
2. Nauczyciel zaczyna czytać zdania, a uczniowie ustawiają się bliżej lub dalej odpowiedniego końca linii, w zależności od tego, czy zgadzają się z danym stwierdzeniem i w jakim stopniu.
3. Po przeczytaniu każdego zdania nauczyciel prosi niektórych uczniów, aby wyjaśnili, dlaczego stanęli w tym konkretnym miejscu, przy czym skupia się głównie na uczniach, którzy ustawili się najbliżej znaków „plus” i „minus”, starając się ich zachęcić do wymiany argumentów.
4. Nauczyciel zapisuje na dwóch różnych kartach główne argumenty za i przeciw wysuwane przez uczniów. Po zakończeniu ćwiczenia wywiesi je na ścianie.
5. Nauczyciel zawsze pyta o opinię tych samych uczniów, ignorując prośby pozostałych, którzy również chcieliby wziąć udział w dyskusji. (30 minut)

DT — Prezentacja komputerowa ze zdaniem w formacie Prezi: <http://goo.gl/XhRgRu> (lub PDF) i filmik „Freedom of Expression” — Amnesty International — <http://othernessproject.eu/atividades/digital/8/hrr8.html>

DT - Prezi with statements <http://goo.gl/XhRgRu> (or PDF) and video “Freedom of Expression” — Amnesty International - <http://othernessproject.eu/atividades/digital/8/hrr8.html>

Omówienie

Nauczyciel zachęca uczniów do refleksji, wyświetlając filmik i zadając następujące pytania (20 minut):

- Co miało miejsce podczas wykonywania tego ćwiczenia?
- Czy podjęcie decyzji było łatwe, czy też sprawiło wam trudność?
- Czy kiedykolwiek braliście pod uwagę, że ludzie mogą mieć tak różne opinie na ten sam temat?
- Czy wyjaśnienie swojego punktu widzenia było łatwe czy trudne?
- Czy zdarzyło się, że zmieniliście zdanie na jakiś temat po wysłuchaniu argumentów innych osób?
- Jak się czuliście, mając możliwość wyrażenia własnej opinii?
- Czy było to dla was ważne?
- Czy w codziennym życiu (w domu, w szkole, wśród znajomych) inni ludzie zwykle pytają was o wasze zdanie?
- Czy ktoś z was czuł się niekomfortowo podczas wykonywania tego ćwiczenia? Dlaczego?
- Czy czuliście, że ignorowanie czyjejś opinii jest nie w porządku? Dlaczego?

Propozycja kontynuacji:

Jeśli uczniowie są szczególnie zainteresowani omawianym tematem i chcieliby podjąć dyskusję, nauczyciel może poruszyć jeszcze inną kwestię — dlaczego ograniczanie swobody wypowiedzi może być konieczne, aby chronić prawa człowieka.

Sugerowane pytania:

A co jeśli nasza swoboda wypowiedzi koliduje z prawami innych osób lub ogranicza je? Czy tak powinno być? Co stanowi ograniczenie naszych swobód względem innych ludzi? Czy powinno się ograniczać swobodę wypowiedzi? W jakich sytuacjach?

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/8/hrr8.html>

9

Prawa człowieka / Moje największe marzenie (Moje prawo do wolności)

Opracowany przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

80

Energizery

16 - (16) - Plecy do pleców

Uczestnicy znajdują parę o podobnym rozmiarze i wadze. Siadają na podłodze, plecami do siebie. Łapią się za ręce. Muszą wstać, trzymając się ręce plecami do siebie. Po spróbowaniu raz-dwa razy ze swoją parą zmieniają parę. Można powtórzyć ten proces z innymi parami kilka razy.

Ćwiczenia relaksacyjne

5 - (5) - Użyj słowa opisującego swoje uczucia / myśli

Uczniowie są proszeni o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) przez minutę i pomyślenie o słowie, które opisuje ich uczucia / myśli w danej chwili. Następnie uczniowie otwierają oczy i jeden po drugim wypowiadają swoje słowa w klasie.

Cele

Cele

- Zastanowienie się nad znaczeniem wolności i jej ograniczenia dla dobra innych.

Przygotowanie

Materiały:

Przygotowanie

- komputer;
- projektor (opcjonalnie);
- papier i długopisy.

Polecana lektura

[Reciprocal Maieutic Approach](#), pp. 19-28 ([Dolci Amico; Amico Fausto](#))

Wprowadzenie

Wprowadzenie

To ćwiczenie częściowo opiera się na metodologii przedstawionej w publikacji „Reciprocal Maieutic Approach” autorstwa Danila Dolciego. Wzajemna metoda majeutyczna (Reciprocal Maieutic Approach — RMA) to metoda dialektyczna polegająca na stawianiu pytań i „popularnej samoanalizie”, mająca na celu upodmiotowienie społeczności i jednostek. Można ją zdefiniować jako „proces kolektywnej eksploracji, w którym za punkt wyjścia służą doświadczenie i intuicja uczestników dyskusji”. Metoda RMA została opracowana przez Danila Dolciego na podstawie sokratejskiej koncepcji majeutyki. Jednakże majeutyka sokratejska była jednokierunkowa, podczas gdy wiedza w rozumieniu Dolciego wynika z doświadczenia, a wzajemne relacje są niezbędne do jej uzyskania. Jak sama nazwa wskazuje, RMA to „wzajemny” proces zachodzący między co najmniej dwiema osobami, który zwykle ma miejsce w ramach pewnej grupy. Wówczas jedna osoba zadaje pytania, a inne udzielają odpowiedzi. To właśnie dwustronna majeutyczna wymiana informacji jest źródłem wiedzy, a uczestnicy dyskusji uczą się od siebie nawzajem.

Metodologia

Metodologia

Narzędzie NFE: Wzajemna metoda majeutyczna

1. Uczniowie siadają w kręgu.
2. Każdy uczeń mówi, jak na imię, i wymienia jedną cechę, która opisuje jego charakter. (5 minut)
3. Nauczyciel prosi każdego ucznia, aby zastanowił się, jakie jest jego największe marzenie i podzielił się tą informacją z kolegami. (15 minut)
4. Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby zastanowili się nad 3 przeszkodami, które mogą utrudnić im realizację marzeń i 3 rzeczami, które mogą im w tym pomóc. Uczniowie zapisują swoje przemyślenia i przedstawiają je kolegom. (15 minut)
5. Nauczyciel po kolei zadaje następujące pytania tak, aby każdy uczeń mógł się wypowiedzieć:
Jak, na podstawie własnego doświadczenia, rozumiecie „wolność”? Co „wolność” oznacza dla was?
Opiszcie sytuację, w której wasza wolność może kolidować z wolnością innych osób lub ograniczać ją.
Czy tak powinno być?
W jakich sytuacjach wolność może/powinna być ograniczona? (20 minut)
6. Nauczyciel prezentuje filmik: *Dreams of Freedom: In Children's Words* (5 minut) – Amnesty International Wielka Brytania

Dreams of Freedom: in children's words

Omówienie

Refleksje

1. Nauczyciel rozdaje uczniom niewielkie kartki papieru i prosi, aby podzielili się swoją opinią na tematy wymienione poniżej w odniesieniu do ćwiczeń wykonywanych w ramach projektu. Nie muszą podpisywać kartek imionami. Tematy do oceny mogą być następujące:
 - co sądzę o ćwiczeniach, które wykonywałem/ymy;
 - co mnie zainteresowało podczas wykonywania ćwiczeń;
 - moje pozytywne spostrzeżenia dotyczące ćwiczeń;
 - moje negatywne spostrzeżenia dotyczące ćwiczeń;
 - moje sugestie.
2. Nauczyciel prosi uczniów, aby umieścili kartki z odpowiedziami w odpowiednio podpisanych pudełkach. (Na przykład jedno z pudełek może być przeznaczone na odpowiedzi zaczynające się od „Czułem/-am, że...”). Nauczyciel może wcześniej przygotować małe, kolorowe pudełka albo poprosić uczniów, żeby ułożyli kartki z odpowiedziami w kilka niewielkich stosów.
3. Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby po kolei wyciągali po jednej karteczce z pudełek i odczytywali na głos to, co zapisano na tych karteczkach. W razie potrzeby przedstawiony pogląd jest poddawany pod dyskusję. Nauczyciel może zachęcać uczniów do udziału w dyskusji, zadając pytania. Ważne, aby wszystkie opinie zostały odczytane. (15 minut)

Uwagi

Notatki

Jeśli uważasz, że treści przedstawione w filmiku nie są dostosowane do wieku twoich uczniów, sugerujemy znalezienie innego, bardziej odpowiedniego filmiku.

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe

Dreams of Freedom: in children's words (5) <http://othernessproject.eu/atividades/digital/9/DreamsFreedom.mp4>

10

Prawa człowieka / Moje prawo do sprawiedliwego traktowania i ochrony prawnej

Opracowany przez

IP SANTAREM

Czas trwania

55

12 - (12) Pisownia ciała

Nauczyciel prosi uczniów, aby zapisali swoje imię w powietrzu za pomocą różnych części ciała, na przykład dłonią / nogą / łokciem / nosem.

Energizery

Opcjonalnie: Jeśli czas pozwoli nauczyciel prosi klasę, aby przeliterowała kilka słów odtwarzających litery z użyciem swoich ciał. Uczniowie mogą współpracować ze sobą lub tworzyć różne grupy.

Ćwiczenia relaksacyjne

5 - (5) - Użyj słowa opisującego swoje uczucia / myśli

Uczniowie są proszeni o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) przez minutę i pomyślenie o słowie, które opisuje ich uczucia / myśli w danej chwili. Następnie uczniowie otwierają oczy i jeden po drugim wypowiadają swoje słowa w klasie.

Cele

Cele

- Zastanowienie się nad koncepcjami sprawiedliwości i prawa;
- Rozwój umiejętności formułowania argumentów;
- Poznanie istotnych praw człowieka związanych z kwestiami sprawiedliwości i prawa według Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Przygotowanie

Polecana lektura:

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2016)

<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

- Europejska Konwencja Praw Człowieka (Rada Europy, 2016)

http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

- Słownik terminologii prawnej (Farlex, 2016)

<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com>

Przygotowanie

Wskazówki:

W wyjaśnieniu uczniom terminów prawniczych przydatny może być darmowy słownik terminologii prawnej (Farlex, 2016). Należy jednak mieć na uwadze, że niektóre terminy mają odmienne znaczenia w różnych krajowych systemach prawnych.

W kroku 3 warto zachęcić uczniów do podania własnych przykładów sytuacji, w których dana osoba została ich zdaniem potraktowana niesprawiedliwie.

Materiały:

- [kartki papieru](#) z definicjami następujących terminów: „sprawiedliwość”, „prawo”, „wyrok”, „kara”, „trybunał”, „wykroczenie”, „zbrodnia”, „niewinny” i „winny”. (Farlex, 2016)

- [paper cards](#)

Narzędzie cyfrowe:

Sprawiedliwość i prawo w kontekście przestrzegania praw człowieka — [QUIZ](#) komputerowy.

- [QUIZ](#).

Wprowadzenie	Wprowadzenie Prawo stanowi zestaw zasad i regulacji ustanowionych przez władze państwowe i międzynarodowe, odnoszących się do ludzi żyjących w systemie, którego funkcjonowanie opiera się na przestrzeganiu tychże zasad i regulacji w formie ustawodawstwa, tradycji i polityki uznawanej i egzekwowanej na podstawie decyzji sądów. W odniesieniu do trybunałów często używa się określenia „trybunały sprawiedliwości”, ponieważ są to miejsca, gdzie wymierzana jest (lub powinna być) sprawiedliwość.
Metodologia	Metodologia Narzędzie NFE: praca zespołowa, gra słowna i quiz 1. Nauczyciel krótko wyjaśnia, na czym polega ćwiczenie (wykorzystując kilka koncepcji przedstawionych powyżej). Następnie dzieli uczniów na 2 grupy i rozdaje im kartki papieru z krótkimi definicjami następujących terminów: „sprawiedliwość”, „prawo”, „wyrok”, „kara”, „trybunał”, „niewinny” i „winny” (samymi definicjami, bez odpowiadających im terminów). 5 minut 2. Uczniowie muszą odgadnąć terminy odpowiadające poszczególnym definicjom. 10 minut 3. Następnie nauczyciel prosi obie grupy o podanie 2 lub 3 przykładów niesprawiedliwego traktowania, którego uczniowie doświadczyli lub którego byli świadkami. Każda z grup wybiera jeden przykład i przedstawia go członkom drugiej grupy, którzy muszą stwierdzić, czy zgadzają się, że dana osoba została potraktowana niesprawiedliwie. Uzasadniając odpowiedź, uczniowie muszą wskazać konkretne reguły, zasady i wartości, na których opierają swoją opinię. Następnie grupy zamieniają się rolami. 20 minut 4. Uczniowie dobierają się w pary i próbują swoich sił w komputerowym quizie dotyczącym praw człowieka w kontekście sprawiedliwości i praworządności oraz pewnych różnic między Powszechną Deklaracją Praw Człowieka a Europejską Konwencją Praw Człowieka. 10 minut
Refleksje	Omówienie 10 minut Czy ludzie zawsze zgadzają się co do tego, co jest sprawiedliwe, a co nie jest? Dlaczego? Dlaczego twoim zdaniem społeczeństwa potrzebują praw i trybunałów? Czy zapamiętałeś/-aś któreś z praw wymienionych w quizie? Które?
Notatki	Uwagi
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe Quiz - http://othernessproject.eu/atividades/digital/10/quiz2.html Europejska Konwencja Praw Człowieka (Rada Europy, 2016) - http://othernessproject.eu/atividades/pdf/10_HR10_Convention_ENG.pdf

11

Prawa człowieka / Moje prawo do życia w rodzinie

Opracowany przez

IP SANTAREM

Czas trwania

90

Energizery

2 - Moo!!!

Nauczyciel przypisuje losowo kartkę papieru ze zwierzęciem gospodarskim, tj. "krowa", "koń", "owca", "kogut" (odwrócone do góry nogami na biurku) każdemu uczniowi, itp. Gdy uczniowie zapoznają się ze swoją rolą zwierzęcą, zostaną poinstruowani przez nauczyciela, by chodzić po pokoju zachowując się jak zwierzę, do którego zostali przydzieleni (tzn. dźwięk), aby znaleźć taki sam rodzaj zwierzęcia wśród pozostałych uczniów.

Ćwiczenia relaksacyjne

20 - (20) - Huśtawka dla nóg

Uczestnicy pracują w parach. Można włączyć cichą i relaksującą muzykę (lub dźwięki opadającej wody, fal morskich itp.).

Połowa uczestników proszona jest o leżenie na plecach, twarzą do góry, z zamkniętymi oczami, z wyciągniętą lewą nogą na podłogę i uniesioną, wyprostowaną prawą nogą. Inny uczestnik stoi obok leżącej osoby i zapęta ręcznik wokół pięty jego prawej stopy, a następnie trzymając w dłoniach końce ręcznika wykonuje miękkie i delikatne ruchy (w górę i w dół, i na boki), podczas gdy osoba leżąca zmieniają się rolami.

całkowicie rozluźnia swoją nogę. Następnie powtarzają ten sam proces z lewą nogą. Po wykonaniu ćwiczenia uczestnicy zmieniają się rolami.

Cele

Cele

- poznawanie i omawianie różnych typów rodzin, szczególnie jednopłciowych;
- lepsze zrozumienie zjawiska dyskryminacji wobec rodzin homo- i biseksualnych;
- podkreślenie, jak ogromne znaczenie ma dostrzeganie i szanowanie różnorodności;
- poznanie praw dotyczących małżeństw jednopłciowych oraz adopcji dzieci przez pary jednopłciowe;
- wskazanie instytucji i organizacji opieki społecznej, które wspierają rodziny w lokalnej społeczności.

Przygotowanie

Polecana literatura:

- Glosariusz terminów związanych z seksualnością i płcią kulturową (**Uniwersytet Kalifornijski, 2016**)
- [Glossary of Terms Related to Sexuality and Gender \(UCLA, 2016\)](#)

Wskazówki:

- Nauczyciele mogą wcześniej poszukać artykułów naukowych na temat sytuacji prawnej nowych typów rodzin (która może się znacznie różnić w zależności od kraju).
- Jeśli uczniom spodoba się ćwiczenie, można ich zachęcić do udoskonalenia montażu, nakręcenia dodatkowych ujęć lub zmodyfikowania scenariusza bądź sposobu gry aktorów, aby lepiej oddać przesłanie filmu.
- Dla ułatwienia uczniowie mogą używać własnych telefonów (zwłaszcza, jeśli kamery nie są dostępne lub jest ich zbyt mało).

Przygotowanie

Materiały:

- Komputery i Internet do wyszukania informacji;
- kamery (lub telefony z kamerkami), stojaki do kamer (jeśli są dostępne);
- projektor.

Narzędzie cyfrowe:

- Proste darmowe oprogramowanie/aplikacja do szybkiego montażu filmów, np. [Magisto](#).
- [Magisto](#)

	Wprowadzenie
Wprowadzenie	Rodzina zwykle zapewnia opiekę i wsparcie emocjonalne wszystkim jej członkom, choć zdarzają się niestety przypadki znęcania się, przemocy domowej i wykorzystywania seksualnego, które należy zgłaszać odpowiednim służbom i instytucjom, ponieważ, zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka „rodzina ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i Państwa”. Dzieci w rodzinach jednopłciowych mogą nie mieć takich samych możliwości cieszenia się edukacją, zarówno w kontekście formalnym, jak i nieformalnym, z uwagi na nieprzyjazną atmosferę tworzoną przez rówieśników i nauczycieli, sprzyjającą dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i odmienne standardy moralne.
	Metodologia
Metodologia	Narzędzie NFE: Burza mózgów, analiza przypadku, odgrywanie ról, produkcja i prezentacja filmu 1. Burza mózgów i dyskusja nad znaczeniem rodziny w życiu uczniów. 10 minut 2. Uczniowie są dzieleni na „rodziny badaczy” (3–5-osobowe grupy), których zadaniem jest wyszukanie i zapisanie informacji pogłębiających wiedzę na zadany temat. Każda grupa zajmuje się jednym z tematów wymienionych poniżej. 20 minut • cechy rodzin jednopłciowych • prawa rodziny w kontekście praw człowieka • prawo krajowe dotyczące rodzin jednopłciowych (kwestii małżeństwa, adopcji dzieci, opieki społecznej itp.) • organizacje/instytucje zajmujące się ochroną rodzin w lokalnej społeczności Następnie „rodziny badaczy” są proszone o postawienie się w sytuacji nastolatków, których przyjaciele wychowywani w rodzinach jednopłciowych są prześladowani przez rówieśników w szkole, ponieważ ich rodziny nie wpisują się w tradycyjny model. Następnie uczniowie kręcą krótkie, proste filmiki (nie dłuższe niż 2 minuty) ukazujące sytuację i reakcję przyjaciół prześladowanych nastolatków. 20 minut 1. Grupy w prosty sposób montują swoje filmy, używając narzędzia cyfrowego wspomnianego powyżej (20 minut). 2. Grupy prezentują swoje filmy reszcie klasy i omawiają ćwiczenie, odpowiadając na poniższe pytania. 20 minut
	Omówienie
Refleksje	• Czy sytuacja przedstawiona w filmiku odzwierciedla sytuację, których byliśmy świadkami w szkole? • Co możemy zrobić, żeby postępować zgodnie z artykułem 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, który brzmi następująco: „Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. Są obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa.”? • Co sądzicie o tym ćwiczeniu?
Notatki	Uwagi
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe Glosariusz terminów związanych z seksualnością i płcią kulturową (Uniwersytet Kalifornijski, 2016) — http://othernessproject.eu/atividades/pdf/11_HR11.pdf Glossary of Terms Related to Sexuality and Gender (UCLA, 2016) - http://othernessproject.eu/atividades/pdf/11_HR11.pdf Proste darmowe oprogramowanie do szybkiego montażu filmów: Magisto https://www.magisto.com Free simple software for quickly editing a movie: Magisto https://www.magisto.com

12

Prawa człowieka / Moje prawo do opieki społecznej i zdrowotnej

Opracowany przez

IP SANTAREM

Czas trwania

70

Energizery

18 - (18) - Gra w komara

Grupa stoi w kręgu, a moderator opowiada o pladze komarów i że każdy musi zabijać komary, żeby nie nabawić się malarii. Nauczyciel umieszcza komara na głowie osoby, która musi być niżej, aby uniknąć kontaktu z tym komarem. Dwie osoby obok wskazanej osoby muszą klaskać w ręce nad jej głową, by zabić komara, ale komar ucieka i idzie dalej. Kiedy grupa już gra dobrze i szybko, moderator dodaje więcej komarów, dopóki grupa nie będzie w stanie złapać tylu komarów naraz.

Ćwiczenia relaksacyjne

19 - (19) - Piłka do masażu

Jedna piłka jest podawana każdemu uczestnikowi i, zgodnie z rytmem relaksującej muzyki, umieszczają oni piłkę między plecami a ścianą. Następnie zginają lekko kolana, aby rozluźnić nogi i lepiej umieścić piłkę za plecami. Następnie poruszają swoim ciałem od góry do dołu i od prawej do lewej i na odwrót, przesuwając piłkę wzdłuż ich pleców. Podczas wykonywania tych ruchów ciałem uczniowie zauważą nieco bardziej napięte (i czasami bolesne) miejsca na plecach. Gdy je zauważą, powinni się zatrzymać i pozostać cicho, przytrzymując się plecami piłkę na ścianie, w celu uzyskania pożądanego nacisku na bolące miejsca i pozostania w tej pozycji przez chwilę.

Wariacja: nie używaj ściany. Uczestnicy pracują w parach, a jeden trzyma 1 lub 2 kulki w swoich dłoniach i wykonuje masaż na plecach drugiego, a następnie użytkownicy zmieniają się.

Cele

Cele

- Analiza krajowych i europejskich danych statystycznych dotyczących ciężarnych nastolatek i liczby urodzeń wśród młodych kobiet;
- Zastanowienie się nad konsekwencjami niechcianych ciąż;
- Określenie powodów, dla których ciężarne nastolatki i ich partnerzy mogą wymagać opieki społecznej i zdrowotnej;
- Zapoznanie z krajowymi i lokalnymi instytucjami, które zapewniają ciężarnym nastolatkom opiekę społeczną i zdrowotną oraz wsparcie i różne możliwości.

Przygotowanie

Sugerowane materiały pedagogiczne i wskazówki:

- *Powszechna Deklaracja Praw Człowieka* (Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2016)

<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

- *Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka* (Rada Europy, 2016)

http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

Wskazówki:

Nauczyciel powinien wcześniej wyszukać odpowiednie europejskie dane statystyczne (EuroStat, 2016), aby w razie konieczności pomóc uczniom w znalezieniu tych danych lub po prostu rozdać materiały z danymi do analizy. Patrz: „Liczba żywych urodzeń wg wieku matek” (EuroStat, 2016)

See “[Live births by mother's age](#)” (EuroStat, 2016).

In schools, maths teachers can work with other subject teachers, using this activity to train the students competences to search and analyse statistical data.

Przygotowanie

The role of teachers in this activity is to encourage the discussion and guides the reflexion of the students avoiding to defend a particular solution for an unwanted pregnancy.

In step 5, if students don't know any institution that provides social and health care, the teacher should provide it. These kind of institutions are different from country to country.

W szkołach nauczyciele matematyki mogą współpracować z nauczycielami innych przedmiotów, wykorzystując to ćwiczenie do rozwoju kompetencji uczniów w zakresie wyszukiwania i analizy danych statystycznych.

Rola nauczyciela w tym ćwiczeniu polega na zachęcaniu uczniów do refleksji i dyskusji, jednocześnie unikając zajmowania stanowiska i opowiadania się za konkretnym rozwiązaniem w przypadku niechcianej ciąży.

W kroku 5, jeśli uczniowie nie znają żadnej instytucji opieki społecznej i zdrowotnej, nauczyciel powinien sam przedstawić przykłady. Takie instytucje różnią się w zależności od kraju.

Materiały:

- Komputer i Internet do wyszukania danych statystycznych.

Narzędzie cyfrowe:

- Program edukacyjny http://othernessproject.eu/atividades/digital/12/Healthy_Babies.mp4
- Outreach Program http://othernessproject.eu/atividades/digital/12/Healthy_Babies.mp4

Wprowadzenie

Wprowadzenie

W Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka słowo „ochrona” i słowa pochodne występują 10 razy. Potrzeba bezpieczeństwa jest jedną z najbardziej podstawowych ludzkich potrzeb, zwłaszcza w przypadku dzieci i osób starszych, które nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Dotyczy to również innych osób bezbronnych lub niepełnosprawnych, którym brakuje jedzenia, ubrań, dachu nad głową i pieniędzy na edukację bądź leki i opiekę zdrowotną w przypadku choroby. Instytucje opieki społecznej i zdrowotnej pełnią bardzo ważną rolę w zapewnianiu ochrony bezrobotnym oraz innym osobom w trudnej sytuacji życiowej, na przykład ciężarnym nastolatkom. Zdrowie fizyczne i psychiczne to jeden z najważniejszych czynników decydujących o naszym dobrobycie, podobnie jak świadomość, że jesteśmy kochani. Zgodnie ze wspomnianą deklaracją wszyscy ludzie muszą mieć w razie potrzeby dostęp do leków, szpitali i innych usług opieki zdrowotnej (w odpowiednim czasie i uwzględniając stosowne koszty), a usługi te muszą być należytej jakości.

Metodologia	Metodologia Narzędzia NFE: Analiza danych i omówienie konkretnego przypadku. 1. Nauczyciel przedstawia temat, nawiązując do idei ochrony (w oparciu o wprowadzenie zaproponowane powyżej). 5 minut 2. Nauczyciel podaje uczniom liczbę ciężarnych nastolatków w ich kraju w określonym roku i zachęca ich, aby wyszukali dane na temat skali urodzeń wśród kobiet w wieku 15–19 lat w 28 krajach Unii Europejskiej (EuroStat, 2016) i porównali je. Uczniowie mogą pracować w parach. 20 minut 3. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję, zadając następujące pytania: Czy waszym zdaniem 15-latką jest gotowa do zostania mamą? Czy uważacie, że ma prawo do opieki społecznej i zdrowotnej? Dlaczego? 10 minut 4. Nauczyciel prosi uczniów, aby zastanowili się nad sytuacją 15-latkę, która dowiaduje się, że jest w ciąży. Właśnie powiedziała o tym swojemu chłopakowi, ale on nie przyznaje się do ojcostwa. Dziewczyna nie wie, co robić. Uczniowie omawiają możliwe rozwiązania, wskazując ich zdaniem najlepsze, ale muszą też uwzględnić konsekwencje każdej takiej decyzji. Jeśli uczniowie zasugerują, że nastolatka może szukać pomocy społecznej i zdrowotnej, nauczyciel pyta, dlaczego miałyby to robić. Jeśli uczniowie nie wspomną o instytucjach opieki, nauczyciel sam sugeruje takie rozwiązanie i pyta uczniów, dlaczego dziewczyna miałaby szukać pomocy. 20 minut 5. Nauczyciel pyta uczniów, czy znają jakieś krajowe i lokalne instytucje, które zapewniają ciężarnym nastolatkom opiekę społeczną i zdrowotną oraz wsparcie w tego typu sytuacjach. Jeśli uczniowie nie znają żadnej takiej instytucji, nauczyciel rozdaje im materiały informacyjne (z nazwami, adresami i krótkimi opisami głównych instytucji). 5 minut
Refleksje	Omówienie Pytanie, które należy zadać uczniom na zakończenie ćwiczenia: 10 minut Czy uważacie, że to ważne, aby rozmawiać na ten temat w szkole? Dlaczego?
Notatki	Uwagi
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe <i>Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka (Rada Europy, 2016) -</i> Zasoby cyfrowe http://othernessproject.eu/atvidades/pdf/12_EU_Convention_ENG.pdf Program edukacyjny: http://othernessproject.eu/atvidades/digital/12/Healthy_Babies.mp4

Prawa człowieka / Moje prawo do edukacji

13

Opracowany przez

IP SANTAREM

Czas trwania

90

Energizery

4 - (4) - Ludzki łańcuch

Wszyscy stoją w kręgu. Zamykają oczy i zaczynają się ruszać w kierunku środka koła, trzymając ręce w górze. Kogośkolwiek dotkną rękami, łapią się za nie i nie puszczaają, więc robią węzeł. A później nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli oczy i spróbowali się rozwinąć (zrobić kółko), nie puszczaając rąk.

Ćwiczenia relaksacyjne

4 - (4) - Wizualizacja za pomocą koloru / kojącego dźwięku

Prowadzący prosi uczniów, aby wyobrazili sobie ulubiony kolor, który sprawia, że czują spokojne i bezpieczne. Oni w wyobraźni, przyjmują ten kolor za każdym razem kiedy wdychają powietrze i rozsyłają go po całym ciele podczas wydechu. Kontynuują to aż do momentu kiedy wizualizują sobie, że są wypełnieni tym specjalnym, relaksującym kolorem. To samo ćwiczenie można wykonać za pomocą kojącego dźwięku lub aromatu. Ponadto jest ono bardziej efektywne, jeśli używamy przy tym muzyki relaksującej.

Kelly Roper

Cele

Cele

- Odkrywanie i analiza różnic i podobieństw między edukacją formalną (formal education — FE), edukacją pozaformalną (non-formal education — NFE) i edukacją nieformalną (informal education — IF);
- Dzielenie się osobistymi doświadczeniami związanymi z różnymi formami edukacji (FE, NFE, IE);
- Omówienie cech dobrego nauczyciela i możliwych trudności związanych z procesem edukacji.

Przygotowanie

Sugerowane materiały pedagogiczne i wskazówki:

1. Edukacja nieformalna:

<http://othernessproject.eu/atvidades/video.html?lang=en&nid=24>

<http://othernessproject.eu/atvidades/video.html?lang=en&nid=29>

Przygotowanie

2. Edukacja pozaformalna:

<http://othernessproject.eu/atvidades/video.html?lang=en&nid=32>

3. Edukacja formalna:

<http://othernessproject.eu/atvidades/video.html?lang=en&nid=48>

Materiały:

Wolny kawałek ściany lub tablica, karteczki samoprzylepne, komputer, projektor

Wprowadzenie

Wprowadzenie

W Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka słowo „edukacja” i słowa pochodne występują 7 razy. Słowa „nauczanie” użyto jedynie dwa razy. Warto pamiętać o różnicy między nauczaniem a edukacją, ponieważ ludzi można uczyć, ale mogą też uczyć się sami. W kilku artykułach wspomnianej deklaracji terminu „edukacja” użyto w odniesieniu do edukacji formalnej, np. w pierwszym zdaniu artykułu 26: „Nauka jest bezpłatna, przynajmniej na stopniu podstawowym. Naukowa podstawowa jest obowiązkowa. Oświata techniczna i zawodowa jest powszechnie dostępna, a studia wyższe są dostępne dla wszystkich na zasadzie równości w zależności od zalet osobistych”. W niektórych artykułach ten sam termin dotyczy zarówno edukacji formalnej, jak i pozaformalnej. Proces edukacji jest bardzo złożony i nie ogranicza się wyłącznie do nauczania w szkole. Niektóre istotne doświadczenia edukacyjne nabywa się też poza szkołą.

Metodologia

Metodologia

Narzędzie NFE: dzielenie się doświadczeniami/historiami z własnego życia, gra polegająca na pracy zespołowej

1. Nauczyciel przedstawia temat 3 różnych form edukacji w oparciu o powyższe informacje, podkreślając, że ludzi można uczyć, ale mogą też uczyć się sami. **5 minut**
2. Obejrzyj 3 krótkie filmy dotyczące edukacji nieformalnej (IE), edukacji pozaformalnej (NFE) oraz edukacji formalnej (FE) i odpowiedz na pytanie: O czym są te filmy?
Pytanie rozpoczynające dyskusję o różnicach między IE, NFE i FE: Jakie dostrzegasz różnice i podobieństwa między procesami/sytuacjami edukacyjnymi przedstawionymi w poszczególnych filmach? **10 minut**
3. Uczestnicy są proszeni o podzielenie się 1 osobistym doświadczeniem edukacyjnym związanym z różnymi formami edukacji (FE, NFE, IE) lub przytoczenie 1 sytuacji, której byli świadkami, ukazującej trudności wynikające z nauczania i uczenia się bądź 1 sytuacji związanej z brakiem dostępu do edukacji. **15 minut**
4. Uczniowie dzielą się na dwie drużyny i grają w grę polegającą na zgadywaniu cech dobrego nauczyciela. Każda drużyna wypisuje na karteczkach samoprzylepnych 10 cech dobrego nauczyciela i przykleja je na ścianie lub dużej tablicy. Następnie uczniowie odczytują wypisane cechy. **15 minut**
5. Drużyna 1 wybiera swojego przedstawiciela, aby zaprezentował jedną z wymienionych cech dobrego nauczyciela za pomocą gestów (tj. „odegrał” jedno ze słów zapisanych na karteczkach samoprzylepnych przyklejonych do tablicy/ściany). Uczeń musi zaprezentować wybraną cechę bez użycia słów, ale może poprosić innego członka drużyny, aby odegrał jakąś postać. Drużyny zamieniają się po zaprezentowaniu każdej cechy. Drużyna 2 musi zgadnąć cechę prezentowaną przez drużynę 1. Potem drużyna 2 prezentuje jedną z cech dobrego nauczyciela, które wypisali jej członkowie. Następnie drużyna 1 prezentuje kolejną cechę i tak dalej. Drużyna, która zgadnie więcej cech dobrego nauczyciela, wygrywa grę (zabawa przypomina kalambury, ale zamiast rysować, uczniowie wykonują gesty/odgrywają scenki). **30 minut**
6. Na zakończenie: zadaj kilka pytań zamieszczonych poniżej. **15 minut**

Omówienie

Refleksje

Co twoim zdaniem ma na ciebie największy wpływ na tym etapie życia: nauka z przyjaciółmi, nauka z członkami rodziny czy nauka z nauczycielami? Dlaczego?
Co możemy zrobić, żeby nauczyciele nieco lepiej spełniali nasze oczekiwania?
Które z cech dobrego nauczyciela przedstawionych podczas gry dostrzegasz również w sobie?

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

1. Edukacja nieformalna:

<http://othernessproject.eu/atividades/video.html?lang=en&nid=24>
<http://othernessproject.eu/atividades/video.html?lang=en&nid=29>

Zasoby cyfrowe

2. Edukacja nieformalna:

<http://othernessproject.eu/atividades/video.html?lang=en&nid=32>

3. Edukacja formalna:

<http://othernessproject.eu/atividades/video.html?lang=en&nid=48>

14

Prawa człowieka / Moje prawo do pracy

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

90

Energizery

20 - (20) - Szef klanu

Wszyscy stoją w kręgu. Jeden uczestnik zamyka oczy lub wychodzi na chwilę z pokoju. Będzie musiał zgadnąć kto jest szefem klanu. Jeden z pozostałych uczestników zgłasza się na ochotnika, żeby pełnić rolę „szefa klanu” (robi to po cichu, tak by zgadujący nie mógł tego usłyszeć). „Szef klanu” rozpoczyna akcję np. pstrykanie palcami, poklepywanie się po brzuchu lub uderzania się w kolana a pozostali w kręgu naśladują go. Osoba zgadująca wraca do pokoju/otwiera oczy i stara się zgadnąć kto jest szefem klanu. Kiedy osoba rozgląda się starając zgadnąć, kto jest szefem, szef klanu zmienia akcję w taki sposób by zostać zauważonym.

Ćwiczenia relaksacyjne

20 - (20) - Huśtawka dla nóg

Uczestnicy pracują w parach. Można włączyć cichą i relaksującą muzykę (lub dźwięki opadającej wody, fal morskich itp.).

Połowa uczestników proszona jest o leżenie na plecach, twarzą do góry, z zamkniętymi oczami, z wyciągniętą lewą nogą na podłogę i uniesioną, wyprostowaną prawą nogą. Inny uczestnik stoi obok leżącej osoby i zapętla ręcznik wokół pięty jego prawej stopy, a następnie trzymając w dłoniach końce ręcznika wykonuje miękkie i delikatne ruchy (w górę i w dół, i na boki), podczas gdy osoba leżąca

całkowicie rozluźnia swoją nogę. Następnie powtarzają ten sam proces z lewą nogą. Po wykonaniu ćwiczenia uczestnicy zmieniają się rolami.

Cele

Cele

- Uświadomienie sobie, że każdy ma prawo do pracy w odpowiednich warunkach oraz swobodnego wyboru rodzaju pracy;
- Zrozumienie, że każdy ma prawo do równej (uczciwej) płacy za taką samą pracę;
- Uzmysłowanie uczniom, w jaki sposób mogą chronić się przez wyzyskiem i nie dopuścić, by ktokolwiek ich wykorzystywał lub zmuszał do pracy.

Przygotowanie

Przygotowanie

- **Polecana lektura** (Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2016)
- **Materiały:** wydrukowane kartki ze stwierdzeniami

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Prawo do pracy to jedno z podstawowych praw człowieka. Każdy człowiek ma prawo do uczciwej płacy za swoją pracę. Każdy człowiek ma również prawo do równej płacy za taką samą pracę bez względu na wiek, wykształcenie, narodowość lub doświadczenie.

Metodologia

Narzędzie NFE: Praca zespołowa, odgrywanie debaty

1. Uczniowie oglądają [krótki film](#), a następnie komentują sposób, w jaki przedstawiono w nim prawo do pracy i uczciwej płacy. Moderator zachęca uczniów, aby podali przykłady innych sytuacji, w których naruszono prawo do pracy i zastanowili się, co można zrobić, gdy jest się świadkiem takiego naruszenia. (15 minut)

[video](#)

2. Uczniowie zostają podzieleni na trzy 5–7-osobowe grupy. Każda grupa otrzymuje [zestaw kartek](#) z różnymi stwierdzeniami dotyczącymi prawa do pracy. Członkowie poszczególnych grup mają za zadanie wybrać kilka z tych stwierdzeń, zaprezentować je pozostałym dwóm drużynom i krótko wyjaśnić, dlaczego je wybrali. (15 minut)

[a batch of cards](#)

3. Debata — odgrywanie ról — „Argumenty za i przeciw zatrudnianiu dzieci”

Uczniowie zostają podzieleni na dwie drużyny:

Drużyna 1 — argumenty za zatrudnianiem dzieci (lub młodych, niepełnoletnich osób)

Drużyna 2 — argumenty przeciw zatrudnianiu dzieci (lub młodych, niepełnoletnich osób)

Nauczyciel wyznacza też trzech uczniów, którzy będą sędziować debatę, a po jej zakończeniu ocenią argumentację obu drużyn według następujących kryteriów:

- liczby argumentów na poparcie swojego stanowiska;
- przedstawienia przekonujących argumentów;
- jasnego formułowania opinii;
- szacunku dla drużyny przeciwnej.

Przygotowanie do debaty (15 minut)

- Drużyny pracują osobno, starając się znaleźć jak najwięcej przekonujących argumentów na poparcie swojego stanowiska.

W międzyczasie sędziowie omawiają sposób oceniania drużyn według podanych kryteriów i przygotowują specjalny formularz do sporządzenia notatek.

Debate (30 minut)

- Każda drużyna ma trzy minut na przedstawienie przekonującej argumentacji na poparcie swojego stanowiska.

- Każda drużyna zadaje drużynie przeciwnej trzy pytania. Na każde pytanie trzeba odpowiedzieć.

- Wypowiedź podsumowująca — 1 minuta dla każdej drużyny.

DT: [krótki film](#) (*Youth for Human Rights*), [zestaw kartek](#)

DT: [video](#) (*Youth for Human Rights*) [batch of cards](#)

Omówienie

Refleksje

Pytania, które należy zadać uczniom po zakończeniu debaty:

Czy stanowisko waszej drużyny jest zgodne z waszą osobistą opinią na ten temat?

Co czuliście, gdy przedstawialiście argumenty?

Co wam się podobało w argumentacji drużyny przeciwnej?

Co byście zrobili, gdyby ktoś zmusił was do pracy lub nie dostalibyście uczciwego wynagrodzenia za swoją pracę? (15 minut)

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

Wydrukowane kartki: http://othernessproject.eu/atividades/pdf/14_HR14_printed_cards.pdf

Zasoby cyfrowe Printed cards: http://othernessproject.eu/atividades/pdf/14_HR14_printed_cards.pdf

Krótki film: <http://othernessproject.eu/atividades/digital/14/HR14.mp4>

Video: <http://othernessproject.eu/atividades/digital/14/HR14.mp4>

15

Prawa człowieka / Życie w demokracji

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

120

7 - (7) - Połączenie oczu

Uczestnicy stoją w kole. Każda osoba nawiązuje kontakt wzrokowy z drugą osobą po drugiej stronie koła. Dwójka przechodzi przez krąg i wymienia pozycje, utrzymując kontakt wzrokowy. Wiele par może się wymienić w tym samym czasie, a grupa powinna postarać się upewnić, że każdy w kręgu jest zawarty w wymianie. Wskazówka: zacznij od wypróbowania tego w ciszy, a następnie wymień pozdrowienia na środku koła.

Energizery

Wariacje: Jeśli nauczyciel uważa, znając atmosferę klasową, niektórzy uczniowie mogą nie uczestniczyć, tj. starają się nawiązać kontakt wzrokowy, ale nikt nie reaguje na nie i oni nie mają szansy na przejście z pierwotnej pozycji, moderator może podzielić klasę na 2 grupy i pozwolić na wprowadzenie elementu konkurencyjnego - po zakończeniu działania każda grupa zostanie oznaczona "termometrem do pracy zespołowej" (który można wydrukować na papierze formatu A4, a nauczyciel zaznacza stopnie zaawansowania pracy zespołowej z markerem). Im więcej osób w danej grupie (jednej z dwóch) pozostało bez udziału w "kontakcie wzrokowym" aktywność - im niższe są stopnie oznaczone na termometrze.

Ćwiczenia relaksacyjne

8 - (8) - Pory roku

Wszyscy gracze siedzą w kręgu, ale nie są zbyt blisko siebie. Nauczyciel prosi ich aby ruszali pomiędzy sobą jak rośliny w poszczególnych porach roku.
Zima: rośliny są małe, słabe i leżą zgniecione na ziemi.
Wiosna: przez coraz silniejsze słońce rośliny powoli rosną.
Lato: przez ciepłe słońce rośliny powoli otwierają ramiona, kwiaty otwierają swoje kwiaty i prostują się.
Jesień: promienie słoneczne słabną. Rośliny zaczynają powoli kurczyć, przekwitnąć a liście zaczynają spadać.

Cele

Cele

- Zrozumienie, na czym polega życie w demokracji;
- Zrozumienie, co oznacza *prawo do demokracji w codziennym życiu*;
- Ukazanie, jak można zastosować zasady demokratyczne w klasie/szkole;
- Wspieranie uczniów w lepszym zrozumieniu i obronie ich prawa do demokracji.

Przygotowanie

Polecana lektura i wskazówki

1. [Historia demokracji](#)

History of Democracy

2. Temat może wydawać się uczniom mało interesujący. Dlatego określone cele modułu *Życie w demokracji* należy osiągać poprzez ćwiczenia, uwzględniając wiek uczniów i ich codzienne zajęcia w szkole i w domu.

3. Wskazówki:

dot. ćwiczenia 2: Przykłady sytuacji do zaprezentowania *:

ustalenie zasad, których należy przestrzegać w klasie;

ukaranie ucznia, który złamał zasady;

udział w szkolnym konkursie (proces podejmowania decyzji — czy wziąć udział, argumenty za i przeciw itp.)

dot. ćwiczenia 3:

Jeśli w szkole działa samorząd uczniowski, ćwiczenie należy zmodyfikować, uwzględniając aktualnie obowiązujące zasady i sugerowane zmiany.

To ćwiczenie jest powiązane z modułem „Aktywne zaangażowanie” i można je przeprowadzić w ramach przygotowań do ćwiczeń zawartych w tym module lub jako element łączący te ćwiczenia.

4. Przygotowanie do ćwiczenia 2.3: Każda grupa powinna mieć dostęp do jednego komputera. Jeśli to niemożliwe, należy wydrukować zdjęcia (jeden zestaw na grupę).

5. Materiały cyfrowe: HR15_1, HR15_2, HR15_3, HR15_4.1, HR15_4.2*. Zdecydowanie zaleca się pobranie materiałów cyfrowych przed zajęciami i używanie ich w trybie offline.

* przedstawionych przykładów należy użyć, jeśli uczniowie będą potrzebować dodatkowych wskazówek lub zachęty do

podania przykładów ze swojego codziennego życia.

** Przy próbie otwarcia pliku **HR15_3.swf** pojawia się komunikat że plik może być szkodliwy dla komputera. Powodem są ustawienia domyślne większości popularnych przeglądarek internetowych, w których zablokowano możliwość otwierania plików w rzadko spotykanym formacie SWF. Dlatego użytkownik musi wyrazić zgodę na otwarcie pliku swf poprzez kliknięcie przycisku „ZACHOWAJ”. Plik nie spowoduje żadnych szkód w komputerze.

Przygotowanie

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Czym jest demokracja? Bez wątpienia jest formą rządów, ale też czymś więcej. O demokracji możemy mówić, gdy obywatele mają wpływ na podejmowane decyzje i sposób rządzenia. Demokrację można dostrzec w samoorganizacji obywateli, która ma im ułatwić podejmowanie decyzji i osiąganie celów. Demokracja przejawia się we wszystkich aspektach naszego życia: w naszej rodzinie, szkole i w lokalnych społecznościach.

Metodologia

1. Wstęp po kierunku nauczyciela (HR15_1) 15 minut (HR15_1).

- Demokracja — podstawowe cechy — *prezentacja wideo*; **Narzędzie NFE** — Dyskusja;
- Demokratyczne i niedemokratyczne formy rządów — *prezentacja wideo*; **narzędzie NFE** — Burza mózgów.

2. Demokracja w codziennym życiu; narzędzie NFE — Odgrywania ról, interaktywna gra komputerowa. 50 minut

Nauczyciel dzieli uczniów na 4–5-osobowe grupy i prosi, żeby wyobrazili sobie klasę/szkolę, w której obowiązują lub nie obowiązują zasady demokratyczne. Każda grupa ma wymyślić i odegrać krótką historyjkę ukazującą, że życie tej szkoły/klasy opiera się na zasadach demokratycznych (lub nie — w zależności od konkretnego zadania HR15_2). (HR15_2)

Metodologia

- Omawianie pomysłów na fabułę i próby przedstawienia — 25 minut
- Przedstawianie wymyślonych historii reszcie klasy (odgrywanie scenek) — 15 minut
- Opowiadanie historii (ćwiczenie interaktywne: pomieszane obrazki) — 10 minut (HR15_3). (HR15_3)

Uczniowie pracują w grupach, a ich zadanie polega na ułożeniu obrazków w logicznej kolejności tak, aby zilustrowały hasło „Życie w demokracji”. Następnie uczniowie opowiadają historie przedstawione na obrazkach.

3. Kampania wyborcza (przygotowanie do wyborów szkolnych — symulacja); narzędzie NFE — praca w grupie, symulacja. 30 minut

Uczniowie zostają podzieleni na 3 grupy i omawiają pomysł zorganizowania życia klasowego tak, aby zadbać o dobro wszystkich uczniów. W tym celu ma zostać powołany odpowiedni organ zarządzający (np. samorząd klasowy), który będzie miał określone obowiązki, zadania i uprawnienia (HR15_4.1 — zestaw zadań, HR15_4.2 — przykład) — 15 minut (HR15_4.1 – tasks' worksheet, HR15_4.2 - example)

- Grupy przedstawiają i porównują swoje pomysły i konkretne plany działań oraz propozycje praw i obowiązków — 10 minut.
- Głosowanie na najlepszy program samorządu klasowego — 5 minut.

Omówienie

Omówienie pod kierunkiem nauczyciela: 15 minut

Refleksje

- Jakie są najważniejsze cechy demokratycznego społeczeństwa?
- Czy sądzicie, że różne sfery życia, np. życie klasowe, szkolne, rodzinne, można zorganizować tak, aby uwzględnić prawo do demokracji? Dlaczego nie? Dlaczego tak?
- Czy głosowalibyście, gdybyście byli do tego uprawnieni? Dlaczego tak? Dlaczego nie?

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

Prawa człowieka: http://othernessproject.eu/atvidades/digital/15/HR15_1_RI/index.html
Dokumenty pomocnicze: HR15_2, HR15_4.1 i HR_4.2:
http://othernessproject.eu/atvidades/pdf/15_HR15_2-HR15_4.1-HR15_4.2.pdf

Zasoby cyfrowe

Human Rights: http://othernessproject.eu/atvidades/digital/15/HR15_1_RI/index.html

Support documents HR15_2, HR15_4.1 and HR_4.2:

http://othernessproject.eu/atvidades/pdf/15_HR15_2-HR15_4.1-HR15_4.2.pdf

Ćwiczenia z pomieszanymi obrazkami HR15_3: http://othernessproject.eu/atvidades/digital/15/HR15_3.swf

Jumbled pictures Activities HR15_3: http://othernessproject.eu/atvidades/digital/15/HR15_3.swf

16

Prawa człowieka / Globtroterzy — moje prawo do przemieszczania się wewnątrz kraju i poza jego granice

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

100

Energizery

14 - (14) - Wybieram się w podróż

Wszyscy siedzą w kręgu. Zaczniij od stwierdzenia "Wyjeżdżam na wycieczkę i przytulam" i przytul osobę do swojej prawej strony. Ta osoba musi wtedy powiedzieć " Wyjeżdżam na wycieczkę i przytulam się i klepię po plecach ", a potem przytula i klepie po plecach osobę ze swojej prawej strony. Każda osoba powtarza to, co zostało powiedziane i dodaje nową akcję do listy. Zadanie musi zostać wykonane przez wszystkich w kręgu.

Ćwiczenia relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanie wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele

Uczniowie nauczą się:

Cele

- na czym polega prawo do swobodnego przemieszczania się;
- dlaczego jest ono istotne w otwartych, demokratycznych społeczeństwach;
- jaki ma związek z innymi prawami człowieka.

Przygotowanie

Komputer, projektor i ekran do wyświetlania materiałów do ćwiczeń 1.1 i 4.

Należy wydrukować materiały HR16_2 (mapę) i HR16_3 (wiadomości dla poszukiwaczy skarbów)

Czasopisma/ zdjęcia różnych charakterystycznych miejsc i obiektów turystycznych / krajobrazy z całego świata, klej, nożyczki, karton itp.);

Polecana literatura:

Przygotowanie

http://www.claiminghumanrights.org/freedom_movement_definition.html

<http://www.youthforhumanrights.org/what-are-human-rights/videos/freedom-to-move.html>

Narzędzie cyfrowe: HR16_1, HR16_2 (mapa), HR16_3 (wiadomości), HR16_4 (symbole różnych krain, które globtroterzy odwiedzają w ćwiczeniu 3), HR16_5 (filmik — skarb)

Zespół projektowy uprzejmie prosi nauczycieli wykorzystujących materiał HR16 w ramach projektu pilotażowego o utrwalenie prac studentów (tańców, piosenek, malunków, scenek itp.) na trwałym nośniku. Zebrany materiał może zostać wykorzystany podczas krajowych wydarzeń promujących projekt, a także w kolejnej wersji podręcznika dla nauczyciela jako wzorce/wskazówki dla uczniów z innych krajów lub miast, którzy również będą wykonywali to ćwiczenie.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Swoboda przemieszczania się odgrywa niezwykle istotną rolę w działaniach na rzecz pokoju i kreowaniu świata opartego na wspólnych wartościach, równości, demokracji i szacunku dla wszystkich ludzi. Promuje tolerancję i sprzyja porozumieniu między przedstawicielami odmiennych kultur. Może pomóc przełamać szkodliwe stereotypy i zwalczyć uprzedzenia, a także stworzyć poczucie solidarności między ludźmi i rządami różnych krajów.

Metodologia

Wprowadzenie do tematu — Narzędzie NFE: Dyskusja. 15 minut

Łamigłówka: uczniowie oglądają krótki film z materiału [HR16_1](#);

Wstęp: na czym polega „prawo do swobodnego przemieszczania się”. Każdy człowiek ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium dowolnego kraju; każdy człowiek ma prawo do opuszczenia kraju, w tym własnego, i powrotu to tego kraju;

Dyskusja: czym jest dla ciebie swoboda przemieszczania się? Czy uważasz, że jest to ważne prawo człowieka? Dlaczego?

Globtroterzy — narzędzie NFE: Odgrywanie ról. Uczniowie grają w grę podobną do popularnej zabawy w poszukiwanie skarbu, a jednocześnie w artystyczny sposób ukazują, jak podróżowanie i swoboda przemieszczania się mogą przyczynić się do stworzenia świata, gdzie panuje pokój, a ludzie starają się zrozumieć siebie nawzajem. **65 minut**

Uczniowie zostają podzieleni na 6 grup według preferencji, talentów, zdolności artystycznych itp.: grupa A — aktorzy; grupa B — artyści; grupa C — muzycy/piosenkarze; grupa D — poeci/pisarze; grupa E — tancerze; grupa F — miejscowa ludność. Grupy od A do E liczą 2 lub 3 uczniów, a w grupie F są wszyscy pozostali uczniowie (nauczyciel/moderator przedstawia zasady zabawy w globtroterów) — **5 minut**

Metodologia

Grupy od A do E mają za zadanie stworzyć pracę artystyczną prezentującą zalety podróżowania jako sposobu na promowanie takich wartości jak tolerancja wobec różnorodności kulturowej i pokój na świecie, np. grupa A odgrywa krótką scenkę przedstawiającą historię dziewczyny, która podróżuje do obcego kraju, jest wrogo nastawiona do miejscowej ludności i czuje się samotna, ponieważ nie ma żadnych przyjaciół i nie rozumie języka, ale później sytuacja się zmienia itd.; grupa B może narysować rysunek/wykonać kolaż przedstawiający atrakcyjne miejsca do odwiedzenia; grupa C pisze utwór rapowy (lub piosenkę w jakimkolwiek innym stylu); grupa D pisze tekst (wiersz lub opowiadanie); grupa E wykonuje taniec współczesny lub tradycyjny pochodzący z ich kraju ojczystego bądź innego kręgu kulturowego itp. — **25 minut**

Grę powinno się zorganizować na zewnątrz szkoły (jeśli to możliwe). Grupy od A do E to globtroterzy. Grupa F idzie na miejsce, gdzie ma toczyć się gra (cel podróży 1). Globtroterzy otrzymują mapę ([HR16_2](#)) z zaznaczonym miejscem ukrycia skarbu oraz instrukcje (wiadomość 1 — [HR16_3](#)). Wychodzą na zewnątrz i szukają miejsca oznaczonego znakiem z wiadomości 1 ([HR16_4](#) — symbole), gdzie stoi grupa F. Globtroterzy proszą o następną wskazówkę, ale „tubylcy” z grupy F nie chcą współpracować, więc trzeba ich przekonać, że podróżowanie i odwiedzanie nowych miejsc, które różnią się od naszego miejsca zamieszkania, może przynieść korzyści zarówno podróżnikom, jak i lokalnym społecznościom. Jednakże globtroterzy i miejscowa ludność nie mówią tym samym językiem, więc mogą porozumiewać się jedynie za pomocą środków artystycznych.

Globtroterzy muszą odgadnąć, jak najlepiej zachęcić autochtonów do współpracy, ponieważ w zależności od konkretnego miejsca (celu podróży) grupę F będzie można przekonać wyłącznie w jeden konkretny sposób (np. Księgolandia to kraina pisarzy, więc przedstawiciele grupy F zrozumieją wyłącznie dzieło grupy D). Jeśli członkowie grupy F są usatysfakcjonowani utworem grupy D, przekazują globtroterom wiadomość 2 ([HR16_3](#)) zawierającą instrukcje dotarcia do celu podróży 2. Grupa F przemieszcza się do celu nr 2 (Tańcolandia) i podsuwa globtroterom wskazówki sugerujące, co to za kraina (np. tańcząc). I tym razem globtroterzy muszą wykazać się inwencją, jeśli chcą poznać wiadomość nr 3. Sądząc po zachowaniu miejscowej ludności, podróżnicy przybyli do krainy tancerzy, więc zadanie przekonania miejscowych do współpracy spoczywa na barkach grupy E. Zabawa trwa, dopóki globtroterzy nie

trafią do miejsca podróży nr 5 i nie odnajdą skarbu (krótkiego filmu przedstawiającego piękne miejsca do odwiedzenia w Bułgarii [HR16_5](#)) — 2 (**5 minut**). Globtroterzy i grupa F oglądają filmik z materiału [HR16_5](#) — **10 minut**

Refleksje	Omówienie
	Omówienie pod kierunkiem nauczyciela: 10 minut
	Czy odwiedziliście inne miasta/kraje? Jak się wtedy czuliście? Czy zobaczyliście tam coś zaskakującego? Co sądzą o ludziach, którzy tam mieszkają?
	Czy chcielibyście podróżować do innych krajów i miast, kiedy dorośnięcie? Dlaczego tak?/Dlaczego nie?
Notatki	Czy chcielibyście mieszkać w innym mieście/kraju? Dlaczego tak? Dlaczego nie?
	Uwagi:
	Źródła:
	Poniższe krótkie filmy z napisami wykorzystano podczas opracowywania materiału HR16_1:
	https://archive.org/details/Human20Rights
	https://www.youtube.com/watch?v=xqKm6XTtJk
	https://www.youtube.com/watch?v=vBMQec2EDpI
	https://www.youtube.com/watch?v=TI2VcfDt8Eo
	Filmiki do wykorzystania jako materiał HR16_5:
	https://www.youtube.com/watch?v=KIN6Y9m_37Q
	https://www.youtube.com/watch?v=zb08YFnLYTU
	https://www.youtube.com/watch?v=XgYAhTTG684
	https://www.youtube.com/watch?v=ecXai7zVQ4o
	https://www.youtube.com/watch?v=GfIDykYC9Go
	https://www.youtube.com/watch?v=Vun_fiWtE4
	https://www.youtube.com/watch?v=Ug-xA7QnTOQ
Zasoby cyfrowe	Zasoby cyfrowe:
	HR16_1 http://othernessproject.eu/atividades/digital/16/HR16_1.mp4
	HR16_2 (mapa), HR16_3 (wiadomości), HR16_4 (symbole różnych krain, które globtroterzy odwiedzają w ćwiczeniu 3): http://othernessproject.eu/atividades/pdf/16_HR16_2-HR16_3-HR16_4.pdf
	HR16_5 (filmik — skarb): http://othernessproject.eu/atividades/digital/16/HR16_5_Hidden_gems.mp4

17

Prawa człowieka / The Right to Seek a Safe Place to Live

Opracowany
przez

Czas trwania

Energizery

1 - (1) - Przerwij okrąg

Nauczyciel przypisuje losowo liczbę do każdego ucznia, w zależności od wielkości grupy, czyli dla 20 uczniów, numery 1-4 są w porządku, tak by każda grupa miała 5 osób (grupy mogą być tworzone przez uczniów z tym samym numerem, tj. wszystkich z przypisanym numerem "1" lub ze studentów, gdzie każdy z nich ma swoją własny unikalny numer 1-4; można również wytłumaczyć grupy dzieląc je na podstawie (co jest bardziej zabawne) według składników na sałatkę grecką, gdzie każdy uczeń to np. "pomidor", "ogórek", "cebula", "oregano" itd.)

Po tym, jak grupy zostały uformowane, tworzą one kółka, a nauczyciel losowo wybiera liczbę (lub składnik), aby wybrana osoba została wypuszczona z kręgu i nauczyciel próbuje „włamać się” się do środka, podczas gdy pozostali uczniowie są pouczani, aby nie puścić rąk bez względu na wszystko. Można to powtórzyć jeszcze raz, z kolejnym numerem wychodzącym.

Ćwiczenia
relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanie wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele

Przygotowanie

Wprowadzenie

Metodologia

Refleksje

Notatki

Zasoby cyfrowe

18

Prawa człowieka / Mam prawo mówić „nie” mowie nienawiści

Opracowany
przez

IPSantarém: Ana Da Silva | Ana Torres | Maurício D

Czas trwania

2 x 45m

Energizery

16 - (16) - Plecy do pleców

Uczestnicy znajdują parę o podobnym rozmiarze i wadze. Siadają na podłodze, plecami do siebie. Łapią się za ręce. Muszą wstać, trzymając się ręce plecami do siebie. Po spróbowaniu raz-dwa razy ze swoją parą zmieniają parę. Można powtórzyć ten proces z innymi parami kilka razy.

Ćwiczenia
relaksacyjne

7 - (7) - Mocny jak drzewo

Wszyscy uczniowie rozpościerają się w pokoju. Z nogami mocno osadzonymi na ziemi, udają, że są drzewami, które powoli kotłysz się tam i z powrotem wraz z wiatrem. Ruchy stają się silniejsze, gdy zbliża się burza.

Uczniowie starają się wykonywać ruchy tak silnie, jak to tylko możliwe, ale muszą pamiętać, aby trzymać stopy na ziemi i ich nie odrywać. Powoli wiatr umiera i drzewa mogą odpocząć.

Cele:

Cele

- Poznanie Ruchu Przeciwko Mowie Nienawiści;
- Zidentyfikowanie i przeanalizowanie przykładów mowy nienawiści występujących w kraju uczestników warsztatów;
- Wybranie jednego ze zidentyfikowanych przykładów mowy nienawiści i zastanowienie się nad tym, jak można z nią walczyć w tej konkretnej sytuacji;
- Stworzenie plakatów Ruchu Przeciwko Mowie Nienawiści, które zostaną opublikowane w szkolnej gazecie / na stronie internetowej szkoły lub w mediach społecznościowych, i wysłanie ich na platformę Europejskiej Kampanii Przeciwko Mowie Nienawiści (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign>).

Przygotowanie:

- Odszukaj i przeczytaj napisane niedawno listy / rekomendacje dotyczące praw człowieka.
- Zapoznaj się z informacjami dostępnymi na temat Europejskiej Platformy Przeciwko Mowie Nienawiści (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign>).

Przygotowanie

Wskazówki: Warsztaty będą szczególnie owocne, jeżeli prowadzone będą w sposób interdyscyplinarny, z udziałem nauczycieli WOS-u, plastyki, języka polskiego oraz języków obcych.

Materiały: komputer z dostępem do Internetu, rzutnik.

Narzędzie cyfrowe: film PowToon przybliżający Ruch Przeciwko Mowie Nienawiści, wyjaśniający znaczenie walki o prawa człowieka jako sposób wsparcia osób i grup doświadczających mowy nienawiści oraz skłaniający do zastanowienia nad tym, w jaki sposób powstaje i rozprzestrzenia się mowa nienawiści: <https://www.powtoon.com/c/e7ZuEHM8KZI/1/m>

Wprowadzenie

Metodologia:

PIERWSZA SESJA (45 minut).

Prowadzący przedstawia oficjalną definicję „mowy nienawiści” opracowaną przez Radę Europy oraz kluczowe informacje dotyczące Ruchu Przeciwko Mowie Nienawiści (**15 minut**) w oparciu o stronę <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign>

<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/coe-work-on-hate-speech>

Po wyświetleniu filmu (**3 minuty**) prowadzący dzieli duże grupy na pary, i wyjaśnia, że członek każdej pary powinien samodzielnie odpowiedzieć na dane jedno z różnych dostępnych wyzwań w czasie pierwszej sesji, ale w czasie drugiej sesji należy pracować razem z partnerem w parze. Prowadzący daje każdemu z uczestników karteczkę z następującymi zadaniami:

- Zadanie dla 1 osoby z pary: znajdź w Internecie plakaty związane z prawami człowieka, zastanawiając się nad cechami właściwymi tego rodzaju medium, przyjmując za punkt wyjścia następujące pytania: i) jakich praw człowieka dotyczy dany plakat?; ii) jakie idee sugeruje ilustracja oraz tekst; iii) jakie jest główne przesłanie plakatu?; iv) w jaki sposób ilustracja wyraża idee zawarte w tekście?
- Zadanie dla 1 osoby z pary: znajdź w Internecie przykłady mowy nienawiści z Twojego kraju i zastanów się nad nimi, przyjmując za punkt wyjścia następujące pytania: i) jaki jest przekaz tego przykładu mowy nienawiści; ii) z jakimi prawami człowieka wiąże się ten przekaz?; iii) kto jest autorem tego przekazu?; iv) jak myślisz, do jakich osób lub grup nadawca chce skierować ten przekaz?; v) jakie problemy taki przekaz stwarza dla demokracji i pokojowej koegzystencji?

Prowadzący wspiera proces poszukiwań, w miarę możliwości we współpracy z bibliotekarzem i/lub innymi nauczycielami. (**25 minut**)

Metodologia

Prowadzący proponuje osobom, które biorą udział w tej aktywności (**2 minuty**), aby w czasie kolejnej sesji każda z grup wymyśliła wspólnie, jak można zaprojektować plakat Ruchu Przeciwko Mowie Nienawiści w oparciu o przykład mowy nienawiści z ich kraju oraz w jaki sposób (lub na jakie sposoby) można z nim walczyć, zastanawiając się nad niżej wymienionymi kwestiami:

- jakie może być hasło Ruchu?;
- jaki przykład mowy nienawiści wybrano do plakatu?;
- w jaki sposób można z nim walczyć?;
- jakie inne elementy mogą znaleźć się na takim plakacie?

DRUGA SESJA (45 minut).

Uczestnicy przygotowują plakat w formie cyfrowej (**35 minut**) przy pomocy programu <https://crello.com/en/create/posters/>

Jeżeli z jakiegoś powodu uczestnicy nie mogą użyć tego programu, powinni wybrać inny lub przygotować plakat na papierze, ale muszą przede wszystkim: wykorzystać zarówno słowa, jak i ilustracje; napisać bardzo zwięzłą i sugestywną informację, wyjaśniającą, czym jest Ruch (dostosowaną do grupy docelowej); stworzyć hasło Ruchu; harmonijnie dopasować wielkość i rodzaj czcionek oraz ilustracji, umieścić tekst i obraz w odpowiednich miejscach, dobrać odpowiednie kolory; wybrać taki kolor tekstu, który pozwoli uzyskać odpowiedni kontrast w stosunku do koloru tła i ułatwi odczytanie plakatu; spróbować użycia metafor; podpisać plakat.

Prowadzący musi dopilnować, aby plakaty pojawiły się w szkolnej gazetce, na stronie internetowej szkoły lub w mediach społecznościowych, i aby zostały one wysłane do Europejskiej Kampanii Przeciwko Mowie Nienawiści (<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign>). Można również zorganizować razem z grupą wystawę plakatów szkole lub w innej instytucji w społeczności, w której znajduje się szkoła.

Omówienie:

Prowadzący rozmawia z uczniami o tym, czego się nauczyli, z wykorzystaniem wybranych z poniższych pytań **(10 minut)**:

Refleksje

- Czy słyszałeś wcześniej o Ruchu?
- Czy każdy robić coś na rzecz obrony praw człowieka?
- Czy te warsztaty zmieniły Twoje spojrzenie na prawa człowieka?
- Do jakich grup kierujesz swój plakat?
- Dlaczego dotarcie do tych grup jest ważne?
- Czy myślisz, że opublikowanie tych plakatów może być formą działania i mobilizacji na rzecz praw człowieka?

Uwagi:

Notatki

Dodatkowe informacje: w zależności od treści, na którymi pracujemy oraz umiejętności, które należałoby w pierwszej kolejności rozwinąć, można zamiast plakatu nakręcić film przy pomocy telefonów komórkowych; można też zrobić komiks przy pomocy programu <https://www.storyboardthat.com/>, a następnie opublikować go w wyżej wymienionych mediach.

Zasoby cyfrowe

19

Prawa człowieka / Prawo do publicznych zgromadzeń

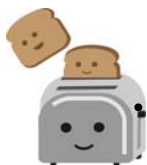
Opracowany przez

University of Social Sciences

Czas trwania

90 min.

Energizery

17 - (17) - Toster lub gwiazda rocka

Grupa formuje się w krąg z jedną osobą w środku. Osoba w centrum wskazuje na kogoś w kręgu i mówi "Toster" lub "Gwiazda rocka".

Jeśli osoba w ośrodku mówi "Toster", osoba wskazana musi przykucnąć, następnie podskoczyć i powiedzieć "posmaruj mnie masłem, jestem gotowy". Osoby po każdej stronie osoby będącej „tosterem” powinny pomóc jej wyskoczyć w górę, tworząc jakby ramy "opiekacza" wokół wskazanej osoby.

- Jeśli osoba w centrum mówi "Gwiazda rocka", wskazana osoba musi przytrzymać swoje ręce przed ustami, jakby śpiewała do mikrofonu. Ludzie po każdej stronie wskazanej osoby odwracają się do niej i udają, że grają na gitarze.

Ćwiczenia relaksacyjne

4 - (4) - Wizualizacja za pomocą koloru / kojącego dźwięku

Prowadzący prosi uczniów, aby wyobraźli sobie ulubiony kolor, który sprawia, że czują spokojne i bezpieczne. Oni w wyobraźni, przyjmują ten kolor za każdym razem kiedy wdychają powietrze i rozsyłają go po całym ciele podczas wydechu. Kontynuują to aż do momentu kiedy wizualizują sobie, że są wypełnieni tym specjalnym, relaksującym kolorem. To samo ćwiczenie można wykonać za pomocą kojącego dźwięku lub aromatu. Ponadto jest ono bardziej efektywne, jeśli używamy przy tym muzyki relaksującej.

Kelly Roper

Cele:

Cele

- Zrozumieć społeczną potrzebę do gromadzenia się ludzi o tych samych celach lub zainteresowaniach;
- Znać i rozumieć ograniczenia publicznych zgromadzeń;
- Znać przepisy dotyczące prawa do zgromadzeń;
- Posiadać umiejętności do planowania publicznych zgromadzeń przestrzegając wszystkich warunków

Przygotowanie:

Przygotowanie

Wskazówka: Ważne, aby pozwolić uczniom mieć własne pomysły, ale należy moderować wszelkie działania i dyskusje w kierunku działań społecznych, a nie indywidualnych. Należy podkreślić, że ludzie są istotami społecznymi, które potrzebują innych do udanego i skutecznego działania.

Materiały: Papier, karteczki samoprzylepne, projektor podłączony do komputera z dostępem do Internetu, głośniki.

Narzędzia cyfrowe: Prezentacja o prawie do zgromadzeń (HR20_RTA)

Wstęp:

Wprowadzenie

Wszyscy mamy prawo do spotykania się z naszymi przyjaciółmi oraz pracowania razem w pokoju, aby bronić naszych praw. Nikt nie może zmusić nas do dołączenia do grupy, jeśli nie chcemy. Ale czasami musimy zgodzić się na ustępstwa, aby współpracować, ponieważ bycie razem może pomóc nam osiągnąć nasze wspólne cele.

Metodologia

Metodologia:

Narzędzie NFE: burza mózgów, gra fabularna (RPG), symulacja, praca w grupie, PBL

1. Podziel uczniów w taki sposób, aby uformować grupy po 4 osoby (np. jeśli masz 24 uczniów w klasie, to będzie 6 grup po 4 osoby itd.). Uczniowie odliczają od 1 do 4 po kolei, ci co odliczyli 1 będą grupą „jedynek”, ci co powiedzieli 2 będą grupą „dwójek” itd. Staraj się podzielić klasę jak najbardziej losowo, jeśli to możliwe (np. poprzez ustawienie w rzędzie uczniów i odliczenie)

2. Każdej grupie daj to samo zadanie: „Odpowiedz na 2 pytania:

- Co mamy wspólnego?
- Dlaczego lubimy się w tej grupie? **(10 min)**

3. Podziel klasę na kilka grup po 3-6 osób. Pozwól klasie podzielić się w grupy wybierając osoby, które lubią, czyli uczniowie decydują, w której grupie chcą być. Grupy nie muszą składać się z takiej samej liczby uczniów, ale nie powinny być większe niż 6-osobowe.

4. Teraz przedstaw zadanie: „Odpowiedz na 2 pytania:

- Co mamy wspólnego?
- Dlaczego lubimy się w tej grupie? **(10 min)**

5. *Dokonaj refleksji: w którym przypadku zadanie było łatwiejsze? Dlaczego tak ważna jest wolność do tego, kim chcemy się otaczać?* **(5 min)**

6. Poproś uczniów o napisanie na kartce JEDNEGO życzenia do nauczyciela. Następnie, niech każdy uczeń odczyta swoje życzenie. Czy są one podobne/takie same? Jeśli nie, zapytaj uczniów ile osób chciałoby mieć także to samo konkretne życzenie? Co możemy zrobić, aby nauczyciel spełnił nasze życzenia? Ważne, aby nauczyciel zaznaczył, że życzenia powinny być możliwe do spełnienia. Ponadto, nauczyciel powinien poinformować uczniów, że jest łatwiej, jako grupa prosić o spełnienie podobnego życzenia niż kilku osobom o spełnienie różnych życzeń.

Wyjaśnij, że jeśli chcemy czegoś w grupie, powinniśmy wziąć pod uwagę, czy grupa chce tego samego, co my, lub będziemy przeciwstawiać się grupie z naszym życzeniem. To jest znaczenie zgromadzenia **(15 min)**

7. Pokaż prezentację (HR20_RTA) i wyjaśnij, czym jest prawo do zgromadzeń oraz opowiedz o warunkach, które należy spełnić, aby zorganizować zgromadzenie. **(10 min)**

8. Następnie, podziel klasę na 3 grupy. Każda grupa dostaje rolę oraz zadanie. Grupy nie znają ról i zadań innych grup. Jedna grupa będzie pełnić rolę miłośników psów, druga będzie grupą miłośników kotów, a trzecia będzie pełnić rolę Gminy.

8.1 Grupa 1 „Miłośnicy kotów”: chcą wyrazić swoją miłość do kotów i zaproponować przepisy upoważniające właścicieli kotów. Poinformowali gminę o demonstracji, którą planują w południe przed ratuszem. Ale gmina odmówiła, ponieważ mogą przestraszyć turystów, dlatego zaproponowano im zgromadzenie się na przedmieściach w parku 10 km na wschód od centrum miasta. Zadaniem grupy jest napisanie skargi do gminy i przedstawienie jak największej argumentów na poparcie ich życzenia zorganizowania demonstracji w zaplanowanym miejscu.

8.2 Grupa 2, „Miłośnicy psów”: chcą wyrazić swoją miłość do psów i zaproponować przepisy upoważniające właścicieli psów. Poinformowali gminę o demonstracji, którą planują w południe przed ratuszem. Ale gmina odmówiła, ponieważ „Miłośnicy kotów” byli pierwsi i planowali demonstrację w tym samym miejscu. Zaproponowano im zgromadzenie się na przedmieściach w parku 10 km na zachód od centrum miasta. Zadaniem grupy jest napisanie skargi do gminy i przedstawienie jak największej argumentów na poparcie ich życzenia zorganizowania demonstracji w zaplanowanym miejscu.

8.3 Grupa 3, „Gmina”: Gmina zostaje poinformowana, że istnieją dwie grupy: „Miłośnicy kotów” i „Miłośnicy psów”, którzy chcą zorganizować demonstrację mającą na celu promowanie swoich zwierząt domowych i domagają się wzmocnienia ich praw. „Miłośnicy kotów” byli pierwsi, jednak aplikacja „Miłośników psów” została wystana zaledwie dwie minuty później. Spróbuj rozwiązać sytuację i podaj jak największej argumentów obu stronom. **(15 min)**

Refleksja i dyskusja:

Jakie są zasady organizowania publicznych zgromadzeń? Jakie mogą się pojawić przeszkody przy organizowaniu zgromadzeń? Jakie są główne trudności? Jakie warunki muszą zostać spełnione, aby zorganizować zgromadzenie? Jaki powinien być podział obowiązków? **(10 min)**

9. Poproś uczniów o napisanie na kartce jednego słowa kojarzącego się z prawem do zgromadzeń. Następnie wyraż swój komentarz na temat skojarzeń, aby podsumować zajęcia. **(5 min)**

Omówienie:

Zapytaj uczniów i znajdźcie wspólnie odpowiedzi na podane pytania:

Refleksje

1. Dlaczego ludzie się gromadzą?
2. Jakie warunki muszą zostać spełnione, aby zgromadzić społeczeństwo?
3. Kiedy można zakazać zgromadzenia się?
4. Dlaczego to tak ważne, aby iść na ustępstwa? **(10 min)**

Notatki

Zasoby cyfrowe:

HR20_RTA

Wyjaśnienia do slajdów (jako metodologia nauczania):

Slajd 5:

Jest bardzo ważne, że zgromadzenie jest z pewnością legalne i chronione (w domyśle: przez państwo i prawo) jeśli jest pokojowe.

Slajd 6:

Nawet gdy ktoś nie jest nastawiony pokojowo w trakcie zgromadzenia, wystarczy założenie, że jest ono pokojowe. Żadne zgromadzenie nie może być zakazane jedynie z założenia, że może ono przerodzić się w (zgromadzenie) agresywne.

Slajd 7:

Zasoby cyfrowe

Jest to prawo dla wszystkich. Nawet kontrdemonstracja może być zorganizowana jeśli jest pokojowa.

Slajd 8:

Państwo ma prawo do bycia poinformowanym o zgromadzeniu, ale nie ma prawa do zatwierdzania go.

Slajd 9:

Jednakże możliwe są ograniczenia i restrykcje ustanowione przez prawo, ale muszą one przejść ciężki test konieczności i być uzasadnione interesem bezpieczeństwa narodowego lub publicznego, lub też ochroną zdrowia publicznego, moralności czy praw innych.

Slajd 10:

Wolność jest jednak zasadą, nie wyjątkiem. (chodzi tu o to, że przyjmuje się zasadę wolności jako nadrzędną, a nie jako wyjątkową.).

20

Prawa człowieka / Mam prawo do zabawy – gry tradycyjne

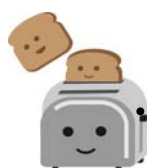
Opracowany przez

IPSantarém: Ana Da Silva | Ana Torres | Maurício

Czas trwania

90 minutes

Energizery

17 - (17) - Toster lub gwiazda rocka

Grupa formuje się w krąg z jedną osobą w środku. Osoba w centrum wskazuje na kogoś w kręgu i mówi "Toster" lub "Gwiazda rocka".

Jeśli osoba w ośrodku mówi "Toster", osoba wskazana musi przykucnąć, następnie podskoczyć i powiedzieć "posmaruj mnie masłem, jestem gotowy". Osoby po każdej stronie osoby będącej „tosterem” powinny pomóc jej wyskoczyć w górę, tworząc jakby ramy "opiekacza" wokół wskazanej osoby.

- Jeśli osoba w centrum mówi "Gwiazda rocka", wskazana osoba musi przytrzymać swoje ręce przed ustami, jakby śpiewała do mikrofonu. Ludzie po każdej stronie wskazanej osoby odwracają się do niej i udają, że grają na gitarze.

Ćwiczenia relaksacyjne

15 - (15) - Poruszanie się jak zabawka

Nauczyciel używa magicznego słowa, aby zmienić uczniów w ciągły nakręcanych zabawek. Na znak nauczyciela zabawki zaczynają poruszać się po klasie, jak wiele robotów, aby zająć na końcu swoje miejsce. Na początku muszą poruszać się szybciej a następnie stopniowo coraz wolniej, ponieważ ich ładowanie kończy się. Niektóre z nich zostaną zamrożone na środku pokoju, a nauczyciel musi dać im korbom jeszcze jeden obrót, aby pomóc im osiągnąć swoje miejsca.

Cele:

Cele

- Refleksja nad znaczeniem lokalnych tradycji i skutkami globalizacji;
- Przybliżenie tradycyjnych zabaw;
- Wypróbowanie kilku tradycyjnych zabaw.

Przygotowanie:

- Prowadzący korzysta ze stron takich jak <https://www.tradgames.org.uk/>

Zalecana lektura:

„Konwencja o prawach dziecka”, w 1989 podpisana i przyjęta przez 20 krajów, do których później dołączyło wiele innych:

<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>

Poza zapoznaniem się z tą międzynarodową konwencją ważne jest, aby w każdym kraju przeanalizowano lokalne przepisy dotyczące prawa do odpoczynku – nie tylko w odniesieniu do dzieci i młodzieży, ale wszystkich ludzi, niezależnie od wieku.

Wskazówki:

Przygotowanie

- Warsztaty będą szczególnie owocne, jeżeli prowadzone będą w sposób interdyscyplinarny, z udziałem nauczycieli wychowania fizycznego i historii.
- Wszystkie narzędzia niezbędne do zagrania w proponowane gry można wykonać z materiałów, które można poddać recyklingowi. W takim wypadku wygodnym rozwiązaniem może być poproszenie o pomoc nauczyciela plastyki.
- Jeżeli uczestnicy mają wykonać swoje zadania w przewidzianym czasie, wszystkie narzędzia potrzebne do gry muszą być już przed warsztatami przygotowane i ustawione na odpowiednich stanowiskach.

Materiały: przedmioty niezbędne do grania w gry i materiały do wyznaczenia obszarów gry.

Narzędzie cyfrowe: film przedstawiający 4 tradycyjne gry, wykorzystywane w ich trakcie przedmioty i sposób ich użycia.

<https://www.youtube.com/watch?v=7OFmi0ZYafM&feature=youtu.be>

Prezentacja Power Point z opisem materiałów i zasad rządzących 4 grami.

Wprowadzenie

Metodologia:

Prowadzący dzieli uczestników na grupy po 3-5 graczy i każdej z nich daje białą kartkę papieru A4 podzieloną na 2 kolumny, prosząc każdą z grup o wykonanie „burzy mózgów” (5 minut) dotyczącej znaczenia aktywności związanych z zabawą i odpoczynkiem. W lewej kolumnie należy napisać, co oznacza „zabawa”, a w prawej „odpoczynek”. Na podstawie informacji wygenerowanych w grupach należy opracować i zapisać definicję „zabawy” oraz „odpoczynku” (5 minut).

Następnie prowadzący pyta, czy uczestnicy znają prawo do zabawy i zapoznaje ich z artykułem 31 „Konwencji o prawach dziecka”, przyjętej i zaakceptowanej do podpisania, ratyfikowania i przystąpienia rezolucją Zgromadzenia Ogólnego nr 44/25 z dnia 20 listopada 1989, która weszła w życie dnia 2 września 1990, zgodnie z artykułem 49:

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do wypoczynku i czasu wolnego, do uczestniczenia w zabawach i zajęciach rekreacyjnych, stosownych do wieku dziecka, oraz do nieskrępowanego uczestniczenia w życiu kulturalnym i artystycznym.

2. Państwa-Strony będą przestrzegały oraz popierały prawo dziecka do wszechstronnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym oraz będą sprzyjały tworzeniu właściwych i równych sposobności dla działalności kulturalnej, artystycznej, rekreacyjnej oraz w zakresie wykorzystania czasu wolnego.” (3 minuty)

Następnie prowadzący pyta, czy uczestnicy znają tradycyjne gry i zapisuje na tablicy (lub na dużym arkuszu papieru) nazwy zabaw, które pojawiają się w dyskusji. Należy zapytać, czy każdy zna te gry, czy wszystkie z nich są grami tradycyjnymi, i co oznacza „tradycja kulturowa”. Ważne jest, aby potem wyjaśnić znaczenie wiedzy i praktyk przekazywanych z pokolenia na pokolenie. (10 minut)

Następnie prowadzący wyświetla film przedstawiający 4 zabawy, potrzebne do nich przedmioty oraz sposób ich użycia (zob. materiał cyfrowy powyżej). Prowadzący wyjaśnia, że uczestnicy wypróbują te gry po obejrzeniu filmu i w związku z tym powinni go uważnie obejrzeć. (5 minut)

Prowadzący daje każdej z grup przedmiot potrzebny do jednej z 4 zaproponowanych gier („w kubki”, „w szyszkę”, „w drewnianą łyżkę”, „w ośła”) oraz karteczkę z opisem zasad gry i wyjaśnia, że powinni spróbować zagrać w grę dokładnie w taki sposób, jak przedstawiono to na filmie. W przypadku pytań lub trudności uczestnicy mają poprosić o pomoc. (5 minut)

Następnie prowadzący prosi jedną osobę z każdej podgrupy o wyjaśnienie całej grupie zasad danej gry, podczas gdy pozostali członkowie pokazują, jak należy nią grać (5 minut).

Następnie każda z grup przechodzi po kolei do miejsc przewidzianych na każdą grę i wypróbowuje ją. (ok. 45 minut)

Refleksja (10 minut):

Prowadzący zadaje grupie kilka pytań, takich jak: „Czy znacie te wszystkie gry?”, „Czy dobrze się bawiliście?”. Następnie prosi każdą z nich o zapisanie jednym zdaniem (na karteczce) jednego powodu, dla którego tak ważne jest prawo do zabawy i prosi o włożenie karteczek do koszyczka (lub innego obiektu), który później będzie można położyć w ogólnodostępnym miejscu, tak aby ludzie w szkole lub w lokalnej społeczności mogli przeczytać, co uczestnicy warsztatu sądzili o tej kwestii przed i po warsztatach.

Metodologia

Refleksje

Uwagi:**Dodatkowe informacje:**

Jeżeli chcesz kontynuować warsztaty, uczestnicy mogą wykonać dodatkowe zadania, na przykład:

Notatki

- Poszukiwanie innych tradycyjnych zabaw i stron internetowych dotyczących tego zagadnienia;
- Rozmowa ze starszymi członkami rodziny i poproszenie ich o opisanie gier, w które grali kiedy byli dziećmi i młodymi ludźmi.
- Wykonanie przedmiotów potrzebnych do gry w tradycyjne gry z materiałów, które można poddać recyklingowi itp.
- Zagranie w grę i wykonanie kroków podobnych do przedstawionych na filmiku itp.

Zasoby cyfrowe

Prawa człowieka / Prawa autorskie

21

Opracowany przez AENAO

Czas trwania 80 min

Energizery

20 - (20) - Szef klanu

Wszyscy stoją w kręgu. Jeden uczestnik zamyka oczy lub wychodzi na chwilę z pokoju. Będzie musiał zgadnąć kto jest szefem klanu. Jeden z pozostałych uczestników zgłasza się na ochotnika, żeby pełnić rolę „szefa klanu” (robi to po cichu, tak by zgadujący nie mógł tego usłyszeć). „Szef klanu” rozpoczyna akcję np. pstrykanie palcami, poklepywanie się po brzuchu lub uderzania się w kolana a pozostali w kręgu naśladują go. Osoba zgadująca wraca do pokoju/otwiera oczy i stara się zgadnąć kto jest szefem klanu. Kiedy osoba rozgląda się starając zgadnąć, kto jest szefem, szef klanu zmienia akcję w taki sposób by zostać zauważonym.

Ćwiczenia relaksacyjne

15 - (15) - Poruszanie się jak zabawka

Nauczyciel używa magicznego słowa, aby zmienić uczniów w ciągły nakręcanych zabawek. Na znak nauczyciela zabawki zaczynają poruszać się po klasie, jak wiele robotów, aby zająć na końcu swoje miejsce. Na początku muszą poruszać się szybciej a następnie stopniowo coraz wolniej, ponieważ ich ładowanie kończy się. Niektóre z nich zostaną zamrożone na środku pokoju, a nauczyciel musi dać ich korbom jeszcze jeden obrót, aby pomóc im osiągnąć swoje miejsca.

Cele:

Cele

- Zapoznanie się z terminem “prawa autorskie”.
- Zrozumienie, że istnieje związek między prawami autorskimi a wolnością słowa jako prawem człowieka.
- Uświadomienie uczestnikom, które materiały mogą być chronione prawami autorskimi.

Przygotowanie:

Proponowana lektura:

- <https://www.internationalpublishers.org/images/Copyright.pdf>
- <https://www.copyrightservice.co.uk/protect/>
- <https://www.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/copyright.htm>

Przygotowanie Projektowanie stron:

- www.wix.com lub <https://sites.google.com> lub www.wordpress.com

Publikacje internetowe:

- www.issuu.com

Materiały: komputery z dostępem do Internetu

Wstęp:

Zgodnie z artykułem 27 „Powszechnej deklaracji praw człowieka”:

Wprowadzenie

1. Każdy człowiek ma prawo do swobodnego uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczeństwa, do korzystania ze sztuki, do uczestniczenia w postępie nauki i korzystania z jego dobrodziejstw.
2. Każdy człowiek ma prawo do ochrony moralnych i materialnych korzyści wynikających z jakiegokolwiek jego działalności naukowej, literackiej lub artystycznej.

Ochrona praw autorskich nie jest sama w sobie traktowana jako prawo człowieka, ale jest jednym z narzędzi ochrony praw człowieka autorów i wydawców. Prawa autorskie związane są z wolnością słowa zarówno autorów jak i osób, które chciałyby upowszechnić prace danego autora w ramach realizowania własnej wolności słowa.

Metodologia:

Narzędzie NFE, tworzenie treści na stronę internetową lub inną formę publikacji cyfrowej (wytwór pracy intelektualnej), praca w zespole

Metodologia

1. Na początku nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, czym są prawa autorskie. Następnie wyjaśnia im, czym są prawa autorskie oraz w jaki sposób wiążą się one z prawami człowieka oraz wolnością słowa. (10 minut)
2. Nauczyciel puszcza filmik o prawach autorskich <https://www.humanrights.com/what-are-human-rights/videos/copyright.html> (5 minut)
3. Nauczyciel zapoznaje uczniów z programami, które pozwolą im stworzyć własną stronę internetową (z wykorzystaniem jednej z poniższych platform internetowych: www.wix.com, <https://sites.google.com> lub www.wordpress.com (10 minut)
4. Następnie uczniowie zostają podzieleni na 4-5 osobowe grupy. Muszą stworzyć prostą stronę internetową przybliżającą zagadnienie, którym chcą się zająć (najlepiej podpętą pod stronę ich szkoły), i nauczyć się, w jaki sposób mogą chronić swoje prawa autorskie zgodnie z wyżej proponowaną instrukcją (<https://www.copyrightservice.co.uk/protect/>) (30 minut)
5. Wszystkie grupy przedstawiają wszystkim efekty swojej pracy i wyjaśniają, w jaki sposób chronione są ich prawa autorskie. (15 minut)

DT

Omówienie:

Nauczyciel pyta uczniów na forum ogólnym:

Refleksje

- a, Czy stworzenie strony (lub stworzenie innego rodzaju pracy intelektualnej) było trudne?
- b. Czy ważna jest ochrona Twojej własnej pracy? Dlaczego?

(10 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe

22

Prawa człowieka / Obowiązki i ograniczenia

Opracowany przez

Prosveta

Czas trwania

60

Energizery

4 - (4) - Ludzki łańcuch

Wszyscy stoją w kręgu. Zamykają oczy i zaczynają się ruszać w kierunku środka koła, trzymając ręce w górze. Kogokolwiek dotkną rękami, łąpią się za nie i nie puszczają, więc robią węzeł. A później nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli oczy i spróbowali się rozwiązać (zrobić kółko), nie puszczając rąk.

Ćwiczenia relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanego wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele:

Uczniowie:

Cele

- poznają swoje obowiązki wobec innych ludzi (prawo człowieka nr 29);
- poznają ograniczenia ich praw człowieka wynikające z praw człowieka przysługujących innym ludziom;
- rozwijają swoje zdolności analityczne;
- rozwijają swoje umiejętności prezentacji.

Przygotowanie:

1. Przygotowanie:

Przygotowanie

- Zapisz prawa człowieka, z którymi uczniowie już się zapoznali, na fiszkach (lub wypisz wszystkie prawa człowieka od 1 do 28).
- Poproś uczniów, aby wypisali (i zilustrowali) wszystkie prawa człowieka na plakacie, a następnie zawiesili ten plakat na ścianie.
- Sprzęt: Komputer PC/laptop i projektor

2. Narzędzie cyfrowe: [Fiszki](#), [interaktywna prezentacja](#), [studium przypadku](#), [zestaw kart](#).

Wstęp:

Wprowadzenie

„Jednym z najważniejszych celów edukacji o prawach człowieka jest utworzenie prawdziwej kultury praw człowieka... Uczniowie muszą nauczyć się, jak oceniać zagadnienia związane z prawami człowieka w sytuacjach z życia wziętych, zaczynając od analizy własnych zachowań oraz ich bezpośredniego otoczenia. Muszą dokonać szczerzej oceny zgodności ich codziennych doświadczeń i rzeczywistości, która ich otacza, z założeniami leżącymi u podstaw praw człowieka, a następnie podjąć aktywne działania na rzecz poprawy sytuacji w swojej społeczności”.

ABC: Teaching Human Rights, Practical Activities for Primary and Secondary Schools, ONZ, Genewa, s. 96, 2004.

Metodologia:

1. Powrót do tematyki praw człowieka. Podziel uczniów na 2 drużyny i włóż [fiszki](#) do kapelusza lub koszyka. W każdej rundzie przedstawiciel jednej z drużyn podchodzi, wyciąga jedną fiszkę i próbuje przedstawić zapisane na niej prawo człowieka swojej drużynie za pomocą pantomimy (mimiki i języka ciała). Drużyna może korzystać z plakatu z 30 prawami człowieka (jeśli jest dostępny). Wygrywa drużyna, która jako pierwsza zdobędzie 5 punktów.

Narzędzie NFE: *burza mózgów, odgrywanie szarad* (10 min)

Metodologia

2. Uczniowie zapoznają się z tematyką Artykułu 29 Powszechnej deklaracji praw człowieka, dotyczącego *Naszych obowiązków wobec społeczeństwa oraz ograniczeń naszych praw człowieka*: interaktywna prezentacja (**Narzędzie cyfrowe:** HR22_1) (10 min)
3. Ograniczenia naszych praw człowieka — obejrzyj filmik interaktywny i omów sugerowane zagadnienia (**Narzędzia cyfrowe:** [HR22_2](#); **Narzędzia NFE:** studium przypadku, dyskusja, tworzenie idei — nieszablonowe myślenie) (15 min)
4. Uczniowie zostają podzieleni na drużyny o jednakowej liczbie członków (od 8 do 12). Każda drużyna otrzymuje [2 zestawy po 30 kart](#). Zestaw 1 zawiera 30 kart z zapisanymi prawami człowieka. Zestaw 2 zawiera 30 kart z objaśnieniami praw człowieka. **Zadanie:** członkowie drużyn muszą dopasować 30 kart z Zestawu 1 do 30 kart z Zestawu 2. Wygrywa drużyna, która prawidłowo dopasuje wszystkie 60 kart. (15 min)

Omówienie:

Omówienie pod kierunkiem nauczyciela — proponowane ćwiczenia i pytania: (10 min)

1. Jak się czuliście podczas wykonywania ćwiczenia? Uczniowie podchodzą do jednego z miejsc z rysunkiem reakcji, która najlepiej odpowiada ich własnym emocjom podczas wykonywania całego ćwiczenia:

Refleksje

1. Zainteresowany/-a;
2. Zadowolony/-a;
3. Zdezorientowany/-a;
4. Zaskoczony/-a;
5. Podekscytowany/-a;
6. Szczęśliwy/-a;
7. Zakłopotany/-a;
8. Zdenerwowany/-a.

Uczniowie podzieleni na grupy tłumaczą kolegom, dlaczego wybrali konkretną reakcję. Następnie przedstawiciel grupy relacjonuje pozostałym grupom, dlaczego uczniowie z jego grupy wybrali konkretną reakcję. [KARTKI Z REAKCJAMI](#)

2. Które z ćwiczeń podobało ci się najbardziej? (1, 2, 3 czy 4), głosowanie przy użyciu narzędzia MENTIMETER <https://www.menti.com/gb73cxur6y>

3. Czego nowego się dowiedziałeś/-aś? (na temat praw człowieka lub na inny temat)

4. Jak możesz wykorzystać to, czego się nauczyłeś/-aś podczas ćwiczeń?

Notatki

Zasoby cyfrowe:

[Fiszki](#) (ćwiczenie 1).

[Interaktywna prezentacja](#) (ćwiczenie 2)

[Analiza przypadku](#): Ograniczenia naszych praw człowieka (ćwiczenie 3)

[Zestaw kart](#) (ćwiczenie 4)

[Kartki z reakcjami](#) (omówienie)

Zasoby cyfrowe

Różnorodność i włączenie społeczne

1

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Czym jest różnorodność? (Każdy inny, wszyscy równi)

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

70

10 - (10) - Gra linowa

Energizery

Niech uczestnicy staną na środku przestrzeni oczyszczonej z biurek, krzeseł (przesuwamy je na bok) itp. Podziel pomieszczenie w taki sposób, aby można było łatwo przejść z jednej połowy pomieszczenia na drugą, np. przez umieszczenie długiego kawałka liny na podłodze. Nauczyciel stoi na jednym z końców liny i wywołuje charakterystyczny kolor lub literę, np. "Każdy ma niebieskie oczy!"; "Każdy kto ma 3 braci", "Każdy, kogo imię zaczyna się od B", itp. i wskazuje na część pomieszczenia, gdzie uczestnicy noszący pomarańczowy / mający 3 braci / posiadający nazwiska lub imiona na B muszą się przenieść. Wszyscy uczestnicy, którzy noszą pomarańczowy / posiadający 3 braci / posiadający imiona lub nazwiska na B przenosi się do odpowiedniej części pokoju; Pozostali muszą przejść na drugą stronę. Pytania muszą być skonstruowane tak, aby klasa nie podzieliła się na grupy mających porównywalnie taką samą liczbę studentów, tj. jedna z grup powinna składać się (w większości przypadków) z jednego, dwóch lub kilku studentów.

Konkluzja: uczestnicy proszeni są o podzielenie się wrażeniami, jakie odczuwali, gdy byli częścią dużej grupy; i kiedy stali samotnie (lub byli częścią bardzo małej grupy); co czuli o sobie (jako części małej / dużej grupy) i jakie były ich uczucia wobec grupy, której nie byli częścią.

Ćwiczenia relaksacyjne

7 - (7) - Mocny jak drzewo

Wszyscy uczniowie rozpościerają się w pokoju. Z nogami mocno osadzonymi na ziemi, udają, że są drzewami, które powoli kołyszą się tam i z powrotem wraz z wiatrem. Ruchy stają się silniejsze, gdy zbliża się burza. Uczniowie starają się wykonywać ruchy tak silnie, jak to tylko możliwe, ale muszą pamiętać, aby trzymać stopy na ziemi i ich nie odrywać. Powoli wiatr umiera i drzewa mogą odpocząć.

Cele

Cele

- Zwrócenie uwagi na różnice pomiędzy ludźmi w naszym bliskim otoczeniu (przyjaciele i rodzina);
- Dojście do wniosku, że każdy z nas jest inny, ale że wszyscy jesteśmy tak samo ważnymi elementami układanki jaką jest życie;
- Lepsze zrozumienie pozytywnych i negatywnych stron życia w homogenicznej społeczności;
- Dojście do wniosku, że w różnorodności tkwi siła.

Przygotowanie

1. Przygotowanie:

Laptop i projektor – do ćwiczenia wprowadzającego;

Ćwiczenie 2., część 1 *: potrzebne materiały / sprzęt – albo po jednym laptopie dla każdej z 3 lub 4 grup, ALBO 3 lub 4 wydrukowane zestawy kart ze zdjęciami;

Ćwiczenie 3., grupa B – jeden laptop do oglądania tamigłówki.

2. **Narzędzie cyfrowe:** [D1_1](#) zaczerpnięte z (Komunikacja międzykulturowa: wiele twarzy różnorodności);

[D1_2](#); [D1_3](#)

[D1_1](#); [D1_2](#); [D1_3](#)

3. Wskazówki:

W trakcie ćwiczenia "Wprowadzenie do tematu" ([D1_1](#)) uczniowie zachęceni są do tego, by opowiadać na temat swojego kontaktu z wcześniej zaprezentowanymi przejawami różnorodności, z którymi zetknęli się we własnym otoczeniu. Różne aspekty różnorodności zaprezentowane są w kilku kolażach ze zdjęć:

- 3: 48' - różnorodność etniczna / różnorodność rasowa

- 4: 16' - różnorodność rasowa

- 4: 46 – różnorodność etniczna / narodowość / status społeczny

Jednakże, nauczyciel może zaakceptować inne odpowiedzi; chodzi o to, by uczniowie wyrazili swoje opinie oraz nawiązali dyskusję.

([D1_1](#))

*Prośba do nauczyciela (ćwiczenie 2)

Prosimy zebrać i zeskanować (lub bezpośrednio przestać papierowe kopie) kart ze zdjęciami, zawierającymi opisy pierwszych wrażeń uczniów. Mogą być one wykorzystane w ulepszonej wersji Teacher's Manual (Poradnika Nauczyciela) (po Pilot 1), aby umożliwić uczniom dostęp do informacji na temat tego jakie są różnice oraz podobieństwa na poziomie międzynarodowym jeśli chodzi o reakcje na te same materiały wizualne.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Wszyscy się różnimy, nawet w obrębie własnej kultury. Często odrzucamy i jesteśmy nieufni wobec ludzi, którzy są inni. Czujemy się bezpieczniej, kiedy komunikujemy się z ludźmi, którzy podobni są do nas pod względem wyglądu i mentalności.

Ale to jest prosta droga. Wiele tracimy - życie byłoby znacznie ciekawsze i bardziej kolorowe, gdybyśmy potrafili zaakceptować różnorodność i gdybyśmy traktowali ją jako bogactwo.

Metodologia

Wprowadzenie do tematu - prezentacja: **Różnorodność** – wprowadzenie do różnych przejawów tego, w jaki sposób ludzie mogą się różnić ([D1_1](#)) **5'**

1. **"Czym jest a wielokulturowe społeczeństwo?"** –dyskusja; **aspekty praktyczne** obejmujące kontekst narodowy **10'**

[\(D1_1\)](#)

2. **Każdy inny – wszyscy równi. Narzędzie NFE** Praca indywidualna i w grupach: **30'**

Uczniowie łączą się w grupy 8-10 osobowe. Każda grupa otrzymuje pakiet 8-10 obrazków w formie wydruku (opcja A) lub ma dostęp do laptopa, na którym wyświetlane są zdjęcia (opcja B) – [D1_2](#). Każda osoba z grupy otrzymuje jeden obrazek (opcja A).

[D1_2](#)

Część 1: Uczniowie proszeni są o przyjrzenie się obrazkom, które otrzymali oraz o napisanie swoich pierwszych wrażeń na dole strony. Pierwsza osoba pisze w polu 1, zagina kartkę w odwrotną stronę i podaje obrazek osobie siedzącej po jej prawej stronie, a ta wpisuje swoje wrażenia w polu 2, zagina kartkę i podaje osobie siedzącej po jej prawej stronie, itd. Gdy wszyscy uczniowie widzieli już wszystkie obrazki oraz napisali swoje wrażenia, część 1 dobiega końca. **10'**

Część 2: Każdy uczeń trzyma przynajmniej jedną kartkę, z którą pracował, odwija dół strony i czyta całej grupie wszystkie 8-10 opinii. **5'**

Omówienie 1 - 10'

Dyskusja wewnątrz grupy: jeśli to możliwe, poproś o pomoc nauczycieli wspierających, aby nadzorowali to ćwiczenie (jeden nauczyciel na grupę: jeśli nie jest to możliwe, omówienie może odbywać się na forum całej klasy. Pytania do omówienia:

1. Przeglądaliście się tym samym obrazkom. Czy wasze wrażenia różniły się, czy były raczej podobne?
2. Czy jesteście zaskoczeni, że inne osoby zareagowały inaczej na to samo zdjęcie?
3. Doświadczenia zaczerpnięte z życia: Czy kiedykolwiek doświadczyliście sytuacji, w której uczestniczyliście wy i wasi koledzy, ale każde z was miało inne odczucia na jej temat?
4. Czy pamiętacie sytuację, w której wasze pierwsze wrażenie na temat jakiejś osoby okazało się całkowicie błędne?
5. Co pokazało wam to ćwiczenie – ocenianie ludzi, różne sposoby postrzegania, różnorodność opinii w obrębie małej grupy ludzi?

Część 3: porównanie pierwszych wrażeń różnych grup – przedstawiciele grup wychodzą naprzód i dzielą się efektami ćwiczenia-dyskusji (podając przykłady). **5'**

Opcja B: uczniowie mogą przyglądać się zdjęciom na monitorze komputera, pod warunkiem, że każda grupa ma do dyspozycji swój laptop/komputer. Zapisują swoje pierwsze wrażenia na temat zdjęć na kolorowych paskach papieru (inny kolor dla każdego zdjęcia). Karteczki są zbierane i sklejane ze sobą według kolorów.

3. **Różnorodność – siła czy słabość: ćwiczenie aktorskie 25'**

Uczniowie łączą się w 2 grupy (A i B.).

Grupa A: wyobraźcie sobie, że życie w homogenicznym (jednokulturowym) społeczeństwie i podoba wam się to. Wymyślcie kreatywny sposób, w jaki można by promować zalety bycia członkiem jednokulturowej społeczności (opisując mocne strony takiej sytuacji albo słabe strony sytuacji przeciwnej); Macie 5 minut na ustalenie fabuły, 10 minut na próbę oraz 5 minut na zaprezentowanie efektów swojej pracy drugiej grupie.

Grupa B: Wyobraźcie sobie, że życie w wielokulturowym społeczeństwie i podoba wam się to (obejrzyjcie nagranie, aby zapoznać się z tematem [D1_3](#)). Wymyślcie kreatywny sposób, w jaki można by promować zalety bycia członkiem wielokulturowej społeczności (opisując mocne strony takiej sytuacji albo słabe strony sytuacji przeciwnej); Macie 5 minut na ustalenie fabuły, 10 minut na próbę oraz 5 minut na zaprezentowanie efektów swojej pracy grupie A.

[D1_3](#)

Omówienie 2 - 5'

Wyobraźcie sobie, że moglibyście żyć w wymarzonej społeczności. Jak by ona wyglądała?

Metodologia

	Omówienie
Refleksje	Omówienie 1 & 2 jest częścią ćwiczeń głównych i jest z nimi ściśle powiązane. W części podsumowującej, uczniowie powinni być zachęceni do wskazania najbardziej wartościowych i najciekawszych aspektów ćwiczenia; oraz tego co było w nim najbardziej zaskakujące, itp.
Notatki	Uwagi
	Zasoby cyfrowe
	D1_1 zainspirowane (Międzykulturowa Komunikacja: Wiele twarzy różnorodności)
Zasoby cyfrowe	D1_1 inspired from (Cross - Cultural Communication: Many Faces of Diversity) - http://othernessproject.eu/atvidades/digital/17/D1_1.mp4
	D1_2 - http://othernessproject.eu/atvidades/pdf/17_D1_2.pdf
	D1_3 - http://othernessproject.eu/atvidades/digital/17/Diversity1_3.mp4

2

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Uprzedzenia i stereotypy

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

75

22 - (22) - Imiona i przymiotniki

Uczestnicy stoją w kole; myślą o przymiotniku opisującym postać albo o tym jak się czują. Przymiotnik musi zaczynać się od tej samej litery co ich imię. Na przykład: "Jestem Maria i jestem miła". Lub "Jestem Wojtek i jestem wysoki". W trakcie wypowiedzania tego, mogą również przedstawić to za pomocą pantomimy, która zaprezentuje dany przymiotnik w zrozumiały sposób. (N.B. W narodowych wersjach językowych Przewodnika powinny być używane imiona popularne w danym kraju i odpowiednie przymiotniki w danym języku).

Energizery

Wariacja (użyj, jeśli czas na to pozwala): Gra może być również używana jako gra pamięciowa (na koncentrację), aby sprawdzić, czy reszta grupy pamięta pary "nazwa-przymiotnik". Po kilku rundach (każdy uczestnik powtarza swoje imię i przymiotnik), nauczyciel/ „game master” sprawdza, czy grupa pamięta ustalone pary "nazwy-przymiotniki", wypowiadając nazwę jednego z uczniów, np. "Maria". Maria wychodzi na środek koła, a grupa ma wymyślić/wypowiedzieć przymiotnik poprzednio związany z nazwą przez powiedzenie np. „Maria jest miła”. Jeśli nie mogą odgadnąć, uczestnik w kole (Maria) może przedstawić im ten przymiotnik przy pomocy pantomimy jak wskazówkę.

9 - (9) - Oddech lwa

Oddech Lwa jest żartobliwym sposobem na uwolnienie się i zrelaksowanie w kierunku bardziej spokojnych uczuć. Trener mówi uczniom, że będą robić oddech zwany oddechem lwa, aby uwolnić uczucia lub myśli, których już nie chcemy. Ten oddech jest bardzo pomocny w wydobywaniu z nas niechcianych myśli i wypychaniu ich daleko.

Ćwiczenia relaksacyjne

Instrukcje:

Wyobraź sobie, że jesteś potężnym lwem. Masz gigantyczny ryk! Usiądź na piętach i wyprostuj się jak potężny, dumny, lew. Przygotuj się na ryk! Pomyśl o uczuciu lub myśli, którą chciałbyś wypuścić. Ściśnij dłonie w pięści, trzymając je mocno i myśląc o tym uczuciu lub myśli, które chcesz wyrzucić z siebie. Weź głęboki oddech i wypuść swój ryk, wystaw język, rozciągnij szeroko ramiona przed tobą i otwórz szeroko dłonie, wyrzucając to uczucie lub myśl pozwalając mu uwolnić się. Ćwiczenie można powtórzyć.

Cele

Cele

- Rozpoznawanie stereotypów;
- Walka z uprzedzeniami;
- Odnajdywanie różnych rozwiązań, zgodnie z rozpoznany problemem;
- Zdobywanie umiejętności patrzenia na sytuację z obu stron;
- Nabywanie umiejętności dochodzenia do kompromisu – czy muszę się zmieniać? Czy ta druga strona musi się zmienić?

Przygotowanie

1. **Kontrolowane ćwiczenie aktorskie** – w tym ćwiczeniu uczniowie zapoznani zostają z przypadkiem oraz ogólnym opisem otoczenia i postaci. Otrzymują wskazówki w miarę rozwijania się fabuły, w postaci opisów planowanych wydarzeń (spotkań) oraz ich zadań w trakcie tych spotkań (komunikaty).

Uczniowie mają wcielić się w swoje postaci oraz podążać za otrzymywanymi informacjami, mogą swobodnie decydować na temat historii, tj. szczegółów dotyczących fabuły, tego co mówią postaci, itd.

Wydruki z informacjami rozdane są uczniom bezpośrednio przed wydarzeniami; uczniowie zapoznają się z nimi i na poczekaniu planują swoje działania oraz kwestie, podobnie jak w przypadku "technik szybkiego randkowania".

2. **Omówienie** za pomocą techniki "Kapeluszy myślowych" ('Six thinking hats') Eduarda de Bono – [D2_6](#)

Przygotowanie [D2_6](#)

3. **Przygotowanie:** wydrukuj [D2_2](#), [D2_3](#) oraz [D2_4](#); potrzebny sprzęt – laptop, projektor multimedialny oraz ekran

[D2_2](#), [D2_3](#) and [D2_4](#);

4. **Narzędzie cyfrowe:** [D2_1](#) (lekcja w formie nagrania wideo), [D2_2](#) (uczestnicy); [D2_3](#) (spotkania), [D2_4](#) (komunikaty), [D2_5](#) – nagranie wideo, [D2_6](#) – interaktywne nagranie wideo potrzebne dla celów omówienia.

[D2_1](#) (video lesson), [D2_2](#) (participants); [D2_3](#) (meetings), [D2_4](#) (messages), [D2_5](#) – video, [D2_6](#) – interactive video for the reflection.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

„Stereotypy tracą swą moc w momencie, gdy świat postrzegany jest jako bardziej złożony niż wskazywałyby na to stereotypy. Kiedy zdajemy sobie sprawę, że jednostki nie pasują do grupowego stereotypu, wówczas zaczyna się on rozpadać.”

Ed Koch

Wprowadzenie w temat – video interktywne: Stereotypy i uprzedzenia - definicje i przykłady
([D2_1](#)). 5'

Nowi Uczniowie – ćwiczenie kontrolowane zainspirowane „HOWGH”! – symulacją w ramach kształcenia młodzieży i dorosłych na temat stereotypów i dyskryminacji (Millenium Training and Development Institute).

1. Wprowadzenie do ćwiczenia oraz opis części – 9 uczestników: 5 członków rodziny uchodźców; 4 - miejscowych
([D2_2](#)) 5'

([D2_2](#))

2. Materiał do przemyśleń - oglądanie nagrania wideo w ramach przygotowania do ćwiczenia "Nowi Uczniowie".
([D2_5](#)) 5'

([D2_5](#))

3. Spotkanie 1: R1, R2, R3, R4 oraz R5 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 1) i odgrywają scenę 5'

[D2_3](#)

4. Spotkanie 2: R1, R4, L1, L2, L3, L4 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 2) i odgrywają scenę 5'

[D2_3](#)

5. L2 dostaje [D2_4](#) (komunikat 1), R1 dostaje [D2_4](#) (komunikat 2) 2'

[D2_4](#) (message 1), [D2_4](#) (message 2)

6. Spotkanie 3: R1 i L2 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 3) i odgrywają scenę 5'

[D2_3](#)

7. Spotkanie 4: R1, R4, L1, L2, L3 oraz L4 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 4) i odgrywają scenę 3'

[D2_3](#)

8. L1 otrzymuje [D2_4](#) (komunikat 3).

[D2_4](#)

9. Spotkanie 5: R1, R4, L1, L2, L3, L4 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 5) i odgrywają scenę 10'

[D2_3](#)

10. Spotkanie 6: R1, R4, L1, L2, L3, L4 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 6) i odgrywają scenę 5'

[D2_3](#)

11. Spotkanie 7: R1, R4, L1, L2, L3, L4 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 7) i odgrywają scenę 5'

[D2_3](#)

12. Spotkanie 8: R1, R4, L1, L2, L3, L4 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 8) i odgrywają scenę 5'

[D2_3](#)

13. Spotkanie 9: R1, R4, L1, L2, L3, L4 otrzymują [D2_3](#) (spotkanie 9) i odgrywają scenę uwzględniając zdobytą wiedzę.
5'

[D2_3](#)

Metodologia

Omówienie

„Kapelusze myślowe” (Eduard de Bono) [D2_6](#) – narzędzie NFE: dyskusja kontrolowana:

Myślenie o przeszłych oraz przyszłych wydarzeniach i decyzjach może być bardzo frustrujące. Życie jest złożone i wszystko może wydawać się zagmatwane i skomplikowane. Zazwyczaj dobrze jest rozróżniać różne aspekty wydarzenia lub decyzji i dzięki temu mieć prawdziwy obraz sytuacji. Oto w jaki sposób można to zrobić.

Wyobraź sobie, że gdy zakładasz kapelusz konkretnego koloru, zastanawiasz się wyłącznie nad jednym aspektem sprawy lub decyzji.

10'

[D2_6](#)

Refleksje

1. BIAŁY kapelusz to kapelusz faktów. Zatem, załóż biały kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, jakich faktów nauczyłeś/aś się w trakcie wykonywania dzisiejszego ćwiczenia.
 2. CZERWONY kapelusz oznacza emocje. Zatem, załóż czerwony kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, co czułeś/aś w trakcie wykonywania konkretnych części dzisiejszego ćwiczenia.
 3. NIEBIESKI kapelusz to kapelusz uczenia się. Zatem, załóż niebieski kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, czego nauczyłeś/aś się w trakcie wykonywania dzisiejszego ćwiczenia.
 4. CZARNY kapelusz to kapelusz negatywnych myśli. Zatem, załóż czarny kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, co nie podobało ci się w dzisiejszym ćwiczeniu.
 5. ZIELONY kapelusz to kapelusz pozytywnych myśli. Zatem, załóż zielony kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, co ci się podobało w dzisiejszym ćwiczeniu.
- ŻÓŁTY kapelusz oznacza kreatywność. Zatem, załóż żółty kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, w jaki sposób mógłbyś/mogłabyś wykorzystać dzisiejsze doświadczenie w realnym życiu.

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

D2_1 (lekcja wideo): http://othernessproject.eu/atividades/digital/18/D2_1.mp4
 D2_2 (uczestnicy), D2_3 (spotkania), D2_4 (komunikaty): http://othernessproject.eu/atividades/pdf/18_D2_2-D2_3-D2_4.pdf
 D2_5 – nagranie wideo: http://othernessproject.eu/atividades/digital/18/D2_5.mp4
 D2_6 – interaktywne nagranie wideo dla celów omówienia: http://othernessproject.eu/atividades/digital/18/D2_6.ppsx

Zasoby cyfrowe

D2_1 (video lesson): http://othernessproject.eu/atividades/digital/18/D2_1.mp4
 D2_2 (participants), D2_3 (meetings), D2_4 (messages): http://othernessproject.eu/atividades/pdf/18_D2_2-D2_3-D2_4.pdf
 D2_5 – video: http://othernessproject.eu/atividades/digital/18/D2_5.mp4
 D2_6 – interactive video for the reflection: http://othernessproject.eu/atividades/digital/18/D2_6.ppsx

3

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Tożsamość i różnorodność (JA-Inni)

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

70

Energizery

6 - (6) - Idź dalej

Nauczyciel poleca uczniom chodzić w różny sposób, czyli chodzić tak jak jesteś bardzo szczęśliwy, chodzić jak bardzo ciężki stoń, chodzić jak byś miał 80 lat, chodzić jak ulewa, chodzić jak maluch, itp.

Ćwiczenia relaksacyjne

10 - (10) - Pasma górskie

Uczniowie stają obok siebie w linii, w górskiej pozie, z szeroko rozstawionymi biodrami. Każda stopa musi dotykać stopy osoby po obu stronach. Następnie uczniowie spacerują (jako grupa) w poprzek pokoju bez oddzielania nóg od partnera. Jeśli grupa się rozpadnie, należy zacząć od nowa.

Wariacja: Poproś uczniów, aby chodzili na palcach.

Cele

Cele

Uczniowie nauczą się:

- tego, że jednostki to złożony zestaw cech; z których niektóre są wrodzone, a niektóre z nich człowiek nabywa wraz z wiekiem;
- jak tworzyć wizualną prezentację ich tożsamości grupowej;
- że wszyscy ludzie są wyjątkowi i powinni mieć możliwość bycia sobą; w rezultacie świat, staje się różnorodnym i interesującym miejscem do życia;
- szanować różnice i różnorodność.

Przygotowanie

Przygotowanie

1. Przygotowanie:

- Laptop oraz rzutnik komputerowy do ćwiczeń 1 i 3
- Wydruki karty pracy [D3_2](#) [D3_2](#)
- Komputery i łącze internetowe dla ćwiczeń 2.5

2. **Polecana lektura:** wskazówki na temat tworzenia chmury słów [D3_4](#) [D3_4](#)

Narzędzie cyfrowe: [D3_1](#); [D3_2](#); [D3_3](#); [D3_4](#)

Digital tool: [D3_1](#); [D3_2](#); [D3_3](#); [D3_4](#)

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Tożsamość to to kim jesteś, twoje wyjątkowe cechy.

"Różnorodność to magia. To pierwsza manifestacja, pierwsza oznaka odróżniająca daną rzecz od innych, oraz początek prostej tożsamości. Im większa różnorodność, tym większa perfekcja".

Thomas Berry

Metodologia

1. Opisz ludzi znajdujących się na zdjęciach – dzieci i dorosłych (**D3_1**): **Narzędzie NFE**: Burza mózgów, Dyskusja, tak jak zostało to zasugerowane w **D3_1**. **10'**

(**D3_1**): **NFE tool**: Brainstorming, Discussion as suggested in **D3_1**. **10'**

2. Cechy tożsamości **35'**

Wymień różne cechy tożsamości np. pochodzenie etniczne, kolor skóry, kolor włosów, wiek, ulubione programy telewizyjne, sposób spędzania wolnego czasu, przedmioty szkolne itd.

Narzędzie NFE: Praca w parach – 5'

Cechy tożsamości w formie ćwiczenia „tańcuszka” (**Narzędzie NFE**: Zabawa w burzę mózgów):

Para 1 wymyśla jedną cechę tożsamości; para 2 – kolejną, itd. (cechy nie mogą się powtarzać) – 5'

Opisz swoją tożsamość na otrzymanej karcie pracy **D3_2 D3_2** (anonimowo). **Narzędzie NFE** –

Praca indywidualna & zabawa; nauczyciel /moderator zbiera wszystkie karty pracy i klasa bawi się w zabawę „Zgadnij kto to”: moderator wybiera jedną z wypełnionych kart pracy i czyta znajdujące się na niej informacje; klasa stara się odgadnąć czyja tożsamość została na niej opisana – 10'

Metodologia

Ja i inni – różni czy tacy sami – **Narzędzie NFE - Praca w parach**: uczniowie dobrani są w pary w sposób przypadkowy, ich celem jest znalezienie cech, które ich łączą, oraz tych, które ich od siebie odróżniają (czas trwania 5'), np. fakt, że lubią inne programy telewizyjne, ale za to mają taki sam kolor oczu; niebezpośredni wniosek – wszyscy posiadamy wyjątkowe cechy tożsamości, ale wciąż wiele nas łączy – 5'

Tożsamość klasy – **Narzędzie NFE**: Ćwiczenie w grupach; Rozwijanie umiejętności posługiwania się technologiami cyfrowymi: (1)

Uczniowie łączą się w grupy (liczba grup odpowiada liczbie komputerów dostępnych w klasie); (2)

Każda grupa otrzymuje określoną liczbę wypełnionych kart pracy **D3_2** i musi wpisać odpowiedzi do pliku tekstowego (wszystkie informacje z kart pracy muszą być wpisane, pomimo, że niektóre odpowiedzi prawdopodobnie powtarzają się wielokrotnie); (3) moderator zbiera wszystkie dokumenty i zbiera je w do jednego pliku; (4) tekst powstały w wyniku tego połączenia zostaje wklejony na stronę <http://www.wordclouds.com/> (instrukcje w **D3_4**) <http://www.wordclouds.com/> (instructions in **D3_4**); (5) chmura słów tożsamości klasy jest gotowa; można ją zapisać, wydrukować itd. - (10')

1. Doceniaj różnorodność, szanuj różnice. **Narzędzie NFE** – Dyskusja. *Materiał do przemyśleń*: obejrzyj interaktywne nagranie wideo i przedyskutuj następujące kwestie (**D3_3**) (**D3_3**) - **15'**

Omówienie

Kontrolowane omówienie: **10'**

Refleksje

- Czego dowiedziałeś/aś się na temat swojej tożsamości w porównaniu do tożsamości twoich kolegów i koleżanek z klasy?
- Czy uważasz, że niektóre cechy tożsamości są ważniejsze od innych? Dlaczego?
- Czy chcesz być tym, kim jesteś i aby inni szanowali twoją tożsamość? Czy zmieniłbyś/zmieniłabyś coś w sobie gdyby było to możliwe?
- Czy uważasz, że każdy zasługuje na to by szanowano cechy jego tożsamości? Dlaczego? Wyjątki?

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

D3_1 - http://othernessproject.eu/atividades/digital/19/D3_1_Identity.pptx

Zasoby cyfrowe **D3_2** - http://othernessproject.eu/atividades/pdf/19_D3_2-D3_4.pdf

D3_3 - http://othernessproject.eu/atividades/digital/19/D3_3.mp4

D3_4 - http://othernessproject.eu/atividades/pdf/19_D3_2-D3_4.pdf

4

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Integracja społeczna/Wykluczenie społeczne

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

70

7 - (7) - Połączenie oczu

Uczestnicy stoją w kole. Każda osoba nawiązuje kontakt wzrokowy z drugą osobą po drugiej stronie koła. Dwójka przechodzi przez krąg i wymienia pozycje, utrzymując kontakt wzrokowy. Wiele par może się wymienić w tym samym czasie, a grupa powinna postarać się upewnić, że każdy w kręgu jest zawarty w wymianie. Wskazówka: zacznij od wypróbowania tego w ciszy, a następnie wymień pozdrowienia na środku koła.

Energizery

Wariacje: Jeśli nauczyciel uważa, znając atmosferę klasową, niektórzy uczniowie mogą nie uczestniczyć, tj. starają się nawiązać kontakt wzrokowy, ale nikt nie reaguje na nie i oni nie mają szansy na przejście z pierwotnej pozycji, moderator może podzielić klasę na 2 grupy i pozwolić na wprowadzenie elementu konkurencyjnego - po zakończeniu działania każda grupa zostanie oznaczona "termometrem do pracy zespołowej" (który można wydrukować na papierze formatu A4, a nauczyciel zaznacza stopnie zaawansowania pracy zespołowej z markerem). Im więcej osób w danej grupie (jednej z dwóch) pozostało bez udziału w "kontakcie wzrokowym" aktywność - im niższe są stopnie oznaczone na termometrze.

9 - (9) - Oddech lwa

Oddech Lwa jest żartobliwym sposobem na uwolnienie się i zrelaksowanie w kierunku bardziej spokojnych uczuć. Trener mówi uczniom, że będą robić oddech zwany oddechem lwa, aby uwolnić uczucia lub myśli, których już nie chcemy. Ten oddech jest bardzo pomocny w wydobywaniu z nas niechcianych myśli i wypychaniu ich daleko.

Ćwiczenia relaksacyjne

Instrukcje:

Wyobraź sobie, że jesteś potężnym lwem. Masz gigantyczny ryk! Usiądź na piętach i wyprostuj się jak potężny, dumny, lew. Przygotuj się na ryk! Pomyśl o uczuciu lub myśli, którą chciałbyś wypuścić. Ściśnij dłonie w pięści, trzymając je mocno i myśląc o tym uczuciu lub myśli, które chcesz wyrzucić z siebie. Weź głęboki oddech i wypuść swój ryk, wystaw język, rozciągnij szeroko ramiona przed tobą i otwórz szeroko dłonie, wyrzucając to uczucie lub myśl pozwalając mu uwolnić się. Ćwiczenie można powtórzyć.

Cele

Cele

- Zdobycie umiejętności rozpoznawania różnych przejawów świadczących o wykluczeniu społecznym;
- Stworzenie kultury opartej na braku tolerancji dla wykluczenia społecznego, jako formy prześladowania w środowisku szkolnym;
- Uświadomienie sobie swojej własnej odpowiedzialności za walkę z wykluczeniem społecznym – Czy mam się angażować?
- Co mogłem/mogłam zrobić?

Przygotowanie

Przygotowanie

1. Polecana lektura– [teatr improwizacji](#) [playback theatre](#) (Playback Theatre)
2. Omówienie za pomocą techniki "Kapeluszy myślowych" ('Six thinking hats') Eduarda de Bono – [D2_6](#) [D2_6](#)
3. Potrzebny sprzęt – laptop, projektor multimedialny oraz ekran
4. Narzędzie cyfrowe: [1 D4_1](#) (nagranie wideo w formie łamigłówki), [_2 D4_2](#) - zabawa interaktywna.

Przy próbie otwarcia pliku **D4_2.swf** pojawia się komunikat ostrzegający, o tym, że plik może uszkodzić twój komputer. Powodem, dla którego pojawia się ten komunikat jest to, że ustawienia większości popularnych wyszukiwarek zostały skonfigurowane tak, aby nie otwierać plików SWF, ponieważ nie są one powszechnie stosowane. Dlatego też, użytkownicy proszeni są o zgodę na otwarcie plików swf. Robi się to wybierając opcję ZACHOWAJ (KEEP). Plik nie uszkodzi twojego komputera.

Wprowadzenie	Wprowadzenie „Możemy skupiać się na tych aspektach naszych tradycji, świeckich lub związanych z religią, które mówią o nienawiści, wykluczeniu, podejrzliwości, lub pracować z tymi, które podkreślają niezależność oraz równość wszystkich istot ludzkich. Wybór należy do ciebie.” Karen Armstrong
Metodologia	Metodologia A. Wprowadzenie do tematu nagranie wideo: Społeczne wykluczenie- integracja społeczna (D4_1) (D4_1) 5' B. Osobiste zaangażowanie / doświadczanie aktów wykluczenia społecznego. Narzędzie NFE: Ćwiczenie teatru improwizacji 55' 1. Wprowadzenie do ćwiczenia – podstawy teatru improwizacji /teatru uciśnionych- 5' 2. Społeczne wykluczenie- interaktywna gra komputerowa (wcielanie się w rolę prześladowców oraz uczniów, którzy są prześladowani - uczniowie grają w tę grę w ramach przygotowań do ćwiczenia B.3 (D4_2) (D4_2) - 10' 3. Uczniowie łączą się w 6 grup. Jedna z tych grup (typ A) ma za zadanie odegrać krótką scenkę, która przedstawia życie w społeczności, funkcjonującej sprawnie, jeśli chodzi o integrację społeczną wszystkich jej członków. Pozostałe grupy (Typ B) mają odegrać scenki przedstawiające przykłady społecznego wykluczenia w życiu społeczności. Każdy z członków grupy typu B ma przypisaną rolę, która dotyczy albo społecznego wykluczenia, albo rolę, która polega na aktywnym bądź pasywnym uczestniczeniu w sytuacji wykluczenia społecznego. Wprowadzenie do ćwiczenia – 5' 4. Przebieg: Grupy A i B - działają jednocześnie– 10' Przygotowanie' – 5' Próby – 5' 5. Odgrywanie scenek: 25' 1. Grupa A' – 5' 2. Grupa B, przedstawienie 1: Publiczność przygląda się scenie, ale nie może komentować ani w niej uczestniczyć – 5' 3. Grupa B, przedstawienie 2: Scenka odgrywana jest ponownie, ale tym razem publiczność może brać w niej udział poprzez wprowadzanie zmian do fabuły. Za każdym razem, gdy widzowie nie są zadowoleni z tego dzieje się na scenie, gdy ktoś jest źle traktowany (dyskryminowany/ignorowany/ wykluczany z życia społeczności) mają prawo zatrzymać przedstawienie klaszcząc w ręce, zastąpić jednego z aktorów i zmienić fabułę w sposób, który uznają za właściwy – 15'
Refleksje	Omówienie <i>Kapelusze myślowe</i> (Eduard de Bono) – dyskusja kontrolowana: Myślenie o przeszłych oraz przyszłych wydarzeniach i decyzjach może być bardzo frustrujące. Życie jest złożone i wszystko może wydawać się zagmatwane i skomplikowane. Zazwyczaj dobrze jest rozróżniać różne aspekty wydarzenia lub decyzji i dzięki temu mieć prawdziwy obraz sytuacji. Oto w jaki sposób można to zrobić. Wyobraź sobie, że gdy zakładasz kapelusz konkretnego koloru, zastanawiasz się wyłącznie nad jednym aspektem sprawy lub decyzji. 10' 1. BIAŁY kapelusz to kapelusz faktów. Zatem, załóż biały kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, jakich faktów nauczyłeś/aś się w trakcie wykonywania dzisiejszego ćwiczenia. 2. CZERWONY kapelusz oznacza emocje. Zatem, załóż czerwony kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, co czułeś/aś w trakcie wykonywania konkretnych części dzisiejszego ćwiczenia. 3. NIEBIESKI kapelusz to kapelusz uczenia się. Zatem, załóż niebieski kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, czego nauczyłeś/aś się w trakcie wykonywania dzisiejszego ćwiczenia. 4. CZARNY kapelusz to kapelusz negatywnych myśli. Zatem, załóż czarny kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym co nie podobało ci się w dzisiejszym ćwiczeniu. 5. ZIELONY kapelusz to kapelusz pozytywnych myśli. Zatem, załóż zielony kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, co ci się podobało w dzisiejszym ćwiczeniu. 6. ŻÓŁTY kapelusz oznacza kreatywność. Zatem, załóż żółty kapelusz i zastanów się (i podziel się swoimi przemyśleniami) nad tym, w jaki sposób mógłbyś/mogłabyś wykorzystać dzisiejsze doświadczenie w realnym życiu.

Notatki	Uwagi
	Zasoby cyfrowe D4_1 (video as a brain teaser) - http://othernessproject.eu/atvidades/digital/20/D4_1.avi D4_2 - interactive game - http://othernessproject.eu/atvidades/digital/20/D4_2_Can_I_Join_You.swf
Zasoby cyfrowe	1 (nagranie wideo jako tamigtówka) - http://othernessproject.eu/atvidades/digital/20/D4_1.avi D4_2 - zabawa interaktywna - http://othernessproject.eu/atvidades/digital/20/D4_2_Can_I_Join_You.swf Przy próbie otwarcia pliku D4_2.swf pojawia się komunikat ostrzegający, o tym, że plik może uszkodzić twój komputer. Powodem, dla którego pojawia się ten komunikat jest to, że ustawienia większości popularnych wyszukiwarek zostały skonfigurowane tak, aby nie otwierać plików SWF, ponieważ nie są one powszechnie stosowane. Dlatego też, użytkownicy proszeni są o zgodę na otwarcie plików swf. Robi się to wybierając opcję ZACHOWAJ (KEEP). Plik nie uszkodzi twojego komputera.

5

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Rasizm: Zatrzymaj się i graj! (W jaki sposób walczyć z rasizmem)

Opracowany przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

90 min

Energizery

1 - (1) - Przerwij okrąg

Nauczyciel przypisuje losowo liczbę do każdego ucznia, w zależności od wielkości grupy, czyli dla 20 uczniów, numery 1-4 są w porządku, tak by każda grupa miała 5 osób (grupy mogą być tworzone przez uczniów z tym samym numerem, tj. wszystkich z przypisanym numer "1" lub ze studentów, gdzie każdy z nich ma swoją własny unikalny numer 1-4; można również wyłaniać grupy dzieląc je na podstawie (co jest bardziej zabawne) według składników na sałatkę grecką, gdzie każdy uczeń to np. "pomidor", "ogórek", "cebula", "oregano" itd.)

Po tym, jak grupy zostały uformowane, tworzą one kółka, a nauczyciel losowo wybiera liczbę (lub składnik), aby wybrana osoba została wypuszczona z kręgu i nauczyciel próbuje „wtącać się” się do środka, podczas gdy pozostali uczniowie są pouczani, aby nie puścić rąk bez względu na wszystko. Można to powtórzyć jeszcze raz, z kolejnym numerem wychodzącym.

Ćwiczenia relaksacyjne

17 - (17) - Masaż w kręgu

Grupa tworzy krąg i patrzy przed siebie. Jeden uczestnik umieszcza swoje ręce na ramionach osoby znajdującej się przed nim w kole, a następnie wykonuje masaż ramion tej osobie. Osoby masowane dają masującemu informację zwrotną jak się z tym czuły. Po kilku minutach następuje zamiana.

Cele

Cele

- zrozumienie czym jest rasizm,
- przemyślenia na temat tego, jakie konkretne działania można podjąć by go zwalczać.

Przygotowanie

Materiały

Przygotowanie

- Komputer i projektor (opcjonalnie)

Polecana literatura

TEATR FORUM dla nauczycieli (FORUM THEATRE for teachers) Augusto Boal, str. 2-4 (**Susie MacDonald - Daniel Rachel**)

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Ćwiczenie to opiera się na metodologii "Teatru Forum", techniki, której prekursorem był brazylijski radykał, Augusto Boal. Sztuka lub scena, zazwyczaj przedstawiająca jakiegoś rodzaju opresję, przedstawiana jest dwukrotnie. W trakcie ponownego odgrywania sceny publiczność (widzo-aktorzy) mogą krzyczeć "Stop", wystąpić naprzód i zająć miejsce jednego z prześladowanych bohaterów, pokazując, w jaki sposób mogliby oni zmienić sytuację i doprowadzić do innego zakończenia.

Może być wykorzystanych kilka możliwości przy udziale różnych widzo-aktorów. Pozostali aktorzy nie wychodzą z roli, i improwizują swoje reakcje. Prowadzący (tzw. Joker) potrzebny jest do tego, by umożliwić komunikację pomiędzy aktorami a widownią.

Strategia ta przełamuje barierę pomiędzy wykonawcami a publicznością, stawiając ich ze sobą na równi.

Umożliwia uczestnikom wypróbowywanie różnych wariantów wydarzeń, które mogą mieć zastosowanie w ich codziennym życiu. W pierwotnym zamysłu technika ta została opracowana przez Boala jako polityczne narzędzie wprowadzania zmian (Część Teatru Uciśnionych), ale zyskała ona szerokie zastosowanie w kontekście edukacyjnym.

Metodologia

Narzędzie NFE: Teatr Forum

1. Nauczyciel przedstawi temat Rasizmu, zadając kilka pytań, takich jak:

- Czy wiesz czym jest rasizm?
- Które grupy ludzi doświadczają lub doświadczały rasizmu?
- Jak sądzisz, dlaczego ludzie są rasistami?
- Czy kiedykolwiek w swoim życiu byłeś/aś świadkiem rasistowskich zachowań? (15')

2. Nauczyciel puści nagranie video na temat rasizmu. (5') [Video](#).

3. Uczniowie zostaną podzieleni na dwie grupy. Jeden zespół będzie odgrywał rolę aktorów, a drugi widzo-aktorów. Nauczyciel będzie "jokerem" (patrz Polecana lektura).

4. Na podstawie odpowiedzi uzyskanych w trakcie wprowadzenia, aktorzy wybierają sytuację, która ma być odegrana, w której to zaprezentowana będzie scena pokazująca przejawy rasizmu, z różnymi rolami "prześladowców" i "uciśnionych" (na przykład: koleżanka z klasy jest prześladowana, ponieważ nosi nakrycie głowy, zawodnik piłki nożnej jest obrażany, ponieważ ma czarną skórę, dziewczynka w autobusie szkolnym, obok, której nikt nie chce usiąść) (15')

5. Aktorzy mają nieco czasu na zrobienie próby występu. (15')

6. Aktorzy odegrają scenę po raz pierwszy. Podczas pierwszego występu widownia będzie jedynie się przyglądać, bez ingerowania w to, co się dzieje na scenie (5')

7. Widzowie będą mieli trochę czasu na to, aby przeanalizować scenę i przemyśleć, jakie działania można podjąć by zmienić sytuację. (5')

8. Występ zostanie powtórzony. Tym razem publiczność może podnieść się z miejsc i powiedzieć "STOP!", wejść na scenę i zająć miejsce protagonisty, lub kogoś innego, kto gra rolę osoby „uciskanej” ("uciskający" nie zmieniliby sytuacji) i interweniować w celu zmiany biegu zdarzeń.

W ten sposób widzowie mogą stać się widzo-aktorami.

Pozostali aktorzy będą „podążać za sytuacją”, improwizując i dostosowując swoje działania do wprowadzonych zmian. (15')

DT – Edukacyjne nagranie video dla dzieci: Wyjaśnienie zagadnień związanych z rasizmem i dyskryminacją - That's Why TV

DT – [Children's Educational Video: Explaining Racism and Discrimination](#) – That's Why TV

Metodologia

Omówienie

Nauczyciel zachęca do dyskusji na forum, korzystając z pytań znajdujących się poniżej(15'):

- Co wydarzyło się w tym ćwiczeniu?
- Co czuliście w trakcie ćwiczenia?

Do aktorów:

- Czy odegranie waszej roli było łatwe czy trudne?
- Jak się czuliście wyobrażając sobie, że jesteście tą osobą? Czy ta osoba była choć trochę podobna do was? Czy znacie kogoś takiego jak ta osoba?

Refleksje

Dla widzo-aktorów:

- Co czuliście w trakcie pierwszego przedstawienia?
- Co czuliście w trakcie drugiego?

Dla wszystkich:

- Czy sądzicie, że możecie aktywnie zmieniać bieg wydarzeń również w codziennym życiu, kiedy uczestniczycie w scenie, w której ktoś doświadcza ucisku?
- Czy myślicie, że to trudniejsze? Dlaczego?
- Czy uważacie, że to jest ważne? Dlaczego?

Uwagi

Notatki

Dla ćwiczeń Teatru Forum sugerujemy aby nauczyciele dobrze wyjaśnili na czym polega ćwiczenie oraz aby znaleźli właściwe rozwiązania ułatwiające odgrywanie ról, kreatywne myślenie w trakcie obmyślenia rozwiązań problemu oraz sugerowanie dalszych propozycji.

Przydatne może okazać się podanie kilku „przykładów interwencji” stosowanych w ćwiczeniu.

Zasoby Cyfrowe

Zasoby cyfrowe

Edukacyjne nagranie video dla dzieci: Wyjaśnienie zagadnień związanych z rasizmem i dyskryminacją - That's Why TV

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/21/ChildrenDiscrimination.mp4>

6

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Potrafię to zrobić! (Niepełnosprawność)

Opracowany przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

80 min

Energizery

14 - (14) - Wybieram się w podróż

Wszyscy siedzą w kręgu. Zaczynij od stwierdzenia "Wyjeżdżam na wycieczkę i przytulam" i przytul osobę do swojej prawej strony. Ta osoba musi wtedy powiedzieć " Wyjeżdżam na wycieczkę i przytulam się i klepie po plecach ", a potem przytula i klepie po plecach osobę ze swojej prawej strony. Każda osoba powtarza to, co zostało powiedziane i dodaje nową akcję do listy. Zadanie musi zostać wykonane przez wszystkich w kręgu.

Ćwiczenia relaksacyjne

4 - (4) - Wizualizacja za pomocą koloru / kojącego dźwięku

Prowadzący prosi uczniów, aby wyobrazili sobie ulubiony kolor, który sprawia, że czują spokojne i bezpieczne. Oni w wyobraźni, przyjmują ten kolor za każdym razem kiedy wdychają powietrze i rozsyłają go po całym ciele podczas wydechu. Kontynuują to aż do momentu kiedy wizualizują sobie, że są wypełnieni tym specjalnym, relaksującym kolorem. To samo ćwiczenie można wykonać za pomocą kojącego dźwięku lub aromatu. Ponadto jest ono bardziej efektywne, jeśli używamy przy tym muzyki relaksującej.

Kelly Roper

Cele

Cele

- Zwiększanie świadomości dotyczącej niepełnosprawności oraz odmiennej sprawności;
- Promowanie niedyskryminującej postawy wobec niepełnosprawności.

Przygotowanie

Materiały

Przygotowanie

- Pudełko, a w nim różne przedmioty (np. jabłko, gumka do ścierania, szklanka, spinacz biurowy...)
- Kartki papieru lub tablice flipchart
- Długopisy i kredki

Wskazówki

Nauczyciel może wybrać różne przedmioty, takie, które z łatwością można znaleźć w klasie lub w domu. Aby zabawa była bardziej interesująca, niektóre przedmioty powinny być trudne do rozpoznania! Tak jak w przypadku drugiej zabawy, nauczyciel może wybrać różne zdania, o coraz większym stopniu trudności.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Uczniowie będą zdobywać informacje na temat różnych form niepełnosprawności za pośrednictwem zabaw, których celem jest skłonienie do przemyśleń na temat dyskryminacji związanej z tym zagadnieniem.

Metodologia

Narzędzie NFE: Gry empiryczne

1. Uczniowie zostaną podzieleni na dwa zespoły (lub więcej, w zależności od liczby uczniów).

Nauczyciel przedstawi zasady zabawy.

2. Pierwsza zabawa = każdy zespół otrzyma kartkę papieru i długopis. Jedna osoba wybrana przez każdy zespół wkłada rękę, na jedną minutę, do pudełka starając się rozpoznać po dotyku jak najwięcej przedmiotów, zapisując odpowiedzi na kartce.

Gdy wszystkie zespoły wykonają to zadanie, kartki z nazwami przedmiotów zostaną przekazane nauczycielowi, który sprawdzi, który zespół odgadł najwięcej przedmiotów. (10')

3. Druga zabawa = nauczyciel powie na ucho zdanie jednej osobie z każdego zespołu, a ta osoba, z kolei, musi przekazać to zdanie reszcie bez mówienia, wyłącznie za pomocą ruchu warg.

Zespół będzie miał jedną minutę na zapisanie tego zdania, lider grupy może „powtarzać” to zdanie dowolną liczbę razy w ciągu tej minuty.

Zabawa zostanie powtórzona dla kolejnych dwóch zdań. Pierwsze zdanie powinno być łatwe takie jak np. „Kocham moją klasę”; Pozostałe powinny być trudniejsze do zrozumienia np. „Lubię przychodzić do szkoły, ale wolabym być na plaży”, a jeśli klasa jest dobra w tę zabawę, nauczyciel może podać również „łamańce językowe”.

Na zakończenie zabawy, nauczyciel sprawdza to, co zespoły zapisały na kartkach, oraz który zespół odgadł najwięcej zdań, lub podaje kolejne zdania. (10')

4. Nauczyciel puści nagranie video (5')

5. Omówienie (15')

6. Uczniowie zostaną poproszeni o narysowanie nowego, mniej dyskryminującego logo przedstawiającego ludzi niepełnosprawnych oraz o napisanie motta, które promowałoby integrację społeczną osób z niepełnosprawnościami. (20')

DT – video „Integracja społeczna ludzi z niepełnosprawnościami” - ACT Alliance

DT – video [“Inclusion of people with disabilities”](#) - ACT Alliance

Omówienie

Nauczyciel zachęci do dyskusji na forum, korzystając z pytań znajdujących się poniżej (15'):

- Co wydarzyło się w tym ćwiczeniu?
- Czy zdawaliście sobie sprawę, że mieliście do czynienia z dwoma różnymi formami niepełnosprawności? Jakimi?
- Czy kiedykolwiek zastanawialiście się nad trudnościami i barierami jakie napotykają ludzie niepełnosprawni?
- Jak czuliście się nie będąc w stanie zobaczyć tego co znajduje się w pudełku oraz nie mogąc użyć głosu żeby coś powiedzieć?
- Czy jesteście w stanie dostrzec jakieś „możliwości”/pozytywne aspekty wynikające z tej sytuacji?
- Co sądzicie na temat nagrania, które obejrzeście?
- Jaki jest pierwszy obraz, który przychodzi wam do głowy kiedy mowa o niepełnosprawności?
- Czy sądzicie, że bylibyście w stanie stworzyć bardziej pozytywne logo?
- Zróbcie to!

Refleksje

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

Nagranie wideo „Integracja społeczna ludzi z niepełnosprawnościami” - ACT Alliance

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/22/Inclusionofdisabilities.mp4>

7

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Prześladowanie: Co powinienem/powinnam zrobić? (Różnorodność w szkole)

Opracowany przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

90 min

Energizery

11 - (11) Kolejność alfabetyczna

Uczniowie ustawiają krzesła w kółko, zdejmują buty i wchodzą na krzesła (jedno na osobę - kto musi być jak najbliższy). Na stojąco na krzesłach po prostu przechodzą się z jednego na drugie bez schodzenia, tak aby ustawić się w porządku alfabetycznym zgodnie z ich nazwiskami. Jak uznają, że są gotowi, nauczyciel sprawdzi, czy mają rację; jeśli nie, kontynuują, dopóki nie ustawią się we właściwym porządku.

Ćwiczenia relaksacyjne

12 - (12) - Gorące plecy

Kawałek papieru przykleja się do pleców każdego ucznia i każdy z nich otrzymuje długopis. Każda kartka papieru ma przygotowany napis: "Lubię". W trakcie ćwiczenia odtwarzana jest relaksująca muzyka, a uczniowie chodzą i piszą o niej charakterystyczne rzeczy na papierze, za które

lubią daną osobę.

Każdy uczeń może obejrzeć swoją kartkę na końcu i zabrać ją do domu.

Cele

Cele

- Skłonienie do przemyśleń na temat prześladowania
- Analiza różnych odpowiedzi na prześladowanie
- Określenie jakie strategie, działania i jacy ludzie mogą być wsparciem dla dzieci doświadczających prześladowania

Przygotowanie

Przygotowanie

Materiały

- Papier
- Długopis
- Tablica typu flipchart
- Kredki (opcjonalnie)
- Wycięty wydruk scen przedstawiających prześladowanie
- Komputer
- Projektor/rzutnik (Opcjonalne)

WSKAZÓWKI

Zamiast korzystać z gotowych scen, stwórz własny opis scen prześladowania, z którymi dzieci w twojej szkole mogą się utożsamiać.

.

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Prześladowanie to zjawisko, które dotyczy mniej więcej wszystkich szkół. Często dzieci nie wiedzą w jaki sposób reagować na takie sytuacje, ani jak się z nimi zmierzyć. Poprzez to ćwiczenie uczniowie zastanowią się na temat prześladowania i sami decydują, w jaki sposób można odpowiadać na różne scenariusze związane z prześladowaniem, analizując wady i zalety różnych możliwych reakcji oraz podejmując decyzję, czy chcą postępować we właściwy sposób, walcząc z prześladowaniem we własnej szkole.

Metodologia

Narzędzie NFE: Dyskusja, zabawa ruchowa w oparciu o *COMPASITO „Sceny prześladowania”* (Nancy Flowers, 2009)

1. Przedstaw temat prześladowania zadając pytania takie jak te:

- Czym jest prześladowanie?
- W jakie sposoby ludzie mogą prześladować innych?
- Z jakiego powodu ludzie prześladowują innych? (10')

2. Poproś kogoś o to, by podzielił kartkę papieru na cztery części i ponumerował każdą z nich numerami od 1 do 4. Umieść po jednej z nich w każdym kącie sali. (5')

3. Wyjaśnij, że będziecie zastanawiać się nad różnymi sposobami w jakie ludzie mogą reagować na sytuacje, w których dochodzi do prześladowania. Nauczyciel przeczyta opis sceny, w której dochodzi do prześladowania. Do każdej opisanej sytuacji podane są trzy możliwe odpowiedzi. Czwarta odpowiedź ma zawsze formę otwartą, na wypadek gdyby do głowy przyszła komuś inna odpowiedź.

4. Każdy kąt sali ma swój numer.

Po tym jak uczniowie wysłuchają opisów i odpowiedzi, każdy uda się do kąta sali, który opowiada temu co dana osoba, że zrobiłaby w tej sytuacji.

5. Odczytaj opis sytuacji prześladowania i daj uczniom czas na wybranie odpowiedzi i udanie się do właściwego kąta sali. Gdy dzieci zajmą swoje miejsca poproś kilkoro z nich w każdym z kątów, aby wyjaśniły dlaczego znalazły się w tym miejscu oraz wymienić kilka wad i zalet rozwiązania, które wybrały.

Poproś, aby dzieci, które wybrały kąt z otwartą odpowiedzią opisały sposób w jaki one by zareagowały. (30')

6. Nauczyciel puści nagranie video [na temat Rasizmu](#). [Video](#). (5')

7. Uczniowie zostaną poproszeni o stworzenie „manifestu” przeciwko prześladowaniu: w oparciu o pozytywne reakcje, które wyłoniły się w trakcie ćwiczenia. Ponadto, czerpiąc inspirację z obejrzanego nagrania wideo, uczniowie zapiszą na tablicy kilka zasad, które pomogą walczyć z prześladowaniem w ich szkole, w odpowiedzi na pytanie „co powinienem/ powinnam zrobić, aby zwalczać prześladowanie w mojej szkole?” (25')

DT - video „Sposoby na to by powstrzymać prześladowanie”

[Sceny opisujące prześladowanie do wydruku](#)

DT - video „[Ways to Stop Bullying](#)”

[Bullying scenes to print](#)

Omówienie

Nauczyciel zachęci do dyskusji na forum, korzystając z pytań znajdujących się poniżej (15'):

- Co sądziliście na temat ćwiczenia?
- Czy na niektóre sceny trudno było zareagować? Na które i dlaczego?
- Czy, któreś z tych scen prześladowania pokazywały sytuację, która osobiście do was przemawia?
- Czy ludzie, którzy są prześladowani potrzebowali pomocy i wsparcia? Dlaczego?
- Gdzie ludzie, którzy są prześladowani mogą znaleźć pomoc i wsparcie?
- Jakie są niektóre z powodów, dla których ludzie prześladowują innych? Czy to jest w porządku?
- Co powinno się zrobić jeśli jesteś osobą prześladowaną, a osoba, do której zwracasz się o pomoc i wsparcie nie chce nic z tym zrobić?
- Czy niektóre rodzaje prześladowania są często akceptowane przez dzieci i dorosłych? Dlaczego tak lub nie?
- Kto jest odpowiedzialny za to żeby pomagać dzieciom i wspierać je gdy są prześladowane?
- Co można zrobić, aby pomóc osobom, które prześladowują innych tak, aby zmieniły swoje postępowanie?
- Co stanie się jeśli nikt nie powstrzyma tych, którzy prześladowują innych? Co stanie się z osobą, która prześladowuje? Co stanie się ze społecznością?
- Czy zobowiązujecie się do szanowania zasad ustalonych w manifestie oraz do rozpowszechniania go w swojej szkole?

Refleksje

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe **nagranie wideo „Sposoby na zatrzymanie prześladowania”**

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/23/WaysStopBullying.mp4>

8

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różowy i niebieski (Mężczyzna i Kobieta)

Opracowany przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

80

Energizery

2 - Moo!!!

Nauczyciel przypisuje losowo kartkę papieru ze zwierzęciem gospodarskim, tj. "krowa", "koń", "owca", "kogu" (odwrócone do góry nogami na biurku) każdemu uczniowi, itp. Gdy uczniowie zapoznają się ze swoją rolą zwierzęcą, zostaną poinstruowani przez nauczyciela, by chodzić po pokoju zachowując się jak zwierzę, do którego zostali przydzieleni (tzn. dźwięk), aby znaleźć taki sam rodzaj zwierzęcia wśród pozostałych uczniów.

Ćwiczenia relaksacyjne

20 - (20) - Huśtawka dla nóg

Uczestnicy pracują w parach. Można włączyć cichą i relaksującą muzykę (lub dźwięki opadającej wody, fal morskich itp.).

Półowa uczestników proszona jest o leżenie na plecach, twarzą do góry, z zamkniętymi oczami, z wyciągniętą lewą nogą na podłodze i uniesioną, wyprostowaną prawą nogą. Inny uczestnik stoi obok leżącej osoby i zapęta ręcznik wokół pięty jego prawej stopy, a następnie trzymając w dłoniach końce ręcznika wykonuje miękkie i delikatne ruchy (w górę i w dół, i na boki), podczas gdy osoba leżąca zmieniają się rolami.

całkowicie rozluźnia swoją nogę. Następnie powtarzają ten sam proces z lewą nogą. Po wykonaniu ćwiczenia uczestnicy

Cele

Cele

- Przemyślenia na temat stereotypów związanych z wizerunkiem kobiety i mężczyzny oraz próba ich dekonstrukcji.

Przygotowanie

Materiały

Przygotowanie

- Tablice flipchart lub kartony
- Długopisy i kredki
- Karteczki samoprzylepne
- Różne czasopisma
- Nożyczki
- Klej

Polecana lektura: Różowy i niebieski: kolor płci - Paolo Frassanito & Benedetta

Pettorini - https://www.researchgate.net/profile/Paolo_Frassanito/publication/5673081_Pink_and_blue_The_color_of_gender/links/5406edba0cf2c48563b27fd4.pdf

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Ćwiczenie to ma na celu skłonienie uczniów do refleksji na temat stereotypów związanych z wizerunkiem i rolami kobiet i mężczyzn. Zwiększanie świadomości dotyczącej pochodzenia tych stereotypów oraz tego, w jaki sposób media i społeczeństwo je narzucają.

Poprzez tę „zabawę w skojarzenia” uczniowie zostaną poproszeni o to, by zastanowili się nad cechami kobiecymi i męskimi, a następnie o rozważenie, które z tych cech to stereotypy.

Metodologia

Narzędzie NFE: Group Game (gra grupowa)

1. Uczniowie narysują jedną dużą postać kobiety i jedną mężczyznę. (10')
2. Nauczyciel poprosi ich, aby zastanowili się nad konkretnymi cechami kobiet i mężczyzn oraz o to, żeby zapisali je na samoprzylepnych karteczkach oraz umieścili je na stworzonych wcześniej postaciach. Mogą one obejmować wszystko co uczniowie kojarzą z „kobietą” i „mężczyzną”: kolory, zachowania, słowa, zawody, przedmioty, konkretne ubrania itp. Mogą zapisać te cechy, lub je narysować, bądź wyciąć wizerunki lub cytaty z udostępnionych im czasopism. (20')
3. Uczniowie zastanowią się nad stereotypami płci oglądając nagrania wideo:
Pierwszy na temat stereotypów dotyczących płci męskiej: <https://www.youtube.com/watch?v=QxYvhh1hQyk> ;

Drugi na temat stereotypów dotyczących płci żeńskiej: <https://www.youtube.com/watch?v=sDDqW9KvvSQ> (15')

Metodologia

Nauczyciel zapyta uczniów czy kiedykolwiek zastanawiali się nad tym dlaczego kolor różowy przypisuje się dziewczynom, a niebieski chłopcom, podając to jako jeden z głównych przykładów stereotypowego podejścia do płci. (10')

4. Nauczyciel puści nagrania wideo, które to wyjaśnią:

<https://www.youtube.com/watch?v=xgJ4dro7B9I> (10')

DT: - Video n. 1 - #HatchKids Discuss Male Gender Stereotypes – SheKnows – dostępne na stronie: <https://www.youtube.com/watch?v=QxYvhh1hQyk>;

Video n.2 - #HatchKids Discuss Gender Roles and the Rise of #Femvertising – SheKnows – dostępne na stronie: <https://www.youtube.com/watch?v=sDDqW9KvvSQ>;

Video n. 3 - Gender Bent | Pink for Girls, Blue for Boys | MTV – dostępne na stronie: <https://www.youtube.com/watch?v=xgJ4dro7B9I>

Omówienie

Nauczyciel zachęci do dyskusji na forum:

Refleksje

- Co sądzicie na temat stereotypów związanych z płcią?
- Czy wcześniej zastanawialiście się na rolami Mężczyzny i Kobiety, oraz skąd wziął się ten podział?
- Co sądzicie na ten temat? (15')

Notatki

Uwagi

Zasoby cyfrowe

video 1 http://othernessproject.eu/atividades/digital/24/D8_1.mp4

Zasoby cyfrowe video 2 http://othernessproject.eu/atividades/digital/24/D8_2.mp4

video 3 http://othernessproject.eu/atividades/digital/24/D8_3.mp4

video 4 http://othernessproject.eu/atividades/digital/24/D8_4.mp4

9

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Orientacja seksualna

Opracowany przez

IP SANTAREM

Czas trwania

75

Energizery

16 - (16) - Plecy do pleców

Uczestnicy znajdują parę o podobnym rozmiarze i wadze. Siadają na podłodze, plecami do siebie. Łapią się za ręce. Muszą wstać, trzymając się ręce plecami do siebie. Po spróbowaniu raz-dwa razy ze swoją parą zmieniają parę. Można powtórzyć ten proces z innymi parami kilka razy.

Ćwiczenia relaksacyjne

17 - (17) - Masaż w kręgu

Grupa tworzy krąg i patrzy przed siebie. Jeden uczestnik umieszcza swoje ręce na ramionach osoby znajdującej się przed nim w kole, a następnie wykonuje masaż ramion tej osobie. Osoby masowane dają masującemu informację zwrotną jak się z tym czuły. Po kilku minutach następuje zamiana.

Cele:

Cele

- Zrozumienie różnicy między tożsamością płciową a orientacją seksualną;
- Poznanie różnych orientacji seksualnych;
- Zastanowienie się nad prawem do ich wyrażania, rozwój tolerancji wobec homoseksualności, biseksualności i heteroseksualności;
- Identyfikacja stereotypów, uprzedzeń i form dyskryminacji ze względu na orientację seksualną oraz dowiedzenie się, gdzie można szukać wsparcia w lokalnej społeczności.

Przygotowanie:

Sugerowane materiały pedagogiczne i wskazówki:

- Film „LGBTQ: Zrozumienie orientacji seksualnej i tożsamości płciowej”:

<https://www.youtube.com/watch?v=oIDKLt0cj-c>

Wskazówki:

Przygotowanie

Nauczyciele muszą promować ideę szacunku i tolerancji wobec wszystkich orientacji seksualnych. Bardzo ważne jest, aby stworzyć atmosferę swobody i zaufania między nimi a uczniami oraz między samymi uczniami, unikając kpiącego podejścia czy też szyderstw i okazywania pogardy. Jeśli ćwiczenie jest przeprowadzane w szkolnej bibliotece, nauczyciele mogą wykorzystać książki dotyczące edukacji seksualnej, o ile są one dostępne. Jeśli takich książek brakuje w szkolnej bibliotece, niektóre odpowiedzi można znaleźć w krzyżówkach, które uczniowie będą rozwiązywać w następnym kroku. Pozostałą terminologię związaną z seksualnością można znaleźć w [Glosariuszu seksualności \(Uniwersytet Kalifornijski, 2016\)](#).

Materiały:

Krzyżówki: gej, lesbijka, queer, heteroseksualny, androgeniczny, biseksualny, transgenderowy, seksualność, gender, cisplciowość, LGBT, szacunek, tolerancja, coming out itp.

Wprowadzenie	Wstęp: Orientacja seksualna to pociąg seksualny do innej osoby. Różni się od innych aspektów seksualności, takich jak płeć biologiczna i tożsamość płciowa (psychologiczne poczucie bycia mężczyzną lub kobietą, to, jak się identyfikujemy). Orientacja jako pociąg seksualny może przybierać różne formy: heteroseksualności, homoseksualności, biseksualności i aseksualności. Możliwe są różne orientacje seksualne, a żadna z nich nie stwarza zagrożenia (fizycznego ani psychicznego) dla jakiegokolwiek osoby lub grupy społecznej, choć heteroseksualność nadal jest uważana przez wielu ludzi za „normę”. Uprzedzenia i negatywne stereotypy dotyczące homoseksualności i biseksualności nadal są głęboko zakorzenione w społecznych systemach wartości i zachowaniach, które prowadzą do nieakceptowalnych sytuacji stanowiących różne formy dyskryminacji.
Metodologia	Metodologia: Narzędzie NFE: Prezentacja/dyskusja na temat poszczególnych idei i gra słowna. 1. Uczniowie dzielą się na małe grupy (po 4–5 osób), zastanawiają się nad definicją tożsamości płciowej i orientacji seksualnej i zapisują swoje przemyślenia. 10 minut 2. Grupy prezentują swoje definicje całej klasie, porównują je i korygują. W razie potrzeby nauczyciel może im w tym pomóc, pełniąc rolę mediatora. Nauczyciel może poprosić jednego z uczniów o zapisanie na tablicy wspólnej definicji, opracowanej na podstawie definicji przedstawionych przez poszczególne grupy. 10 minut 3. Uczniowie ponownie pracują w tym samych grupach. Każda grupa dostaje kartę papieru z następującymi pytaniami, na które muszą odpowiedzieć wspólnie: • Co znaczy „homoseksualny”? • A „heteroseksualny”? • A „biseksualny”? • Czy można wybrać swoją orientację seksualną? • Kiedy odkrywamy swoją orientację seksualną? Dlaczego istnieją różne orientacje seksualne? • Czy możemy stwierdzić, jakiej orientacji jest dana osoba, tylko na podstawie jej wyglądu? • Co oznacza „coming out” i dlaczego może to być trudne? • Jakie wsparcie może uzyskać taka osoba od lokalnej społeczności? 15 minut 4. Grupy spotykają się ponownie, aby zaprezentować i porównać swoje odpowiedzi, i wspólnie próbują znaleźć właściwe odpowiedzi na poszczególne pytania. Nauczyciel, występując w roli mediatora, pomaga uczniom sformułować prawidłowe wnioski i pozbyć się błędnych przekonań. Uwaga: Nauczyciel może wykorzystać książki dostępne w szkolnej bibliotece, aby uczniowie dowiedzieli się, że biblioteka posiada w swojej kolekcji publikacje dotyczące edukacji seksualnej (i mogli z nich później skorzystać, szukając odpowiedzi na swoje pytania/wątpliwości). 15 minut 5. Uczniowie rozwiązują wspomniane wcześniej krzyżówki. 10 minut
Refleksje	Omówienie 15 minut • Czy kiedykolwiek poruszyliście temat orientacji seksualnej w szkole lub w innych kontekstach? • Czy uważacie, że każdy ma prawo do wyrażania swojej orientacji seksualnej? • Czy poczucie bezpieczeństwa jest ważne, gdy ktoś decyduje się wyznać, że jest osobą homoseksualną lub biseksualną w środowisku, w którym większość osób jest heteroseksualna? Dlaczego? • Co sądzicie o tym ćwiczeniu?
Notatki	Zasoby cyfrowe: Zasoby cyfrowe • Krzyżówki — http://othernessproject.eu/atividades/digital/25/cruz.html • Glosariusz seksualności (Uniwersytet Kalifornijski, 2016) - www.lgbt.ucla.edu/Resources/LGBTQ-Terminology

10

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różnorodność / Nietolerancja/Dyskryminacja

Opracowany
przez

IP SANTAREM

Czas trwania

80

Energizery

19 - (19) - Złap za palec

Stojąc w kółku umieść prawy palec na lewej dłoni następnej osoby obok Ciebie. Postaraj się złapać palec osoby obok zanim Twój zostanie złapany. Po kilkukrotnym powtórzeniu następuje zamiana; potem lewy palec na prawej dłoni następnej osoby i powtórz ten proces kilka razy.

Ćwiczenia
relaksacyjne

16 - (16) - Przekaż „twarz”

To jest jak gra w głuchy "telefon", ale zamiast przekazywania słów lub zdania kolejnej osobie z grupy uczestnicy posługują się mimiką twarzy.

Grupa tworzy krąg, w którym wszyscy mają zamknięte oczy, z wyjątkiem osoby, która jako pierwsza przekazuje „twarz”. Wyznaczona osoba dotyka ramienia osoby znajdującej się obok niej, ta osoba otwiera oczy, aby przyjąć „twarz”. Następnie dotknie ramienia osoby znajdującej się obok niej i przekazuje jej twarz. Uczestnicy, którzy przekazali swoją „twarz” mogą mieć otwarte oczy, aby zobaczyć, jak jest ona przekazywana dalej w grupie.

Na końcu osoba rozpoczynająca zabawę otrzymuje „twarz” od ostatniej osoby w grupie i następnie pokazuje, jaka była oryginalna twarz.

Cele:

Cele

- Omówienie koncepcji różnorodności kulturowej oraz wrażliwości kulturowej na różne formy dyskryminacji.
- Lepsze zrozumienie uczniom, czym jest dyskryminacja oraz społeczne/kulturowe wykluczenie poprzez omówienie ich stereotypów i uprzedzeń wobec innych ludzi.
- Uświadomienie uczniom, że wszyscy mają prawo do równego (sprawiedliwego) traktowania oraz aktywnego udziału w życiu społecznym i kulturowym.
- Analizowanie sposobów na radzenie sobie z różnymi formami dyskryminacji i nietolerancji.

Przygotowanie:

Wskazówki:

- Warto poinformować uczniów, że odgrywane scenki nie mogą być dłuższe niż 5 minut.
- Ważne, aby formy dyskryminacji przedstawione w scenkach zostały zasugerowane przez uczniów, a nie przez nauczyciela.
- Nauczyciel może podać 1 lub 2 przykłady, ale wyłącznie dla lepszego objaśnienia. Sytuacje, które zostaną wykorzystane w scenariuszach przedstawień, powinny być oparte na przykładach podanych przez uczniów, a nie nauczyciela.
- Często spotykane przykłady dyskryminacji podane przez nauczyciela (aby uczniowie lepiej zrozumieli zadania) mogą być następujące: i) gdy ktoś odmawia wynajęcia mieszkania czarnoskórej osobie tylko dlatego, że jest czarna, ii) gdy pracodawca płaci mniej kobiecie niż mężczyźnie na tym samym stanowisku, iii) gdy ktoś zasługuje na awans w miejscu pracy, ale go nie otrzymuje, ponieważ jest uważany za osobę homoseksualną itp.
- Kontynuując to ćwiczenie, nauczyciel może zachęcić uczniów do przygotowania teatru kukielkowego i zaprezentowania swoich przedstawień innym klasom w szkole, rodzinom uczniów i/lub lokalnej społeczności.
- Uczniowie mogą również opublikować swoje teksty w szkolnej gazecie lub lokalnym czasopiśmie albo stworzyć niewielką ilustrowaną książeczkę z wykorzystaniem tych materiałów itp. Może im w tym pomóc nauczyciel plastyki.

Przygotowanie

Materiały:

- Kopie wskazówek dotyczących tematów scenek przedstawiających różne formy dyskryminacji: ze względu na płeć, pochodzenie etniczne, status społeczny, przekonania i praktyki religijne, niepełnosprawność, wiek (lub z innych względów).
- Uczniowie zaprezentują historie oparte na sytuacjach z prawdziwego życia, których doświadczyli lub o których słyszeli.
- Papier i markery do zapisania historii, które uczniowie zaprezentują w formie teatru kukielkowego.
- Wszelkiego rodzaju materiały nadające się do recyklingu do wykonania kukielek.

Narzędzie cyfrowe:

- Krótki film przygotowany w ramach projektu „Europejskiego Kurs Intensywny” (Claeys, 2012) <https://www.youtube.com/watch?v=DzcC1vw7GSI>
- Tematy scenek do odegrania za pomocą kukielek oraz plan historii w formacie PDF http://othernessproject.eu/atividades/pdf/26_DIGITAL_TOOLS_D10.pdf

Wstęp:

Wprowadzenie

Z historii znamy wiele przykładów sytuacji, w których stereotypowe postrzeganie i dyskryminacja doprowadzają do różnych form przemocy, morderstw, a nawet ludobójstw. Różnorodność kulturowa może wzbogacić nas jako ludzi, ale może też spotykać się z brakiem zainteresowania, obojętnością, nietolerancją i dyskryminacją, które skutkują pozbawieniem mniejszości dostępu do usług publicznych, zatrudnienia i edukacji, ochrony policji i wymiaru sprawiedliwości, dachu nad głową, reprezentacji w parlamencie itp. Bardzo ważne jest, aby uświadomić sobie stereotypy i uprzedzenia, którym ulegamy, aby zapobiec nietolerancji i dyskryminacji, działać na rzecz bardziej humanitarnej, pokojowej koegzystencji, cieszyć się różnorodnością kulturową i czerpać z niej wiedzę.

Metodologia:

Narzędzia NFE: Opowiadania historii i odgrywanie ról za pomocą kukiełek.

1. Nauczyciel prezentuje uczniom krótki film i omawia z nimi możliwość wykonania kukiełek i odegrania scenek. Uczniowie zostają podzieleni na małe grupy (po 3–5 osób). Każda grupa będzie się zajmować jedną z form dyskryminacji podanych poniżej. Nauczyciel rozdaje grupom małe kartki papieru, na których zapisano następujące formy dyskryminacji:

Grupa 1: dyskryminacja ze względu na płeć,

Grupa 2: dyskryminacja ze względu na pochodzenie etniczne,

Grupa 3: dyskryminacja ze względu na status społeczny,

Grupa 4: dyskryminacja ze względu na przekonania i praktyki religijne,

Grupa 5: dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność,

Grupa 6: dyskryminacja ze względu na wiek. **10 minut**

2. Uczniowie, podzieleni na małe grupy, zastanawiają się nad sytuacjami z prawdziwego życia, w których dochodzi do dyskryminacji, opracowują scenariusze scenek przedstawiających konkretny rodzaj dyskryminacji (jako relacje naocznych świadków lub wydarzenia z własnego życia, ale mogą to też być sytuacje opowiedziane przez kogoś lub znane z mediów) i decydują, jak zmierzyć się z problemem. **15 minut**

3. Gdy poszczególne grupy zdecydują, jaką sytuację z życia wziętą chcą przedstawić i w jakiej formie, aby poruszyć temat nietolerancji/dyskryminacji, otrzymują plan historii, na podstawie którego mają opracować fabułę scenki. Zapisują fabułę w formie scenariusza krótkiego przedstawienia (dialogów „wypowiadanych” przez kukielki). **15 minut**

4. Uczniowie wykonują kukielki z materiałów nadających się do recyklingu i używają ich do przedstawienia swoich scenek. **30 minut**

5. Uczniowie i nauczyciel omawiają stereotypy i uprzedzenia prowadzące do różnych przejawów dyskryminacji w oparciu o pytania zaproponowane poniżej.

Omówienie:

Pytanie, które należy zadać uczniom na zakończenie ćwiczenia: **10 minut**

- Jak się czuliście, gdy przygotowywaliście przedstawienie?
- Czy któraś z przedstawionych historii odnosiła się do waszych własnych stereotypów i uprzedzeń? Jakich konkretnie?
- Czy chcielibyście zaprezentować te scenki innym klasom w szkole, rodzinie lub członkom lokalnej społeczności? Dlaczego?

Metodologia

Refleksje

Notatki

Zasoby cyfrowe:

- Krótki film przygotowany w ramach projektu „Europejskiego Kurs Intensywny” (Claeys, 2012)

Zasoby cyfrowe <https://www.youtube.com/watch?v=Dzc1vw7GSI>

- Tematy scenek do odegrania za pomocą kukiełek oraz plan historii w formacie PDF

http://othernessproject.eu/atvidades/pdf/26_DIGITAL_TOOLS_D10.pdf

11

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różnorodność / Młody-stary

Opracowany
przez

IP SANTAREM

Czas trwania

45 45

Energizery

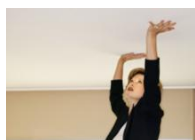

5 - (5) - Dzień dobry lub dobry wieczór

Wszyscy chodzą po pokoju, witając się nawzajem (jakby wszyscy byli ich bliskimi przyjaciółmi) używając słów i gestów (uścisnąć dłoń, pocałować, przytulić). Następnie powtarzają powitanie w ciszy używając tylko swoich oczu.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel pyta uczniów, jak się czuli używając dwóch różnych sposobów powitania (np. było to trudne, jak im się udało komunikować się itp.).

Ćwiczenia
relaksacyjne

18 - (18) - Robienie miejsca w pokoju

Uczestnicy proszeni są o podniesienie rąk z dłońmi skierowanymi ku górze, wyobrażając sobie to podnoszą sufit i są proszeni, aby użyć jak najwięcej siły w tym kierunku, aby zwiększyć przestrzeń pomieszczenia, w którym się znajdują. Potem są proszeni o obrócenie rąk z dłońmi skierowanymi w dół, myśląc, że są popychają podłogę. Następnie nauczyciel prosi ich o oddepchnięcie ścian obracając lewe ramię i dłoń w stronę ściany po ich lewej stronie, prawą rękę i dłoń do ściany po prawej stronie.

Cele:

Cele

- Obalenie stereotypów dotyczących starości i młodości;
- Określenie możliwości i potrzeb młodszych i starszych ludzi;
- Zrozumienie znaczenia działań międzypokoleniowych zarówno dla młodszych, jak i dla starszych osób;
- Pokonywanie różnic pokoleniowych między młodszymi i starszymi ludźmi.

Przygotowanie

Wskazówki:

Propozycja kontynuacji: nauczyciel i uczniowie opracowują projekty i wysyłają je do pobliskich instytucji zajmujących się opieką nad starszymi osobami, a także wdrażają jedno lub kilka z zaplanowanych działań w lokalnej społeczności.

Materiały:

Przygotowanie

Kopie opisanego poniżej modelu planowania w oparciu o 7 pytań, białe arkusze papieru A4 i markery, komputer, Internet, projektor.

Narzędzia cyfrowe: Kiedyś byliśmy młodzi

https://www.youtube.com/watch?v=c_XyFGFr29c

Kiedy młodość spotyka starość

<https://www.youtube.com/watch?v=gt4zhFpDiyc>

Oryginalne narzędzie cyfrowe: multimedialna animacja komputerowa będąca adaptacją wiersza „Piękna starość” autorstwa D. H. Lawrence’a.

Wprowadzenie	Wstęp: Z danych Organizacji Narodów Zjednoczonych wynika, że społeczeństwa na całym świecie starzeją się. Coraz mniej osób w wieku pracującym ma na swoim utrzymaniu coraz więcej młodych ludzi, co skutkuje problemami na rynku pracy (wyższym bezrobociem wśród młodszych osób), w służbie zdrowia i w systemie opieki społecznej, mniejszym wzrostem gospodarczym itp., niosąc ze sobą wyzwania, którym można by sprostać w bardziej humanitarny i skuteczniejszy sposób, gdyby starość i mieszkanie ze starszymi ludźmi zaczęto postrzegać nie jako ciężar, ale jako korzyść.
Metodologia	Metodologia: Narzędzie NFE: Burza mózgów, planowanie projektu. Sesja 1: 1. Uczniowie zostają poproszeni o wysłuchanie/przeczytanie multimedialnej animacji komputerowej będącej adaptacją wiersza „Piękna starość” autorstwa D. H. Lawrence’a (pisarza i poety urodzonego w Anglii w 1885 r.). 5 minut 2. Nauczyciel pyta uczniów, czy podzielają pogląd poety i zgadzają się z jego wizją starości. Uczniowie dyskutują na ten temat, przedstawiając i uzasadniając własne punkty widzenia. 3. Nauczyciel zachęca uczniów, aby podzielili się swoimi spostrzeżeniami, doświadczeniami i pomysłami dotyczącymi mocnych i słabych stron młodszych i starszych osób. 10 minut 4. Uczniowie oglądają 2 filmy: „Kiedyś byliśmy młodzi” i „Kiedy młodość spotyka starość”. 10 minut 5. Uczniowie pracują w parach. Ich zadaniem jest porównanie 3 prezentacji (filmów i adaptacji wiersza) i wynotowanie 2 różnic i 2 podobieństw między nimi. 10 minut 6. Uczniowie wspólnie przeprowadzają burzę mózgów, podsuwając pomysły na działania integracyjne z udziałem ludzi w wieku powyżej 60 lat. 10 minut Sesja 2: 7. Uczniowie otrzymują oparty na 7 pytaniach model planowania konkretnych działań międzypokoleniowych, które mają na celu zniwelowanie różnic pokoleniowych między młodszymi i starszymi ludźmi w określonym lokalnym kontekście, i opracowują plan działań (nadal pracując w parach). Korzystają przy tym z następującego modelu planowania: 1) Co proponujemy?, 2) Dlaczego warto to zrobić?, 3) Na czym konkretnie mają polegać działania integracyjne z udziałem młodszych i starszych ludzi?, 4) Jak zamierzamy je przeprowadzić?, 5) Co należy zrobić w tym kierunku?, 6) Kiedy i 7) gdzie się to odbędzie?. 30 minut 8. Uczniowie omawiają ćwiczenie (odpowiadając na poniższe pytania). 15 minut
Refleksje	Omówienie: • Czy któraś część ćwiczenia szczególnie przypadła wam do gustu? Jeśli tak, to która: czytanie wiersza, oglądanie filmów czy planowanie konkretnych działań? Dlaczego? • Czy sądzicie, że to ćwiczenie miało wpływ na sposób, w jaki postrzegacie starość i różnice między starszym i młodszym pokoleniem? Jeśli tak, to w jaki sposób? • Czy chcielibyście zrealizować któreś z działań opracowanych w ramach projektów? Jeśli nie, dlaczego? Jeśli tak, to które?
Notatki	Zasoby cyfrowe: Zasoby cyfrowe Oryginalne narzędzie cyfrowe: multimedialna animacja komputerowa będąca adaptacją wiersza „Piękna starość” autorstwa D. H. Lawrence’a. http://othernessproject.eu/atividades/digital/27/old_age_1.mp4

12

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Religia

Opracowany
przez

IP SANTAREM

Czas trwania

45 45

Energizery

20 - (20) - Szef klanu

Wszyscy stoją w kręgu. Jeden uczestnik zamyka oczy lub wychodzi na chwilę z pokoju. Będzie musiał zgadnąć kto jest szefem klanu. Jeden z pozostałych uczestników zgłasza się na ochotnika, żeby pełnić rolę „szefa klanu” (robi to po cichu, tak by zgadujący nie mógł tego usłyszeć). „Szef klanu” rozpoczyna akcję np. pstrykanie palcami, poklepywanie się po brzuchu lub uderzania się w kolana a pozostali w kręgu naśladują go. Osoba zgadująca wraca do pokoju/otwiera oczy i stara się zgadnąć kto jest szefem klanu. Kiedy osoba rozgląda się starając zgadnąć, kto jest szefem, szef klanu zmienia akcję w taki sposób by zostać zauważonym.

Ćwiczenia
relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanego wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele:

Cele

- Pogłębienie wiedzy o religiach i wierzeniach;
- Poznanie różnych wizji życia po śmierci według różnych religii poprzez interakcję z przedstawicielami tych religii;
- Określenie sytuacji, w których dochodzi do dyskryminacji ze względu na wyznanie i przekonania;
- Poznanie historycznych przykładów jawnej dyskryminacji i prześladowań ludzi ze względu na ich religię i przekonania, aby uzmysłowić sobie, że kraje europejskie ponoszą odpowiedzialność za niedopuszczalne ideologie i praktyki — nie tylko kolonializm, ale również dyskryminację na tle rasowym i religijnym.

Przygotowanie:

Polecana lektura:

- Deklaracja w sprawie eliminacji wszelkich form nietolerancji i dyskryminacji opartych na religii lub przekonaniach, artykuły 1–3 i 6:
- <http://www.un.org/documents/ga/res/36/a36r055.htm> (ONZ, 2016)
- Europejska Konwencja Praw Człowieka, strony 10–12 i 48: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf (Rada Europy, 2016)
- Słownik religijny organizacji Arda: <http://www.thearda.com/learningcenter/religiondictionary.asp> (ARDA, 2016)

Wskazówki:

- Bardzo ważne jest, by nauczyciele podali krajowe lub europejskie przykłady (z najnowszej lub starożytnej historii), aby pomóc uczniom w dekonstrukcji popularnych uprzedzeń, według których jedynie grupy utożsamiające się z religią muzułmańską prześladują inne grupy religijne. Ten niebezpieczny pogląd zyskuje coraz większą popularność z powodu kryzysu uchodźczego, tzw. państwa islamskiego i organizacji Boko Haram. Na przykład krucjaty były przykładem prześladowań i barbarzyństwa wobec muzułmanów i Żydów ze strony chrześcijan.
- Jeśli ćwiczenie jest przeprowadzane w szkolnej bibliotece, nauczyciele mogą wykorzystać książki na temat różnych religii. W przypadku braku publikacji na ten temat można użyć Słownika religijnego organizacji Arda (ARDA, 2016).
- Dla ułatwienia uczniowie mogą używać własnych telefonów (zwłaszcza, jeśli kamery nie są dostępne lub jest ich zbyt mało).
- Podczas omawiania ćwiczenia postaraj się, aby grupy podały co najmniej 4 uzasadnienia (zarówno w przypadku odpowiedzi twierdzącej, jak i przeczącej) w odpowiedzi na pytanie: „Czy uważasz, że wizyta przedstawicieli różnych religii w szkole była ważna? Dlaczego?”
- Jeśli uczniów jest za mało, by mogli utworzyć 5 grup, zadania przewidziane dla grup 4 i 5 może wykonać nauczyciel.
- Dla ułatwienia uczniowie mogą używać własnych telefonów, aby nagrać wywiady (zwłaszcza, jeśli kamery nie są dostępne lub jest ich zbyt mało).

Materiały:

- Komputery i Internet do wyszukania informacji
- Kamery cyfrowe na stojakach (lub smartphone’y z kamerkami).

Narzędzie cyfrowe:

- Cyfrowa gra karciana polegająca na **dopasowywaniu elementów** dotyczących różnych religii: chrześcijaństwa, judaizmu, islamu, buddyzmu, hinduizmu itp.

Wstęp:

Wprowadzenie

Deklaracja z 1981 r. w sprawie eliminacji wszelkich form nietolerancji i dyskryminacji opartych na religii lub przekonaniach stoi na straży wolności religii na szczeblu krajowym i międzynarodowym, ale nadal dochodzi do wielu sytuacji, w których ta wolność nie jest respektowana. Niestety, na całym świecie zdarzają się liczne przypadki dyskryminacji, a w niektórych krajach otwarcie prześladowane są mniejszości religijne. Jest to bardzo złożony i delikatny temat, który należy rozważyć na wczesnym etapie edukacyjnym, zaczynając od wiedzy naukowej na temat ogromnej różnorodności religii i wierzeń reprezentujących różne wizje życia i śmierci człowieka oraz podkreślenia, jak ważne jest, aby szanować tę różnorodność i nie mylić religii z rzeczami, które mężczyźni i kobiety robią w jej imieniu.

Metodologia:

Sesja 1:

1. Nauczyciel wyjaśnia, na czym będzie polegać ćwiczenie (w oparciu o idee przedstawione powyżej) i prosi uczniów, aby pracowali w parach. **3 minuty**
2. Uczniowie w parach opracowują definicję religii. Następnie nauczyciel rozdaje im krótką definicję religii lub wyświetla ją za pomocą projektora (może to być bardzo prosta definicja, np. taka jak podana w Słowniku religijnym organizacji Arda). Nauczyciel prosi uczniów, aby skomentowali różnice i podobieństwa między ich definicjami a definicją przedstawioną przez nauczyciela (słownikową). **10 minut**
3. Uczniowie w parach grają w cyfrową grę karcianą. **7 minut**
4. Uczniowie zostają podzieleni na 4–5-osobowe grupy i otrzymują zadanie nakręcenia filmu, w którym 2 lub 3 przedstawicieli różnych lokalnych religii przedstawi swoją wizję życia po śmierci. Uczniowie przygotowują wizytę przedstawicieli lokalnych religii w szkole w celu przeprowadzenia z nimi wywiadów przed kamerą.

Mogą podzielić między siebie zadania — **15 minut**:

Metodologia

- Grupa 1 wyszukuje informacje na temat grup religijnych obecnych w lokalnej społeczności i nawiązuje z nimi kontakt;
 - Grupa 2 przygotowuje krótki wywiad z przedstawicielami lokalnych religii, aby poznać wizję życia po śmierci według ich wierzeń, uwzględniając jedno (tylko jedno) bardziej ogólne pytanie, które uczniowie chcieliby zadać gościom.
 - Grupa 3 przygotowuje zaproszenia dla przedstawicieli lokalnych religii, aby przyszli do szkoły i opowiedzieli o swojej wizji życia po śmierci.
 - Grupa 4 sporządza wniosek o pozwolenie na sfotografowania gości/sfilmowanie ich wypowiedzi.
5. Grupy spotykają się i odczytują przygotowane dokumenty, a każdy uczeń może je skomentować i zaproponować poprawki z pomocą nauczyciela.

10 minut

Sesja 2:

6. W dzień wizyty przedstawicieli różnych religii w szkole uczniowie przeprowadzają z nimi wywiady przed kamerą. **30 minut**
7. Uczniowie komentują ćwiczenie, odpowiadając na poniższe pytania lub sami zadają pytania i starają się na nie odpowiedzieć. **15 minut**

W ramach kontynuacji ćwiczenia uczniowie mogą przygotować zebrane informacje do publikacji na stronie internetowej szkoły lub w gazecie szkolnej.

Omówienie:

Omówienie pod kierunkiem nauczyciela:

Refleksje

- Czy znaliście wszystkie religie, o których rozmawialiśmy w trakcie tego ćwiczenia?
- Czy uważacie, że wizyta przedstawicieli różnych religii w szkole była ważna? Dlaczego?
- Co sądzicie o tym ćwiczeniu?

Notatki

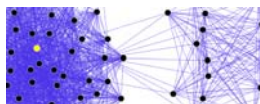
Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe

Cyfrowa gra karciana polegająca na **dopasowywaniu elementów** dotyczących różnych religii: chrześcijaństwa, judaizmu, islamu, buddyzmu, hinduizmu itp.

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/28/cartas.html>

13

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Status społeczny

Opracowany przez

AENAO

Czas trwania

70

Energizery

3 - (3) - Ameba

Gra ewolucyjna! Wszyscy zaczynają jako ameby, w celu ewolucji do postaci człowieka. Wszyscy uczniowie chodzą, zachowując się jak ameba i kiedy spotykają się z inną amebą, grają jedną rundę kamień / papier / nożyczki. Ktokolwiek wygrywa, przekształca się w robaka. Kiedy spotykają się dwa robaki grają ponownie kamień / papier / nożyczki, a ktokolwiek wygrywa, zamienia się w osę, ale ktokolwiek przegrywa, z powrotem staje się amebą. To trwa, dopóki człowiek nie stanie się człowiekiem. Etapy ewolucji to: ameba – robak – osa – kurczak – małpa – człowiek.

Ćwiczenia relaksacyjne

15 - (15) - Poruszanie się jak zabawka

Nauczyciel używa magicznego słowa, aby zmienić uczniów w ciągi nakręcanych zabawek. Na znak nauczyciela zabawki zaczynają poruszać się po klasie, jak wiele robotów, aby zająć na końcu swoje miejsce. Na początku muszą poruszać się szybciej a następnie stopniowo coraz wolniej, ponieważ ich ładowanie kończy się. Niektóre z nich zostaną zamrożone na środku pokoju, a nauczyciel musi dać ich korbom jeszcze jeden obrót, aby pomóc im osiągnąć swoje miejsca.

Cele:

Cele

- Zaznajomienie z koncepcją tożsamości społecznej
- Analiza tożsamości z innego punktu widzenia

Przygotowanie:

Przygotowanie

Materiały: Brak

Wskazówki: poniższe przykłady rozmów można zmodyfikować według preferencji nauczyciela i potrzeb uczniów.

Wstęp:

Wprowadzenie

„Może i dotarliśmy tu na różnych statkach, ale teraz wszyscy płyniemy tą samą łodzią”.

Martin Luther King Jr.

Metodologia:

Narzędzie NFE: Mów jak twój... Zestaw narzędzi związanych z tożsamością i różnorodnością
<https://www.saltoyouth.net/tools/toolbox/tool/identity-and-diversity-tool-box.1365>

Ćwiczenie symulacyjne

Metodologia

1. Uczniowie zostają podzieleni na sześć grup. Poszczególne grupy odgrywają role: a) rodzica, b) najlepszego przyjaciela, c) burmistrza, d) księdza, e) brata/siostry, f) dyrektora szkoły.
2. Członkowie poszczególnych grup mają mówić o sobie według przydzielonych ról, tj. w grupie (a) wszyscy mówią tak, jakby byli rodzicami itd.
3. Uczniowie odgrywają role członków małej społeczności, w której wszyscy się znają.
4. Rozpocznijcie rozmowy. Każda powinna trwać około 15–20 minut. Przykłady rozmów:
 - Nowa rodzina uchodźców wprowadza się do wioski. Dwoje dzieci z tej rodziny musi chodzić do szkoły. Jak byście zareagowali? Omówcie ten temat.
 - Do miasteczka przyjeżdża cyrk i wszyscy są podekscytowani. Jednakże w tym cyrku występują zwierzęta. Co byście zrobili? Omówcie ten temat.
 - Telewizja organizuje konkurs piosenki, w którym mogą wciąż udział ludzie w dowolnym wieku. Co o tym sądzicie? Omówcie ten temat.
 - Udało się zgromadzić fundusze na budowę nowego boiska sportowego. Jakie funkcje miałby spełniać ten obiekt i dlaczego? Omówcie ten temat.

DT: Filmik

Omówienie:

Refleksje

- Nauczyciel zadaje uczniom następujące pytania:
- Jak się czuliście, wypowiadając się jako ktoś inny?
- Czy trudno było wcielić się konkretną rolę?
- Czy dostrzegacie jakieś podobieństwa między tymi rolami a prawdziwym życiem? (15 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe:

<https://vimeo.com/166006201>

14

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różnorodność kulturowa/etniczna

Opracowany przez

AENAO

Czas trwania

100

Energizery

5 - (5) - Dzień dobry lub dobry wieczór

Wszyscy chodzą po pokoju, witając się nawzajem (jakby wszyscy byli ich bliskimi przyjaciółmi) używając słów i gestów (uścisnąć dłoń, pocałować, przytulić). Następnie powtarzają powitanie w ciszy używając tylko swoich oczu.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel pyta uczniów, jak się czuli używając dwóch różnych sposobów powitania (np. było to trudne, jak im się udało komunikować się itp.).

Ćwiczenia relaksacyjne

8 - (8) - Pory roku

Wszyscy gracze siedzą w kręgu, ale nie są zbyt blisko siebie. Nauczyciel prosi ich aby ruszali pomiędzy sobą jak rośliny w poszczególnych porach roku.

Zima: rośliny są małe, słabe i leżą zgniecione na ziemi.

Wiosna: przez coraz silniejsze słońce rośliny powoli rosną.

Lato: przez ciepłe słońce rośliny powoli otwierają ramiona, kwiaty otwierają swoje kwiaty i prostują się.

Jesień: promienie słoneczne słabną. Rośliny zaczynają powoli kurczyć, przekwitać a liście zaczynają spadać.

Cele:

Cele

- Poznanie nowych kultur.
- Zaobserwowanie podobieństw/różnic między kulturami.
- Umiejętność zaprezentowania nowej kultury.
- Zastanowienie się nad własnym zachowaniem kulturowym.

Przygotowanie:

Wskazówka: kraje wymienione poniżej mogą być dowolne, o ile pasują do opisu. Jednakże, jeśli uczniowie mają trudności w określeniu kraju, nauczyciel może podać następujące przykłady:

Przygotowanie

- Grupa 1: Finlandia
- Grupa 2: Nigeria
- Grupa 3: Indie
- Grupa 4: Alaska
- Grupa 5: Papua-Nowa Gwinea

Materiały:

Elementy stroju i przedmioty osobiste (nauczyciel może poprosić uczniów kilka dni przed ćwiczeniem, aby przynieśli takie przedmioty), Papier, markery.

Wstęp:

Wprowadzenie

„Gdy już zrozumiesz i docenisz pochodzenie kulturowe innych ludzi, będziesz mógł nawiązać z nimi bliższą więź.”

Źródło nieznane

Metodologia:

Narzędzie NFE: Ćwiczenie symulacyjne, praca zespołowa

Narzędzie NFE zainspirowane „nocami międzykulturowymi” w ramach Projektów Youth (patrz: [zdjęcia](#) i gra międzykulturowa (Rafa Rafa))

1. Uczniowie zostają podzieleni na 5 grup. Każda grupa prezentuje kraj z innego kontynentu.

- Grupa 1: Kraj Europy Północnej
- Grupa 2: Kraj Afryki Środkowej
- Grupa 3: Kraj Azji Wschodniej
- Grupa 4: Kraj (z zimnym klimatem) Ameryki Północnej
- Grupa 5: Kraj Oceanii, w którym mieszka dużo rdzennej ludności. (5 minut)

2. Po podziale na grupy uczniowie muszą wybrać, który kraj chcą prezentować.

PAMIĘTAJ: NIE MOGĄ ujawniać swojego kraju pozostałym grupom.

Metodologia

Jeśli mają trudności, nauczyciel może podać przykłady (patrz: Wskazówki). Uczniowie odkrywają zwyczaje prezentowanych krajów, tradycyjne potrawy/tańce, mogą narysować flagę itp. *Wskazówka:* Uczniowie mogą wyszukać informacje w Internecie. Znajdują miejsce w sali lekcyjnej (lub innym pomieszczeniu, jeśli jest dostępne) i przygotowują prezentację „swojego” kraju. (30 minut)

3. Następnie każda grupa wybiera jednego z członków, aby pełnił rolę „gościa”. „Goście” będą wspólnie odwiedzać poszczególne grupy, tj. wszyscy „goście” odwiedzą Grupę 1 (przy czym „gość” z grupy 1 oczywiście pozostaje w swojej grupie), następnie Grupę 2 itd. W trakcie tych wizyt każda grupa przedstawia swój kraj (zwyczaje, flagę, potrawy itp.) bez podawania jego nazwy.

(15 minut — 3 minuty na grupę)

4. Po zakończeniu wszystkich wizyt „goście” powracają do swoich grup i opisują, co widzieli i czego się dowiedzieli. Na podstawie opisów „gości” grupy starają się domyślić, jakie kraje zaprezentowano. (10 minut)

5. Na koniec poszczególne grupy przedstawiają swój kraj reszcie klasy i ujawniają jego nazwę.

(15 minut — 3 minuty na grupę)

DT: Prezentacja w formacie Prezi

[Zdjęcia z „nocy międzykulturowych”](#) (do obejrzenia przed rozpoczęciem ćwiczenia)

Omówienie:

Nauczyciel zadaje klasie następujące pytania:

Refleksje

- Jak się czuliście, przygotowując prezentację o innym kraju?
- Czy dostrzegliście jakieś podobieństwa/różnice między krajem, który prezentowaliście, a waszą ojczyzną?
- Jak czuli się „goście”, gdy relacjonowali swoim grupom, czego się dowiedzieli?
- Jak się czuliście, gdy próbowaliście domyślić się, jakie kraje prezentowały inne grupy?
- Czy dostrzegliście jakieś podobieństwa/różnice między krajami prezentowanymi przez poszczególne grupy?

(20 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe Prezentacja w formacie Prezi

http://prezi.com/wr0l9ilanqxu/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

15

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Hotel Wielka Europa (Kraj — Język)

Opracowany przez

AENAO

Czas trwania

80

Energizery

2 - Moo!!!

Nauczyciel przypisuje losowo kartkę papieru ze zwierzęciem gospodarskim, tj. "krowa", "koń", "owca", "kogu" (odwrócone do góry nogami na biurku) każdemu uczniowi, itp. Gdy uczniowie zapoznają się ze swoją rolą zwierzęcą, zostaną poinstruowani przez nauczyciela, by chodzić po pokoju zachowując się jak zwierzę, do którego zostali przydzieleni (tzn. dźwięk), aby znaleźć taki sam rodzaj zwierzęcia wśród pozostałych uczniów.

6 - (6) - Oddech pszczoły

Nauczyciel instruuje uczniów, aby usiedli się w wygodnej pozycji by ćwiczyć oddychanie jak pszczoła. Muszą sobie wyobrazić, że siedzą na liściu lub płatkku kwiatu, prosto i pozwalają liściom lub płatkom delikatnie ich podeprzeć.

Ćwiczenia
relaksacyjne

Nauczyciel przekazuje uczniom następujące instrukcje:

Wdychaj powietrze powoli, pozwalając mu delikatnie wlewać się przez nos, wypełniając płuca. Kiedy wypuszczasz powietrze, bzycz jak pszczoła. Sprawdź, jak długo może trwać brzęczenie. Zobacz jak daleko twoja pszczoła jest w stanie latać przed siadaniem na listku i odpoczynkiem. Brzęczenie. Brzęczenie. Brzęczenie.

Przy następnym oddechu sprawdź, czy twoja pszczoła potrafi latać z głośnym, silnym brzęczeniem.

Przy następnym oddechu sprawdź, czy twoja pszczoła potrafi latać z cichym szumem.

Po zakończeniu ćwiczenia nauczyciel poświęca czas na krótką dyskusję:

Czy czujesz się inaczej z silnym lub z miękkim brzęczeniem?

Jak się czuje twoje ciało?

Opcjonalnie (użyj, jeśli pozwala na to czas): Po ćwiczeniu oddechowym narysuj trzmiela/pszczołę i liść lub kwiat, na którym "siedzisz" w swojej wyobraźni. Ten obraz może być używany jako przypomnienie o ćwiczeniach relaksacyjnych. Kiedy zobaczysz zdjęcie, ćwicz bycie pszczołą na liściu i oddech pszczół.

Cele:

Cele

- Lepsze uświadomienie uczniom, czym jest tożsamość kulturowa
- Zachęcenie do dialogu międzykulturowego
- Korzystanie z języków innych niż te, które znamy
- Wykorzystywanie mowy ciała

Przygotowanie:

Materiały: Karki papieru, długopisy/markery.

Przygotowanie

- Nauczyciel dzieli uczniów na grupy od A do F, zapisuje na kartkach papieru postacie/sytuacje wymienione poniżej i rozdaje kartki grupom.
- Wszystkie opisy są dostępne w pliku D15 Hotel Great Europe.pdf na stronie internetowej http://othernessproject.eu/en/activities_en/

Wskazówki:

- Nie pozwalaj uczniom na używanie żadnych pomocy tłumaczeniowych (np. aplikacji w telefonach i tabletach, słownika itp.)

Wstęp:

Wprowadzenie

Dialog międzykulturowy to w zasadzie wymiana poglądów i opinii między różnymi kulturami. Za pośrednictwem dialogu międzykulturowego ludzie mogą nawiązać więzi i znaleźć płaszczyznę porozumienia między różnymi kulturami i społecznościami, jednocześnie dążąc do wzajemnego zrozumienia i pogłębienia relacji.

Metodologia

Narzędzie NFE: Symulacja, praca zespołowa

Hotel Wielka Europa:

Uczniowie zostają podzieleni na 6 grup (od A do F). W grupie A musi być sześciu uczniów. W grupach B-F musi być równa liczba uczniów (np. 3 w każdej grupie).

- **Grupa A:** Pracownicy hotelu recepcjonist(k)a, sprzątac(ka), kucharz/kucharka, kelner/kelnerka, kierownik/kierowniczka, osoba obsługująca windę).
- **Grupa B:** Grupa portugalska. Sytuacja: *Winda jest zepsuta, a musimy wnieść bagaż na czwarte piętro.*

Tłumaczenie na portugalski: *O elevador está avariado e vamos ter que carregar as nossas malas até ao 4º andar.*

- **Grupa C:** Grupa bułgarska.

Sytuacja: *Musimy jutro wcześniej zjeść śniadanie (o 5:45). Gdzie będzie serwowane? Ponadto jeden z członków grupy cierpi na nietolerancję glutenu.*

Tłumaczenie na bułgarski: *Утре сутринта искаме да закусим доста рано, към 6 без 15. Ще ни кажете ли къде да отидем? И още нещо, един от нас има непоносимост към глютен.*

- **Grupa D:** Grupa włoska.

Sytuacja: *Potrzebujemy dodatkowych koców i soli kąpielowych.*

Tłumaczenie na włoski: *Abbiamo bisogno di altre coperte e bagnoschiuma.*

- **Grupa E:** Grupa grecka.

Sytuacja: *Mamy rezerwację, ale zgubiliśmy paszporty na lotnisku. Jak możemy się zameldować? Gdzie możemy zgłosić utratę paszportów?*

Tłumaczenie na grecki: *Έχουμε κάνει κράτηση αλλά χάσαμε τα διαβατήριά μας στο αεροδρόμιο. Πώς μπορούμε να μείνουμε εδώ? Πού μπορούμε να δηλώσουμε απώλεια διαβατηρίου?*

- **Grupa F:** Grupa francuska.

Sytuacja: *Nasi sąsiedzi (grupa pijanych osób) zachowują się bardzo głośno i nie możemy spać.*

Tłumaczenie na francuski: *Nos voisins (un groupe de personnes ivres) font beaucoup de bruit et nous ne pouvons pas dormir.*

1. Grupy otrzymują postacie/sytuacje i analizują je. Grupa A mówi tylko po angielsku (a imiona ich postaci również są angielskie). Grupy B-F dostają **NAJPIERW** opisy w języku odgrywanych osób (tj. grupa B dostaje opis po portugalsku, grupa F po francusku itp.). Uczniowie próbują domyślić się, jaką sytuację mają opisać i muszą zdecydować, do kogo w hotelu się zwrócić (np. do recepcjonisty/-ki, sprzątacza/-ki itp.).

Wskazówka dla uczniów: zastanawiając się, co macie zrobić, pomyślcie, co na waszym miejscu zrobiłyby osoby z tego kraju (np. Portugalczycy w przypadku grupy B, Francuzi w przypadku F itp.). (15 minut)

2. Grupy B-F po kolei próbują opisać swoją sytuację. Nie wolno im mówić po angielsku ani w ich ojczystym języku. Mają na to 2 minuty. Po upływie tego czasu osoba z grupy A stara się zaradzić sytuacji, niezależnie od tego, czy zrozumiała, o co chodzi (jeśli nie, może zgadywać). (20 minut)

3. Gdy wszystkie grupy przedstawią już swoje sytuacje, otrzymują opisy po angielsku i zastanawiają się, jak wyjaśnić swoje problemy grupie A. Mogą używać wyłącznie języka angielskiego i mowy ciała. (5 minut)

4. Grupy powtarzają krok 2, ale tym razem mogą używać wyłącznie albo mowy ciała, albo języka angielskiego.

(15 minut)

DT: Quiz

Metodologia

Refleksje

Omówienie:

Pytania zadawane uczniom przez nauczyciela:

Pytania dla grupy A:

Jak się czuliście, gdy:

- próbowaliście zrozumieć opisy swoich sytuacji?
- próbowaliście rozwiązać problem, choć nie byliście pewni, czy dobrze zrozumieliście, co macie zrobić?

Pytania dla grup B–F:

Jak się czuliście, gdy:

- czytaliście opis sytuacji w obcym języku?
- próbowaliście wyjaśnić tę sytuację, posługując się określonym językiem?
- próbowaliście znaleźć sposób, aby wyjaśnić sytuację, uwzględniając kraj, z którego pochodziły odgrywane przez was postacie?

(20 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe:

Quiz: <http://othernessproject.eu/atividades/digital/31/teste.html>

16

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Czyje to ciało?

Opracowany przez AENAO

Czas trwania 90

12 - (12) Pisownia ciała

Nauczyciel prosi uczniów, aby zapisali swoje imię w powietrzu za pomocą różnych części ciała, na przykład dłonią / nogą / łokciem / nosem.

Energizery

Opcjonalnie: Jeśli czas pozwoli nauczyciel prosi klasę, aby przeliterowała kilka słów odtwarzających litery z użyciem swoich ciał. Uczniowie mogą współpracować ze sobą lub tworzyć różne grupy.

Ćwiczenia relaksacyjne

2 - (2) - Postępujące rozluźnienie mięśni

Aby uwolnić napięcie od stóp do głów, uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) i skupienie się na napinaniu i relaksowaniu każdej grupy mięśniowej od dwóch do trzech sekund każda. Nauczyciel prowadzi uczniów; prosi, aby zacząć od stóp i nóg, a następnie przenieść się do kolan, ud, pośladków, klatki piersiowej, ramion, rąk, szyi, szczęki i oczu - wszystko przy zachowaniu głębokich, powolnych oddechów.

Kelly Roper

Cele:

Cele

- Zwiększenie świadomości uczniów na temat podobieństw/różnic między ludzkimi ciałami
- Odkrycie różnych umiejętności i zdolności ludzkiego ciała

Przygotowanie:

Przygotowanie

Materiały:

Duże arkusze papieru (np. flipcharty sklejone taśmą do papieru lub masą klejącą), markery, gazety, czasopisma, nożyczki, klej.

Opcjonalnie: kawałki starych tkanin/guziki, przędza

Wprowadzenie

Wstęp:

Ludzkie ciało, jak wszystko w życiu, odzwierciedla naturalną różnorodność. Gdybyśmy wszyscy wyglądali tak samo, byłoby to nudne!

Metodologia:

Narzędzie NFE: Praca artystyczna (kolaż, rysunek), praca zespołowa, dyskusja.

Narzędzie NFE zainspirowane przez projekt Compasito <http://www.eycb.coe.int/compasito/> (Nancy Flowers, 2009, s. 53–55).

Metodologia

1. Uczniowie zostają podzieleni na grupy po 5–6 osób, a każda grupa ma narysować jedno ciało. Każdy taki rysunek powstaje przez obrysowane konkretnych części ciała, tzn. jeden z uczniów kładzie się, a koledzy obrysowują jego głowę, potem kolejny uczeń kładzie się i koledzy obrysowują jego ręce itd. Ta czynność jest powtarzana, dopóki nie zostaną obrysowane części ciała wszystkich uczniów w grupie. Gdy już wszystkie ciała zostaną narysowane, uczniowie dopasowują do nich umiejętności/zdolności. *Wskazówka:* Umiejętności/zdolności mogą dotyczyć tego, co dana osoba może zrobić z konkretną częścią ciała, np. ktoś ma piękny głos i używa ust do śpiewania (więc uczniowie mogą narysować/przykleić nutkę na ustach narysowanej postaci), ktoś inny może grać w piłkę nożną i używa nóg, by uprawiać ten sport (więc uczniowie mogą narysować/przykleić piłkę futbolową na nodze postaci) itp. Umiejętności/zdolności mogą być przyczepiane/rysowane/przyklejane przy użyciu różnych materiałów. *Opcjonalnie:* Kolaże można wywiesić na ścianie w klasie lub w innym miejscu w szkole. (40 minut)

2. Każda grupa przedstawia swój kolaż złożony z różnych części ciała i różnych umiejętności/zdolności. (10 minut)

3. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję. Uczniowie zastanawiają się nad sposobami wykorzystania umiejętności i zdolności przedstawionych na rysunkach w kontekście podobieństw/różnic między swoimi ciałami. Jeśli ich ciało różni się pod jakimś względem, co mogą zmienić, aby zdobyć umiejętności/zdolności przedstawione na rysunkach? (20 minut)

DT: Film animowany

Omówienie:

Nauczyciel zadaje uczniom następujące pytania:

Refleksje

- Czy łatwo było wymienić rzeczy, które potraficie robić?
- Czy kolaże różnią się znacznie?
- Czy uważacie, że każdy może mieć te same umiejętności/zdolności? Dlaczego?

(20 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe:

<https://vimeo.com/165849845>

17

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Wstęp społeczny i zrównoważony rozwój

Opracowany przez

Prosveta

Czas trwania

70 min.

Energizery

16 - (16) - Plecy do pleców

Uczestnicy znajdują parę o podobnym rozmiarze i wadze. Siadają na podłodze, plecami do siebie. Łapią się za ręce. Muszą wstać, trzymając się ręce plecami do siebie. Po spróbowaniu raz-dwa razy ze swoją parą zmieniają parę. Można powtórzyć ten proces z innymi parami kilka razy.

Ćwiczenia relaksacyjne

12 - (12) - Gorące plecy

Kawałek papieru przykleja się do pleców każdego ucznia i każdy z nich otrzymuje długopis. Każda kartka papieru ma przygotowany napis: "Lubię". W trakcie ćwiczenia odtwarzana jest relaksująca muzyka, a uczniowie chodzą i piszą o niej charakterystyczne rzeczy na papierze, za które

lubią daną osobę.

Każdy uczeń może obejrzeć swoją kartkę na końcu i zabrać ją do domu.

Cele:

Uczniowie:

Cele

- dowiedzą się czym jest zrównoważony rozwój i poznają 17 celów zrównoważonego rozwoju;
- dowiedzą się, czym jest edukacja włączająca i dlaczego jest ważna, analizując problemy napotymane we własnym otoczeniu;
- rozwiną swoje umiejętności formułowania opinii oraz umiejętności prezentacji.

Przygotowanie:

Polecana literatura:

- Cele Zrównoważonego Rozwoju 2030
<https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>
- Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju
<https://www.greenofficemovement.org/education-for-sustainable-development/>

Przygotowanie

Materiały i sprzęt:

- laptop i projektor, markery i flipcharty (lub duże arkusze papieru do narysowania mapy myśli)

Narzędzie cyfrowe: [D17_1](#), [D17_2](#)

Wstęp:

Wprowadzenie

„Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju umożliwia uczniom podejmowanie świadomych decyzji i odpowiedzialnych działań na rzecz integralności środowiskowej, efektywności gospodarczej i sprawiedliwego społeczeństwa dla obecnych i przyszłych pokoleń przy jednoczesnym respektowaniu różnorodności kulturowej”.

[Definicja UNESCO](#)

Metodologia:

1. Uczniowie oglądają materiał wideo na temat zrównoważonego rozwoju i zapisują dwie rzeczy, które przychodzą im na myśl podczas seansu. Następnie dzielą się swoimi przemyśleniami w parach i omawiają ich zdaniem najważniejsze zagadnienia. Mogą również dzielić się własnymi doświadczeniami. Następnie każda grupa przedstawia swoją analizę reszcie klasy.

Narzędzie NFE: *Metoda kuli śnieżnej*

Narzędzie cyfrowe: [D17.1](#)

(10 min)

2. W ramach przygotowań do następnego ćwiczenia uczniowie oglądają krótką prezentację wideo. Nauczyciel mówi im, że ich zadanie polega na omówieniu możliwych zmian do wprowadzenia w szkole z perspektywy innych ludzi. Obejrany materiał wideo może posłużyć za źródło inspiracji.

Narzędzie cyfrowe [D17.2](#): **(5 min)**

3. Uczniowie zostają podzieleni na 4 grupy. Każda grupa wczuwa się w rolę innych uczestników życia szkolnego: Grupa 1 — rodzice (R); Grupa 2 — uczniowie (U); Grupa 3 — nauczyciele (N); Grupa 4 — decydenci (D) (dyrektorzy szkół, urzędnicy w Ministerstwie Edukacji). Każda grupa ma za zadanie omówić i uzgodnić, czego potrzeba, aby zbudować szkołę marzeń, uwzględniając ideę włączenia społecznego (biorąc pod uwagę specyfikę lokalnej społeczności).

Członkowie poszczególnych grup (R, U, N i D) (1) omawiają i uzgadniają swoje cele i (2) planują konkretne działania, aby te cele zrealizować. Nauczyciel (wychowawca) dołącza do grupy Nauczycieli. **Narzędzie NFE:** nieszablonowe myślenie. Wszystkie pomysły są zapisywane na arkuszu papieru. **(10 min)**

4. Poszczególne grupy omawiają swoje propozycje, a po wysłuchaniu argumentacji ich autorów wypisują te najistotniejsze. **(5 min)**
5. Grupy przedstawiają swoje pomysły reszcie klasy w następującej kolejności: U, R, N, D. Każda grupa (z wyjątkiem U, ponieważ występują jako pierwsi) bierze pod uwagę propozycje (celów i działań) poprzedników i odpowiednio adaptuje własne pomysły (akceptując lub modyfikując niektóre cele i działania). **(15 min)**
6. Podsumowanie: grupy rysują mapę myśli przedstawiającą cele i działania w ramach planu stworzenia szkoły marzeń, uwzględniając obowiązki wynikające z poszczególnych zaplanowanych działań (U, R, N, D).

(Narzędzia NFE: mapa myśli)

Omówienie pod kierunkiem nauczyciela: **(10min)**

1. Jak się czuliście podczas wykonywania ćwiczenia? Uczniowie podchodzą do jednego z miejsc z rysunkiem reakcji, która najlepiej odpowiada ich własnym emocjom podczas wykonywania całego ćwiczenia:

1. Zainteresowany/-a;
2. Zadowolony/-a;
3. Zdezorientowany/-a;
4. Zaskoczony/-a;
5. Podekscytowany/-a;
6. Szczęśliwy/-a;
7. Zakłopotany/-a;
8. Zdenerwowany/-a.

Uczniowie podzieleni na grupy tłumaczą kolegom, dlaczego wybrali konkretną reakcję. Następnie przedstawiciel grupy relacjonuje pozostałym grupom, dlaczego uczniowie z jego grupy wybrali konkretną reakcję.

2. Które z ćwiczeń podobało ci się najbardziej? — Głosowanie przy użyciu narzędzia Mentimeter.

3. Jak możesz wykorzystać to, czego się nauczyłeś/-aś podczas ćwiczenia?

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe [Materiał wideo](#) na temat zrównoważonego rozwoju — ćwiczenie 1

[Interaktywna prezentacja](#) — do wykorzystania w ćwiczeniach od 2 do 5.

18

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Climate change and poverty

Opracowany
przez

Czas trwania

Energizery

1 - (1) - Przerwij okrąg

Nauczyciel przypisuje losowo liczbę do każdego ucznia, w zależności od wielkości grupy, czyli dla 20 uczniów, numery 1-4 są w porządku, tak by każda grupa miała 5 osób (grupy mogą być tworzone przez uczniów z tym samym numerem, tj. wszystkich z przypisanym numerem "1" lub ze studentów, gdzie każdy z nich ma swoją własny unikalny numer 1-4; można również wyznaczyć grupy dzieląc je na podstawie (co jest bardziej zabawne) według składników na sałatkę grecką, gdzie każdy uczeń to np. "pomidor", "ogórek", "cebula", "oregano" itd.)

Po tym, jak grupy zostały uformowane, tworzą one kółka, a nauczyciel losowo wybiera liczbę (lub składnik), aby wybrana osoba została wypuszczona z kręgu i nauczyciel próbuje „włamać się” się do środka, podczas gdy pozostali uczniowie są pouczeni, aby nie puścić rąk bez względu na wszystko. Można to powtórzyć jeszcze raz, z kolejnym numerem wychodzącym.

Ćwiczenia
relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanego wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele

Przygotowanie

Wprowadzenie

Metodologia

Refleksje

Notatki

Zasoby cyfrowe

19

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Fobie i „izmy”

Opracowany przez

IPSantarém: Ana Da Silva | Ana Torres | Maurício D

Czas trwania

45 m

Energizery

6 - (6) - Idź dalej

Nauczyciel poleca uczniom chodzić w różny sposób, czyli chodzić tak jak jesteś bardzo szczęśliwy, chodzić jak bardzo ciężki stwór, chodzić jak byś miał 80 lat, chodzić jak ulewa, chodzić jak maluch, itp.

Ćwiczenia relaksacyjne

5 - (5) - Użyj słowa opisującego swoje uczucia / myśli

Uczniowie są proszeni o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) przez minutę i pomyślenie o słowie, które opisuje ich uczucia / myśli w danej chwili. Następnie uczniowie otwierają oczy i jeden po drugim wypowiadają swoje słowa w klasie.

Cele:

Cele

- Zrozumienie pojęć takich jak "różnica" oraz "różnorodność";
- Rozróżnienie pojęć rasizmu, ksenofobii, homofobii oraz innych zaproponowanych w tym ćwiczeniu oraz powiązanie ich z ideą różnorodności;
- Znalezienie sposobów spokojnego współistnienia z poszanowaniem różnic.

Przygotowanie: Osoba wspierająca może wcześniej poszukać definicji rasizmu, ksenofobii oraz homofobii, itd., które posłużą jej później do przekazania refleksji na ten temat, albo może przeczytać poniższy dokument.

Polecana lektura: *Committed to making a difference. Racism, antisemitism, xenophobia, and intolerance and their impact on young people in Europe*, Symposium Report pod redakcją Ingrid Ramberg, 2005, dostępny na stronie <https://rm.coe.int/committed-to-making-a-difference-eng/1680902e40>.

Przygotowanie

Wskazówki: W zależności od cech danej grupy, osoba wspierająca może wyznaczyć granice czasowe dla każdego etapu ćwiczenia i sygnalizować je poprzez klaskanie, grę na bębnie lub użycie klaksonu.

Materiały: Komputer, projektor wideo, Internet, kartki papieru, długopisy.

Narzędzie cyfrowe: infografika na temat różnic oraz podobieństw pomiędzy pojęciami "różnica" oraz "różnorodność":

<https://www.canva.com/design/DADaNOypzow/61ocmnKROTM0tDKid7qJCQ/edit>

Wprowadzenie

Metodologia:

Osoba wspierająca podejmuje temat różnic i różnorodności, wyjaśniając różnice pomiędzy nimi za pomocą prezentacji cyfrowej infografiki wspomnianej powyżej. Należy przypomnieć uczniom, że ćwiczenie jest wymagające i że muszą uważnie słuchać polecenia. (5 minut)

Następnie osoba wspierająca wyjaśnia, że zadanie, które za chwilę zaproponuje, ma granice czasowe, a następnie dzieli grupę na mniejsze, 3-osobowe grupy, każdej z nich wręczając pustą kartkę papieru A5 oraz długopis, jak również wspomniany powyżej

dokument opisujący zadanie (wydrukowany na kartce A4), który zawiera rozwiązania krzyżówki oraz etapy zadania, które mają być zrealizowane. (5 minut)

DOKUMENT Z ZADANIEM DLA KAŻDEJ GRUPY

Przed rozpoczęciem, Wasza grupa musi przeczytać po cichu (3 minuty) wszystkie następujące kroki. Możecie zacząć wykonywać zadanie dopiero, gdy będziecie wiedzieli dokładnie co macie zrobić, więc musicie przeczytać cały ten dokument przed rozpoczęciem.

1. Należy trzymać się rozwiązań następujących haseł krzyżówki (2 minuty).

1. homofobia 2. ksenofobia 3. romofobia 4. rasizm 5. fundamentalizm/faszyzm 6. handicapizm 7. islamofobia 8. terroryzm 9. antysemityzm

2. Poszukajcie w słownikach internetowych, encyklopediach oraz/lub w artykułach definicji każdego ze słów. W związku z tym, że czas na wykonanie zadania jest ograniczony, należy podjąć decyzję, który członek grupy szuka jakiego słowa. Każdy członek grupy musi zanotować definicję oraz źródło, z którego pochodzi (przynajmniej rodzaj źródła oraz sposób, w jaki zostało wyszukane).

(5 minut)

3. Przeczytajcie, cichym głosem, wszystkie definicje słów (każda osoba z grupy czyta słowa i dopasowuje definicje, których szukała). Zastanówcie się w grupie na temat cech, które łączą te wszystkie słowa i sporządźcie ich listę na górze małej karki papieru (A5) (5 minut).

4. Wyjaśnijcie, w jaki sposób te cechy wiążą się z ideą różnorodności, na podstawie cyfrowej infografiki, która przedstawiona była w poprzednim zadaniu, zapiszcie wnioski na odwrocie kartki A5 (5 minut).

5. Wymyślcie 2 rodzaje działań, które należy promować w społeczności w celu bardziej harmonijnego współistnienia pomiędzy ludźmi (5 minut).

6. Wymieńcie się małymi kartkami papieru pomiędzy grupami i przeczytajcie (w gronie własnej grupy) kartkę, którą otrzymaliście od innej grupy (2 minuty)

Omówienie: (10 minut)

Osoba wspierająca prosi uczestników o podzielenie się swoimi przemyśleniami na temat zasugerowanych przez nich rodzajów działań promujących bardziej harmonijne współistnienie pomiędzy ludźmi. Następnie, zadaje im pytanie czy są gotowi zobowiązać się do realizacji niektórych z nich w ramach ich własnej lokalnej/szkolnej społeczności.

Adnotacje:

Na zakończenie tego ćwiczenia można zachęcić uczestników do stworzenia krzyżówki (samodzielnie lub w małych grupach), na temat harmonijnego współistnienia, przy użyciu internetowego kreatora krzyżówek dostępnego na stronie <https://www.puzzle-maker.com/CW>

Można również zachęcić klasę do tego, by włączyli całą społeczność szkolną do rozwiązania zaproponowanej tutaj krzyżówki, jak również tych stworzonych przez grupy przy użyciu internetowego kreatora krzyżówek.

Inne źródła cyfrowe:

- słowniki, encyklopedie, artykuły oraz inne źródła informacji, których mogą używać uczestnicy.

20

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różnorodność i tożsamość

Opracowany przez

SAN University of applied sciences

Czas trwania

75 min.

Energizery

9 - (9) - Strzelający balon

Wszyscy uczniowie tworzą krąg. Poinstruuj uczestników, aby umieścili jedną informację o sobie, (np. mam 2 siostry lub moja matka ma na imię Sylwia), na małym kawałku papieru, złożyli go i włożyli do nadmuchanego balonika. Następnie uczniowie mają rzucać balony na środek koła i wtedy uczniowie stojący w kręgu mają na zmianę przekłuwać (rozstrzeliwać go) balony, czytając kartkę papieru i zgadując, do kogo odnoszą się te informacje.

Uczestnicy mogą chodzić się po pokoju, zadając innym uczestnikom pytania zamknięte z odpowiedziami "tak / nie", ale nie jest to dokładnie pytanie dotyczące zdania z kartki, np. nie mogą zapytać "Masz dwie siostry? tylko raczej "Czy masz siostry?", a następnie "Czy masz więcej niż jedną siostrę?", lub "Masz mniej niż 3 siostry? "itp. Gra kończy się, gdy wszyscy uczestnicy zidentyfikują autora zdania napisanego na kartce, którą mają.

* Uwaga: to ćwiczenie powinno być używane, jeśli jest wystarczająco dużo czasu.

Ćwiczenia relaksacyjne

5 - (5) - Użyj słowa opisującego swoje uczucia / myśli

Uczniowie są proszeni o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) przez minutę i pomyślenie o słowie, które opisuje ich uczucia / myśli w danej chwili. Następnie uczniowie otwierają oczy i jeden po drugim wypowiadają swoje słowa w klasie.

Cele:

Cele

- Zrozumienie pojęcia tożsamości.
- Zrozumienie różnicy pomiędzy tożsamością osobistą i społeczną.
- Zrozumienie czynników tworzących tożsamość.
- Akceptowanie innych tożsamości.

Przygotowanie:

1. Sugerowana lektura:

<https://www.differencebetween.com/difference-between-personal-identity-and-vs-social-identity/>

Przygotowanie

Wskazówka: To, co jest tu bardzo istotne, to pomoc w zrozumieniu równowagi pomiędzy osobistym, a społecznym wymiarem życia. To, kim jesteśmy, to średnia naszych cech osobistych oraz tego, co pochodzi z kultury, która nas otacza. Ważne jest, aby przed tą lekcją uczniowie mieli podstawową wiedzę na temat tego, czym jest kultura oraz o jej wielowymiarowej naturze. Jednym z celów tej lekcji powinno być potęczenie tożsamości osobistej i społecznej w wieku, kiedy pojawia się bunt wobec norm społecznych i wzorców.

2. Materiały:

- Papier, kolorowe pisaki.

3. Materiały cyfrowe:

PPT na temat tożsamości ([DSI DR1](#))

Wstęp:

Wprowadzenie

Jesteśmy ludźmi. Ale nasza tożsamość jest budowana stopniowo. To nie tak, że budzimy się rano i postanawiamy być kimś innym. A więc jak to jest, że jesteśmy właśnie sobą? Jakie mogą być podobieństwa i różnice między nami, a innymi ludźmi?

Metodologia:

NFE Tools: Mapa myśli, burza mózgów, element nieszablonowego myślenia (w odniesieniu do 4)

- Ćwiczenie wprowadzające: każdy uczestnik rysuje zwierzę, które najlepiej go przedstawia **(5 min)**
- Rozdaj każdemu uczniowi kartkę papieru i poproś, aby napisał na jej środku „JA”. Następnie poproś uczniów o podanie jak największej liczby cech, jakie przyjdą im do głowy, które ich charakteryzują. Może to być: wiek, narodowość, rasa, płeć, pochodzenie, cechy charakteru (np. odważny, nieśmiały, itd.), co lubią, a czego nie lubią. Podaj uczniom konkretne przykłady ze slajdu 2 ([DSI DR1](#)), bez zwracania ich uwagi na typy cech. **(5 min)**
- Następnie poproś uczniów, aby pogrupowali cechy według typów, ale nie podawaj ich wcześniej (jeśli zapytają, o jakie typy chodzi, postaraj się wyjaśnić, że muszą sami je odnaleźć, analizując elementy wspólne cech), pozwól uczniom samodzielnie pogrupować cechy (ulubione, cechy wrodzone, wiek, płeć, pochodzenie itd.) **(10 min)**
- Zapytaj o kategorie i spróbuj zapisać je na tablicy (np. ulubione, cechy charakteru, włosy, ulubiony przedmiot itd.). Następnie pogrupuj uczniów według poniższych kategorii: „kto ma blond włosy, kto ma ciemne, kto ma rude?”; „kto lubi matematykę, kto historię itp.” „kto lubi zupę pomidorową, grzybową, rosół itd.”... Zwróć uwagę uczniom na to, że każdy może być częścią jakiejś z tych grup, ale też może być w wielu grupach, wszystko zależy od cech.

Metodologia

Refleksja: Jest wiele rodzajów cech, które określają nas i naszą osobowość, ale większość z nich jest dość powszechna i możemy łatwo znaleźć kogoś, z kim mamy jakieś wspólne.

(15 min)

- Wyjaśnij różnicę pomiędzy tożsamością osobistą a społeczną. Wykorzystaj slajdy 3 do 5 z ([DSI DR1](#)). **(10 min)**
- Poproś każdego ucznia, aby napisał:

- Jaka moja cecha jest wyłącznie moja?
- Jaka moja cecha została mi narzucona przez rodzinę/społeczeństwo/przyjaciół?
- Jakie narzucone cechy mogę zachować i dlaczego?
- Jakie narzucone cechy mogę bez żalu porzucić?

(15 min)

Omówienie:

Refleksje

1. Zorganizuj dyskusję wokół 4. Postaraj się nie nalegać na uczniów, aby ujawniali swoje cechy, ale zachęć do dyskusji na temat cech, które tworzą naszą tożsamość i pozwalają żyć razem w harmonii **(20 min)**
2. Dyskusję powinien zakończyć wniosek, że im więcej mamy cech, tym mamy bogatszą tożsamość. **(5 min)**

Notatki

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe:

(DSI_DR1)

21

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Kariera dla każdego

Opracowany przez Altius Foundation

Czas trwania 80

Energizery

20 - (20) - Szef klanu

Wszyscy stoją w kręgu. Jeden uczestnik zamyka oczy lub wychodzi na chwilę z pokoju. Będzie musiał zgadnąć kto jest szefem klanu. Jeden z pozostałych uczestników zgłasza się na ochotnika, żeby pełnić rolę „szefa klanu” (robi to po cichu, tak by zgadujący nie mógł tego usłyszeć). „Szef klanu” rozpoczyna akcję np. pstrykanie palcami, poklepywanie się po brzuchu lub uderzania się w kolana a pozostali w kręgu naśladują go. Osoba zgadująca wraca do pokoju/otwiera oczy i stara się zgadnąć kto jest szefem klanu. Kiedy osoba rozgląda się starając zgadnąć, kto jest szefem, szef klanu zmienia akcję w taki sposób by zostać zauważonym.

Ćwiczenia relaksacyjne

21 -

Główny cel:

Wyszkolenie umiejętności identyfikowania problemów osobistych i społecznych związanych z ryzykiem społecznego wykluczenia i niedostosowania zawodowego.

Cele:

Cele

- Poszukiwanie stereotypów i uprzedzeń związanych z karierą zawodową (film „Dwa romskie światy”);
- Identyfikacja konkretnych problemów i możliwości w celu udzielenia pomocy rówieśnikom, aby odnieśli sukces w planowaniu i realizowaniu planów dotyczących kariery zawodowej;
- Rozwój umiejętności społecznych dla współpracy i utworzenia pozytywnego nastawienia dla rozwoju kariery.

Przygotowanie:

Potrzebne materiały:

Przygotowanie

- Kolorowy arkusz A4 dla każdego ucznia ([D21_1. Samoloty](#))
- Wydrukowane kawałki papieru ([D21_2. Chińskie przysłowia](#))
- Laptop i projektor ([D21_3. Movie](#))
- Koperta A4 dla każdego uczestnika, gazety / czasopisma, klej, nożyczki ([D21_4. and D21_5. Kolaż „Ja”](#))

Materiały cyfrowe:

- Produkty projektu: [D21_1](#); [D21_2](#); [D21_4](#); [D21_5](#)
- D21_3. Film „Dwa romskie światy” <https://www.youtube.com/watch?v=QwO3m9mvOyk>

Wstęp:

Szczęście nie wynika jedynie z posiadania pieniędzy; ono tkwi w radości osiągnięć, w dreszczu emocji, który towarzyszy twórczemu wysiłkowi. - Franklin Roosevelt

Wprowadzenie

Prawo do pracy to podstawowe prawo człowieka według deklaracji praw człowieka i obywatela:

- każdy człowiek ma prawo do pracy, do swobodnego wyboru pracy;
- każdy człowiek, bez względu na jakiegokolwiek różnice, ma prawo do równej płacy za równą pracę;
- każdy człowiek ma prawo do ochrony i pomocy społecznej.

Metodologia:

Metodologia

1. [D21_1](#). Samoloty (narzędzia NFE: kreacja artystyczna, generowanie pomysłów, praca w grupie; DT: D21_1); **(15 minut)**
2. [D21_2](#). Interpretacja chińskich przysłów (narzędzia NFE: małe grupy dyskusyjne; DT: D21_2) **(15 minut)**
3. Film „Dwa romskie światy” (narzędzie NFE – metoda Reciprocal Maieutic RMA; DT [D21_3](#)) **(15 minut)**
4. Kolaż przedstawiający mnie - Część I (narzędzie NFE: Kreacja artystyczna i metoda RMP; DT [D21_4](#)) **(15 minut)**
5. Kolaż przedstawiający mnie - Część II (narzędzie NFE: Kreacja artystyczna i metoda RMP; DT [D21_5](#)). **(20 minut)**

Omówienie:

Sugerowane pytania do dyskusji z uczniami:

Refleksje

1. Jakie są Twoje mocne strony, które wykorzystasz, aby osiągnąć swoje cele zawodowe?
2. Jak się czujesz, oglądając „Dwa romskie światy”?
3. Wyobraź sobie swoją rozmowę z rodziną na temat kariery/ planów zawodowych? Co im powiesz?

Zasoby cyfrowe:

Notatki

- D21.3 Film „Dwa romskie światy”: <https://youtu.be/QwO3m9mvOyk>
- [D21.1 2 4 5.pdf](#)

Zasoby cyfrowe

22

 iversity

Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Combating Hate Speech

 Opracowany
przez

Czas trwania

Energizery

1 - (1) - Przerwij okrąg

Nauczyciel przypisuje losowo liczbę do każdego ucznia, w zależności od wielkości grupy, czyli dla 20 uczniów, numery 1-4 są w porządku, tak by każda grupa miała 5 osób (grupy mogą być tworzone przez uczniów z tym samym numerem, tj. wszystkich z przypisanym numer "1" lub ze studentów, gdzie każdy z nich ma swoją własny unikalny numer 1-4; można również wytłumaczyć grupy dzieląc je na podstawie (co jest bardziej zabawne) według składników na sałatkę grecką, gdzie każdy uczeń to np. "pomidor", "ogórek", "cebula", "oregano" itd.)

Po tym, jak grupy zostały uformowane, tworzą one kółka, a nauczyciel losowo wybiera liczbę (lub składnik), aby wybrana osoba została wypuszczona z kręgu i nauczyciel próbuje „włamać się” się do środka, podczas gdy pozostali uczniowie są pouczeni, aby nie puścić rąk bez względu na wszystko. Można to powtórzyć jeszcze raz, z kolejnym numerem wychodzącym.

 Ćwiczenia
relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisu wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele

Przygotowanie

Wprowadzenie

Metodologia

Refleksje

Notatki

Zasoby cyfrowe

Tożsamość i aktywne obywatelstwo

1

Tożsamość i aktywność obywatelska / Moje tożsamości — ja jako osoba i jako obywatel

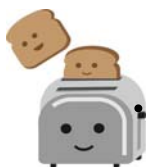
Opracowany
przez

IP SANTAREM

Czas trwania

60

Energizery

17 - (17) - Toster lub gwiazda rocka

Grupa formuje się w krąg z jedną osobą w środku. Osoba w centrum wskazuje na kogoś w kręgu i mówi "Toster" lub "Gwiazda rocka".

Jeśli osoba w środku mówi "Toster", osoba wskazana musi przykucnąć, następnie podskoczyć i powiedzieć "posmaruj mnie masłem, jestem gotowy". Osoby po każdej stronie osoby będącej „tosterem” powinny pomóc jej wyskoczyć w górę, tworząc jakby ramy "opiekacza" wokół wskazanej osoby.

- Jeśli osoba w centrum mówi "Gwiazda rocka", wskazana osoba musi przytrzymać swoje ręce przed ustami, jakby śpiewała do mikrofonu. Ludzie po każdej stronie wskazanej osoby odwracają się do niej i udają, że grają na gitarze.

Ćwiczenia
relaksacyjne

2 - (2) - Postępujące rozluźnienie mięśni

Aby uwolnić napięcie od stóp do głów, uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) i skupienie się na napinaniu i relaksowaniu każdej grupy mięśniowej od dwóch do trzech sekund każda. Nauczyciel prowadzi uczniów; prosi, aby zacząć od stóp i nóg, a następnie przenieść się do kolan, ud, pośladków, klatki piersiowej, ramion, rąk, szyi, szczęki i oczu - wszystko przy zachowaniu głębokich, powolnych oddechów.

Kelly Roper

Cele

Przygotowanie:

Sugerowane materiały pedagogiczne:

Prawa i obowiązki obywatela Unii Europejskiej (**WE, 2016**)

http://ec.europa.eu/justice/discrimination/rights/index_en.htm

Materiały:

Przygotowanie

Biały arkusz papieru oraz czerwony i niebieski marker

Narzędzia cyfrowe:

Łamigłóвка polegająca na wyszukiwaniu słów związanych z cechami osobowości:
<http://othernessproject.eu/atvidades/digital/33/sopa.swf>

Quiz „prawda-fałsz” dotyczący praw i obowiązków obywateli Unii Europejskiej

- <http://othernessproject.eu/atvidades/digital/33/quiz1.html>

Wprowadzenie	Wstęp: Nasza tożsamość osobista (unikalne cechy, które odróżniają nas od innych) wpływa na ludzi wokół nas oraz nasze relacje i sposoby interakcji z nimi (w sąsiedztwie, lokalnej społeczności, narodzie, stowarzyszeniu narodów itp.). O naszej tożsamości osobistej decyduje wiele różnych czynników. Jednym z tych czynników jest nasza osobowość, która może ulegać zmianom, jeśli podejmiemy aktywne działania, aby stać się takimi osobami, jakimi chcielibyśmy być. Według definicji obywatelstwa Unii Europejskiej każda osoba posiadająca obywatelstwo kraju członkowskiego jest obywatelem UE. Obywatelstwo definiuje się zgodnie z przepisami obowiązującymi w danym kraju członkowskim. Obywatelstwo Unii nie zastępuje obywatelstwa krajowego, lecz stanowi jego uzupełnienie. Z obywatelstwem UE wiąże się nieco więcej praw i obowiązków niż z obywatelstwami krajowymi.
Metodologia	Metodologia: Narzędzia NFE: Burza mózgów, gra słowa i quiz 1. Burza mózgów dotycząca naszej tożsamości osobistej i obywatelskiej. Nauczyciel wprowadza pojęcia tożsamości osobistej i obywatelskiej w oparciu o wprowadzenie zasugerowane powyżej. 15 minut 2. Uczniowie wyszukują wśród pomieszanych liter słowa opisujące cechy osobowości (patrz powyżej). 10 minut 3. Uczniowie zostają podzieleni na 2 zespoły i rozwiązują quiz „prawda - fałsz” dotyczący praw i obowiązków obywateli Unii Europejskiej. Mają 10 minut na wyszukanie wśród pomieszanych liter słów opisujących cechy osobowości, które ich zdaniem mogą wpłynąć pozytywnie lub negatywnie na dobrobyt obywateli Unii Europejskiej oraz ich wzajemne relacje (uwzględniając ich prawa i obowiązki), a następnie zapisanie poszczególnych cech w prostej tabeli z dwiema kolumnami, używając czerwonego markera do zapisania cech negatywnych i niebieskiego markera do zapisania cech pozytywnych. 10 minut 4. Następnie drużyny porównują i omawiają wyniki swojej pracy. W przypadku różnicy zdań drużyny muszą uzasadnić swoje wybory — 10 minut
Refleksje	Omówienie: Omówienie pod kierunkiem nauczyciela: 15 minut • Czy łatwo jest podzielić cechy osobowości na negatywne i pozytywne? • Czy bycie obywatelem oznacza przyjmowanie na siebie pewnych obowiązków i podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia ludzi na danym obszarze (w sąsiedztwie, lokalnej społeczności, narodzie, stowarzyszeniu narodów itp.)? • Czy można zmienić swoje cechy osobowości, aby stać się lepszym obywatelem?
Notatki	Zasoby cyfrowe: Łamigłówka polegająca na wyszukiwaniu słów związanych z cechami osobowości: http://othernessproject.eu/atividades/digital/33/sopa.html Quiz „prawda-fałsz” dotyczący praw i obowiązków obywateli Unii Europejskiej - http://othernessproject.eu/atividades/digital/33/quiz1.html

2

Tożsamość i aktywność obywatelska / Szkoła jako miejsce aktywności obywatelskiej

Opracowany przez

IP SANTAREM

Czas trwania

60

Energizery

6 - (6) - Idź dalej

Nauczyciel poleca uczniom chodzić w różny sposób, czyli chodzić tak jak jesteś bardzo szczęśliwy, chodzić jak bardzo ciężki stwór, chodzić jak byś miał 80 lat, chodzić jak ulewa, chodzić jak maluch, itp.

Ćwiczenia relaksacyjne

14 - (14) - Daj mi swoją energię

Uczniowie stoją w kręgu. Nauczyciel zaczyna, udając, że trzyma piłkę na rękach i przekazuje ją uczniowi po jego prawej; ten robi tak samo, dopóki piłka nie wróci do nauczyciela. Piłkę należy przekazać w łagodny sposób, ponieważ jest ona bardzo cenna. W drugiej rundzie nauczyciel przekazuje piłkę do uczniów zaczynając z drugiej strony koła, gestykulując i hałasując przy tym. Uczniowie robią tak samo, dopóki wszyscy nie dotkną piłki przynajmniej raz. Piłka może być przekazywana w dowolny sposób (w formie kopnięcia, pociągnięcia ...) udając, że staje się ona większa lub mniejsza w zależności od ich woli.

Cele:

Cele

- Omówienie praw i obowiązków uczniów i nauczycieli w szkole;
- Rozwój umiejętności poszanowania praw i obowiązków;
- Zastanowienie się, jaki wpływ mają proaktywne działania obywatelskie na poprawę codziennego życia w szkole.

Przygotowanie

Wskazówki:

Nauczyciel może przeprowadzić to ćwiczenie po zaistnieniu w szkole konkretnej sytuacji, w której prawa i obowiązki uczniów i/lub nauczycieli nie były przestrzegane, lub w nawiązaniu do takiej sytuacji.

Przygotowanie

Materiały:

Brak

Narzędzie cyfrowe:

Filmik Co robić, a czego nie robić:
<http://othernessproject.eu/atividades/digital/34/ToDoornottodo.mp4>

Wstęp:

Wprowadzenie

Choć uczniowie, nauczyciele i pozostali pracownicy odgrywają różne role w życiu szkoły, wszyscy mają obowiązek działania na rzecz dobrobytu i pokojowej koegzystencji całej szkolnej społeczności. Mogą podejmować (lub nie) określone działania, aby sprostać temu wyzwaniu stawianemu przed nimi jako obywatelami, analizując swoje postępowanie i podejmowane kroki w kontekście edukacji na rzecz rozwoju i aktywności obywatelskiej.

Metodologia:

Narzędzie NFE: odgrywanie ról.

Metodologia

1. Nauczyciel przeprowadza w klasie burzę mózgów na temat praw i obowiązków uczniów i nauczycieli w odniesieniu do właściwej organizacji codziennego życia szkolnego i dobrobytu wszystkich jego uczestników. **10 minut**
2. Uczniowie określają i zapisują aktualne zwyczaje/sytuacje, w których nie przestrzega się omawianych praw i obowiązków w codziennym życiu szkolnym (np. wypychanie się przed inne osoby stojące w kolejce na stołówce lub w jakiegokolwiek innej kolejce). **10 minut**
3. Uczniowie dzielą się na małe grupy (po 4–5 osób). Każda grupa otrzymuje jeden przykład złego zwyczaju/sytuacji, które mają negatywny wpływ na codzienne życie szkolne i dobrobyt jego uczestników. Uczniowie muszą zasugerować zmiany na rzecz polepszenia jakości życia szkolnego. **10 minut**
4. Poszczególne grupy odgrywają scenki, aby przedstawić konkretne złe zachowania/sytuacje i ukazać, co należałoby w tej sprawie zmienić. **15 minut**
5. Po odegraniu scenek nauczyciel wyświetla filmik „Co robić, a czego nie robić” i zachęca uczniów do refleksji, zadając pytania wymienione poniżej. **15 minut**

Omówienie:

Refleksje

- Czy rozpoznajecie niektóre zachowania/sytuacje odegrane przez grupy na filmiku? Które?
- Czy podobają wam się rozwiązania przedstawione w scenkach i/lub na filmiku? Czy zastosowałibyscie je w praktyce?
- Jakie inne rozwiązania zaproponowałibyscie w niektórych z przedstawionych sytuacji, aby szkolna społeczność funkcjonowała lepiej, mając na względzie potrzeby i prawa innych osób?

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe Filmik *Co robić, a czego nie robić*:

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/34/ToDoornottodo.mp4>

3

Tożsamość i aktywność obywatelska / Ja jako członek lokalnej społeczności

Opracowany przez

IP SANTAREM

Czas trwania

75

Energizery

8 - (8) - Znajdź inne miejsce:

Niech uczniowie usiądą na krzesłach w kręgu, a liczba krzesel będzie o jedno mniej niż liczba studentów. Uczeń bez krzesła stoi w środku i podaje swoje imię. Następnie uczeń wywołuje charakterystyczną cechę wyglądu lub kolor lub rodzaj noszonej odzieży, np. "Wszyscy w pomarańczach!". Wszyscy uczestnicy, którzy noszą pomarańcz muszą wstać i znaleźć inne miejsce, ale nie to, które jest zaraz po ich prawej lub lewej stronie.

Uczeń stojący w środku stara się, aby znaleźć miejsce, a osoba siedząca z jego lewej strony staje się następnym rozmówcą występującym na środku.

Ćwiczenia relaksacyjne

3 - (3) - Przewodnik po krainie oddechu

Nauczyciel prosi uczniów, aby zamknęli oczy (jeśli czują się z tym komfortowo), wzięli wdech licząc do czterech, a następnie wydech również licząc do czterech (cały przez nos, który daje naturalny opór na swobodny oddech). Następnie z jedną ręką na piersi i z drugą na brzuchu, uczniowie mogą wziąć głęboki wdech przez nos i wydychać powietrze przez usta, upewniając się, że przepona (a nie klatka piersiowa) napętnia się wystarczająco dużą ilością powietrza, aby napętnić płuca.

Jordan Shakeshaft

Cele:

Cele

- Zrozumienie, w jaki sposób planowanie społecznościowe wpływa na jakość życia obywateli;
- Uświadomienie sobie roli obywateli w podejmowaniu decyzji i działań w ramach planowania rozwoju społeczności: gromadzenie danych o stanie aktualnym (potrzebach i potencjale) i planowanie zmian;
- Opracowywanie projektów i propozycji zmian w lokalnej społeczności.

Przygotowanie:

Polecana lektura:

- Prawa dziecka (ONZ, Konwencja o prawach dziecka, 2016), artykuły 12–14.
<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>

Wskazówki:

Przygotowanie

- Nauczyciel i uczniowie mogą przestać odnosić do e-booka do wydziału planowania w danej społeczności (np. do rady gminy), dotychczas krótką wiadomość z wyjaśnieniem, że e-book zawiera życzenia i propozycje uczniów dotyczące poprawy jakości życia w tej społeczności. Alternatywnie lub dodatkowo można opublikować e-booka na stronie internetowej szkoły.

Materiały:

- Biała tablica, marker do tablicy, aparaty fotograficzne do robienia zdjęć, komputery, Internet itp.

Narzędzie cyfrowe:

StoryJumper lub inne proste oprogramowanie do tworzenia e-booków.

Wstęp:

Wprowadzenie

W Artykule 12 Konwencji o prawach dziecka podkreśla się, że dzieci, które potrafią formułować własne poglądy, mają prawo do ich swobodnego wyrażania we wszystkich sprawach, które ich dotyczą. Należy zapewnić dzieciom możliwości wyrażania swoich poglądów, a te poglądy nie mogą być lekceważone. Planowanie działań w społeczności i jej funkcjonowanie wpływa na jakość życia jej członków. Dzieci i młodzi ludzie stanowią ważną część społeczeństwa i mają prawo do aktywnego udziału w podejmowaniu decyzji, które wpływają na dobrobyt i odpowiednie funkcjonowanie ich lokalnej społeczności (sąsiedztwa, miasta, wsi itp.). Do obowiązków nauczycieli i osób odpowiedzialnych za planowanie w danej społeczności należy zapewnienie młodym ludziom możliwości egzekwowania swoich praw obywatelskich.

Metodologia:

Narzędzia NFE: opracowywanie projektu i tworzenie e-booka.

Przygotowanie:

- Na tydzień przed rozpoczęciem ćwiczenia nauczyciel prosi uczniów, aby przeczytali Artykuły 12 i 13 Konwencji o prawach dziecka i wyjaśnia im pokrótce, dlaczego odpowiednie funkcjonowanie społeczności to nasza wspólna odpowiedzialność, a każdy uczeń ma prawo do bycia wysłuchanym i udziału w planowaniu działań i zmian w swojej społeczności. Taka odpowiedzialność oznacza angażowanie się w życie sąsiedztwa/miasta/wsi, aby rozwiązywać problemy lub przyczyniać się do ich rozwiązania i planować działania, które przyniosą korzyść wszystkim członkom społeczności. Nauczyciel prosi uczniów, aby przynieśli zdjęcie (wykonane przez nich) rzeczy lub miejsca w sąsiedztwie/mieście/wsi, gdzie mieszkają, które z pomocą innych członków społeczności chcieliby zmienić, aby było bezpieczniejsze, czystsze, piękniejsze, zabawniejsze, bardziej przyjazne i kolorowe. **10 minut**

Ćwiczenie: Społeczność, w której chciał(a)bym żyć:

1. Uczniowie prezentują swoje zdjęcia i elementy swojego otoczenia, które chcieliby zmienić, a jeden z uczniów lub nauczyciel zapisuje na tablicy wszystkie propozycje zmian. **15 minut**

2. Następnie uczniowie dzielą swoje propozycje na 3 kategorie:

- Kategoria 1: Rzeczy, które można zmienić w najbliższej przyszłości (przy współudziale uczniów)
- Kategoria 2: Rzeczy, które można zrobić (przy współudziale uczniów) pod pewnymi możliwymi do osiągnięcia warunkami
- Kategoria 3: Rzeczy, które aktualnie wydają się niewykonywalne. **10 minut**

3. Uczniowie wybierają 3 rzeczy z kategorii 1 i tworzą 3 różne e-booki przedstawiające ich propozycje zmian (przy użyciu cyfrowego narzędzia do tworzenia e-booków). Uczniowie pracują w parach, przy czym każda para ma przygotować po jednej stronie każdego z 3 e-booków:

- Okładkę i tytuł, np. „Społeczność, w której chciał(a)bym żyć”.
- Mogą zadedykować e-booka swojemu radnemu (jeśli chcą).
- Plik z danymi technicznymi, takimi jak autorzy, data, lokalizacja itp.

Strona 1: bardzo krótkie wprowadzenie wyjaśniające ćwiczenie;

Strona 2: zdjęcie (miejsca lub rzeczy do zmiany) wraz z dokładną lokalizacją,

Strona 3: opis stanu aktualnego,

Strona 4: opis wizji uczniów,

Strona 5: propozycje zmian,

Strona 6: przynajmniej jedna propozycja zakładająca udział uczniów i szkoły w we wprowadzaniu zmian.

Uczniowie i nauczyciel mogą zaproponować dodatkowe strony. **30 minut**

1. Nauczyciel zachęca uczniów do refleksji na zadany temat — **10 minut**

Metodologia

Omówienie:

Refleksje

- Wyobraźcie sobie, że radny ds. planowania czyta wasze e-booki i chce wyjść naprzeciw waszym propozycjom. Czy jesteście gotowi, aby zrobić to, co zaproponowaliście w e-bookach?
-

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe

StoryJumper (<https://www.storyjumper.com>) lub inne proste oprogramowanie do tworzenia e-booków.

4

Tożsamość i aktywność obywatelska / Aktywny obywatel zna instytucje publiczne, które są istotne dla działań obywatelskich

Opracowany przez

IP SANTAREM

Czas trwania

60

Energizery

11 - (11) Kolejność alfabetyczna

Uczniowie ustawiają krzesła w kółko, zdejmują buty i wchodzi na krzesła (jedno na osobę - kto musi być jak najbliższy). Na stojąco na krzesłach po prostu przechodzą się z jednego na drugie bez schodzenia, tak aby ustawić się w porządku alfabetycznym zgodnie z ich nazwiskami. Jak uznają, że są gotowi, nauczyciel sprawdzi, czy mają rację; jeśli nie, kontynuują, dopóki nie ustawią się we właściwym porządku.

Ćwiczenia relaksacyjne

4 - (4) - Wizualizacja za pomocą koloru / kojącego dźwięku

Prowadzący prosi uczniów, aby wyobrazili sobie ulubiony kolor, który sprawia, że czują spokojne i bezpieczne. Oni w wyobraźni, przyjmują ten kolor za każdym razem kiedy wdychają powietrze i rozsyłają go po całym ciele podczas wydechu. Kontynuują to aż do momentu kiedy wizualizują sobie, że są wypełnieni tym specjalnym, relaksującym kolorem. To samo ćwiczenie można wykonać za pomocą kojącego dźwięku lub aromatu. Ponadto jest ono bardziej efektywne, jeśli używamy przy tym muzyki relaksującej.

Kelly Roper

Cele

Cele:

- Zrozumienie różnych szczebli władz terytorialnych i kompetencji poszczególnych instytucji;
- Zastanowienie się nad znaczeniem samorządu i demokracji lokalnej;
- Pogłębienie wiedzy na temat lokalnych instytucji publicznych.

Przygotowanie:

Polecana lektura:

- Europejskie instytucje publiczne działające na rzecz aktywności obywatelskiej. (UE, 2016) http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_en.htm

Wskazówki:

Przygotowanie

- Po omówieniu tematu nauczyciel może rozdać uczniom informacje na temat krajowych i europejskich instytucji publicznych działających na rzecz aktywności obywatelskiej. Takie informacje można znaleźć pod powyższym odnośnikiem.
- Poziomy zarządzania różnią się w zależności od kraju (lokalne, regionalne, krajowe itp.), ale ważniejsze jest, aby skupić się na poziomie samorządowym.
- Nauczyciel może wykorzystać następujący schemat hierarchii organizacji jako wzór: <http://www.organogramtemplate.org/>

Materiały:

- Biały arkusz papieru, kolorowe markery, taśma samoprzylepna (lub inne materiały do przymocowania arkusza do ściany lub tablicy); komputer i projektor.

Narzędzie cyfrowe:

- Animowany film na temat samorządu, np. „Dawno temu w samorządzie” - <http://othernessproject.eu/atividades/digital/36/Once-upon-a-time-local-democracy.mp4>

Wstęp:

Wprowadzenie Każdy, samodzielnie lub wspólnie, może wziąć udział w działaniach obywatelskich na rzecz społecznych, kulturowych, technologicznych i ekonomicznych zmian zapewniających większą równość, demokrację itp. Jednakże niezbędna jest do tego znajomość odpowiednich instytucji publicznych i struktur rządowych. Samorządy to władze terytorialne, których przedstawiciele mają za zadanie podejmować działania na rzecz obywateli. Członkowie samorządów są zwykle wybierani bezpośrednio przez obywateli zameldowanych na danym obszarze. Jest to jeden z powodów, dla którego lokalne instytucje publiczne są obywatelom najbliższe. A zatem, aby promować aktywność obywatelską, uczniowie powinni zapoznać się z lokalnymi instytucjami publicznymi.

Metodologia:

Narzędzie NFE: tworzenie schematu przedstawiającego strukturę samorządu terytorialnego oraz interakcje z przedstawicielami władz lokalnych.

- Metodologia**
1. Uczniowie oglądają krótki film na temat samorządu terytorialnego. Nauczyciel pyta uczniów, czym według nich jest samorząd, i wprowadza temat różnych szczebli władz terytorialnych, które różnią się w zależności od kraju (lokalne, regionalne, krajowe itp.) **10 minut**
 2. Nauczyciel dzieli uczniów na małe grupy (po 4–5 osób). Uczniowie mają za zadanie wymienić różne szczeble władz terytorialnych w swoim kraju i wypisać przykładowe obowiązki tych władz. **10 minut**
 3. Grupy są następnie proszone o wyszukanie informacji i narysowanie schematów organizacji samorządu, używając markerów i białych arkuszy A2. Gotowe schematy zostają przyklejone do ściany lub tablicy. **15 minut**
 4. Przedstawiciel samorządu, zaproszony wcześniej przez nauczyciela, przychodzi do klasy, aby zaprezentować lokalne instytucje publiczne i wyjaśnić, na czym polegają ich obowiązki i w jaki sposób ludzie mogą uczestniczyć w procesie podejmowania decyzji dotyczących lokalnej społeczności. **10 minut**
 5. Przedstawiciel samorządu sprawdza, czy schematy przygotowane przez uczniów są poprawne, a uczniowie zadają mu pytania na temat różnych poziomów władz terytorialnych i ich obowiązków w oparciu o zapisane propozycje (przed prezentacją przedstawiciela samorządu). **10 minut**

Omówienie:

- Refleksje**
- Czy można mówić o europejskim poziomie władz terytorialnych? **5 minut**
 - Czy znacie jakieś europejskie instytucje publiczne działające na rzecz aktywności obywatelskiej? Jakież?

Nauczyciel może rozdać informacje na temat krajowych i europejskich instytucji publicznych działających na rzecz aktywności obywatelskiej. W przypadku instytucji i innych organów Unii Europejskiej warto zapoznać się z materiałami zaproponowanymi powyżej.

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe Animowany film na temat samorządu, np. „Dawno temu w samorządzie”:

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/36/Once upon a time, local democracy.mp4>

5

Tożsamość i aktywność obywatelska / Debatujemy, decydujemy (aktywność obywatelska i rządy prawa)

Opracowany
przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

120 min

Energizery

3 - (3) - Ameba

Gra ewolucyjna! Wszyscy zaczynają jako ameby, w celu ewolucji do postaci człowieka. Wszyscy uczniowie chodzą, zachowując się jak ameba i kiedy spotykają się z inną amebą, grają jedną rundę kamień / papier / nożyczki. Ktokolwiek wygrywa, przekształca się w robaka. Kiedy spotykają się dwa robaki grają ponownie kamień / papier / nożyczki, a ktokolwiek wygrywa, zamienia się w osę, ale ktokolwiek przegrywa, z powrotem staje się amebą. To trwa, dopóki człowiek nie stanie się człowiekiem. Etapy ewolucji to: ameba – robaka – osa – kurczak – małpa – człowiek.

Ćwiczenia
relaksacyjne

9 - (9) - Oddech lwa

Oddech Lwa jest żartobliwym sposobem na uwolnienie się i zrelaksowanie w kierunku bardziej spokojnych uczuć.

Trener mówi uczniom, że będą robić oddech zwany oddechem lwa, aby uwolnić uczucia lub myśli, których już nie chcemy. Ten oddech jest bardzo pomocny w wydobywaniu z nas niechcianych myśli i wypychaniu ich daleko.

Instrukcje:

Wyobraź sobie, że jesteś potężnym lwem. Masz gigantyczny ryk! Usiądź na piętach i wyprostuj się jak potężny, dumny, lew. Przygotuj się na ryk! Pomyśl o uczuciu lub myśli, którą chciałbyś wypuścić. Ściśnij dłonie w pięści, trzymając je mocno i myśląc o tym uczuciu lub myśli, które chcesz wyrzucić z siebie. Weź głęboki oddech i wypuść swój ryk, wystaw język, rozciągnij szeroko ramiona przed tobą i otwórz szeroko dłonie, wyrzucając to uczucie lub myśl pozwalając mu uwolnić się. Ćwiczenie można powtórzyć.

Cele:

Cele

- Rozwój aktywności obywatelskiej poprzez uczestnictwo w debacie publicznej i przestrzeganie zasad demokracji;
- Ćwiczenie publicznego przemawiania;
- Rozwój umiejętności krytycznego myślenia w odniesieniu do przykładów z prawdziwego życia;
- Dzielenie się swoją opinią, jednocześnie okazując szacunek dla poglądów innych osób.

Przygotowanie:

Materiały

Przygotowanie

- Laptop
- Projektor (opcjonalnie)
- Papier i długopisy
- Karty do głosowania (z kciukiem w górę i kciukiem w dół) — do wydrukowania (1 zestaw na grupę).

Polecana literatura

- Debata oksfordzka (Europejski Instytut Ładu Korporacyjnego)

Wstęp:

Wprowadzenie

To ćwiczenie jest oparte na technice debaty oksfordzkiej, którą zaadaptowano do potrzeb dzieci. Uczniowie wezmą udział w symulacji procesu podejmowania decyzji, dzięki czemu będą mogli zapoznać się z tematem demokracji i prawa obowiązującego w ich kraju lub szkole, zastosować umiejętności krytycznego myślenia w odniesieniu do przykładów z prawdziwego życia i podzielić się swoimi opiniami, jednocześnie okazując szacunek dla poglądów innych osób. Wywodzące się z tradycji stowarzyszenia powstałego na Uniwersytecie w Oksfordzie (The Oxford Union) debaty w tzw. stylu oksfordzkim to format oparty na rywalizacji i przedstawianiu ostro sformułowanych wniosków, które jedna strona debaty popiera, a druga odrzuca.

Metodologia:

Narzędzie NFE: Debata w stylu oksfordzkim

Metodologia

1. Z pomocą nauczyciela uczniowie wybierają temat i powiązaną propozycję, którą poddadzą pod debatę w trakcie ćwiczenia. Uczniowie mogą wybrać dowolny temat, który może aktualnie wzbudzać kontrowersje w klasie, np. wybór celu następnej klasowej wycieczki, albo bardziej ogólny temat, np. „Czy osoby niepełnoletnie (poniżej 18 roku życia) mogą pracować? Czy to powinno być dopuszczalne?” (10 minut)
2. Uczniowie zostają podzieleni na trzy grupy: 1. Strona popierająca propozycję; 2. Strona przeciwna propozycji; 3. Głosująca publiczność (większość uczniów). Przydział do grupy może być losowany albo uczniowie sami mogą się zgłaszać. Moderator poinformuje uczniów, że każdy członek grupy debatującej będzie musiał krótko przedstawić swoje argumenty. (10 minut)
3. Poszczególne strony debaty otrzymują 10 minut na przygotowanie pierwszego, zaledwie 3-minutowego wystąpienia w obronie własnych argumentów. (10 minut)
4. Teraz debata może się rozpocząć. Przedstawiciele poszczególnych stron wygłaszają po jednym 3-minutowym wystąpieniu, a publiczność słucha. Strony notują argumenty przeciwników, aby przygotować własne kontrargumenty. Publiczność zostaje poproszona o głosowanie przy użyciu kart (z kciukiem w górę lub kciukiem w dół). Nauczyciel notuje wyniki. (10 minut)
5. Biorąc pod uwagę pierwszą fazę debaty, każda ze stron przez kolejne 10 minut przygotowuje dłuższe wystąpienie, trwające od 5 do 8 minut, w którym szczegółowo przedstawi argumenty na poparcie swojego stanowiska. (10 minut)
6. Rozpoczyna się druga faza debaty. Każda strona wygłasza jedno 5–8-minutowe wystąpienie, a publiczność słucha. (20 minut)
7. Publiczność może zadać każdej ze stron debaty od 1 do 3 pytań, aby wyjaśnić niektóre kwestie. Taka strona może zdecydować się odpowiedzieć na wszystkie pytania, jedno z nich lub nie odpowiadać na żadne. (15 minut)
8. Publiczność zostaje poproszona o wydanie ostatecznego werdyktu przy użyciu kart do głosowania (z kciukiem w górę lub kciukiem w dół). Wygrywa strona, która otrzyma więcej głosów pozytywnych. (5 minut)
9. Nauczyciel wyświetli filmik i zapyta uczniów o ich opinie/wrażenia (15 minut)

DT: Demokracja — Krótkie wprowadzenie autorstwa MinuteVideos dostępne pod adresem:

<https://www.youtube.com/watch?v=u6jgWxkbR7A>

Karty do głosowania (z kciukiem w górę i kciukiem w dół) — do wydrukowania

Omówienie:

1. Nauczyciel rozdaje uczniom niewielkie kartki papieru i prosi, aby podzielili się swoją opinią na tematy wymienione poniżej w odniesieniu do ćwiczeń wykonywanych w ramach projektu. Nie muszą podpisywać kartek imionami. Tematy do oceny mogą być następujące:

- co sądzę o ćwiczeniach, które wykonywaliśmy;
- co mnie zainteresowało podczas wykonywania ćwiczeń;
- moje pozytywne spostrzeżenia dotyczące ćwiczeń;
- moje negatywne spostrzeżenia dotyczące ćwiczeń;
- moje sugestie.

Refleksje

2. Nauczyciel prosi uczniów, aby umieścili kartki z odpowiedziami w odpowiednio podpisanych pudełkach. (Na przykład jedno z pudełek może być przeznaczone na odpowiedzi zaczynające się od „Czułem/-am, że...”). Nauczyciel może wcześniej przygotować małe, kolorowe pudełka albo poprosić uczniów, żeby ułożyli kartki z odpowiedziami w kilka niewielkich stosów.

3. Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby po kolei wyciągali po jednej karteczce z pudełek i odczytywali na głos to, co zapisano na tych karteczkach. W razie potrzeby przedstawiony pogląd jest poddawany pod dyskusję. Nauczyciel może zachęcać uczniów do udziału w dyskusji, zadając pytania. Ważne, aby wszystkie opinie zostały odczytane. (15 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe

Filmik <http://othernessproject.eu/atividades/digital/37/Demo.mp4>

6

Tożsamość i aktywność obywatelska / Obywatele Europy (Aktywni obywatele zjednoczonej Europy)

Opracowany przez CSC DANILO DOLCI

Czas trwania 45

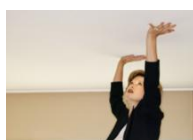
Energizery

6 - (6) - Idź dalej

Nauczyciel poleca uczniom chodzić w różny sposób, czyli chodzić tak jak jesteś bardzo szczęśliwy, chodzić jak bardzo ciężki stoń, chodzić jak byś miał 80 lat, chodzić jak ulewa, chodzić jak maluch, itp.

Ćwiczenia
relaksacyjne

18 - (18) - Robienie miejsca w pokoju

Uczestnicy proszeni są o podniesienie rąk z dłońmi skierowanymi ku górze, wyobrażając sobie to podnoszą sufit i są proszeni, aby użyć jak największej siły w tym kierunku, aby zwiększyć przestrzeń pomieszczenia, w którym się znajdują. Potem są proszeni o obrócenie rąk z dłońmi skierowanymi w dół, myśląc, że są popychają podłogę. Następnie nauczyciel prosi ich o odępcnięcie ścian obracając lewe ramię i dłoń w stronę ściany po ich lewej stronie, prawą rękę i dłoń do ściany po prawej stronie.

Cele:

Cele

- Pogłębienie wiedzy o Unii Europejskiej
- Zainteresowanie uczniów tematyką Unii Europejskiej

Przygotowanie:

Przygotowanie

Materialy

- Laptop
- Projektor (opcjonalnie)

Wstęp:

Wprowadzenie

Ćwiczenie ma na celu zainteresowanie uczniów problematyką Unii Europejskiej i pogłębienie ich wiedzy na ten temat za pośrednictwem gry polegającej na rywalizacji.

Metodologia:

Narzędzie NFE: quiz

Metodologia

1. W zależności od liczby dostępnych komputerów uczniowie mogą rozwiązywać quiz pojedynczo lub wspólnie, podzieleni na zespoły;
2. Nauczyciel może pokazywać poprawne odpowiedzi za pośrednictwem prezentacji PowerPoint po każdym pytaniu lub wszystkie razem po zakończeniu quizu. (30 minut)

Omówienie:

Nauczyciel zachęca uczniów do refleksji, zadając całej klasie następujące pytania (15 minut):

Refleksje

- Czy uważacie, że wasza wiedza na ten temat Unii Europejskiej jest wystarczająca?
- Czy sądzicie, że jesteście prawdziwymi obywatelami Europy?
- Czy interesuje was ten temat?
- Czy uważacie, że jest ważny? Dlaczego?
- Czy chcielibyście więcej rozmawiać o Unii Europejskiej w szkole?

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe **Quiz** — <https://goo.gl/8JsA8C>

Prezentacja PowerPoint z odpowiedziami

http://othernessproject.eu/atividades/pdf/38_eu_in_slides_en.pdf

7

Tożsamość i aktywność obywatelska / Działanie na rzecz zmian (Organizowanie kampanii na rzecz zaangażowania w działania demokratyczne)

Opracowany przez

CSC DANILO DOLCI

Czas trwania

80 min

7 - (7) - Połączenie oczu

Uczestnicy stoją w kole. Każda osoba nawiązuje kontakt wzrokowy z drugą osobą po drugiej stronie koła. Dwójka przechodzi przez krąg i wymienia pozycje, utrzymując kontakt wzrokowy. Wiele par może się wymienić w tym samym czasie, a grupa powinna postarać się upewnić, że każdy w kręgu jest zawarty w wymianie. Wskazówka: zacznij od wypróbowania tego w ciszy, a następnie wymień pozdrowienia na środku koła.

Energizery

Wariacje: Jeśli nauczyciel uważa, znając atmosferę klasową, niektórzy uczniowie mogą nie uczestniczyć, tj. starają się nawiązać kontakt wzrokowy, ale nikt nie reaguje na nie i oni nie mają szansy na przejście z pierwotnej pozycji, moderator może podzielić klasę na 2 grupy i pozwolić na wprowadzenie elementu konkurencyjnego - po zakończeniu działania każda grupa zostanie oznaczona "termometrem do pracy zespołowej" (który można wydrukować na papierze formatu A4, a nauczyciel zaznacza stopnie zaawansowania pracy zespołowej z markerem). Im więcej osób w danej grupie (jednej z dwóch) pozostało bez udziału w "kontakcie wzrokowym" aktywność - im niższe są stopnie oznaczone na termometrze.

Ćwiczenia relaksacyjne

2 - (2) - Postępujące rozluźnienie mięśni

Aby uwolnić napięcie od stóp do głów, uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli czują się z tym komfortowo) i skupienie się na napinaniu i relaksowaniu każdej grupy mięśniowej od dwóch do trzech sekund każda. Nauczyciel prowadzi uczniów; prosi, aby zacząć od stóp i nóg, a następnie przenieść się do kolan, ud, pośladków, klatki piersiowej, ramion, rąk, szyi, szczęki i oczu - wszystko przy zachowaniu głębokich, powolnych oddechów.

Kelly Roper

Cele:

Cele

- Uwrażliwienie uczniów na kwestie aktywności obywatelskiej i zaangażowania w działania demokratyczne w swojej społeczności;
- Zidentyfikowanie problemów w społeczności, które wymagają uwagi;
- Określenie strategii i konkretnych działań na rzecz zmian.

Przygotowanie:

Materiały

Przygotowanie

- Plany działań do wydrukowania (2 na grupę)
- Papier i długopisy
- Flipcharty
- Komputer i projektor (opcjonalnie)

Wstęp:

Wprowadzenie

Ćwiczenie ma ułatwić uczniom identyfikację lokalnych problemów, które wymagają uwagi, oraz opracowanie konkretnych strategii, aby zmienić tę sytuację, jednocześnie uzmysławiając uczniom, że taka zmiana zależy od nich samych jako aktywnych członków społeczności.

Metodologia:

Narzędzie NFE: Plan działań (w oparciu o materiały z projektu „FS2C: From School to Community”)

1. Uczniowie zostają podzieleni na małe, 3–4-osobowe grupy;
2. Każda grupa ma za zadanie zastanowić się, jakie problemy wymagające rozwiązania trapią lokalną społeczność/sąsiedztwo/miasto, i omówić je wspólnie. Następnie członkowie grup dzielą zagadnienia do omówienia między siebie — jeden problem na osobę. (20 minut)
3. Każdy uczeń zapisuje zidentyfikowany problem na kartce, którą przyczepia do koszulki. Potem uczniowie chodzą po klasie, próbując znaleźć kolegów i koleżanki, których pomysł jest podobny lub taki sam, aby utworzyć grupy skupione wokół konkretnych kwestii do rozwiązania. (10 minut)
4. Nauczyciel rozdaje grupom plan działań. Poszczególne grupy opracowują własne plany działań i nanoszą je na flipchart. Nauczyciel w razie potrzeby udziela pomocy grupom; (20 minut)
5. Poszczególne grupy prezentują własne plany działań reszcie klasy. (15 minut)

DT: Plan działań do wydrukowania (1 na grupę), filmik „Czym jest aktywność obywatelska?” — British Council

Omówienie:

Nauczyciel zachęca uczniów do refleksji, wyświetlając filmik i zadając następujące pytania (15 minut):

- Co sądzicie o tym ćwiczeniu?
- Czy zainteresowała was dyskusja na temat lokalnych problemów wymagających rozwiązania?
- Czy warto było porozmawiać z kolegami, aby wspólnie znaleźć rozwiązania tych problemów?
- Czy plan działań był przydatny w opracowaniu strategii interwencji?
- Czy uważacie, że możecie się przyczynić do zmiany sytuacji?
- Czy zrobicie to?

Uwagi:

Jeśli uczniowie mają trudności z wyborem tematu do dyskusji, nauczyciel może ich zachęcić, aby poszukali jakiegoś ciekawego tematu dotyczącego ich otoczenia lub wybrali dowolny temat, który aktualnie omawiają w klasie.

Zasoby cyfrowe:

Filmik „Czym jest aktywność obywatelska?” — British Council

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/39/WhatActiveCitizens.mp4>

8

Tożsamość i aktywność obywatelska / Uratuj Ziemię (Organizowanie kampanii na rzecz ochrony środowiska)

Opracowany przez CSC DANILO DOLCI

Czas trwania 80 min

Energizery

15 - (15) - Doglądanie zwierząt

Nauczyciel każe klasie po cichu myśleć o zwierzęciu. Następnie wydaje polecenie grupie, która w ciszy bez odzywania się, musi ustawić się w linii od największych do najmniejszych zwierząt. Członkowie grupy mogą wykonywać tylko gesty i dźwięki charakterystyczne dla zwierząt, o których myśleli. Po zakończeniu nauczyciel prosi wszystkich uczniów o powiedzenie jakim są zwierzęciem, aby sprawdzić, czy kolejność ich ustawienia jest poprawna.

Ćwiczenia relaksacyjne

7 - (7) - Mocny jak drzewo

Wszyscy uczniowie rozpościerają się w pokoju. Z nogami mocno osadzonymi na ziemi, udają, że są drzewami, które powoli kołyszą się tam i z powrotem wraz z wiatrem. Ruchy stają się silniejsze, gdy zbliża się burza. Uczniowie starają się wykonywać ruchy tak silnie, jak to tylko możliwe, ale muszą pamiętać, aby trzymać stopy na ziemi i ich nie odrywać. Powoli wiatr umiera i drzewa mogą odpocząć.

Cele

Cele:

Uwrażliwienie uczniów na problematykę ochrony środowiska

Przygotowanie:

Materiały

- Kartki papieru, długopisy i kredki

Wskazówki

Przygotowanie

- Nauczyciel może wydrukować kropki lub poprosić uczniów, by je narysowali.
- Nauczyciel może zmodyfikować/zaadaptować pytanie, uwzględniając poziom wiedzy uczniów na omawiany temat.

Polecana lektura

- (Narodowy Instytut Zdrowia Środowiskowego i Nauki)

Wstęp:

Wprowadzenie

Ćwiczenie ma na celu zwrócenie uwagi uczniów na zagrożenia związane ze zmianami klimatycznymi oraz znaczenie ochrony środowiska.

Metodologia:

Narzędzie NFE: Gra w formie quizu

1. Nauczyciel przedstawia temat ochrony środowiska za pośrednictwem filmiku i zadaje uczniom kilka pytań, takich jak:

- Czym jest skażenie? Jakie rodzaje skażenia znacie?
- Czy znacie zasadę 3R (reduce, reuse, recycle — redukcja, ponowne użycie, recykling)?
- Czy uważacie, że możecie coś zrobić, aby uratować Ziemię? (20 minut)

Metodologia

2. Uczniowie zostaną podzieleni na dwie grupy: pierwsza odegra rolę drzew, a druga będzie kroplami wody. Drzewa potrzebują wody, żeby żyć i rosnąć, ale te krople mogą dotknąć drzew i „nakarmić” je tylko wtedy, gdy odpowiedzą prawidłowo na pytania zadawane przez nauczyciela. Drzewa będą udawać, że są nasionami, które kiełkują i rosną za każdym razem, gdy otrzymają kroplę wody. (20 minut)

3. Uczniowie opracują kilka haseł do rozpowszechnienia w szkole i za pośrednictwem mediów społecznościowych, aby uwrażliwić rówieśników na znaczenie ochrony środowiska. Mogą zapisać je na kolorowych arkuszach papieru i rozwiesić w klasie i na szkolnych korytarzach. Hasłom mogą towarzyszyć rysunki. (25 minut)

DT: Filmik „Uratuj nasz świat”

krople do wydrukowania

pytania do wydrukowania

Omówienie:

Nauczyciel zachęca uczniów do refleksji, zadając całej klasie następujące pytania (15 minut):

Refleksje

- Czy dowiedzieliście się czegoś ciekawego o ochronie środowiska?
- Czy uważacie, że to ważne, aby na co dzień angażować się w działania na rzecz ochrony środowiska? Dlaczego?
- Czy uważacie, że możecie coś zmienić?

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe **Filmik „Uratuj nasz świat”**

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/40/SaveOurWorld.mp4>

9

Tożsamość i aktywność obywatelska / Organizowanie kampanii wspierających ludzi w potrzebie

Opracowany
przez

AENAO

Czas trwania

90

Energizery

8 - (8) - Znajdź inne miejsce:

Niech uczniowie usiądą na krzesłach w kręgu, a liczba krzesel będzie o jedno mniej niż liczba studentów. Uczeń bez krzesła stoi w środku i podaje swoje imię. Następnie uczeń wywołuje charakterystyczną cechę wyglądu lub kolor lub rodzaj noszonej odzieży, np. "Wszyscy w pomarańczach!". Wszyscy uczestnicy, którzy noszą pomarańcz muszą wstać i znaleźć inne miejsce, ale nie to, które jest zaraz po ich prawej lub lewej stronie. Uczeń stojący w środku stara się, aby znaleźć miejsce, a osoba siedząca z jego lewej strony staje się następnym rozmówcą występującym na środku.

Ćwiczenia
relaksacyjne

7 - (7) - Mocny jak drzewo

Wszyscy uczniowie rozpościerają się w pokoju. Z nogami mocno osadzonymi na ziemi, udają, że są drzewami, które powoli kołyszą się tam i z powrotem wraz z wiatrem. Ruchy stają się silniejsze, gdy zbliża się burza. Uczniowie starają się wykonywać ruchy tak silnie, jak to tylko możliwe, ale muszą pamiętać, aby trzymać stopy na ziemi i ich nie odrywać. Powoli wiatr umiera i drzewa mogą odpocząć.

Cele:

Cele

- Zaznajomienie uczniów z Teatrem Uciśnionych
- Uświadomienie uczniom, kim są prześladowani i ich prześladowcy
- Zainspirowanie uczniów do pokonywania trudności

Przygotowanie:

Przygotowanie

- **Polecana lektura:** TEATR FORUM Agusta Boala dla nauczycieli, PDF (Susie MacDonald, Daniel Rachel), s. 2–3.
- **Wskazówki:** Trefniś opisany na stronach 3–4 to w zasadzie osoba, która przedstawia wprowadzenie do scen (tj. sceny 1, sceny 2 itp.). W tym ćwiczeniu najlepiej, aby rola Trefnisi nie wykraczała poza ten ustalony schemat.
- **Materiały:** Kamera.

Wstęp:

Typowe przedstawienie (akt) skupia się na prześladowaniu lub określonym problemie. W przedstawieniu bierze udział Protagonista (osoba prześladowana), który zostaje pokonany lub poniżony przez Antagonistę (prześladowcę). Antagonistów może też być kilku. Typowe przedstawienie może też składać się z kilku scen (tj. więcej niż dwóch), przy czym za wprowadzenie widowni do poszczególnych scen odpowiada Trefniś. Akt jest odgrywany raz. Potem jeszcze raz, ale tym razem publiczność może interweniować.

Wprowadzenie

Jaka jest rola publiczności?

Publiczność Teatru Forum staje się Spektaktorami i może zaproponować Protagonście alternatywne rozwiązania. Za drugim razem, gdy akt jest odgrywany, każda osoba z publiczności może krzyknąć „Stop!”, zatrzymać akcję, przejąć jedną z ról i spróbować innego rozwiązania. Każdy może spróbować swoich sił. Zwykle jedyna „podmieniana” rola to rola Protagonisty (choć istnieje kilka reguł ustalających, czy i kiedy inne postacie mogą być „podstawiane”). Następnie wszyscy razem: Spektatorzy, Protagonista i Antagonista „przeprowadzają próbę” zmiany.

Trefniś wprowadza publiczność do poszczególnych scen (przedstawienie może składać się z jednej lub kilku scen).

Metodologia **Narzędzia NFE:** Teatr uciśnionych (Susie MacDonald, Daniel Rachel), praca zespołowa.

Przed rozpoczęciem ćwiczenia należy obejrzeć materiał **DT**.

1. Nauczyciel przedstawia uczniom technikę „teatru uciśnionych”. Wyjaśnia szczegółowo materiał DT i technikę wykorzystywaną w ćwiczeniu i odpowiada na pytania.

(10 minut)

2. Nauczyciel przedstawia role opisane poniżej. Role zostają przydzielone uczniom (najlepiej, aby uczniowie sami zgłosili się do odegrania poszczególnych postaci):

Rodzic ucznia A.

Uczeń A. Protagonista (prześladowany). To nowy uczeń/nowa uczennica w szkole, który/-a:

- Ma piękny głos (może śpiewać w chórze)

- Jest niepełnosprawny/-a (ma bezwładną lewą rękę). Niepełnosprawność może mieć też inną formę, ale musi to być niepełnosprawność fizyczna.

Uczeń B: Antagonista (prześladowca). To popularny uczeń, który prześladowuje słabszych (i oczywiście ucznia A)

Nauczyciel C

Nauczyciel wychowania fizycznego D

Nauczyciel muzyki E.

Trefniś: osoba, która wprowadza publiczność do poszczególnych scen.

Dwóch lub trzech innych uczniów, którzy będą obecni w scenach 1–4 i będą wspierać ucznia B.

Pozostali uczniowie to publiczność.

(10 minut)

3. Uczniowie otrzymują poniższy scenariusz.

Nowy uczeń A zostaje zapisany do szkoły. Uczeń A musi stawić czoła opisanym poniżej trudnościom (jest prześladowany) przedstawionym w następujących scenach:

(a) Scena 1: Gdy uczeń A przychodzi z rodzicem do nowej szkoły, aby zapisać się na zajęcia, jest tam uczeń B, który jest bardzo popularny i prześladowuje ucznia A.

(b) Scena 2: Gdy uczeń A spóźnia się 2 minuty pierwszego dnia, nauczyciel C udziela mu nagany i poniża go. Uczeń B również się spóźnia (10 minut), ale nauczyciel C nie reaguje.

(c) Scena 3. Gdy uczeń A chce dołączyć do drużyny sportowej (może to zrobić pomimo swojej niepełnosprawności), uczeń B skarży się nauczycielowi wychowania fizycznego D i prześladowuje ucznia A. W efekcie nauczyciel wychowania fizycznego D nie pozwala uczniowi A dołączyć do drużyny.

(d) Scena 4. Gdy uczeń A chce dołączyć do chóru (ma piękny głos, pamiętacie?), uczeń B naśmiewa się z wyglądu ucznia A i twierdzi, że członkowie chóru muszą się odpowiednio prezentować. Uczeń B ma okropny głos, ale nauczyciel muzyki E nie reaguje i pozwala uczniowi B dołączyć do chóru, ignorując ucznia A.

(e) Scena 5. Uczeń A wraca do domu po pierwszym dniu w szkole. Spotyka rodzica, który czyta gazetę. Uczeń A próbuje wyjaśnić rodzicowi problemy, na które napotkał pierwszego dnia w szkole, ale rodzic raczej nie zachęca go, by stawił im czoła. Zamiast tego rodzic próbuje usprawiedliwiać ucznia B i zachowanie wszystkich nauczycieli.

(5 minut)

4. „Aktorzy” najpierw odgrywają sceny według scenariusza. Nie ma wątpliwości, kto tu jest prześladowany, a kto jest prześladowcą.

(20 minut)

5. Następnie „aktorzy” odgrywają scenariusz ponownie. Tym razem uczniowie stanowiący publiczność mogą krzyknąć „STOP”, przerwać akcję i zmienić historię. **MOGĄ JEDYNNIE INGEROWAĆ W ROLĘ PRZEŚLADOWANEGO.** Akt można odgrywać kilka razy, dopóki wśród widzów są uczniowie, którzy chcieliby zmienić coś w przedstawianej historii. Nauczyciel zachęca uczniów do interwencji.

(20–30 minut)

Opcjonalnie: Uczniowie mogą sfilmować teatr i zamieścić nagranie na stronie internetowej

DT: Animowany film (do obejrzenia przed ćwiczeniem)

Omówienie:

Nauczyciel zadaje klasie następujące pytania:

Refleksje

- Jak czuli się aktorzy, grając według scenariusza?
- Jak się czuła publiczność, gdy oglądała przedstawienie i nie mogła interweniować?
- Jak się czuła publiczność, gdy mogła interweniować?
- Jak się czuliście, gdy mogliście zmienić zachowanie prześladowanego, ale nie prześladowcy?

(10 minut)

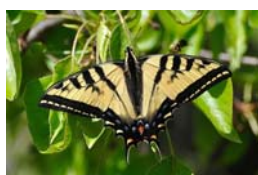
Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe Film animowany

<https://vimeo.com/166002593>

10

Tożsamość i aktywność obywatelska / How to Build your Dream School

Opracowany przez

AENAO

Czas trwania

90

Energizery

6 - (6) - Idź dalej

Nauczyciel poleca uczniom chodzić w różny sposób, czyli chodzić tak jak jesteś bardzo szczęśliwy, chodzić jak bardzo ciężki stoń, chodzić jak byś miał 80 lat, chodzić jak ulewa, chodzić jak maluch, itp.

Ćwiczenia relaksacyjne

3 - (3) - Przewodnik po krainie oddechu

Nauczyciel prosi uczniów, aby zamknęli oczy (jeśli czują się z tym komfortowo), wzięli wdech licząc do czterech, a następnie wydech również licząc do czterech (cały przez nos, który daje naturalny opór na swobodny oddech). Następnie z jedną ręką na piersi i z drugą na brzuchu, uczniowie mogą wziąć głęboki wdech przez nos i wydychać powietrze przez usta, upewniając się, że przepona (a nie klatka piersiowa) napętnia się wystarczająco dużą ilością powietrza, aby napętnić płuca.

Jordan Shakeshaft

Cele:

Cele

- Zaznajomienie z koncepcją zdrowego stylu życia.
- Zaznajomienie z ideą prezentacji TED
- Możliwość stworzenia kampanii za pośrednictwem metody TED.

Przygotowanie:

Polecana lektura:

Przygotowanie

- <http://speakupforsuccess.com/10135/how-are-ted-talks-and-business-presentations-different/>
- <http://www.youtube.com/watch?v=wkfYzs2Qv-M>

Materiały

- Flipchart/tablica, markery, kamera

Wstęp:

Wprowadzenie

Zdrowy styl życia oznacza dokonywanie pozytywnych wyborów, które są korzystne dla naszego zdrowia fizycznego, psychicznego i duchowego. Robimy to, gdy spożywamy pożywne produkty, uprawiamy sporty i szanujemy środowisko.

Metodologia:

Narzędzie NFE: Burza mózgów, praca zespołowa, metoda TED

1. Uczniowie muszą obejrzeć materiał DT przed rozpoczęciem ćwiczenia. Nauczyciel może dodatkowo wyjaśnić, na czym polega metoda prezentacji TED (według materiału DT i polecanej lektury) i odpowiedzieć na pytania.

2. Burza mózgów na poniższe tematy (oddzielnie)

(a) Wyobraźcie sobie, że budujecie nową szkołę. Gdzie by się znajdowała? (np. na wsi, nad brzegiem morza, na wyspie, w centrum miasta, w lesie itp.)

(b) Teraz wyobraźcie sobie, jak wyglądałby szkolny kompleks. (tzn. czy składałby się z wielu budynków, dużego dziedzińca, boisk sportowych, laboratoriów, wielkiej stołówki itp.)

(c) Czy macie czas, żeby zjeść lunch? Gdzie to robicie? Jakie jedzenie jest serwowane (np. uczniowie jedzą lunch o 12:00 w szkolnej stołówce, gdzie serwowane są zdrowe posiłki, takie jak gotowane potrawy/owoce/sałatki itp.)

(d) Czy w tygodniowym planie zajęć uwzględniono aktywność na świeżym powietrzu? Gdzie? Jakiego rodzaju aktywność? (np. piesze wycieczki, sport, poszukiwanie skarbów itp.)

Metodologia

3. Uczniowie zostają podzieleni na cztery grupy według tematów opisanych w kroku 1:

Grupa (a): lokalizacja szkoły

Grupa (b): kompleks szkolny

Grupa (c): szkolne posiłki

Grupa (d): aktywność na świeżym powietrzu

4. Członkowie poszczególnych grup muszą zdecydować, co jest najlepsze dla ich szkoły w kontekście zdrowego stylu życia. Mogą wykorzystać idee zapisane podczas burzy mózgów lub dodać nowe elementy. Przygotowują kampanię podobną do prezentacji TED. Każda grupa powinna przygotować 2–3 takie prezentacje.

5. Prezentacje TED.

Opcjonalnie: Prezentacje TED można sfilmować i zamieścić na stronie internetowej

(15 minut)

DT

1. Film animowany i

2. https://www.ted.com/talks/matt_cutts_try_something_new_for_30_days#t-12500

Omówienie:

Nauczyciel zadaje uczniom następujące pytania:

Refleksje

- Czy podobała wam się szkoła, którą zbudowaliście?
- Czy trudno było zdecydować, co oznacza dla was „zdrowy tryb życia”?
- Jak się czuliście, tworząc prezentacje TED?

(10 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe Film animowany (Prezentacja TED)

<https://vimeo.com/170398308>

11

Tożsamość i aktywność obywatelska / Organizowanie kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy

Opracowany przez

AENAO

Czas trwania

90

Energizery

18 - (18) - Gra w komara

Grupa stoi w kręgu, a moderator opowiada o pladze komarów i że każdy musi zabijać komary, żeby nie nabawić się malarii. Nauczyciel umieszcza komara na głowie osoby, która musi być niżej, aby uniknąć kontaktu z tym komarem. Dwie osoby obok wskazanej osoby muszą klaskać w ręce nad jej głową, by zabić komara, ale komar ucieka i idzie dalej. Kiedy grupa już gra dobrze i szybko, moderator dodaje więcej komarów, dopóki grupa nie będzie w stanie złapać tylu komarów naraz.

Ćwiczenia relaksacyjne

12 - (12) - Gorące plecy

Kawałek papieru przykleja się do pleców każdego ucznia i każdy z nich otrzymuje długopis. Każda kartka papieru ma przygotowany napis: "Lubię". W trakcie ćwiczenia odtwarzana jest relaksująca muzyka, a uczniowie chodzą i piszą o niej charakterystyczne rzeczy na papierze, za które

lubią daną osobę.

Każdy uczeń może obejrzeć swoją kartkę na końcu i zabrać ją do domu.

Cele:

Cele

- Uświadomienie uczniów, że elementy przemocy istnieją w popularnych baśniach, a zatem już małe dzieci są na nie narażone
- Zachęcenie uczestników, aby wykorzystali swoje umiejętności rozwiązywania problemów i opracowali alternatywne wersje tych historii.
- Stworzenie nowych baśni jako narzędzia w kampanii

Przygotowanie:

Polecana lektura

- Przeczytaj historie dostępne pod adresem: <http://shortstoriesshort.com>

Materiały

- Wydrukowane historie:

Grupa 1: <http://shortstoriesshort.com/story/cinderella-beautiful-girl/>

Grupa 2: <http://shortstoriesshort.com/story/sleeping-beauty/>

Grupa 3: <http://shortstoriesshort.com/story/jack-and-the-beanstalk/>

Grupa 4: <http://shortstoriesshort.com/story/snow-white/>

Wskazówki

1. Nauczyciel może rozdać uczniom historie przez rozpoczęciem ćwiczenia, aby mogli się z nimi zapoznać w domu.
2. Historie są dostępne we wszystkich językach używanych w ramach projektu.

Uwaga: Poszczególni partnerzy powinni wyszukać te baśnie w języku ojczystym i dodać odpowiednie odnośniki w podręczniku.

Wstęp:

Wprowadzenie Każdy pamięta baśnie, które czytali nam nasi rodzice, dziadkowie, a nawet te, które sami czytaliśmy. Ale, czy zdajemy sobie sprawę, że klasyczne baśnie zawierają elementy przemocy, które, gdy jesteśmy już starsi i mądrzejsi, nie zawsze mają dla nas rację bytu? Czy jesteśmy w stanie zmienić te historie tak, aby nie zawierały elementów przemocy?

Metodologia:

Narzędzia NFE: Czytanie/opowiadanie historii, praca zespołowa

Dawno, dawno temu... (AENAO — The Violet Project)

1. Uczniowie zostają podzieleni na cztery grupy i dostają znaną baśń do przeczytania.

- Grupa 1: Kopciuszek
- Grupa 2: Śpiąca królewna
- Grupa 3: Jaś i łydyga fasoli
- Grupa 4: Królewna Śnieżka

Metodologia

2. Po przeczytaniu poszczególnych historii uczniowie muszą stworzyć inną/alternatywną wersję baśni, pozbawioną elementów przemocy. (30 minut)

3. Uczniowie przedstawiają nową wersję historii na forum klasy. (20 minut)

* Uczniowie mogą wykorzystać te historie jako narzędzie do zorganizowania kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy. Historie mogą zostać opublikowane na stronie internetowej projektu Otherness.

DT: Historia <https://issuu.com/annabei/docs/fairytale/5?e=7774976/30000297>

Uczniowie mogą komentować historię przedstawioną w materiale DT.

Omówienie:

Nauczyciel zadaje uczniom następujące pytania:

Refleksje

- Jak się czuliście, czytając te baśnie teraz (gdy już jesteście starsi)?
- Dlaczego waszym zdaniem zawierają elementy przemocy?
- Czy ta baśń nadal jest interesująca teraz, gdy nie zawiera już elementów przemocy?
- Czy wykorzystalibyście nowe wersje historii w prawdziwym życiu i podzieliłibyście się nimi z kolegami, aby zachęcić ich do zwalczania przemocy?

(20 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe

Historia: <http://issuu.com/annabei/docs/fairytale?e=7774976/35508423>

12

Tożsamość i aktywność obywatelska / Aktywni konsumenci

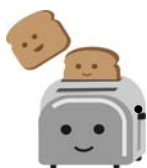
Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

75

Energizery

17 - (17) - Toster lub gwiazda rocka

Grupa formuje się w krąg z jedną osobą w środku. Osoba w centrum wskazuje na kogoś w kręgu i mówi "Toster" lub "Gwiazda rocka".

Jeśli osoba w ośrodku mówi "Toster", osoba wskazana musi przykucnąć, następnie podskoczyć i powiedzieć "posmaruj mnie masłem, jestem gotowy". Osoby po każdej stronie osoby będącej „tosterem” powinny pomóc jej wyskoczyć w górę, tworząc jakby ramy "opiekacza" wokół wskazanej osoby.

- Jeśli osoba w centrum mówi "Gwiazda rocka", wskazana osoba musi przytrzymać swoje ręce przed ustami, jakby śpiewała do mikrofonu. Ludzie po każdej stronie wskazanej osoby odwracają się do niej i udają, że grają na gitarze.

Ćwiczenia relaksacyjne

13 - (13) - Masaż ciała

Uczniowie stoją w kręgu: muszą śledzić cały ruch nauczyciela robi sobie masaż i naśladować go. Nauczyciel zaczyna masować różne części swego ciała, zaczynając od głowy do stóp (lepiej, jeśli zdejmie się buty). Nauczyciel wyjaśnia, jak należy wykonać masaż, bardziej delikatnie lub bardziej energetycznie.

Opcjonalnie: Nauczyciel może również poprosić uczniów o masaż innej osoby z klasy.

Cele:

Cele

- Uczniowie uczą się o prawach konsumentów i zasadach ochrony tych praw obowiązujących w Unii Europejskiej.
- Uczniowie uświadamiają sobie, co to znaczy, być aktywnym i docieklwym konsumentem i dowiadują się, w jaki sposób informować odpowiednie władze o przypadkach łamania ich praw konsumentów.

Przygotowanie:

Przygotowanie

- **Polecana lektura:** Polityka ochrony konsumentów w Unii Europejskiej

http://ec.europa.eu/consumers/eu_consumer_policy/our-strategy/index_en.htm

- **Materiały:** Wydrukowane materiały do rozdania uczniom — [case study](#)

Wstęp:

Wprowadzenie

Przystępują nam nie tylko prawa człowieka, ale również prawa konsumenta. Chronią nas one, abyśmy mogli uzyskać produkty i usługi dobrej jakości. Prawa konsumentów gwarantują, że możemy zwrócić towary, jeśli zdecydujemy, że nie są już dla nas przydatne, lub gdy są wadliwe. Dzięki prawom konsumentów otrzymujemy rekompensatę za opóźnione loty i zgubiony bagaż lub w innych sytuacjach, które mogą nas spotkać podczas podróży. Gdy informujemy władze o oszustwach konsumenckich, podejmujemy aktywność obywatelską i chronimy własne bezpieczeństwo. Zasady ochrony praw konsumentów obowiązujące w UE dotyczą towarów kupowanych zarówno w Internecie, jak i w sklepach stacjonarnych, a także bezpieczeństwa żywności, zabawek dla dzieci, sprzętów gospodarstwa domowego i pojazdów.

Metodologia:

Narzędzie NFE: (analiza przypadku; praca w małych grupach; dyskusja)

Metodologia

1. Przeczytaj „Przypadek Panny R.". Zachęć uczniów, aby wyobrazili sobie, jak Panna R. się czuła, gdy kupiła produkt niskiej jakości, który okazał się szkodliwy dla jej zdrowia. (15 minut)
2. Dyskusja: Co możemy zrobić, by chronić nasze prawa konsumentów? Jakie oznakowania na odpowiednich opakowaniach informują, że dane produkty spełniają wymogi i normy obowiązujące w UE? (10 minut)
3. Odtwórz filmik „5 praw konsumentów, które powinniście znać" i omów z uczniami podstawowe prawa konsumentów w UE (10 minut)
4. Analiza przypadku — podziel uczniów na trzy grupy. Poszczególne grupy analizują przedstawiony przypadek i wypracowują rozwiązanie, uwzględniając różne punkty widzenia: (25 minut)
 - Grupa 1: Co by zrobili, gdyby byli na miejscu Nicka?
 - Grupa 2: Co by zrobili, gdyby byli na miejscu sprzedawcy?
 - Grupa 3: Co by zrobili, gdyby byli na miejscu taty Nicka?

DT: [video](#) (Komisja Europejska) / (Europejski wymiar sprawiedliwości i konsumenci)

Omówienie:

Gdy każda grupa zaprezentuje wyniki swojej pracy i zaproponuje rozwiązanie, moderator może zadać uczniom następujące pytania:

Refleksje

- Jak się czuliście, analizując ten przypadek?
- Co sądzicie o tej sytuacji teraz, gdy poznaliście różne punkty widzenia?
- Dlaczego warto być aktywnym konsumentem i reagować, gdy nie jesteśmy zadowoleni z oferowanych nam towarów lub usług?
- W jaki sposób aktywność konsumentka przyczynia się do poprawy jakości towarów i usług?
- Jaka jest różnica między łamanym prawem konsumenta a kaprysem klienta?

(15 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe

Filmik (Komisja Europejska) / (Europejski wymiar sprawiedliwości i konsumenci):
<http://othernessproject.eu/atvidades/digital/44/ic12.mp4>

13

Tożsamość i aktywność obywatelska / Citizenship and the media

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

90

Energizery

9 - (9) - Strzelający balon

Wszyscy uczniowie tworzą krąg. Poinstruuuj uczestników, aby umieścili jedną informację o sobie, (np. mam 2 siostry lub moja matka ma na imię Sylwia), na małym kawałku papieru, złożyli go i włożyli do nadmuchanego balonika. Następnie uczniowie mają rzucać balony na środek koła i wtedy uczniowie

stojący w kręgu mają na zmianę przekłuchiwać (rozstrzeliwać go) balony, czytając kartkę papieru i zgadując, do kogo odnoszą się te informacje.

Uczestnicy mogą chodzić się po pokoju, zadając innym uczestnikom pytania zamknięte z odpowiedziami "tak / nie", ale nie jest to dokładnie pytanie dotyczące zdania z kartki, np. nie mogą zapytać "Masz dwie siostry? tylko raczej "Czy masz siostry?", a następnie "Czy masz więcej niż jedną siostrę?", lub "Masz mniej niż 3 siostry?" itp. Gra kończy się, gdy wszyscy uczestnicy zidentyfikują autora zdania napisanego na kartce, którą mają.

* Uwaga: to ćwiczenie powinno być używane, jeśli jest wystarczająco dużo czasu.

Ćwiczenia relaksacyjne

17 - (17) - Masaż w kręgu

Grupa tworzy krąg i patrzy przed siebie. Jeden uczestnik umieszcza swoje ręce na ramionach osoby znajdującej się przed nim w kole, a następnie wykonuje masaż ramion tej osoby. Osoby masowane dają masującemu informację zwrotną jak się z tym czuły. Po kilku minutach następuje zamiana.

Cele:

Cele

- Uświadomienie sobie roli, jaką pełnią media w społeczeństwie obywatelskim, oraz ich znaczenia.
- Rozróżnienie typów mediów oraz ich zdolności do relacjonowania problemów obywateli.
- Zrozumienie, kiedy warto skontaktować się z mediami i jak to zrobić.

Przygotowanie:

Polecana lektura:

Mapa myśli <https://litemind.com/what-is-mind-mapping/>

Przygotowanie

Materiały:

Gruby papier rysunkowy lub biała tablica, papier A4

Markery i kolorowe kredki

Wydrukowane [materiały z opisami ról do odegrania](#)

Wprowadzenie

Wstęp:

Media to sposób komunikacji między ludźmi (społeczeństwem), którzy chcą poznać nowe wiadomości, oraz podmiotami (organizacjami) będącymi nadawcami tym wiadomości. Media odgrywają bardzo ważną rolę w społeczeństwie obywatelskim, ponieważ nadają zdarzeniom i działaniom politycznym rozgłos i mogą pomóc chronić prawa człowieka w sytuacjach konfliktowych. Dlatego właśnie media nazywane są „czwartą władzą”, działającą równolegle do legislatury, egzekutywy i władz samorządowych.

Metodologia:

Narzędzie NFE: odgrywanie ról, mapa myśli (Wikipedia)

1. Mapa myśli — podziel uczniów na dwie grupy. Każda grupa sporządza mapę myśli, używając kolorowych kredek i markerów. Za przykład może posłużyć [zdjęcie](#) przedstawiające mapę myśli dotyczącą pytania „Jak możemy pomóc naszemu klasowemu koledze za pośrednictwem mediów”? (20 minut)

- Grupa Nr 1 — mapa myśli przedstawiająca rodzaje mediów
- Grupa Nr 2 — mapa myśli przedstawiająca korzyści płynące z mediów2.

Metodologia

2. Uczniowie oglądają [film](#), a następnie dyskutują na temat roli mediów w społeczeństwie i zastanawiają się, w jaki sposób media mogą nam pomóc. (15 minut)

3. Odgrywanie ról — W jaki sposób komunikować się z mediami? — [scenariusz do odgrywania ról](#). Przydziel role (grupom lub poszczególnym osobom). Niektórzy uczniowie mogą być obserwatorami, którzy po zakończeniu zabawy podzielą się swoją opinią na temat występów kolegów. Daj uczniom dość czasu na przygotowanie. (25 minut)

Pozwól uczniom odgrywać role spontanicznie. Nie mów im, jak mają grać.

(15 minut)

DT [krotki film](#)

Omówienie:

Po zakończeniu odgrywania ról moderator zadaje uczniom następujące pytania:

Refleksje

- Jak się czuliście w roli dziennikarzy i reporterów?
- Jak się czuliście, gdy musieliście rozmawiać z przedstawicielami mediów?
- Jakie było najważniejsze przesłanie, które chcieliście przekazać za pośrednictwem mediów?
- Czy wasze przesłanie zostało odebrane tak, jak tego chcieliście?

Czego dowiedzieliście się od obserwatorów? (15 minut)

Notatki

Filmik - <http://othernessproject.eu/atividades/digital/45/IC13video.wmv>

Zasoby cyfrowe

Odgrywanie ról - http://othernessproject.eu/atividades/pdf/45_IC13roleplay.pdf

Mapa myśli - othernessproject.eu/atividades/digital/45/IC13mindmap.pdf

<https://litemind.com/what-is-mind-mapping/>

14

Tożsamość i aktywność obywatelska / Aktywna komunikacja na rzecz społeczeństwa demokratycznego

Opracowany przez PROSVETA

Czas trwania 75

Energizery

4 - (4) - Ludzki łańcuch

Wszyscy stoją w kręgu. Zamykają oczy i zaczynają się ruszać w kierunku środka koła, trzymając ręce w górze. Kogokolwiek dotkną rękami, łapią się za nie i nie puszczaają, więc robią węzeł. A później nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli oczy i spróbowali się rozwikłać (zrobić kółko), nie puszczaając rąk.

Ćwiczenia relaksacyjne

12 - (12) - Gorące plecy

Kawałek papieru przykleja się do pleców każdego ucznia i każdy z nich otrzymuje długopis. Każda kartka papieru ma przygotowany napis: "Lubię". W trakcie ćwiczenia odtwarzana jest relaksująca muzyka, a uczniowie chodzą i piszą o niej charakterystyczne rzeczy na papierze, za które lubią daną osobę. Każdy uczeń może obejrzeć swoją kartkę na końcu i zabrać ją do domu.

Cele:

Cele

- Rozwój umiejętności wyrażania uczuć, zadawania pytań i okazywania tolerancji dla odmiennych punktów widzenia w trakcie rozmowy.
- Uświadomienie sobie możliwości komunikacji za pośrednictwem różnych kanałów

Przygotowanie:

Materiały:

Przygotowanie

- Gruby papier rysunkowy lub biała tablica
- Kolorowe markery
- Materiały do rozdania uczniom — [analizy przypadków](#)

Wstęp:

Wprowadzenie

Gdy się komunikujemy, nawiązujemy kontakt z innymi ludźmi, dzielimy się informacjami i lepiej poznajemy siebie i innych. Skuteczna komunikacja oznacza umiejętność przedstawiania swojego punktu widzenia, jednocześnie okazując szacunek dla opinii innych ludzi. Komunikujemy się za pośrednictwem mowy i języka mówionego, jak również mowy ciała, słowa pisanego i technologii informatycznych.

Metodologia:

Narzędzie NFE: Analiza przypadku

1. Użyj [prezentacji PowerPoint](#) – Wyświetl pierwszy slajd i zadaj pytanie: „Co widzicie na obrazkach”? Nauczyciel pokazuje uczniom dwa pierwsze obrazki z prezentacji. Nie zastanawiając się zbyt długo, uczniowie muszą powiedzieć, co widzą na poszczególnych obrazkach (na przykład twarz kobiety lub kwiat; starego mężczyznę; młodą kobietę, psy na chodniku itp.)

- Gdy ludzie komunikują się ze sobą, odbierają siebie nawzajem subiektywnie. Na te odmienne sposoby postrzegania ma wpływ nasz nastrój, doświadczenie i koncentracja. Dostrzegamy pewne cechy, podczas gdy inne pozostają niezauważone. Dlatego musimy być tolerancyjni wobec różnic i starać się lepiej zrozumieć ludzi, z którymi się komunikujemy, zamiast ich oceniać. (15 minut)
- Historyjka obrazkowa

Metodologia

2. Uczniowie przyglądają się historyjce obrazkowej w prezentacji, a moderator zachęca ich, aby spróbowali odpowiedzieć na dwa pytania dotyczące tej historyjki, zwracając szczególną uwagę na język ciała, którego używamy do wyrażania emocji, uczuć i doświadczeń. (15 minut)

3. „Ja komunikuję”

Uczniowie zapoznają się z metodą „Ja komunikuję” polegającą na wyrażaniu emocji i opinii w skomplikowanych sytuacjach. (10 minut)

4. Analiza przypadku

Uczniowie pracują w parach. Każda para ma przedstawić określoną [sytuację](#) za pomocą metody „Ja komunikuję”. (20 minut)

DT: [Prezentacja PowerPoint](#)

Omówienie

Gdy uczniowie już przeanalizują konkretne przypadki i przećwiczą metodę „Ja komunikuję”, moderator zachęca ich do refleksji i dyskusji, zadając następujące pytania:

Refleksje

- Jak się czuliście, gdy wasi koledzy używali metody „Ja komunikuję” w rozmowie z wami?
- Jak się czuliście, gdy mówiliście „Ja komunikuję, że”, zamiast typowego „Jesteś...”.
- Jakich innych metod komunikacji możemy użyć, aby łatwiej komunikować się z osobą głuchą? Lub niewidomą?

W jakich sytuacjach język ciała może nam pomóc w komunikacji? (15 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe

Analiza przypadku: http://othernessproject.eu/atividades/pdf/46_IC14_case_study.pdf

Prezentacja PowerPoint: othernessproject.eu/atividades/digital/46/IC14_Active_Communication.pptx

15

Tożsamość i aktywność obywatelska / Skuteczne rozwiązywanie konfliktów

Opracowany przez

PROSVETA

Czas trwania

110

Energizery

3 - (3) - Ameba

Gra ewolucyjna! Wszyscy zaczynają jako ameby, w celu ewolucji do postaci człowieka. Wszyscy uczniowie chodzą, zachowując się jak ameba i kiedy spotykają się z inną amebą, grają jedną rundę kamień / papier / nożyczki. Ktokolwiek wygrywa, przekształca się w robaka. Kiedy spotykają się dwa robaki grają ponownie kamień / papier / nożyczki, a ktokolwiek wygrywa, zamienia się w osę, ale ktokolwiek przegrywa, z powrotem staje się amebą. To trwa, dopóki człowiek nie stanie się człowiekiem. Etapy ewolucji to: ameba – robak - osa – kurczak - małpa - człowiek.

Ćwiczenia relaksacyjne

8 - (8) - Pory roku

Wszyscy gracze siedzą w kręgu, ale nie są zbyt blisko siebie. Nauczyciel prosi ich aby ruszali pomiędzy sobą jak rośliny w poszczególnych porach roku.
Zima: rośliny są małe, słabe i leżą zgniecione na ziemi.
Wiosna: przez coraz silniejsze słońce rośliny powoli rosną.
Lato: przez ciepłe słońce rośliny powoli otwierają ramiona, kwiaty otwierają swoje kwiaty i prostują się.
Jesień: promienie słoneczne słabną. Rośliny zaczynają powoli kurczyć, przekwitać a liście zaczynają spadać.

Cele:

Cele

- Uczniowie uświadamiają sobie pozytywny potencjał sytuacji konfliktowych.
- Uczniowie rozwijają swoje umiejętności skutecznego rozwiązywania konfliktów w oparciu o strategię wypracowywania rozwiązań korzystnych dla obu stron

Przygotowanie:

Przygotowanie

Materiały:

- Gruby papier rysunkowy lub biała tablica
- Kolorowe markery

Wstęp:

Wprowadzenie

Umiejętność rozwiązywanie konfliktów bez użycia przemocy to cecha demokratycznego społeczeństwa. Konflikty można rozwiązywać poprzez odpowiednią komunikację między stronami sporu, negocjacje lub mediację. Najważniejszym aspektem skutecznego rozwiązywania konfliktów jest utrzymywanie takiej relacji, aby potrzeby obu stron zostały zaspokojone, zamiast dążyć do zwycięstwa jednej strony kosztem przegranej oponentów.

Metodologia:

Narzędzie NFE: *Burza mózgów, odgrywanie ról, praca zespołowa*

1. Burza mózgów

Uczniowie mówią, jakie słowa kojarzą im się ze słowem „konflikt”. Te słowa są zapisywane na tablicy lub grubym papierze rysunkowym. Uczniowie mogą też użyć rysunków i symboli. Następnie uczniowie dzielą słowa na kategorie według podobieństw, np. słowa opisujące uczucia, przyczyny, konsekwencje konfliktu itp. (10 minut)

2. Czy konflikt może przynieść korzyści?

Uczniowie zostają podzieleni na dwie grupy. Każda grupa wykorzystuje odpowiedni slajd [prezentacji](#) i zapisuje swoje sugestie na grubym papierze rysunkowym. Grupa 1 — co jest dla mnie korzystne?; Grupa 2 — Co jest dla mnie niekorzystne? (15 minut)

3. Rozwiązywanie konfliktów w oparciu o strategię wypracowywania rozwiązań korzystnych dla obu stron. Wyjaśnienie strategii za pomocą schematów w [prezentacji](#). (10 minut)

4. [Odgrywanie ról](#)

Przygotowanie:

- uczniowie zostają podzieleni na cztery małe 4–5-osobowe grupy. Każda grupa omawia przydzieloną sytuację i opracowuje plan działania. (20 minut)
- Odgrywanie sytuacji — wcielanie się w role. Uczestnicy wybierają role. Poza rolami Martina i Johna mogą być też inne: nauczyciela, rodzica i kolegi z klasy. (10 minut na grupę)

DT: [prezentacja wideo](#)

Omówienie:

Po zakończeniu odgrywania ról moderator rozpoczyna dyskusję, zadając uczniom następujące pytania:

- Jak się czuliście jako uczestnicy tej sytuacji?
- Co byście zrobili na miejscu Martina? A co byście zrobili na miejscu Johna?
- Czy podobają wam się rozwiązania zaproponowane przez grupy? Czy zastosowałibyście je w praktyce?
- Co przyczyniło się do rozwiązania sporu?
- W jaki sposób zachowanie uczestników utrudnia rozwiązywanie konfliktów? Dlaczego tak się dzieje? Co jeszcze można zrobić, aby rozwiązać konflikt?

Refleksje

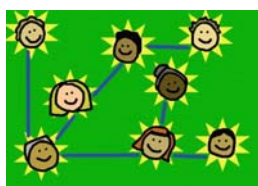
Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe Odgrywanie ról: http://othernessproject.eu/atividades/pdf/47_IC15_role_play.pdf

Krótki film: <http://othernessproject.eu/atividades/digital/47/IC15-video.wmv>

16

Tożsamość i aktywność obywatelska / Nawiązywanie kontaktów między aktywnymi obywatelami

Opracowany
przez

AENAO

Czas trwania

90

7 - (7) - Połączenie oczu

Uczestnicy stoją w kole. Każda osoba nawiązuje kontakt wzrokowy z drugą osobą po drugiej stronie koła. Dwójka przechodzi przez krąg i wymienia pozycje, utrzymując kontakt wzrokowy. Wiele par może się wymienić w tym samym czasie, a grupa powinna postarać się upewnić, że każdy w kręgu jest zawarty w wymianie. Wskazówka: zacznij od wypróbowania tego w ciszy, a następnie wymień pozdrowienia na środku koła.

Energizery

Wariacje: Jeśli nauczyciel uważa, znając atmosferę klasową, niektórzy uczniowie mogą nie uczestniczyć, tj. starają się nawiązać kontakt wzrokowy, ale nikt nie reaguje na nie i oni nie mają szansy na przejście z pierwotnej pozycji, moderator może podzielić klasę na 2 grupy i pozwolić na wprowadzenie elementu konkurencyjnego - po zakończeniu działania każda grupa zostanie oznaczona "termometrem do pracy zespołowej" (który można wydrukować na papierze formatu A4, a nauczyciel zaznacza stopnie zaawansowania pracy zespołowej z markerem). Im więcej osób w danej grupie (jednej z dwóch) pozostało bez udziału w "kontakcie wzrokowym" aktywność - im niższe są stopnie oznaczone na termometrze.

Ćwiczenia
relaksacyjne

14 - (14) - Daj mi swoją energię

Uczniowie stoją w kręgu. Nauczyciel zaczyna, udając, że trzyma piłkę na rękach i przekazuje ją uczniowi po jego prawej; ten robi tak samo, dopóki piłka nie wróci do nauczyciela. Piłkę należy przekazać w łagodny sposób, ponieważ jest ona bardzo cenna. W drugiej rundzie nauczyciel przekazuje piłkę do uczniów zaczynając z drugiej strony koła, gestykulując i hałasując przy tym. Uczniowie robią tak samo, dopóki wszyscy nie dotkną piłki przynajmniej raz. Piłka może być przekazywana w dowolny sposób (w formie kopnięcia, pociągnięcia ...) udając, że staje się one większa lub mniejsza w zależności od ich woli.

Cele:

Cele

- Zaznajomienie z programem Erasmus i programem wymiany młodzieży
- Umiejętność współpracy w ramach sieci kontaktów w celu opracowania projektu
- Zrozumienie, czym jest aktywność obywatelska w kontekście projektów europejskich

Przygotowanie:

Polecana lektura

- Przed wykonaniem ćwiczenia nauczyciel i uczniowie powinni obejrzeć prezentację w formacie Prezi zamieszczoną w materiałach DT (odnośnik podano poniżej)

Materiały

Przygotowanie

- Kartony/flipcharty, markery, opis przypadku (do rozdania wszystkim grupom) dostępny do pobrania w formacie PDF pod adresem http://othernessproject.eu/atividades/pdf/48_IC16_Case_Study.pdf

Wskazówki

- a. Nauczyciel może zacząć od omówienia możliwości, jakie daje udział w programie wymiany młodzieży (biorą w nim udział 13-latkowie pod opieką dorosłego lidera) opisanym w materiałach DT
 - b. Nauczyciel może opisać przypadek prezentowany grupom.
-

Wstęp:

Wprowadzenie

Obywatele to członkowie grupy lub społeczności, którzy mają te same prawa i obowiązki (Stowarzyszenie Social Education Victoria). Jako obywatele możecie oczekiwać traktowania w taki sam sposób jak traktowi są pozostali członkowie społeczności. Aktywni obywatele podejmują działania w celu poprawy jakości życia w ich społeczności, aby zmienić coś na lepsze!

Metodologia:

Narzędzie NFE: Analiza przypadku, praca zespołowa, symulacja

1. Uczniowie zostają podzieleni na 5 grup.

- **Grupa A:** Nieformalna grupa* młodych ludzi z Grecji, zajmująca się pomaganiem młodzieży z lokalnej społeczności w szukaniu pracy, pisaniu CV itp.
- **Grupa B:** Organizacja pozarządowa (NGO)** z siedzibą we Włoszech zajmująca się angażowaniem defaworyzowanej młodzieży w gry interaktywne w celu rozwoju ich kreatywności
- **Grupa C:** Organizacja pozarządowa (NGO) z siedzibą w Portugalii zajmująca się edukacją młodzieży w kwestiach związanych ze zdrowiem i ochroną środowiska
- **Grupa D:** Nieformalna grupa młodych ludzi z Bułgarii zajmująca się sportami uprawianymi na trawie
- **Grupa E:** Agencja krajowa (grupa ludzi pomagających grupom A–D znaleźć partnerów i zrealizować projekt).

*/** Grupy nieformalne i organizacje pozarządowe (NGO) to organizacje, które mogą opracowywać projekty w ramach programu Erasmus, np. dotyczące wymiany młodzieży, a także brać udział w tych projektach.

2. Każda grupa otrzymuje opis konkretnego przypadku do analizy. Nauczyciel wyjaśnia również, na czym polega program wymiany młodzieży opisany w przedstawionym przykładzie. (15 minut)

3. Grupy mają za zadanie opracować projekt wymiany młodzieży pod nazwą: „Aktywności na świeżym powietrzu dla uczniów”.

Czas trwania: 5 dni

Metodologia

- Szczegóły: piesze wędrówki, sporty uprawiane na trawie, poszukiwanie skarbów, wycieczki terenowe, organizowanie targów produktów używanych w celu zbiórki pieniędzy na szkolną wycieczkę, warsztaty pod gołym niebem itp.
- Metodologia: Edukacja pozaformalna (odgrywanie ról, burza mózgów, praca zespołowa, twórczość artystyczna, aktywności na świeżym powietrzu, symulacja)

Uczniowie muszą:

(a) zdecydować, która grupa może zająć się organizacją projektu w zależności od jego tematyki,

(b) wykazać, w jaki sposób znaleźli partnerów,

(c) wykazać, jak komunikowali się z partnerami,

(d) wykazać, jaką pomoc otrzymali od agencji krajowej,

(e) zdecydować, które aktywności włączyć do projektu (tzn. które aktywności na świeżym powietrzu są istotne

dla nich jako szkoły),

(f) zorganizować wydarzenie promujące projekt, aby lokalna społeczność mogła się o nim dowiedzieć (gdzie ma

się odbyć, kogo zaprosić, jak zaprosić te osoby; tj. wykorzystać media społecznościowe, ulotki itp.).

(60 minut)

DT [Prezentacja w formacie Prezi](#)

<http://othernessproject.eu/atividades/digital/48/networking.html>

Omówienie:

Nauczyciel zadaje uczniom następujące pytania:

Refleksje

- a. Czy trudno było opracować taki projekt? (Jeśli tak, na czym polegała ta trudność?)
- b. Jakie to uczucie, gdy ma się wspólny cel i razem dąży do jego realizacji?
- c. Czy czuliście się jak aktywni obywatele, gdy organizowaliście to wydarzenie? Jeśli tak, dlaczego?

(15 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe:

Zasoby cyfrowe

Prezentacja w formacie Prezi: http://prezi.com/yw9unkgdvn4x/?utm_campaign=share&utm_medium=copy

Zasoby cyfrowe — <http://othernessproject.eu/atividades/digital/48/networking.html>

17

Tożsamość i aktywność obywatelska / Europejskie wartości

Opracowany przez

Prosveta

Czas trwania

70

Energizery

14 - (14) - Wybieram się w podróż

Wszyscy siedzą w kręgu. Zaczynij od stwierdzenia "Wyjeżdżam na wycieczkę i przytulam" i przytul osobę do swojej prawej strony. Ta osoba musi wtedy powiedzieć " Wyjeżdżam na wycieczkę i przytulam się i klepię po plecach ", a potem przytula i klepie po plecach osobę ze swojej prawej strony. Każda osoba powtarza to, co zostało powiedziane i dodaje nową akcję do listy. Zadanie musi zostać wykonane przez wszystkich w kręgu.

Ćwiczenia relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanie wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele

Uczniowie:

- dowiedzą się więcej o europejskich wartościach;
- zastanowią się nad własnymi wartościami i porównają je z wartościami innych ludzi w Europie;
- będą okazywać więcej empatii ludziom w potrzebie;
- rozwiną umiejętność racjonalnego myślenia.

Przygotowanie

1. Polecana lektura:

- [Definicja najbardziej podstawowych europejskich wartości](#)

2. Materiały i sprzęt: laptop i projektor, wydrukowane materiały do rozdania

Narzędzie cyfrowe: IAC17.1, [IAC17.2](#), [IAC17.3](#), [IAC17.4](#), [IAC17.5](#), [IAC17.6](#), [IAC17.7](#).

Wprowadzenie

Wartości to podstawowe elementy kultury. Pozwalają określić, co ma znaczenie i jest ważne dla ludzi w określonych systemie społecznym (społeczeństwie). Zasady i normy życia społecznego wywodzą się właśnie z takich wartości.

W społeczeństwie do wartości przywiązuje się ogromną wagę, ponieważ wywierają one istotny wpływ na system społeczny, kontrolując go i regulując. Wartości stanowią fundament społeczeństwa!

Metodologia

1. Jakie podstawowe wartości są wyznawane w naszym społeczeństwie? Uczniowie dzielą się swoimi przemyśleniami.

Narzędzie NFE: Metoda kuli śnieżnej**5 min**

2. W ramach wprowadzenia do tematu uczniowie oglądają prezentację o podstawowych wartościach, na których opiera się Unia Europejska: szacunku dla ludzkiej godności i praw człowieka, wolności, demokracji i rządów prawa.

IAC_17.1)

5 min**(Narzędzie cyfrowe:**

3. Jakim miejscem jest obecnie Europa, a jaką chciał(a)byś ją widzieć?

3.1. Równość płci

15 min

3.1.1. Pytania do uczniów: Czy uważasz, że mężczyźni i kobiety są sobie równi? Czy sądzisz, że wszyscy w Europie uważają, że mężczyźni i kobiety są sobie równi?

3.1.2. Zgadnij: Jaki procent ludzi w twojej ojczyźnie zgadza się ze stwierdzeniem „Ojcowie potrafią opiekować się dziećmi równie dobrze jak matki.”? A jak jest w innych krajach? Wpisz swoje odpowiedzi do tabeli ([IAC17.2](#))

3.1.3. Uczniowie porównują swoje odpowiedzi z mapami statystycznymi ([IAC17.3](#)) i dzielą się wszelkimi zaskakującymi spostrzeżeniami.

3.1.4. Uczniowie zostają podzieleni na 4-osobowe grupy. (1) Każda grupa wczuwa się w role ludzi z jednego z krajów na mapie (Bułgarii, Polski, Grecji, Portugalii, Hiszpanii, Rumunii, Szwecji lub Ukrainy), przyjmując jedną z wymienionych wartości. (2) Każda grupa otrzymuje wydrukowaną kopię tabeli ([IAC17.4](#)) i musi uzgodnić 3 przyczyny, które dotyczą przydzielonemu im kraju. (3) Następnie grupy przedstawiają efekty swojej pracy reszcie klasy. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję na temat procesu wybierania 3 przyczyn, aby określić, czy uczniowie zasugerowali się stereotypowym postrzeganiem tych krajów.

3.2. Wychowanie

3.2.1. Uczniowie otrzymują wydrukowane kopie materiałów [IAC17.5](#). Ich zadanie polega na określeniu, jak ważne są dla nich wymienione aspekty wychowania (praca indywidualna).

postuszeństwo	wiara religijna	nauka oszczędności
ciężka praca	tolerancja	wyobraźnia
dobre maniere	niezależność	odpowiedzialność

3.2.2. Uczniowie porównują swoje opinie na temat różnych aspektów wychowania z opiniami innych Europejczyków ([IAC17.5](#)) i próbują wyjaśnić swoje wybory, jak również wszelkie wzorce, które dostrzegają na mapie, zaskakujące dane itp.

3. 3. Ludzie w potrzebie

20 min

3.3.1. W naukach społecznych, gdy rozważa się przyczyny, dla których ludzie znajdują się w trudnej sytuacji, zwykle uwzględnia się cztery różne powody: (1) ponieważ nie mieli szczęścia; (2) z powodu lenistwa i braku silnej woli; (3) z powodu niesprawiedliwości społecznej; (4) ponieważ jest to nieuchronne, zważywszy na sposób funkcjonowania współczesnego świata. Oczywiście każda konkretna sytuacja, gdy ludzie znajdują się w potrzebie, ma swoją przyczynę, którą można przypisać do jednej z wyżej wymienionych kategorii ogólnych.

3.3.2. Uczniowie przyglądają się zdjęciom różnych ludzi ([IAC17.6](#)), odpowiadają na pytania i wykonują następujące zadania (1) **Co przedstawia to zdjęcie? Czy ci ludzie są w potrzebie?** (2) **Przeanalizuj 4 możliwe przyczyny sytuacji przedstawionej na zdjęciu i wybierz ten, który w twojej opinii najlepiej opisuje to, co widzisz.** (3) **Zastanów się, co konkretnie doprowadziło do sytuacji przedstawionej na zdjęciu.**

3.3.3. Uczniowie zostają podzieleni na 3- lub 4-osobowe grupy. Wypełniają tabelę ([IAC17.7](#)), wpisując konkretne powody, które określili, i dopasowują je do czterech podanych kategorii ogólnych.

3.3.4. Uczniowie porównują swoje odpowiedzi z tabelą przedstawiającą wyniki badania przeprowadzonego w całej Unii Europejskiej. (**Narzędzia NFE:** metoda kuli śnieżnej, dyskusje)

Refleksje

1. Jak się czuliście podczas wykonywania ćwiczenia? Uczniowie podchodzą do jednego z miejsc z rysunkiem reakcji, która najlepiej odpowiada ich własnym emocjom podczas wykonywania całego ćwiczenia: 1. Zainteresowany/-a; 2. Zadowolony/-a; 3. Zdezorientowany/-a; 4. Zaskoczony/-a; 5. Podekscytowany/-a; 6. Szczęśliwy/-a; 7. Zakłopotany/-a; 8. Zdenerwowany/-a. Uczniowie podzieleni na grupy tłumaczą kolegom, dlaczego wybrali konkretną reakcję. Następnie przedstawiciel grupy relacjonuje pozostałym grupom, dlaczego uczniowie z jego grupy wybrali konkretną reakcję. Kartki z reakcjami.
2. Które z ćwiczeń podobało ci się najbardziej? — Głosowanie przy użyciu narzędzia Mentimeter.
3. Jak możesz wykorzystać to, czego się nauczyłeś/-aś podczas ćwiczeń?

Notatki

Zasoby cyfrowe

Prezentacja IAC17.1 — do pobrania pod przyciskiem **Digital R (Zasoby cyfrowe)** w górnej części ekranu.

Materiały do rozdania i materiały wizualne: [IAC17.2](#), [IAC17.3](#), [IAC17.4](#), [IAC17.5](#), [IAC17.6](#), [IAC17.7](#)

18

Tożsamość i aktywność obywatelska / Protect the environment

Opracowany
przez

Czas trwania

Energizery

1 - (1) - Przerwij okrąg

Nauczyciel przypisuje losowo liczbę do każdego ucznia, w zależności od wielkości grupy, czyli dla 20 uczniów, numery 1-4 są w porządku, tak by każda grupa miała 5 osób (grupy mogą być tworzone przez uczniów z tym samym numerem, tj. wszystkich z przypisanym numer "1" lub ze studentów, gdzie każdy z nich ma swoją własny unikalny numer 1-4; można również wyłaniać grupy dzieląc je na podstawie (co jest bardziej zabawne) według składników na sałatkę grecką, gdzie każdy uczeń to np. "pomidor", "ogórek", "cebula", "oregano" itd.)

Po tym, jak grupy zostały uformowane, tworzą one kółka, a nauczyciel losowo wybiera liczbę (lub składnik), aby wybrana osoba została wypuszczona z kręgu i nauczyciel próbuje „włamać się” się do środka, podczas gdy pozostali uczniowie są pouczeni, aby nie puścić rąk bez względu na wszystko. Można to powtórzyć jeszcze raz, z kolejnym numerem wychodzącym.

Ćwiczenia
relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanie wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele

Przygotowanie

Wprowadzenie

Metodologia

Refleksje

Notatki

Zasoby cyfrowe

19

Tożsamość i aktywność obywatelska / Tożsamość oraz aktywne obywatelstwo

Opracowany
przez

IPSantarém: Ana Da Silva | Ana Torres | Maurício D

Czas trwania

2 x 45 m

Energizery

4 - (4) - Ludzki łańcuch

Wszyscy stoją w kręgu. Zamykają oczy i zaczynają się ruszać w kierunku środka koła, trzymając ręce w górze. Kogokolwiek dotkną rękami, łapią się za nie i nie puszczaają, więc robią węzeł. A później nauczyciel prosi uczniów, aby otworzyli oczy i spróbowali się rozwickać (zrobić kółko), nie puszczaając rąk.

Ćwiczenia
relaksacyjne

17 - (17) - Masaż w kręgu

Grupa tworzy krąg i patrzy przed siebie. Jeden uczestnik umieszcza swoje ręce na ramionach osoby znajdującej się przed nim w kole, a następnie wykonuje masaż ramion tej osoby. Osoby masowane dają masującemu informację zwrotną jak się z tym czuły. Po kilku minutach następuje zamiana.

Cele:

Cele

- Zdobyć wiedzę na temat gospodarki solidarnościowej i solidarnościowych kiermaszów;
- Porównanie cech różnych typów hipermarketów oraz rynków lokalnych/gminnych z cechami kiermaszów solidarnościowych;
- Refleksja na temat konsumpcji, produkcji oraz wartości wymiennej pieniędzy;
- Organizacja i realizacja solidarnościowego kiermaszu.

Przygotowanie:

Polecana lektura:

Da Silva, Ana. "Try another form of economy with solidarity markets", in Brito, B.; Pinto, J.; Alarcão, N. (Org.) Opening Rails Weaving Networks. Reflections and Experiences of Local Development in Lusophone Context, str.167-175. Lisbon: Gerpress / Center for African Studies and UAL, 2010. ISBN 978-989-96094-2-6.

W tym artykule można znaleźć syntezę metodologii organizowania oraz realizacji solidarnościowego kiermaszu.

Strona źródłowa gospodarki solidarnościowej i społecznej, http://www.socioeco.org/index_en.html

Na tej stronie można znaleźć tysiące publikacji, nagrań wideo oraz innych dokumentów na temat gospodarki solidarnościowej i społecznej.

Wskazówki:

Mimo, że kiermasze mogą być zorganizowane przez ludzi pochodzących ze wszystkich obszarów programowo-naukowych, są one niezwykle okazją do pracy interdyscyplinarnej różnych obszarów nauk społeczno-humanistycznych (bardziej uczciwa, bardziej demokratyczna oraz etyczna gospodarka), nauk przyrodniczych (zrównoważony rozwój) oraz matematyki (przeliczanie pieniędzy). Mogą wyrażać się za pomocą dziedziny edukacji wizualnej w opracowywaniu i tworzeniu solidarnych/komplementarnych pieniędzy. W przypadku kiermaszów szkolnych, opcja ta ma tę zaletę, że można korzystać z czasu kilku nauczycieli, bez obciążania żadnego z nich. Na przykład, zebranie dot. kiermaszu może zostać zorganizowane w trakcie trwania półrocza, a sam kiermasz może być zorganizowany w trakcie innego półrocza szkolnego. Jakość solidarnościowego kiermaszu oraz konsekwencja w nauczaniu będą większe, jeśli będą przeprowadzone po jakimś ćwiczeniu oraz/lub zajęciach poświęconych zrównoważonemu środowisku, ekonomii oraz społeczeństwu, itd., dzięki którym możliwe będzie zdobycie wiedzy na temat tego, jak wtórnie przetwarzać odpady w trakcie tworzenia różnych produktów, takich jak portfele z kartonów na mleko; opaski z korków, guzików lub skrawków materiałów; omlety z pozostałościami warzyw, itd.

Pomiędzy pierwszą (zebranie dot. kiermaszu) a drugą (kiermasz) sesją z ćwiczeniem powinna nastąpić przerwa trwająca co najmniej 15 dni, tak, aby producenci mieli wystarczająco dużo czasu na wytworzenie produktów albo na przygotowanie usług. W tym czasie, osoba wspierająca powinna sprawdzić, czy uczestnicy wytwarzają produkty albo przygotowują usługi, które zgodzili się dostarczyć na kiermasz w trakcie zebrania. Można wybrać strategię, w której produkty (lub materiały potrzebne do świadczenia usług) mają zostać dostarczone na 3 lub 4 dni przed terminem kiermaszu. W ten sposób, można uniknąć sytuacji, w które niektórzy młodzi ludzie mogliby zapomnieć przynieść produkty w dniu kiermaszu.

Materiały:

- Do ćwiczenia związanego z zebraniem dot. kiermaszu: komputer, projektor multimedialny oraz Internet, duży arkusz papieru i grube markery.
- Do ćwiczenia Solidarnościowy kiermasz: stoły, krzesła, kartki papieru, długopisy oraz inne przybory szkolne (nożyczki, klej, itd.) do opisywania stoisk na kiermaszu oraz do stworzenia "solidarnych" (uzupełniających) pieniędzy.

Narzędzie cyfrowe: Prezentacja Prezi: <https://prezi.com/p/omiokkcxwn4x/economy-and-solidarity-market/>

Wprowadzenie

Metodologia

Metodologia

PIERWSZA SESJA - MONTAŻ KIERMASZU (90 minut)

Osoba wspierająca robi wstęp do gospodarki solidarnościowej oraz solidarnościowych kiermaszów (z wykorzystaniem prezentacji Prezi), podkreślając, że możliwy jest wybór zachowań konsumenckich identyfikujących nas bardziej ze zrównoważonym rozwojem środowiska, ekonomicznym oraz społecznym, które są fundamentalne dla jakości naszego życia na planecie, na której nadal istnieją zasoby, ale muszą być one lepiej chronione oraz rozdzielane między

ludźmi w bardziej sprawiedliwy sposób. Można wykorzystać hasło typu "Żyj prosto tak, aby ludzie mogli po prostu żyć" (20 minut).

Następnie, przeprowadzana jest burza mózgów na temat charakterystyki supermarketów, lokalnych/ gminnych rynków oraz solidarnościowych kiermaszów, której celem jest określenie podobieństw i różnic pomiędzy tożsamością różnych profili konsumenckich (5 minut).

Na koniec burzy mózgów, należy pamiętać, że w zaproponowanym modelu solidarnościowego kiermaszu, uczestnicy powinni być zarówno producentami, jak i konsumentami i dlatego określa się ich mianem „prosumentów”. Oznacza to, że sami wytwarzają to, co oferują na kiermaszu. Jednocześnie nie mogą na kiermaszu zaoferować niczego, czego sami nie wyprodukowali, albo tego, co nie zostało wyprodukowane w trakcie kiermaszu, wypracowując w ten sposób kolejną tożsamość osobistą, która bardziej skupia się na zrównoważonym rozwoju oraz sprawiedliwości społecznej.

Osoba wspierająca powinna wyjaśnić, że dobrze jest, aby każdy prosument zaprosił członka swojej rodziny, lub znajomą osobę, tak, aby towarzyszyli mu w dniu kiermaszu, aby swobodniej mógł oddalać się od swojego stoiska w celu kupienia produktów lub usług od innych osób.

W trakcie kiermaszu, członkowie rodziny muszą również kupić produkty oraz usługi dostarczone przez innych uczestników, pamiętając o tym, że waluta, którą płacą, nie ma wartości poza kiermaszem, i że celem nie jest gromadzenie pieniędzy (myślenie o walucie inaczej, niż jako o gromadzeniu pieniędzy w celu wzbogacania się). Powinni ją wykorzystywać w celu nabywania produktów w trakcie kiermaszu. Należy podkreślić, że na kiermaszu będą znajdowały się różne towary i usługi, i wyjaśnić różnicę, na przykład pomiędzy stoiskiem z origami (produktem wytworzonym przed kiermaszem), a stoiskiem, na którym ktoś uczy wykonywania origami (czynność wykonywana w trakcie kiermaszu). Świadczenie usług powinno rozpocząć się 15 do 20 minut po otwarciu kiermaszu, aby dać ludziom, którzy je wykonują, czas na zakup produktów (po tym jak zaczną świadczenie usług na swoim stoisku, nie będą mogli go już opuścić). (5 minut).

Następnie, prosumenci powinni zaplanować organizację kiermaszu poprzez udzielenie odpowiedzi na następujące pytania (30 minut):

- - Kiedy urządzimy kiermasz? W trakcie planowania działań konieczne jest uwzględnienie kalendarza szkolnego i zaplanowanych wcześniej działań w celu uniknięcia ich nakładania się, zarówno jeśli chodzi o miejsce, jak i o daty. W przypadku interdyscyplinarnego charakteru, należy sprawdzić dostępność wszystkich zaangażowanych nauczycieli.
- - Jak nazwiemy kiermasz oraz solidarną walutę?
- - Gdzie zorganizujemy kiermasz? Czy jest tam duża, otwarta przestrzeń, na której można umieścić stoiska, taka jak sala gimnastyczna, stołówka, patio na zewnątrz, itd.?
- - Kto wykona pieniądze i z jakich materiałów? Powinny być to odpady, jako że tego typu kiermasze również solidaryzują się ze środowiskiem. Należy pamiętać o tym, że ilość pieniędzy, którą należy wytworzyć, zależy od liczby uczestników, ale również od przewidywanej ilości produktów.
- - Ile pieniędzy otrzyma każda osoba na początku kiermaszu?

Osoba wspierająca prosi prosumentów o to, by zdecydowali, jaka ilość pieniędzy zostanie przekazana każdej osobie na początku kiermaszu, mając na uwadze to, aby pieniądze wystarczyło i aby wymiany towarów/usług przebiegały pomyślnie.

- -Jakie materiały i środki są potrzebne? Należy upewnić się, że każdy prosument ma do dyspozycji stół, służący mu jako stoisko, krzesła dla osób towarzyszących, przybory do oznaczenia stoisk oraz do wykonania plakatów kiermaszu. Na ile to możliwe, powinno znaleźć się miejsce na wykonywanie usług (na przykład, jeśli ktoś chce świadczyć usługi związane z makijażem, wystarczy do tego tylko dwa krzesła i mały stolik, ale w przypadku usługi polegającej na nauce samby, wymagana będzie przestrzeń znajdująca się w pobliżu miejsca gdzie odbywa się kiermasz).
- -Kto odpowiada za organizację oraz udekorowanie przestrzeni przed kiermaszem (najlepiej wszystko przy użyciu materiałów z recyklingu), oraz co należy do kogo, jeśli chodzi o sprzątanie przestrzeni po kiermaszu? Organizacja kiermaszu musi być uczciwa, również jeśli chodzi o podział obowiązków.

Korzystając z tabeli, składającej się z trzech kolumn (patrz poniżej), która narysowana jest na dużym arkuszu papieru przyklejonym do ściany, osoba wspierająca zapyta każdego prosumenta i wpisze na listę produkty lub usługi, które dana osoba chce przynieść na targ oraz

te, które na targu chciałyby znaleźć (mile widziana jest jak największa różnorodność). Na przykład, jeśli osoba o imieniu Maria, proponuje, że wykona breloczki do kuczy lub origami (ponieważ potrafi wykonać jedno i drugie), ale istnieją również inne osoby, które potrafią wytwarzać breloczki do kluczy, ale nikt więcej nie potrafi tworzyć origami, dobrze byłoby poprosić Marię o wykonanie origami, ponieważ dzięki temu na targu byłaby większa różnorodność produktów. Dzięki temu będzie on ciekawszy i bardziej przydatny dla wszystkich. (30 minut).

W trakcie tego etapu normalną rzeczą jest to, że niektórzy ludzie mogą nie mieć pojęcia, jakie produkty czy usługi mogliby przynieść na kiermasz, dlatego ważnym zadaniem osoby wspierającej jest zdobycie informacji na temat tego, co ludzie lubią robić, czym się interesują (ich kompetencje, zainteresowania) tak, aby mogli znaleźć taką rzecz, którą będą robić bez problemu. W przypadku młodych ludzi mających trudności, zawsze możliwe jest nauczenie się robienia czegoś nowego – czegoś, co mogliby później wykonać i co mogliby przynieść ze sobą na kiermasz. Na przykład, jeśli uczeń o imieniu Peter nie potrafi robić origami, ale jest tym zainteresowany, nauczyciel edukacji wizualnej może zostać poproszony o nauczenie Petera, jak się robi origami, tak, aby mógł on później tworzyć różne typy origami i przynieść je na kiermasz.

Ważne jest, aby osoba wspierająca przypominała prosumantom, by w jak największym stopniu korzystali z materiałów z odzysku w trakcie wytwarzania przedmiotów na kiermasz. Dzięki temu, kiermasz będzie bardziej w nurcie zrównoważonego rozwoju. Odnosi się to również do produktów spożywczych. Na przykład, ktoś chcący wykonać wegetariańskie krokiety, zawsze może sprawdzić, czy w jego lodówce nie ma resztek jedzenia, które mógłby w tym celu wykorzystać.

Imię i nazwisko prosumenta	Co przyniesiesz na kiermasz	Co chcesz znaleźć na kiermaszu

DRUGA SESJA – SOLIDARNOŚCIOWY KIERMASZ (90 minut)

Osoba wspierająca nadzoruje różne grupy uczniów podczas wykonywania zadań uzgodnionych w trakcie zebrania dot. kiermaszu (30 minut):

1. Rozstawianie stoisk;
2. Rozkładanie produktów na stoiskach lub narzędzi/przyborów potrzebnych do świadczenia usług;
3. Prezentacja ludzi, dostępnych produktów i usług;
4. Oznaczanie wartości (ceny) podstawowych produktów, z których każdy uczestnik następnie przypisuje wartość (cenę), za którą chce sprzedać swój produkt lub usługę;
5. Przekazanie każdemu uczestnikowi tej samej ilości pieniędzy/waluty (kwota wcześniej uzgodniona w trakcie zebrania dot. kiermaszu);
6. Rejestracja usług ludzi zainteresowanych usługami.

Osoba wspierająca zaznacza rozpoczęcie kiermaszu słowami "Kiermasz zostaje otwarty", następnie odbywa się nabywanie (zakupy) oraz świadczenie (sprzedaż) produktów i usług (około 45 minut w zależności od ilości i różnorodności produktów, jak również od liczby uczestników).

Podsumowanie: (15 minut)

Osoba wspierająca rozmawia z uczniami w celu oceny tego, czego się nauczyli, jak również oceny jakości kiermaszu oraz jego organizacji.

- Co poszło pomyślnie.
- Co poszło pomyślnie i było moim udziałem.
- Co poszło mniej pomyślnie, oraz strategię jak sprawić by w przyszłości poszło lepiej.
- Czego nauczyłem/-am się na temat gospodarki solidarnościowej oraz solidarnościowych kiermaszów, na temat pieniędzy oraz tożsamości konsumenckiej.
- Czy przemyśle własną tożsamość konsumencką i bycie bardziej prosumentem niż konsumentem? (tj. czy zastanowię się przed zakupem niektórych produktów, które sam(a) mogę wykonać?)

Refleksje

Osoba wspierająca może zdecydować się na ocenę poziomu zadowolenia prosumentów przy uwzględnieniu takich parametrów jak różnorodność produktów, efektywność organizacji, kontakty interpersonalnych w trakcie organizacji oraz realizacji kiermaszu, zrównoważony charakter kiermaszu/targu, uczenie się, itd.

Osoba wspierająca może przeprowadzić dynamiczną ocenę w następujący sposób:

- - Wypisać każdy parametr oceny na kartce A4 za pomocą grubych markerów;
- -Poprosić grupę o ustawienie się w okręgu;

Osoba wspierająca staje w środku okręgu i prezentuje pierwszą kartkę z pierwszym parametrem oceny i prosi uczestników o podejście bliżej środka, jeśli są zadowoleni z pierwszego parametru, lub o zrobienie kroku w tył, jeśli nie są zadowoleni i jeśli jest coś, co chcieliby skrytykować;

- - Osoba wspierająca może poprosić uczestników o wyjaśnienie powodów, dla których podeszli bliżej (większa satysfakcja) lub odeszli dalej od środka okręgu (mniejsza satysfakcja).
- - Osoba wspierająca robi krótki komentarz na zakończenie.

Notatki

Adnotacje: Możliwe jest nagranie filmu wideo z kiermaszu w celu rozpowszechnienia go w szkole oraz lokalnej społeczności oraz napisanie wiadomości (na przykład w połączeniu z zajęciami językowymi) na temat doświadczenia związanego z kiermaszem do gazetki szkolnej lub do mediów lokalnych.

Inne źródła cyfrowe:

Filmy z solidarnościowych kiermaszów z różnymi grupami wiekowymi i w różnych kontekstach:

Zasoby cyfrowe

<https://www.youtube.com/watch?v=LfCzLFo7C6s&list=UUsoDvQ2L8iRzF4o29BBKsw&index=50>

<https://www.youtube.com/watch?v=n9Aa-cneo58>

<https://www.youtube.com/watch?v=mSM2EKojbuw&list=UUsoDvQ2L8iRzF4o29BBKsw&index=51>

https://www.youtube.com/watch?v=vqgHdk_Mi8c&index=52&list=UUsoDvQ2L8iRzF4o29BBKsw

20

Tożsamość i aktywność obywatelska / Zaangażowanie na rzecz społeczności

Opracowany przez

University of social sciences

Czas trwania

70 min.

Energizery

10 - (10) - Gra linowa

Niech uczestnicy staną na środku przestrzeni oczyszczonej z biurek, krzeseł (przesuwamy je na bok) itp. Podziel pomieszczenie w taki sposób, aby można było łatwo przejść z jednej połowy pomieszczenia na drugą, np. przez umieszczenie długiego kawałka liny na podłodze. Nauczyciel stoi na jednym z końców liny i wywołuje charakterystyczny kolor lub literę, np. "Każdy ma niebieskie oczy!"; "Każdy kto ma 3 braci", "Każdy, kogo imię zaczyna się od B", itp. i wskazuje na część pomieszczenia, gdzie uczestnicy noszący pomarańczowy / mający 3 braci / posiadający nazwiska lub imiona na B muszą się przenieść. Wszyscy uczestnicy, którzy noszą pomarańczowy / posiadający 3 braci / posiadający imiona lub nazwiska na B przenosi się do odpowiedniej części pokoju; Pozostali muszą przejść na drugą stronę. Pytania muszą być skonstruowane tak, aby klasa nie podzieliła się na grupy mających porównywalnie taką samą liczbę studentów, tj. jedna z grup powinna składać się (w większości przypadków) z jednego, dwóch lub kilku studentów.

Konkluzja: uczestnicy proszeni są o podzielenie się wrażeniami, jakie odczuwali, gdy byli częścią dużej grupy; i kiedy stali samotnie (lub byli częścią bardzo małej grupy); co czuli o sobie (jako części małej / dużej grupy) i jakie były ich uczucia wobec grupy, której nie byli częścią.

Ćwiczenia relaksacyjne

14 - (14) - Daj mi swoją energię

Uczniowie stoją w kręgu. Nauczyciel zaczyna, udając, że trzyma piłkę na rękach i przekazuje ją uczniowi po jego prawej; ten robi tak samo, dopóki piłka nie wróci do nauczyciela. Piłkę należy przekazać w łagodny sposób, ponieważ jest ona bardzo cenna. W drugiej rundzie nauczyciel przekazuje piłkę do uczniów zaczynając z drugiej strony koła, gestykulując i hałasując przy tym. Uczniowie robią tak samo, dopóki wszyscy nie dotkną piłki przynajmniej raz. Piłka może być przekazywana w dowolny sposób (w formie kopnięcia, pociągnięcia ...) udając, że staje się one większa lub mniejsza w zależności od ich woli.

Cele:

Cele

- Ukazanie znaczenia współpracy dla osiągnięcia wspólnych celów
- Zrozumienie sensu wspólnych działań na rzecz dobra społecznego i osobistego
- Ukazanie znaczenia działania na rzecz społeczności dobrowolnie

Przygotowanie:

1. Przygotowanie:

Przygotowanie

Lekcja powinna przebiegać w dobrej, miłej atmosferze, nauczyciel powinien unikać oceny pomysłów, ale w przypadku złych, zamiast oceniać powinien pokazać ich złe konsekwencje.

2. Materiały:

- Kartki, komputer z połączeniem internetowym, projektor i głośniki.

Wstęp:

Wprowadzenie

Wszyscy mamy pewne cele w życiu. Ale ponieważ żyjemy razem, niektóre cele są wspólne i wymagają wspólnych działań. Ta lekcja dotyczy znaczenia współpracy, ponieważ wszyscy mamy wspólne cele.

Metodologia:

Narzędzie NFE: Symulacja, gra fabularna (RPG), case study, praca w grupie

1. Poproś uczniów, aby opisali swoją idealną klasę.

Po opisaniu, napisz propozycje na tablicy. Następnie zapytaj uczniów co jest potrzebne do stworzenia tej klasy? Co jest potrzebne? Kto to może zrobić?

Refleksja: To ćwiczenie ma na celu ukazanie, że jeśli razem myślimy o danym miejscu, jako grupa (klasa), wymaga to wspólnego wysiłku. **10'**

2. Zapytaj uczniów co jeszcze można zrobić w ich okolicy:

- Czy zauważyli jakieś kwestie problematyczne?
- Co można zrobić z nimi?
- Jak mogą pomóc rozwiązać te problemy? **(10 min)**

3. Pokaż prezentację: Znaczenie zaangażowania na rzecz społeczności w trakcie kryzysu

Omów:

4.1 Jakie istotne czynniki należy wziąć pod uwagę, aby zorganizować ludzi do zaangażowania na rzecz społeczności?

4.2 Jakie środki należy podjąć?

4.3 Dlaczego zaangażowanie na rzecz społeczności jest ważne..?

4.3.1 ..w czasie kryzysu?

4.3.2 .. w codziennym życiu? **(15 min)**

5. Wyświetl prezentację: Zaangażowanie na rzecz społeczności: Miasto Canning

6. Podziel klasę na 4-5 grup. Każdej grupie daj zadanie, mają wcielić się w rolę Gminy:

6.1 W twoim mieście odbywają się mistrzostwa świata w wyścigach ślimaków. Poproś mieszkańców, aby wzięli udział w przyjęciu wszystkich turystów, którzy odwiedzą Twoje miasto z okazji tego wydarzenia.

6.2 Inwazja os na miasto. Poproś obywateli o pomoc w walce z inwazją

6.3 Istnieją prognozy dotyczące powodzi, która może nastąpić za kilka dni. Poproś mieszkańców o wspólne przygotowanie, aby zapobiec zalaniu miasta.

6.4 Miasta rywalizują w konkursie na pomysł na projekt o recyklingu. Poproś mieszkańców o wzięcie udziału w tym konkursie, ponieważ nagroda jest warta wysiłku dla każdego człowieka w mieście.

6.5 W twoim mieście jest problem z niedoborem wody. Poproś obywateli, aby oszczędzali wodę dla wspólnego dobra. **(10 min)**

7. Każda grupa zaprezentuje kampanie społeczną, a następnie przeprowadzona zostanie dyskusja, odpowiadając na poniższe pytania:

- Co było dobre?
- Co można było poprawić?
- Jakie argumenty mogą być kontrowersyjne? **(10 min)**

Metodologia

Omówienie:

Podsumuj lekcję odpowiadając na pytania:

Refleksje

1. Dlaczego zaangażowanie na rzecz społeczności jest ważne?
2. Co należy wziąć pod uwagę przy ustalaniu wspólnych celów?
3. Jak zachęcić ludzi do współpracy?

(20 minut)

Notatki

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe:

PPT DR_AC_SAN_1, DR_AC_SAN_2

21

Tożsamość i aktywność obywatelska / Masz moc wpływania na decyzje, które dotyczą Twojego życia

Opracowany
przez

ALTIUS Foundation

Czas trwania

80

Energizery

10 - (10) - Gra linowa

Niech uczestnicy staną na środku przestrzeni oczyszczonej z biurek, krzeseł (przesuwamy je na bok) itp. Podziel pomieszczenie w taki sposób, aby można było łatwo przejść z jednej połowy pomieszczenia na drugą, np. przez umieszczenie długiego kawałka liny na podłodze. Nauczyciel stoi na jednym z końców liny i wywołuje charakterystyczny kolor lub literę, np. "Każdy ma niebieskie oczy!"; "Każdy kto ma 3 braci", "Każdy, kogo imię zaczyna się od B ", itp. i wskazuje na część pomieszczenia, gdzie uczestnicy noszący pomarańczowy / mający 3 braci / posiadający nazwiska lub imiona na B muszą się przenieść. Wszyscy uczestnicy, którzy noszą pomarańczowy / posiadający 3 braci / posiadający imiona lub nazwiska na B przenosi się do odpowiedniej części pokoju; Pozostali muszą przejść na drugą stronę. Pytania muszą być skonstruowane tak, aby klasa nie podzieliła się na grupy mających porównywalnie taką samą liczbę studentów, tj. jedna z grup powinna składać się (w większości przypadków) z jednego, dwóch lub kilku studentów.

Konkluzja: uczestnicy proszeni są o podzielenie się wrażeniami, jakie odczuwali, gdy byli częścią dużej grupy; i kiedy stali samotnie (lub byli częścią bardzo małej grupy); co czuli o sobie (jako części małej / dużej grupy) i jakie były ich uczucia wobec grupy, której nie byli częścią.

Ćwiczenia relaksacyjne

7 - (7) - Mocny jak drzewo

Wszyscy uczniowie rozpościerają się w pokoju. Z nogami mocno osadzonymi na ziemi, udają, że są drzewami, które powoli kotyszą się tam i z powrotem wraz z wiatrem. Ruchy stają się silniejsze, gdy zbliża się burza. Uczniowie starają się wykonywać ruchy tak silnie, jak to tylko możliwe, ale muszą pamiętać, aby trzymać stopy na ziemi i ich nie odrywać. Powoli wiatr umiera i drzewa mogą odpocząć.

Główny cel: Zaangażowanie uczniów w proces podejmowania decyzji; motywowanie i rozwój umiejętności aktywnego obywatelstwa.

Cele:

Cele

- Zrozumienie, co oznacza odpowiedzialność za własne czyny, przez podejmowanie decyzji za siebie w określonych sytuacjach.
- Nauczenie się, jak chronić własne potrzeby, zainteresowania i cele, pomimo presji ze strony innych.
- Zdobycie praktycznych porad, w jaki sposób nie dać się zmusić do robienia rzeczy, których nie akceptujemy.
- Ćwiczenie 4 kroków podejmowania samodzielnych decyzji.

Przygotowania:

Potrzebne materiały:

- Laptop i projektor do prezentacji AC21.1
- Drukowane egzemplarze materiału nr 1 dla każdego ucznia [AC21_2](#).
- Niebieskie i zielone kredki dla każdego ucznia do ćwiczenia AC21_2.
- Drukowane egzemplarze materiału nr 2 do ćwiczenia [AC21_3](#).

Przygotowanie

Materiały cyfrowe:

[AC21.1](#); [AC21.2](#); [AC21.3](#).

Przydatne linki:

Konwencja Praw Człowieka – wersja dla dzieci

<https://www.savethechildren.org.uk/content/dam/global/reports/uncrc-child-friendly-version1.pdf>

Wprowadzenie

Wstęp:

Obywatele mają rolę do odegrania w budowaniu demokratycznego społeczeństwa, dlatego rozwój umiejętności i postaw aktywnego obywatelstwa odgrywa kluczową rolę. Aktywni obywatele nie tylko są świadomi praw i obowiązków, ale również solidarni z innymi i gotowi do pracy na rzecz społeczności. Rozwój umiejętności podejmowania decyzji jest integralnym elementem procesu edukacji, w celu rozpowszechniania fundamentalnych wartości oraz kompetencji interkulturowych dla aktywnego obywatelstwa. Każdy proces podejmowania decyzji prowadzi do ostatecznej decyzji, które może, choć nie musi, doprowadzić do działania. Proces decyzyjny jest to proces określania i wybierania różnych opcji na podstawie wartości, preferencji i przekonań osoby podejmującej decyzję.

Metodologia:

Ćwiczenie 1. Podejmuj lepsze decyzje! Myśl niezależnie. **(15 minut)**

W tym ćwiczeniu uczniowie są zapoznawani z zagadnieniem, jak (w 4 krokach) myśleć niezależnie i podejmować lepsze decyzje, ignorując opinie innych. (narzędzie NFE – dyskusja na podstawie interaktywnej prezentacji DT: [AC21.1](#)).

Pytania do dyskusji podczas lub po prezentacji:

- Czy doświadczyłeś sytuacji, w których inni zmuszali cię do robienia rzeczy, które są w Twoim wieku zabronione i niestosowne?
- Co to znaczy, że każdy ma prawo wybrać, co zrobić w danej sytuacji?
- Czy mamy prawo decydować za siebie, jak się zachować?

Ćwiczenie 2. Kim jestem? (Narzędzie NFE: RMP; DT: [AC21.2](http://me-you-us.eu/atividades/pdf/715_AC21.2_AC21.3.pdf)http://me-you-us.eu/atividades/pdf/715_AC21.2_AC21.3.pdf.) **(15 minut)**

Ćwiczenie jest związane z prezentacją [AC21.1](#) „Podejmowanie samodzielnych decyzji”: praca nad 3 krokiem „BYĆ PRZYGOTOWANYM”. Ćwiczenie 2 pozwala uczniom zastanowić się nad ich potrzebami i wartościami, aby mogli zrozumieć, co jest dla nich dobre i ważne.

Nauczyciel rozdaje *Materiał nr 1* z [AC21.2](#) wszystkim uczniom.

Każdy uczeń ma za zadanie samodzielnie wykonać poniższe zadania:

- Pomalować na zielono rzeczy, które odpowiadają ich zainteresowaniom i wartościom. (3 minuty)
- Pomalować na niebiesko to, co nie pasuje do ich zainteresowań i wartości. (5 minut)

Metodologia

Praca w grupie:

5'

- Klasa dzieli się na 4 grupy
- Każda grupa musi uzgodnić i wybrać pięć najważniejszych przedmiotów ze stołu (wybierając z tych, które członkowie grupy pomalowali na zielono), np. 1. ZDROWIE, 2. KARIERA, 3.
- Grupa przedstawia swoją listę klasie, argumentując wybór np. Zdrowie jest najważniejsze, bo bez niego nic nie można osiągnąć.

Ćwiczenie 3. Tor rolkowy w parku miejskim. (Narzędzie NFE: studium przypadku, praca w małych grupach, odgrywanie ról / symulacja; DT: [AC21.3](#)).

Celem Ćwiczenia 3 jest rozwijanie umiejętności bazowania na algorytmie z prezentacji „Podejmuj własne decyzje” (Krok 2, „POMYŚL O KONWEKWENCJACH”, i Krok 4, „DZIAŁAJ ZDECYDOWANIE”). Jego celem jest uświadomienie uczniom, że zmiany w rozwoju społecznym i problemy globalne wymagają umiejętności aktywnego obywatelstwa i postawy obywatelskiej. Wymaga to od wszystkich bycia świadomym odpowiedzialności, jaka na nich spoczywa, aby mogli wypełniać obowiązki, walczyć o swoje prawa i zajmować świadomie stanowisko oraz angażować się w rozwiązywanie ważnych problemów.

Organizacja ćwiczenia:

- Uczestnicy pracują w trzech małych grupach, które biorą udział w symulacji, w której lokalne władze chcą zabronić deskorolkowcom i rolkowcom korzystania z parku miejskiego, młodzi ludzie są z tego powodu niezadowoleni i zamierzają działać.
- Każda grupa omawia przypadek zgodnie z pytaniami zasugerowanymi w [AC21.3](#) - Etap I.
- Każda grupa przygotowuje scenkę przedstawiającą ich uczestnictwo w kampanii na rzecz obrony ich praw. (8 minut dla grupy, razem 25 minut) ([AC21.3](#) - Etap II).

Omówienie:

Refleksje

- Czy dobrze się czujesz z tym, że aby być akceptowanym i zadowolić innych, powstrzymujesz się od wyrażania swojego zdania i stanowiska w danej sprawie?
- W jaki sposób udaje Ci się sprostać wyzwaniu bycia sobą?
- Dlaczego lepiej, jeśli każdy sam podejmuje decyzje o swoich działaniach?

Zasoby cyfrowe:

[AC21.1](#) - prezentacja; [AC21.2](#) [AC21.3](#) –

Zasoby cyfrowe Instrukcje i materiały do ćwiczeń:

<https://www.savethechildren.org.uk/content/dam/global/reports/uncrc-child-friendly-version1.pdf>

22

Tożsamość i aktywność obywatelska / Szkoła jest dla mnie szansą!

Opracowany przez

ISJ Dolj

Czas trwania

80'

Energizery

6 - (6) - Idź dalej

Nauczyciel poleca uczniom chodzić w różny sposób, czyli chodzić tak jak jesteś bardzo szczęśliwy, chodzić jak bardzo ciężki stoń, chodzić jak byś miał 80 lat, chodzić jak ulewa, chodzić jak maluch, itp.

Ćwiczenia relaksacyjne

1 - (1) - Przewodnik po krainie fantazji

Uczniowie proszeni są o zamknięcie oczu (jeśli jest to wygodne) i, kierując się wskazówkami prowadzącego, powoli wyobrażają sobie scenę z przeszłości lub przyszłego wydarzenia. Coraz więcej szczegółów jest używanych do opisanego wydarzenia wszystkimi zmysłami i myślami. Sugerowanym krótkim scenariuszem może być: Rozpocznij od powolnego i głębokiego oddychania ... Pomyśl o sobie w miejscu, w którym poczujesz się zrelaksowany i zrelaksowany ... Stwórz wszystkie szczegóły w swoim umyśle, co widzisz ... jakie są dźwięki, zapachy i kolory tego wyjątkowego miejsca ... Czy są ludzie ...?

Rossman, 2016

Cele:

Cele

- Świadomość przyczyn i konsekwencji porzucania przez uczniów nauki w szkole
- Rozpoznanie, w konkretnych sytuacjach, dzieci i nastolatków, którym zagraża porzucenie nauki
- Odkrycie przez uczniów sposobów zapobiegania porzuceniu nauki w szkole

Przygotowanie:

Przygotowanie

Potrzebne materiały:

komputer/laptop, projektor

Wstęp:

Wprowadzenie

Od nauczyciela oczekuje się znalezienia informacji (na poziomie krajowym) dotyczących: wskaźnika porzucania nauki, konsekwencji odstąpienia od przyszłej i społecznej integracji przez osoby przedwcześnie kończące naukę i ogół społeczeństwa (np. utrata siły roboczej, w szczególności wykwalifikowanych pracowników, rosnące koszty pomocy społecznej, zagrożenie dla przyszłych pokoleń spowodowane utrwalaniem dysfunkcyjnych modeli), a także przyczyn porzucania nauki w szkole (np. trudności materialne, dezorganizacja rodziny spowodowana przez rozwód, alkoholizm, przemoc, porzucenie, nielegalne przystąpienie dzieci i nastolatków do grup zawodowych, wczesne wejście na rynek pracy, zatopienie się w szybkich zarobkach, migracja, itd.). Etapy poprzedzające porzucenie nauki w szkole to nieobecność w szkole i powtarzanie roku. Nauczyciele i uczniowie mogą mieć krytyczne lub obojętne nastawienie. Takie postawy mogą prowadzić do unikania środowiska szkolnego do momentu porzucenia go w razie napotkania trudności.

Uczniowie mogą zaangażować się w zapobieganie porzuceniu nauki w szkole i zwalczanie tego problemu poprzez poprawę społecznego klimatu na poziomie klasy i szkoły w drodze, np. zwiększenia akceptacji kolegów znajdujących się w sytuacjach zagrożenia, stworzenia przyjaznej, rodzinnej atmosfery, przyciągnięcia nieobecnych uczniów do uczestnictwa w różnych aktywnościach, przyciągnięcia organizacji pozarządowych w celu udzielenia pomocy uczniom o ograniczonych możliwościach, itd.

Metodologia:

Narzędzia edukacji pozaformalnej:

burza mózgów, studium przypadku, kontrolowana zabawa

Metodologia

1. Nauczyciel odtwarza nagranie [wideo](#), a następnie objaśnia uczniom termin „porzucenie nauki w szkole” i określa przyczyny prowadzące do nieobecności i porzucenia nauki w szkole. Nauczyciel prosi uczniów o podanie znanych im przykładów sytuacji porzucenia nauki w szkole (z mediów lub przypadków, o których dowiedzieli się osobiście). 10 minut
2. Nauczyciel prosi uczniów o omówienie różnych przypadków porzucenia nauki w szkole (z kroku nr 1). Analiza przeprowadzana jest w ramach dyskusji grupowej i obejmuje: potrzeby bohaterów, ich emocje w różnych sytuacjach, negatywne konsekwencje dokonanych przez nich wyborów oraz rozwiązania badanego problemu. 10 minut
3. Uczniowie zostają podzieleni na 4 grupy. Każda grupa otrzymuje zadanie do wykonania oraz trzy krótkie scenki do odegrania. W każdej scenie głównym bohaterem jest uczeń znajdujący się o krok od porzucenia nauki w szkole.
4. Pierwsza odłona odnosi się do obecnej sytuacji ucznia - jego potrzeb, emocji i działań. Druga odłona dotyczy przyszłości danego ucznia, który porzucił naukę w szkole. Co się z nim stanie? W jaki sposób zintegruje się ze społeczeństwem? W trzeciej odłonie bohaterami są uczniowie aktualnie zaangażowani w znalezienie rozwiązania powstrzymującego ucznia z pierwszej odłony przed porzuceniem nauki w szkole i zapobiegającym konsekwencjom wymyślonym w odłonie drugiej. W przypadku pierwszej grupy głównym bohaterem jest ubogi uczeń, dla grupy drugiej przewiduje się ucznia dotkniętego przemocą lub chorobą alkoholową w rodzinie, w trzeciej grupie głównym bohaterem jest uczeń należący do okolicznego gangu, który wydaje mu się bardzo atrakcyjny, a w grupie czwartej - uczeń pracujący przyciągnięty szybkimi zarobkami. Uczniowie mogą swobodnie wymyśleć szczegóły sytuacji. Nauczyciel zachęca uczniów do jak najlepszego odegrania scenek celem wzbudzenia ich empatii i zwiększenia wrażliwości na sprawę.

(40 minut)

Omówienie:

Po odegraniu scenek nauczyciel zadaje uczniom następujące pytania:

Refleksje

- Jakie emocje odczuwałeś podczas scenki?
- Jakie żywisz uczucia wobec głównego bohatera?
- Czy uważasz, że postawa nietolerancji wyrażana przez nauczycieli i kolegów z klasy może spowodować, że przygnębiony uczeń odejdzie ze szkoły?
- Co zmienisz w swojej postawie wobec osób, które opuszczają zajęcia lub nie przychodzą do szkoły bez względu na powód?

Notatki

Zasoby cyfrowe

Zasoby cyfrowe:

Nagranie wideo: Szkoła jest dla mnie szansą! <https://youtu.be/01lkjRsx64>

BIBLIOGRAFIA

AENAO - The Violet Project . (n.d.). Retrieved from <http://aenao.org/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/V-Package1.pdf>

Council of Europe. (2012). Council of Europe. Retrieved from Compass: Manual for Human Rights Education with Young People: <http://www.coe.int/web/compass/home>

Cross - Cultural Communication: Many Faces of Diversity. (n.d.). Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=MisplEvcl9c>

Dolci Amico; Amico Fausto. (n.d.). Retrieved from <http://danilodolci.org/media/English.pdf>

EU Justice and Consumers. (n.d.). Retrieved from 5 Consumers Rights you should know: <https://www.youtube.com/watch?v=SaRKsdeHsjw>

European Commission . (n.d.). European Commission. Retrieved from 5 Key Consumers' Rights: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/consumer-marketing/events/140317_en.htm

European Corporate Governance Institute. (n.d.). Oxford Union style debate . Retrieved from http://www.ecgi.org/conferences/fese_efmc2005/ou_rules.htm

FS2C From School to Community. (n.d.). Children and Students as Agents of Social Change . Retrieved from <http://cesie.org/media/handbook-fs2c-en.pdf>

Heraldo V. Richards; Ayanna F. Brown; Timothy B. Forde. (2007, Jan/Feb). Addressing Diversity in Schools: Culturally Responsive Pedagogy. *Teaching Exceptional Children*, p. 64.

Identity and Diversity Toolbox. (n.d.). Salto Youth. Retrieved from <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/identity-and-diversity-tool-box.1365>

Intercultural game (Rafa Rafa). (n.d.). Salto Youth. Retrieved from <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/intercultural-game-rafa-rafa.1502/>

Jigsaw of Human Rights. (n.d.). Salto Youth. Retrieved from <https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/jigsaw-of-human-rights.281/>

Jordan Shakeshaft. (n.d.). greatist. Retrieved from <http://greatist.com/happiness/breathing-exercises-relax>

Kelly Roper. (n.d.). Retrieved from http://stress.lovetoknow.com/Top_Ten_Relaxation_Techniques_Children

Millenium Training and Development Institute. (n.d.). SALTO Youth. Retrieved from https://www.salto-youth.net/downloads/toolbox_tool_download-file-1327/SimGame3-HOWGH.pdf

Mind Maple. (n.d.). Retrieved from <http://www.mindmaple.com/downloads/Windows/>

Nancy Flowers. (2009). Council of Europe, Compasito. Retrieved from <http://www.eycb.coe.int/compasito/>

Nansy Spetsioti. (n.d.). YouTube. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=dfccrwUIROU>

Indice	Page
Podziękowanie	3
Przedmowa	4
Wprowadzenie	5
Instrukcja dla nauczycieli	6
Przygotowanie zajęć i zakończenie zajęć	7
Edukacja nieformalna	8
Użycie narzędzi cyfrowych	10
Ewaluacja	11
Metody i strategie ewaluacji	12
Informacje zwrotne z ankiet	13
Energizery	14
Ćwiczenia relaksacyjne	20
1 - Prawa człowieka / Przysługuje mi 30 praw człowieka!	28
2 - Prawa człowieka / Moje prawo do niedyskryminującego traktowania	30
3 - Prawa człowieka / Moje prawo do prywatności	32
4 - Prawa człowieka / Zrób krok naprzód! (Moje prawo do równych szans)	34
5 - Prawa człowieka / Moje prawo do równego traktowania bez względu na płeć	36
6 - Prawa człowieka / Moje prawo do równego traktowania i zachowania narodowości	38
7 - Prawa człowieka / Myślę, wierzę (Moje prawo do wolności sumienia i wyznania)	40
8 - Prawa człowieka / Plus lub minus (Moje prawo do własnej opinii i swobody wypowiedzi)	42
9 - Prawa człowieka / Moje największe marzenie (Moje prawo do wolności)	44
10 - Prawa człowieka / Moje prawo do sprawiedliwego traktowania i ochrony prawnej	46
11 - Prawa człowieka / Moje prawo do życia w rodzinie	48
12 - Prawa człowieka / Moje prawo do opieki społecznej i zdrowotnej	50
13 - Prawa człowieka / Moje prawo do edukacji	52
14 - Prawa człowieka / Moje prawo do pracy	55
15 - Prawa człowieka / Życie w demokracji	57
16 - Prawa człowieka / Globtroterzy — moje prawo do przemieszczania się wewnątrz kraju i poza jego granice	59
17 - Prawa człowieka / The Right to Seek a Safe Place to Live	62
18 - Prawa człowieka / Mam prawo mówić „nie” mowie nienawiści	63
19 - Prawa człowieka / Prawo do publicznych zgromadzeń	64
20 - Prawa człowieka / Mam prawo do zabawy – gry tradycyjne	65
21 - Prawa człowieka / Prawa autorskie	66
22 - Prawa człowieka / Obowiązki i ograniczenia	67
1 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Czym jest różnorodność? (Każdy inny, wszyscy równi)	69
2 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Uprzedzenia i stereotypy	72
3 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Tożsamość i różnorodność (JA-Inni)	75

4 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Integracja społeczna/Wykluczenie społeczne	77
5 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Rasizm: Zatrzymaj się i graj! (W jaki sposób walczyć z rasizmem)	80
6 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Potrafię to zrobić! (Niepełnosprawność)	82
7 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Prześladowanie: Co powinienem/powinnam zrobić? (Różnorodność w szkole)	84
8 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różowy i niebieski (Mężczyzna i Kobieta)	86
9 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Orientacja seksualna	88
10 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różnorodność / Nietolerancja/Dyskryminacja	90
11 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różnorodność / Młody-stary	93

12 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Religia	95
13 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Status społeczny	98
14 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różnorodność kulturowa/etniczna	100
15 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Hotel Wielka Europa (Kraj — Język)	103
16 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Czyje to ciało?	107
17 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Wstęp społeczny i zrównoważony rozwój	109
18 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Climate change and poverty	110
19 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Fobie i „izmy”	111
20 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Różnorodność i tożsamość	112
21 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Kariera dla każdego	113
22 - Różnorodność (różnorodność i włączenie społeczne) / Combating Hate Speech	114
1 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Moje tożsamości — ja jako osoba i jako obywatel	116
2 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Szkoła jako miejsce aktywności obywatelskiej	118
3 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Ja jako członek lokalnej społeczności	120
4 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Aktywny obywatel zna instytucje publiczne, które są istotne dla działań obywatelskich	123
5 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Debatujemy, decydujemy (aktywność obywatelska i rzędy prawa)	125
6 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Obywatele Europy (Aktywni obywatele zjednoczonej Europy)	128
7 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Działanie na rzecz zmian (Organizowanie kampanii na rzecz zaangażowania w działania demokratyczne)	130
8 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Uratuj Ziemię (Organizowanie kampanii na rzecz ochrony środowiska)	132
9 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Organizowanie kampanii wspierających ludzi w potrzebie	134
10 - Tożsamość i aktywność obywatelska / How to Build your Dream School	137
11 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Organizowanie kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy	139
12 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Aktywni konsumenci	141
13 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Citizenship and the media	143
14 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Aktywna komunikacja na rzecz społeczeństwa demokratycznego	145
15 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Skuteczne rozwiązywanie konfliktów	147
16 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Nawiązywanie kontaktów między aktywnymi obywatelami	149
17 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Europejskie wartości	152
18 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Protect the environment	153
19 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Tożsamość oraz aktywne obywatelstwo	154
20 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Zaangażowanie na rzecz społeczności	155
21 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Masz moc wpływania na decyzje, które dotyczą Twojego życia	156
22 - Tożsamość i aktywność obywatelska / Szkoła jest dla mnie szansą!	157
Bibliography	158